ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
ХӨГЖЛИЙН ТӨВ

World Health Organization
Western Pacific Region

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

2017

Энэхүү эмхэтгэлийн талаархи саналыг дараах хаягаар ирүүлнэ үү.
Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв

Шуудангийн хаяг: С.Зоригийн гудамж
Улаанбаатар -210648
Факс: 976-11-320633
Утас: 70111485
Э-шуудан: admin@hdc.gov.mn
www.hdc.gov.mn

Эрхэлсэн: Д.Ганцэцэг, Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн ерөнхий захирал
Хянасан: Х.Ганцэцэг, ЭММА-ны дарга
Т.Содгэрэл, ЗСДХА-ны дарга

Эмхтгэсэн:

С.Даваажаргал	ЭММА-ны ахлах мэргэжилтэн
Х.Нарантуяа	ЭММА-ны мэргэжилтэн
Б.Болдбаатар	ЭММА-ны мэргэжилтэн
Б.Норолхоосүрэн	ЭММА-ны мэргэжилтэн
Х.Дэлгэрмаа	ЭММА-ны мэргэжилтэн
Б.Отгончимэг	ЭММА-ны мэргэжилтэн
Д.Доржмягмар	ХТХАА-ны мэргэжилтэн
Б.Батдэлгэр	ХТХАА-ны мэргэжилтэн
Ш.Энхзаяа	ЭЭТТА-ны дарга

Хэвлэлийн эх бэлтгэсэн: Д.Уранчимэг, ЭММА
Д.Алтанцэцэг, ЭММА

ГАРЧИГ

Өмнөх үг	**5**
Хүснэгтийн жагсаалт	**6-7**
Зургийн жагсаалт	**8-9**
Товчилсон үгийн жагсаалт	**10**
Ном зүй	**11**
Хураангуй	**12**
БҮЛЭГ 1. Монгол улсын хүн ам	**13-20**
1.1. Хүн ам	15-16
1.2. Хүн ам зүйн үзүүлэлт	16-17
1.3. Хүн амын дундаж наслалт	17-19
1.4. Хүн амын нас, хүйсийн бүтэц	19-20
БҮЛЭГ 2. Тогтвортой хөгжлийн зорилтын үзүүлэлтүүд	**21-27**
БҮЛЭГ 3. Эх хүүхдийн эрүүл мэнд	**28-42**
3.1. Эх, хүүхдийн эрүүл мэнд	29
3.2. Жирэмсний хяналт ба төрөхийн өмнөх үеийн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	29-31
3.3. Төрөлт, төрөх үеийн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	31-34
3.4. Төрсний дараах тусламж, үйлчилгээ	34-36
3.5. Эхийн эндэгдэл	36-38
3.6. Хүүхдийн эрүүл мэнд	38-41
3.7. Нялхас болон тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл	41
3.8. Үр хөндөлт	42
3.9. Жирэмслэлтээс сэргийлэх орчин үеийн аргын хэрэглээ /ЖСАХ/	42
БҮЛЭГ 4. Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ	**43-54**
4.1. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн тусламж, үйлчилгээ	45-46
4.2. Сумын эрүүл мэндийн төвийн болон сум, сум дундын эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	47-49
4.3. Нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	49-50
4.4. Бүсийн оношлогоо эмчилгээний төвийн тусламж үйлчилгээ	51-52
4.5. Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн тусламж, үйлчилгээ	52-53
4.6. Хувийн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ	54
БҮЛЭГ 5. Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөц	**55-60**
БҮЛЭГ 6. Халдварт өвчин	**61-71**
6.1. Нийт халдварт өвчин	62
6.2. Гэдэсний халдварт өвчин	63-66
6.3. Амьсгалын замын халдварт өвчин	66-69
6.4. Бэлгийн замаар дамжих халдвар	69-71
6.5. Халдварт өвчний шалтгаант нас баралт	71
БҮЛЭГ 7. Халдварт бус өвчин	**72-87**
7.1. Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан	73-75
7.2. Цусны даралт ихсэх өвчин	75
7.3. Чихрийн шижин өвчин	75
7.4. Элэгний өвчин	76

7.5. Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан 76-78
7.6. Халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгийн талаар 78-79
7.7. Мэс заслын үйл ажиллагаа 79-82
7.8. Умайн хүзүү, хөхний өмөнгийн илрүүлэг үзлэг 82-84
7.9. Хорт хавдрын өвчлөл 84-87
БҮЛЭГ 8. Хүн амын нас баралт 88-96
8.1. Зүрх-судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралт 91-92
8.2. Хорт хавдрын шалтгаант нас баралт 92-93
8.3. Гэмтэл хордлого, гадны шалтгаант нас баралт 93-96
БҮЛЭГ 9. Монгол улсын эмзүйн салбарын үзүүлэлт 97-104
9.1. Эмийн бүртгэл 98-102
9.2. Эмийн аюулгүй байдал, гаж нөлөө 103
9.3. Эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн ашиглалт 103-104
БҮЛЭГ 10. Цусны албаны үйл ажиллагаа 105-108
БҮЛЭГ 11. Эрүүл мэндийн эдийн засаг 109-121
11.1. Эрүүл мэндийн салбарын төсвийн гүйцэтгэл 110-114
11.2. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого, зардал 114-121
БҮЛЭГ 12. Эрүүл мэндийн зарим үзүүлэлтүүд 122-135
БҮЛЭГ 13. Үндэсний хөтөлбөрүүд 136-142
БҮЛЭГ 14. Эрүүл мэндийн зарим үндсэн үзүүлэлтүүд, /хүснэгтээр/ 143-192

Өмнөх үг

Эрүүл мэндийн салбарын албан ёсны статистик мэдээ тайланд тулгуурлан 2017 оны эрүүл мэндийн үндсэн үзүүлэлтүүдийг олон улсын аргачлалын дагуу тооцон, дүгнэлт, үнэлгээ хийж эмхэтгэн та бүхэнд толилуулж байна.

Энэхүү эмхэтгэл нь жил бүр эрүүл мэндийн салбарын үндсэн үзүүлэлтүүдийг эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний шатлалаар, хүн амын өвчлөлийн болон нас баралтын тэргүүлэх шалтгаануудыг бүс нутгаар тооцон харуулдаг.

2017 оны тус эмхэтгэлд Тогтвортой хөгжлийн зорилтын эрүүл мэндийн үзүүлэлтүүдийг Монгол Улсын Их Хурлын 2016 оны 02 дугаар сарын 05-ны өдрийн 19 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030”-д зааснаар эрүүл мэндийн 4 зорилтын хүрээнд мэдээллийг боловсруулсан ба нийт 115 хүснэгт, 99 зураг, 50 газарзүйн байршлын дүрслэлээр илэрхийлэн Та бүхний хүртээл болгож байгаагаараа онцлог юм.

Мөн мэдээллийн эрин зуунд хэрэглэгчид бага хугацаанд их мэдээлэл авах сонирхолтой болсон үед Тогтвортой хөгжлийн зорилтын эрүүл мэндийн үзүүлэлтүүдийг зураг, тоон мэдээллийг голчлон харуулж нугалбар хэлбэрээр та бүхэнд хамтатган хүргэж байна.

2017 оны байдлаар Монгол улсын хүн амын дундаж наслалт 69.89 болж нэмэгдсэн ба эхийн эндэгдэл 2008 оны түвшингээс 22.1-оор, нялхсын эндэгдэл 6.0-оор буурч, сүүлийн жилүүдийн хамгийн бага үзүүлэлтэд хүрснийг энэхүү эмхэтгэлээс харж болно.

Монгол улсад эмнэлгийн нэг оронд ногдох хүний тоо 130, нэг их эмчид ногдох хүний тоо 293 байгаа ба 10 000 хүн тутмын 2 756 хүн давхардсан тоогоор хэвтүүлэн эмчлэх эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг авч, жилд 1 иргэн 5.7 удаа амбулаторийн тусламж үйлчилгээ авсан байгаа нь жилээс жилд тусламж үйлчилгээний хүртээмж өсөж байгааг харуулж байна.

Энэхүү эмхэтгэлийг хэвлүүлэн салбарын бодлого боловсруулагчид, шийдвэр гаргагчид болон мэдээлэл хэрэглэгчдийн хүртээл болгоход санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэн хамтран ажилласан Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын Монгол дахь суурин төлөөлөгчийн газарт гүн талархал илэрхийлье.

Тус төвөөс эрхлэн гаргадаг сар, улирал, жилийн эмхэтгэл болон эрүүл мэндийн статистикийн мэдээллүүдэд та бүхэн өөрийн санал хүсэлтээ илгээвэл хамтран ажиллахад таатай байх ба Эрүүл мэндийн бодлого боловсруулагчид, шийдвэр гаргагчид болон мэдээлэл хэрэглэгч нийт хүмүүст нотолгоонд тулгуурласан оновчтой шийдвэр гаргахад бидний энэхүү эмхэтгэл дэмжлэг үзүүлнэ гэдэгт бүрэн итгэлтэй байна.

ЕРӨНХИЙ ЗАХИРАЛ **Д.ГАНЦЭЦЭГ**

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1.2.1.	Хүн ам зүйн үзүүлэлтүүд, сонгосон онуудаар
Хүснэгт 1.3.1.	Хүн амын дундаж наслалт, эхний 10 байранд байгаа орнуудын жагсаалтаар
Хүснэгт 1.3.2.	Хүн амын дундаж наслалт бүсээр, хүйсээр, 2017 он
Хүснэгт 2.1.	Эхийн эндэгдлийн түвшин (100 000 амьд төрөлтөд), сонгосон онуудаар
Хүснэгт 2.2.	Нялхсын болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд), сонгосон онуудаар
Хүснэгт 2.3.	Зүрх судасны тогтолцооны өвчин, Хорт хавдрын шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, 2007-2017 он
Хүснэгт 2.4.	Сүрьеэ, вирүст хепатитийн өвчлөлийн түвшин (10 000 хүн амд), сонгосон онуудаар
Хүснэгт 3.3.1.	Мэс заслын аргаар төрүүлсэн хувь, бүсээр, 2017 он
Хүснэгт 3.3.2.	Төрөлтийн тоо, эмнэлгийн байгууллагын төрлөөр, 2017 он
Хүснэгт 3.3.3.	Насны бүлэг дэх төрөлтийн коэффициент, 2017 он
Хүснэгт 3.5.1.	Эхийн эндэгдэл, 100 000 амьд төрөлтөд, насны ангиллаар, 2017 он
Хүснэгт 3.6.1.	Төрсөн хүүхдийн мэдээ, бүсээр, 2017 он
Хүснэгт 3.6.2.	Нярай хүүхдийн өвчлөл, бодит тоогоор, 2017 он
Хүснэгт 3.6.3.	Нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн өвчлөлийн шалтгаан, хувиар / хот, хөдөө/, 2017 он
Хүснэгт 3.6.4.	Хүүхэд, өсвөр насныхны өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан, насны бүлгээр, /тухайн насны 10 000 хүүхдэд/, 2017 он
Хүснэгт 3.7.1.	Нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл, нас, хүйсээр, 2017 он
Хүснэгт 3.7.2.	Нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн шалтгаан, хувиар / хот, хөдөө/ 2017 он
Хүснэгт 3.8.1.	Үр хөндөлт, байршлаар, 2017 он
Хүснэгт 3.9.1.	ЖСАХ хэрэглэж байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо байршлаар, 2017 он
Хүснэгт 4.1.	Эрүүл мэндийн байгууллагуудын тоо, 2017 он
Хүснэгт 4.1.1.	Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний зарим үзүүлэлт, 2015-2017 он
Хүснэгт 4.2.1.	Сумын эрүүл мэндийн төв, сум дундын эмнэлгүүдийн их эмчийн хангамжийг стандартын доод хязгаартай харьцуулсан байдал, 2017 он
Хүснэгт 4.2.2.	Сумын эрүүл мэндийн төв, сум дундын эмнэлгүүдийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарын болон хүртээмжийн зарим үзүүлэлт, 2015, 2017 он
Хүснэгт 4.3.1.	Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгүүдийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний зарим үзүүлэлтүүд, 2015-2017 он
Хүснэгт 4.4.1.	БОЭТ-ийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний зарим үзүүлэлтүүд, 2015-2017 он
Хүснэгт 4.4.2.	БОЭТ-ийн хүний нөөцийн зарим үзүүлэлт, 2017 он
Хүснэгт 4.4.3.	БОЭТ-ийн үйл ажиллагааны зарим үзүүлэлт, 2017 он
Хүснэгт 4.5.1.	Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарын болон хүртээмжийн зарим үзүүлэлтүүд, сонгосон онуудаар
Хүснэгт 4.5.2.	Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн үйл ажиллагааны зарим үр дүнгийн үзүүлэлтүүд, 2017 он
Хүснэгт 4.6.1.	Хувийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний зарим үзүүлэлтүүд, сонгосон онуудаар

Хүснэгт 4.6.2.	Хувийн ортой эмнэлгүүдийн хэвтэн эмчлүүлэгчдийн хувь, 2017 он
Хүснэгт 5.1.	Эрүүл мэндийн байгууллагын ажиллагчид мэргэжлийн чиглэлээр, 2008-2017 он
Хүснэгт 5.2.	Эмнэлгийн тусгай мэргэжилтэн, мэргэжлээр, бодит тоо
Хүснэгт 5.3.	Их эмч, сувилагчийн хүртээмжийн үзүүлэлт, бүс нутгаар, 2016-2017 он
Хүснэгт 5.4.	Их эмч, бүс нутгаар
Хүснэгт 5.5.	Эмзүйчийн тоо, бүс нутгаар
Хүснэгт 6.2.1.	Гэдэсний халдварт өвчин, бодит тоо, 10 000 хүн амд, 2016-2017 он
Хүснэгт 6.2.3.1.	Вирүст хепатит, 10 000 хүн амд, /улсын дунджаас дээгүүр байгаа аймгуудаар 2016-2017 он/
Хүснэгт 6.3.1.	Амьсгалын замын халдварт өвчин, бодит тоо, 10 000 хүн амд, 2016-2017 он
Хүснэгт 6.3.1.1.	Сүрьеэ өвчин, 10 000 хүн амд /улсын дунджаас дээгүүр байгаа аймгуудаар, 2016-2017 он/
Хүснэгт 6.4.1.	Бэлгийн замаар дамжих халдвар, бодит тоо, 10 000 хүн амд, 2016-2017 он
Хүснэгт 7.1.1.	Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, нас, хүйсээр, 2017 он
Хүснэгт 7.4.1.	Зонхилох арван байрлалын хорт хавдар, хүйсээр, /TNM ангилалаар/, 2017 он
Хүснэгт 7.5.1.	Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, нас, хүйсээр, 2017 он
Хүснэгт 7.5.2.	Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн зонхилон тохиолдох өвчлөл, хувиар, 2008-2017 он
Хүснэгт 7.6.1.	Эрт илрүүлгийн үзлэгт хамрагдсан хүний тоо, аймгаар, 2016-2017 он
Хүснэгт 7.7.1.	Улаанбаатар хотын эмнэлгүүдэд хийгдсэн мэс заслын хагалгааны тоо, 2017 он
Хүснэгт 7.7.2.	Зонхилон хийгдсэн мэс засал, хагалгааны төрлөөр, 2017 он
Хүснэгт 7.8.1.	Эрт илрүүлгээр илэрсэн умайн хүзүүний хавдрын үе шат, 2012-2017 он
Хүснэгт 7.8.2.	Умайн хүзүүний өмөнгийн эрт илрүүлгийн үзлэгийн хамрагдалтын хувь, 2017 он
Хүснэгт 7.8.3.	Хөхний өмөнгийн эрт илрүүлэг үзлэг, 2017 он
Хүснэгт 7.9.1.	Зонхилон тохиолдох хорт хавдар, хүйсээр, 2017 он
Хүснэгт 7.9.3.1.	Зонхилон тохиолдох хорт хавдрын нас баралт, 2017 он
Хүснэгт 7.9.3.2.	Хорт хавдрын оношлогдох үеийн үе шат, хувиар, 2017 он
Хүснэгт 8.1.	Хүн амын нас баралтын тэргүүлэх 10 шалтгаан, сонгосон онуудаар
Хүснэгт 8.2.	Хүн амын нас баралтын тэргүүлэх 5 шалтгаан, 10 000 хүн амд, 2017 он
Хүснэгт 8.1.1.	Шалтгаанаар тооцсон зүрх-судасны тогтолцооны өвчний нас баралтын түвшин, 10 000 хүн амд, насны бүлгээр, 2017 он
Хүснэгт 8.3.1.	Амиа хорлогчдын нийт нас баралтад эзлэх хувь, насны бүлгээр, 2003-2017 он
Хүснэгт 8.3.2.	Дэлхийн хүн амын нас баралтын 2030 он дахь төлөв байдал, 2017 оны Монгол улсын нас баралтын үзүүлэлттэй харьцуулсан байдал
Хүснэгт 9.2.1.	Эмийн гаж нөлөөний болон мэдээлсэн эмнэлгийн тоо, 2012-2017 он
Хүснэгт 11.2.1.	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас даатгуулагчид үзүүлэх хэвтүүлэн эмчлэх болон өдрөөр эмчлэх тусламж үйлчилгээний зардал, /хамгийн өндөр зардал бүхий 10 оношийн бүлэг/, 2017 он
Хүснэгт 1.	Эрүүл мэндийн сайдын багцын санхүүжилтийн үндсэн үзүүлэлт
Хүснэгт 2.	Эрүүл мэндийн салбарын зардал, эдийн засгийн ангиллаар, сая төгрөгөөр
Хүснэгт 3.	Эрүүл мэндийн сайдын багцын зардлын бүтэц, сая төгрөгөөр
Хүснэгт 4.	Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого, зардал, сая төгрөгөөр
Хүснэгт 5.	2017 оны Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн зардал, өртөг ойролцоо оношийн бүлгээр, 2017 он

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1.1.1. 2017 оны хот, хөдөөгийн хүн амын тоо, аймгаар
Зураг 1.1.2. 2017 оны дундаж хүн амын тоо, аймгаар
Зураг 1.1.3. Монгол улсад оршин суугаа хүн амаас, хот, хөдөөгийн хүн амын эзлэх хувь, 2013-2017 он
Зураг 1.1.4. Хүн амын тоо, жилийн өсөлтийн хувь, сонгосон онуудаар
Зураг 1.2.1. Төрөлт, амьд төрсөн нярайн тоо, сүүлийн 5 жилээр
Зураг 1.2.2. Төрөлтийн нийлбэр коеффициент, сонгосон онуудаар
Зураг 1.4.1. Нас, хүйсийн суварга, 2007, 2017 он
Зураг 3.1.1. Эхийн эндэгдэл 100 000 амьд төрөлтөд, 2008-2017 он
Зураг 3.2.1. Цус багадалттай жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хувь, аймгаар, 2017 он
Зураг 3.2.2. Жирэмсний хугацаанд 6 ба түүнээс дээш удаа хяналтад хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн хувь, 2017 он
Зураг 3.3.1. 1 000 хүн амд ногдох төрөлтийн түвшин,аймгаар 2017 он
Зураг 3.3.2. Мэс заслын аргаар төрсөн эхийн хувь, аймгаар 2017 он
Зураг 3.3.3. Улаанбаатар хотод төрсөн орон нутгийн харьяат эхчүүд, бодит тоо, 2017 он
Зураг 3.4.1. Жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үеийн хүндрэлийн хувь, эрүүл мэндийн байгууллагаар, 2017 он
Зураг 3.4.2. Жирэмсний хүндрэлд манас таталтын эзлэх хувь, аймгаар, 2017 он
Зураг 3.4.3. Төрөх үеийн хүндрэлд төрөх хүчний сулралын эзлэх хувь, аймгаар, 2017 он
Зураг 3.4.4. Төрсний дараах хүндрэлд цус алдалтын эзлэх хувь, 2017 он
Зураг 3.5.1. Эхийн эндэгдэл, 100 000 амьд төрөлтөд, аймгаар, 2017 он
Зураг 3.5.2. Эхийн эндэгдэл бүсээр, 100 000 амьд төрөлтөд, 2017 он
Зураг 3.6.1. Амьгүй төрөлтийн түвшин, 1 000 нийт төрөлтөд, аймгаар, 2017 он
Зураг 3.6.2. Нярай хүүхдийн өвчлөл, амьд төрсөн хүүхдэд эзлэх хувиар, 2017 он
Зураг 4.1.1. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн эмчийн үзлэгийн тоо, /сүүлийн 5 жилээр/
Зураг 4.2.1. Сумын эрүүл мэндийн төв, сум дундын эмнэлэгт ногдох эмчийн дундаж тоо, 2017 он
Зураг 4.2.2. Сумын эрүүл мэндийн төв, сум дундын эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчид, орны эзлэх хувь, 2015-2017 он
Зураг 4.3.1. Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчид, орны эзлэх хувь, 2017 он
Зураг 4.5.1. Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдэд хөдөө орон нутгаас ирж эмчлүүлэгчдийн эзлэх хувь, 2017 он
Зураг 5.1.1. Эрүүл мэндийн байгууллагын ажиллагчид, сүүлийн 5 жилээр
Зураг 5.1.2. Нэг их эмч, сувилагчид ногдох хүний тоо, бүс нутгаар, 2017 он
Зураг 5.1.3. Эмнэлгийн дунд мэргэжилтэн, хүний их эмч, 10 000 хүн амд, 2008-2017 он
Зураг 6.1.1. 2017 онд улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн халдварт өвчний бүтэц, хувиар
Зураг 6.2.1. Гар хөл амны өвчин, бодит тоо, 10 000 хүн амд, 2008-2017 он
Зураг 6.2.3.1. Вирүст хепатит, 10 000 хүн амд, 2008-2017 он
Зураг 6.3.1.1. Сүрьеэгийн өвчлөл, нас баралт 10 000 хүн амд, 2008-2017 он
Зураг 6.3.2.1. Гахай хавдрын өвчний хөдлөл зүй, 10 000 хүн амд, 2006-2017 он
Зураг 6.4.1. Бэлгийн замаар дамжих халдвар, 10 000 хүн амд, 2013-2017 он
Зураг 7.1.1. Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, 10 000 хүн амд, 2008-2017 он
Зураг 7.2.1. Цусны даралт ихсэх өвчин, 10 000 хүн амд, 2017 он
Зураг 7.3.1. Чихрийн шижин өвчин, хүйсээр, бүсээр, 10 000 хүн амд, 2017 он
Зураг 7.4.1 Элэгний циррозын өвчлөл, нас баралт 10 000 хүн амд, 2017 он
Зураг 7.7.1. Мэс заслын хагалгааны тоо, аймгаар, 2017 он
Зураг 7.7.2. Цочмог мухар олгойн мэс заслын хагалгаа, аймгаар, 2017 он

Зураг 7.7.3. Цөсний замын мэс заслын хагалгаа, аймгаар, 2017 он
Зураг 7.8.1. Умайн хүзүүний өмөнгийн эрт илрүүлэг үзлэгийн хамрагдалтын хувь, 2012-2017
Зураг 7.8.2. Кольпоскоп шинжилгээний үзүүлэлт, 2012-2017 он
Зураг 8.1. Нас баралтын тэргүүлэх 5 шалтгаан, 10 000 хүн амд, 2008-2017 он
Зураг 8.2. Нас баралтын эхний 11 шалтгаан, бодит тоо, 2017 он
Зураг 8.2.1. Зонхилон тохиолдох хорт хавдрын нас баралт, /анх оношлогдсоноос хойшхи амьдарсан хугацаа, хувиар/, 2017 он
Зураг 8.2.2. Зонхилон тохиолдох хорт хавдрын өвчлөл, /анх оношлогдсон I-IV үе шатандаа/, 2017 он
Зураг 8.3.1. Осол гэмтлийн шалтгаант нас баралтын хэлбэр, хүйсээр, 10 000 хүн амд, 2017 он
Зураг 8.3.2. Осол гэмтлийн өвчлөл, нас баралт, 10 000 хүн амд, 2008-2017 он
Зураг 9.1.1. Бүртгэсэн эм, эмийн түүхий эд, 1994-2017 он
Зураг 9.1.2. Бүртгэлтэй эм, эмийн түүхий эд, 2012-2017 он
Зураг 9.1.3. Бүртгэлтэй эмийн жорын ангилал хувиар, 2017 он
Зураг 9.1.4. Эм бүртгүүлсэн улс орон, хувь, 2017 он
Зураг 9.1.5. Эмийн бүртгэлд эх орны эмийн эзлэх хувь, 2012-2017 он
Зураг 9.1.6. АТС ангилал, 2017 он
Зураг 9.1.7. Үндэсний үйлдвэрийн эмийн бүртгэлийг бүртгэгдсэн оноор харуулбал, 2014-2017 он
Зураг 9.1.8. Уламжлалт эмийн бүртгэл, 2013-2017 он
Зураг 9.1.9. Биологийн идэвхт бүтээгдэхүүний бүртгэл, 2013-2017 он
Зураг 9.3.1. Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн тоног төхөөрөмжийн хангамж, ашиглалтын хувь, 2017 он
Зураг 9.3.2. НЭМГ-ын харъяа Эрүүл мэндийн байгууллагын эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн хангамж, ашиглалтын хувь
Зураг 9.3.3. Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, БОЭТ-ийн эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн хангамж, ашиглалтын хувь
Зураг 10.1. Донорууудын цус өгөлтийн тоо, сонгосон онуудаар
Зураг 10.2. 1 000 хүн ам тутамд цус өгөлтийн тоо, сонгосон онуудаар
Зураг 10.3. Цусны албанд цусаа бэлэглэсэн донорын төрөл, хувиар
Зураг 10.4. Цусны донорууудын насны бүтэц, сонгосон онуудаар
Зураг 10.5. Донорууудын цус сэлбэлтээр дамжих халдвараар хасагдалт
Зураг 10.6. Цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, нэгжээр
Зураг 10.7. ЦССҮТ болон ЦСТ-ийн ЦЦБ үйлдвэрлэл, хувиар, 2017 он
Зураг 11.1.1. ДНБ-д эрүүл мэндийн салбарын зардлын эзлэх хувь
Зураг 11.1.2.А. Эрүүл мэндийн салбарын зардал, эдийн засгийн ангилалаар /тэрбум төгрөгөөр/
Зураг 11.1.2.Б. Эрүүл мэндийн салбарын зардал, эдийн засгийн ангилалаар /хувиар/
Зураг 11.1.3. Эрүүл мэндийн салбарын зардал, үндсэн үйл ажиллагааны чиглэлээр, хувиар
Зураг 11.1.4. Эрүүл мэндийн салбарын зардал, дэд бүлгээр, хувиар
Зураг 11.1.5.А. Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний зардал, тусламж үйлчилгээний шатлалаар /тэрбум төгрөгөөр/
Зураг 11.1.5.Б. Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний зардал, тусламж үйлчилгээний шатлалаар /хувиар/
Зураг 11.1.6.А. Хөрөнгийн зардал, хөрөнгө оруулалтын төрлөөр /тэрбум төгрөгөөр/
Зураг 11.1.6.Б. Хөрөнгийн зардал, хөрөнгө оруулалтын төрлөөр /хувиар/
Зураг 11.1.7. Эрүүл мэндийн салбарын зардлын санхүүжүүлэх эх үүсвэр, хувиар
Зураг 11.2.1. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого, зардал, тэрбум төгрөгөөр
Зураг 11.2.2.А. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого, орлогын эх үүсвэрээр /тэрбум төгрөгөөр/
Зураг 11.2.2.Б. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого, орлогын эх үүсвэрээр /хувиар/
Зураг 11.2.3. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн зардал, хувиар
Зураг 11.2.4. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн даатгуулагчид үзүүлэх тусламж үйлчилгээний зардал, даатгалын тусламж, үйлчилгээний ангиллаар, хувиар

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

АХБ	Азийн хөгжлийн банк
БОЭТ	Бүсийн оношлогоо эмчилгээний төв
ГССҮТ	Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв
ДОХ/БЗДХ	Дархлалын олдмол хомсдол/Бэлгийн замаар дамжих халдвар
ДЭМБ	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
ЖСАХ	Жирэмслэлтээс сэргийлэх арга хэрэгсэл
НБЕК	Нас баралтын ерөнхий коэффициент
НЭМГ	Нийслэлийн эрүүл мэндийн газар
НДЕГ	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар
ОХУ	Оросын холбооны улс
ӨОУА	Өвчний олон улсын ангилал
ТЕК	Төрөлтийн ерөнхий коэффициент
ТНК	Төрөлтийн нийлбэр коэффициент
УБ	Улаанбаатар
УНТЭ	Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг
УХТЭ	Улсын хоёрдугаар төв эмнэлэг
УГТЭ	Улсын гуравдугаар төв эмнэлэг
ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
УАУТХ	Уламжлалт анагаах ухаан технологийн хүрээлэн
ЦССҮТ	Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төв
ЦСТ	Цусны салбар төв
ЦЦБ	Цус, цусан бүтээгдэхүүн
ХДХВ/ДОХ	Дархлал олдмол хомсдолын вирүс, дархлалын олдмол хомсдол
ХӨСҮТ	Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв
ХСҮТ	Хавдар судлалын үндэсний төв
ЭБЭ	Эрчүүдтэй бэлгийн хавьталд ордог эрчүүд
ЭМЯ	Эрүүл мэндийн яам
ЭМБ	Эрүүл мэндийн байгууллага
ЭМТ	Эрүүл мэндийн төв
ЭМСХХ	Эрүүл мэндийн салбарын хөгжил хөтөлбөр
ЭМД	Эрүүл мэндийн даатгал
ЭХЭМҮТ	Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төв
РВЭЭ	Ретро вирусийн эсрэг эмийн эмчилгээ
ATC	Anatomical therapeutic classification/ Хүний анатомын бүтцэд суурилсан эмийн ангилал/
DOTS	Directly observed treatment short-course /шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээ/

НОМ ЗҮЙ

1. Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага., Өвчний олон улсын ангилал I боть., 2008.
2. Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага., Өвчний олон улсын ангилал II боть., 2008.
3. Монгол улсын үндэсний статистикийн хороо., Монгол улсын статистикийн эмхтгэл., Улаанбаатар., 2013.
4. Монгол улсын үндэсний статистикийн хороо., Монгол улсын статистикийн эмхтгэл., Улаанбаатар., 2014.
5. Монгол улсын үндэсний статистикийн хороо., Монгол улсын статистикийн эмхтгэл., Улаанбаатар., 2015.
6. Монгол улсын үндэсний статистикийн хороо., Монгол улсын статистикийн эмхтгэл., Улаанбаатар., 2016.
7. Нэгдсэн үндэсний байгууллагын, Хүн амын сан, Монгол улсын их сургууль, Хүн амын сургалт судалгааны төв., Эрүүл мэнд, нөхөн үржихүйн үзүүлэлтүүдийг тооцох аргачлал, түүнийг ашиглах гарын авлага, цуврал II., Улаанбаатар., 2013.
8. Хавдар судлалын үндэсний төв ., Халдварт өвчин судлалын үндэсний төвийн 2017 оны тайлан., Улаанбаатар., 2017.
9. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв., Эрүүл мэндийн статистикийн мэдээлэл I боть., Улаанбаатар., 2017.
10. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв., Эрүүл мэндийн статистикийн мэдээлэл II боть., Улаанбаатар., 2017.
11. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв., Эрүүл мэндийн статистикийн мэдээлэл III боть., Улаанбаатар., 2017.
12. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв., Эрүүл мэндийн статистикийн мэдээлэл IV боть., Улаанбаатар., 2017.
13. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв, ЭМЯ., Эрүүл мэндийн үзүүлэлт., Улаанбаатар., 2011.
14. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв, ЭМЯ., Эрүүл мэндийн үзүүлэлт., Улаанбаатар., 2012.
15. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв, ЭМЯ., Эрүүл мэндийн үзүүлэлт., Улаанбаатар., 2013.
16. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв, ЭМЯ., Эрүүл мэндийн үзүүлэлт., Улаанбаатар., 2014.
17. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв, ЭМЯ., Эрүүл мэндийн үзүүлэлт., Улаанбаатар., 2015.
18. Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв, ЭМЯ., Эрүүл мэндийн үзүүлэлт., Улаанбаатар., 2016.

ХУРААНГУЙ

2017 оны “Эрүүл мэндийн үзүүлэлт” нь нийт 15 бүлэг, 41 дэд бүлгээс бүрдэж байгаа ба эрүүл мэндийн үзүүлэлтүүдийг сүүлийн 10 жилийн байдлаар харьцуулан гаргасан. Монгол улсын хүн ам 2017 оны жилийн эцсийн байдлаар 3 сая 177.9 мянга болж, нийт хүн амын 67.6 хувь нь хот суурин газар, үлдсэн 32.4 хувь нь хөдөө амьдарч байна. Дундаж наслалт 2017 онд 69.89 болж, эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалт 75.44, эрэгтэйчүүдийнх 65.88 байна.

2017 онд улсын хэмжээнд 73 884 эх амаржсан нь 2016 онтой харьцуулахад төрөлт 3919 тохиолдлоор буюу 5.0 хувиар буурсан байна. Улсын хэмжээнд 74 328 хүүхэд амьд төрсөн ба 1717 нь хоёр ихэр, 36 нь гурван ихэр хүүхэд байна.

Хүн амын нас баралтын ерөнхий коэффициент 1990 онд 7.9 байсан бол 2017 онд уг үзүүлэлт 5.1 болж 1990 онтой харьцуулахад 2.8-аар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Монгол Улсад 1 000 амьд төрөлтөд ногдох тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл 1990 онд 87.5 байсан бол 2017 онд 16.7 болжээ. Нялхсын эндэгдэл сүүлийн жилүүдэд тогтвортой буурч байгаа ба 1990 онд 4 789 нялхас эндэж байсан бол 2017 онд 1 009 болж буурчээ.

Монгол Улсад эхийн эндэгдлийн түвшин 1990-ээд онд нэлээд өндөр байсан бөгөөд эхийн эндэгдлийг бууруулах хоёр удаагийн стратегийг 2001-2010 онуудад хэрэгжүүлснээр 2001-2006 онд эхийн эндэгдэл эрчимтэй буурсан. 2017 оны байдлаар 100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдэл 26.9 байна.

2017 оны байдлаар Монгол улсын хэмжээнд нийт 4005 эрүүл мэндийн байгууллага үйл ажиллагаа явуулж байгаа ба төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төв 13, бүсийн оношилгоо эмчилгээний төв 5, аймгийн нэгдсэн эмнэлэг 16, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, эрүүл мэндийн төв 12, хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг 6, сум дундын эмнэлэг 39, сумын эрүүл мэндийн төв 273, өрхийн эрүүл мэндийн төв 218, хувийн ортой эмнэлэг 240, үүдэн эмнэлэг 1226 ажиллаж эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг үзүүлж байна

Эрүүл мэндийн салбарт 2017 онд өмчийн бүх хэлбэрийн эрүүл мэндийн байгууллагууд болон бусад салбарын эрүүл мэндийн ажиллагчид нийт 50 519 байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 4.8 хувиар өссөн байна. Нийт ажиллагчдаас 92.8 хувь нь эрүүл мэндийн салбарын, 7.2 хувь нь бусад салбарын эрүүл мэндийн ажиллагчид эзэлж байна.

Нийт ажиллагчдын 22.3 хувь нь анхдагч шатлалын, 18.0 хувь нь хоёрдогч шатлалын, 16.1 хувь нь гуравдагч шатлалын, 18.1 хувь нь хувийн эмнэлгүүдэд, 25.5 хувь нь амаржих газар болон бусад эрүүл мэндийн байгууллагуудад ажиллаж эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлсэн байна.

Нэг их эмчид ногдох хүний тоо 2017 онд 293 байгаа нь өмнөх оныхоос 16 хүнээр, нэг сувилагчид ногдох хүний тоо 259 болж, өмнөх оноос 10 хүнээр тус тус буурсан байна.

2017 оны жилийн эцсийн байдлаар улсын хэмжээнд нас баралтын 15 812 тохиолдол бүртгэгдэж өнгөрсөн оны мөн үеэс 369 тохиолдлоор буюу 1.2 хувиар буурсан байна. Нийт нас барсан хүний 60.8 хувь нь эрэгтэй, 39.2 хувь эмэгтэй байна. Нийт нас баралтын 4292 тохиолдол буюу 27.1 хувь нь эмнэлэгт нас барсан бөгөөд үүнээс 22.5 хувь нь хоног болоогүй нас баралт байна.

2017 онд улсын хэмжээнд 28 төрлийн халдварт өвчний 44 300 тохиолдол бүртгэгдсэж 10 000 хүн амд 144.9 байгаа өмнөх онтой харьцуулахад 25 363 тохиолдлоор буюу 10 000 хүн тутамд 82.9-оор буурсан байна.

Халдварт бус өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаанд 10 000 хүн ам тутамд амьсгалын тогтолцооны өвчин 1671.4, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин 1558.7, шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин 952.4, зүрх-судасны тогтолцооны өвчин 1145.6, гэмтэл, хордлого ба бусад гадны шалтгаант өвчин 511.2 ногдож байна.

БҮЛЭГ 1.

МОНГОЛ УЛСЫН ХҮН АМ

БҮЛЭГ 1.
МОНГОЛ УЛСЫН ХҮН АМ

Энэ бүлэгт Монгол Улсын хүн амын өсөлт, нас, хүйсийн бүтэц, төрөлт, нас баралт, дундаж наслалт зэрэг хүн амын ердийн хөдөлгөөний статистикийн үзүүлэлтийг тусгав.

Мэдээллийн үндсэн эх үүсвэр нь Үндэсний статистикийн хорооны 10 жил тутамд явуулдаг хүн ам, орон сууцны тооллого, хүн амын ердийн болон шилжих хөдөлгөөний жил бүрийн мэдээ, тайлан болно.

Монгол Улсын хүн амд Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт оршин суугаа болон гадаадад 6 ба түүнээс дээш сарын хугацаагаар оршин суугаа Монгол Улсын харъяат хүн амыг хамруулна.

Өрх гэж нэг орон байранд хамт амьдардаг, нэгдмэл төсөвтэй, хүнс, амьдралын наад захын хэрэгцээгээ хамтран хангадаг нэг буюу хэсэг бүлэг хүмүүсийг ойлгоно. Өрхийн гишүүд нь хоорондоо ураг төрлийн болон гэр бүлийн хамааралтай эсвэл хамааралгүй байж болно.

Хотын хүн амд Улаанбаатар хот, аймгийн төв, тосгонд оршин суугаа хүн амыг хамруулна.

Хөдөөгийн хүн амд сумын төв, хөдөө амьдарч байгаа хүн амыг хамруулна.

Төрөлтийн хүйсийн харьцаа нь төрсөн эрэгтэй хүүхдийн тоог төрсөн эмэгтэй хүүхдийн тоонд харьцуулсан харьцаа юм.

Төрөлтийн ерөнхий коэффициент нь 1 000 хүнд ногдох тухайн жилд амьд төрсөн хүүхдийн тоог илэрхийлдэг бөгөөд түүнийг тооцохдоо амьд төрсөн хүүхдийн тоог хүн амын жилийн дундаж тоонд харьцуулж, промилиор илэрхийлнэ.

Насны бүлэг дэх төрөлтийн коэффициент нь тухайн насны бүлгийн 1 000 эмэгтэйд ногдох амьд төрсөн хүүхдийн тоог илэрхийлэх бөгөөд тухайн насны бүлэг дэх эмэгтэйчүүдийн амьд төрүүлсэн хүүхдийн тоог мөн насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн тоонд харьцуулж, промилиор илэрхийлнэ.

Төрөлтийн нийлбэр коэффициент нь нэг эмэгтэйн нөхөн үржихүйн нас /15-49/-ныхаа туршид төрүүлэх нийт хүүхдийн тоог илэрхийлэх бөгөөд насны бүлэг дэх төрөлтийн коэффициентүүдийн нийлбэрийг насны бүлгийн интервалын уртаар үржүүлж, 1 000-д хуваж тодорхойлно.

Нас баралтын ерөнхий коэффициент нь 1 000 хүнд ногдох тухайн жилд нас барсан хүний тоог илэрхийлэх бөгөөд тухайн жилд нас барсан хүний тоог хүн амын тухайн жилийн дундаж тоонд харьцуулж, промилиор илэрхийлнэ. Ердийн цэвэр өсөлтийг төрөлт, нас баралтын абсолют зөрүүгээр тодорхойлно.

1.1. ХҮН АМ

Монгол улсын хүн ам 2017 оны жилийн эцсийн байдлаар 3 сая 177.9 мянга болж, өмнөх оныхоос 57.9 мянган хүн буюу 1.9 хувиар өссөн байна. Нийт хүн амын 67.6 хувь нь хот суурин газар, үлдсэн 32.4 хувь нь хөдөө амьдарч байна. Улаанбаатар хотод 1463.0 мянган хүн буюу нийт хүн амын 46.0 хувь нь оршин сууж байна. Хүн амын 49.2 хувь нь эрэгтэйчүүд, 50.8 хувь нь эмэгтэйчүүд байгаа ба хүйсийн харьцаа буюу 100 эмэгтэйд ногдох эрэгтэйчүүдийн тоо 97 байна. Насны бүтцээр авч үзвэл 15 хүртэлх насны хүүхэд 30.5 хувийг, 15- 64 насны хүн ам 65.7 хувийг, 65-аас дээш насны хүн ам 3.9 хувийг тус тус эзэлж байна. Өрхийн тоо 2017 оны байдлаар 885.6 мянга болж өрх, 66.0 хувь нь хотод, 34.0 хувь нь хөдөө байна. Улаанбаатар хотод 386.2 мянган өрх, хангайн бүсэд 174.5, төвийн бүсэд 152.1, баруун бүсэд 106.0, зүүн бүсэд 66.8 мянган өрх байгаа бөгөөд улсын дунджаар нэг өрхөд 3.6 хүн ногдож байна.

Зураг 1.1.1. *2017 оны хот, хөдөөгийн хүн амын тоо, аймгаар*

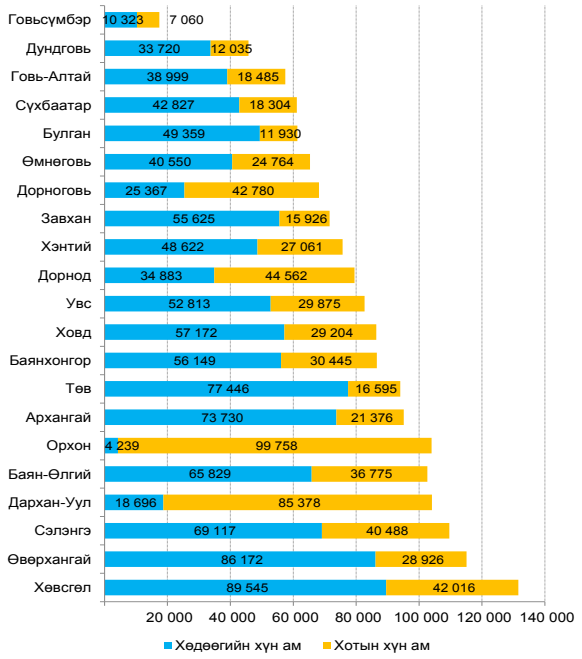

Зураг 1.1.2. *2017 оны дундаж хүн амын тоо, аймгаар*

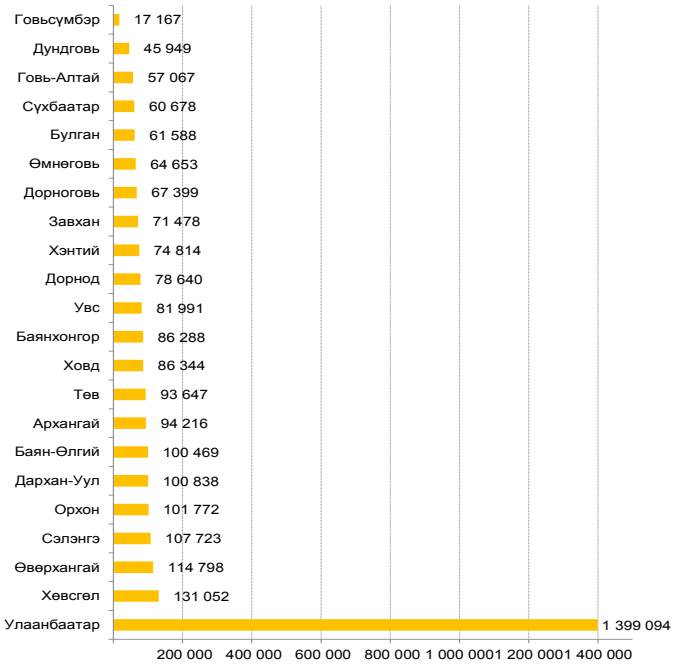

Монгол улсын нутаг дэвсгэрт оршин суугаа хүн амын 67.2 хувь нь буюу 2 сая 103.2 хот, тосгонд амьдарч байгаагийн дотор Орхон, Дархан-Уул, Говьсүмбэр, Дорноговь аймгийн хүн амын талаас илүү хувь нь хот тосгонд амьдарч байна.

Зураг 1.1.3. *Монгол улсад оршин суугаа хүн амаас хот, хөдөөгийн хүн амын эзлэх хувь, 2013-2017 он*

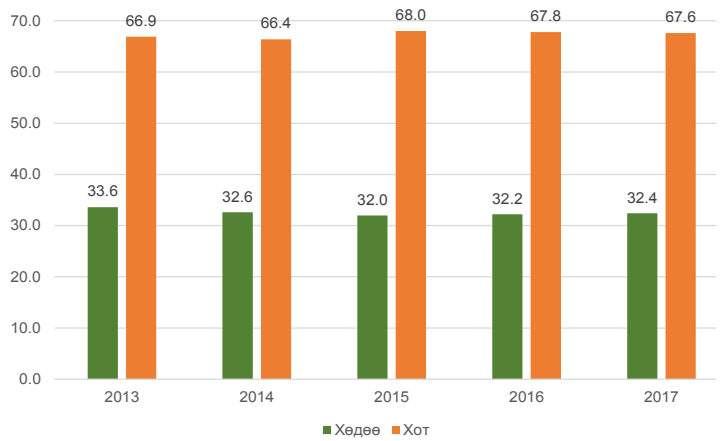

Зураг 1.1.4. *Хүн амын тоо, жилийн өсөлтийн хувь, сонгосон онуудаар*

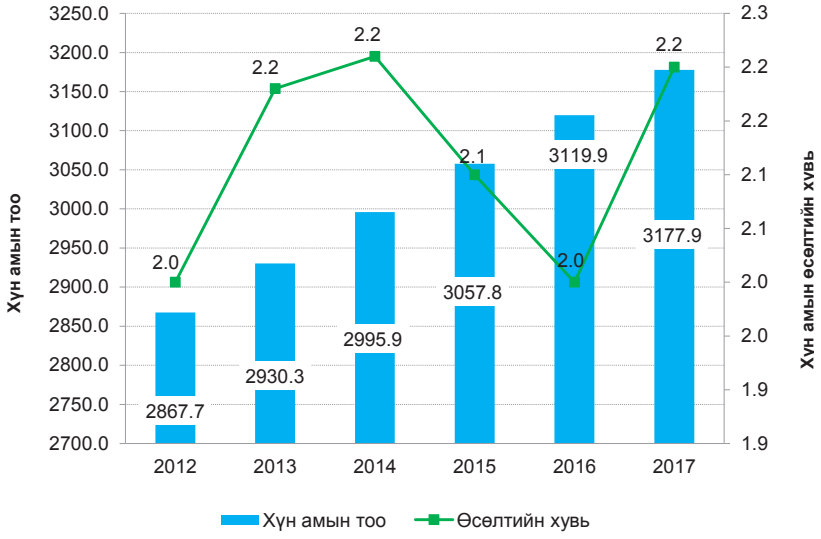

Сүүлийн жилүүдэд хүн амын өсөлтийн хувь нэмэгдэж 2011 онд 1.74 байсан бол 2017 онд 2.2 болж 0.46 пунктээр нэмэгдсэн байна.

1.2 ХҮН АМ ЗҮЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Монгол улсын хүн амын төрөлтийн түвшин 1990-2000 онд тогтвортой буурч байсан боловч сүүлийн 15 жилд нилээд хэлбэлзэлтэй байна.

Төрөлт 2007-2009 онуудад өмнөх жилүүдийнхээс тогтвортой нэмэгдсэн ба 2014 онд 81.4 болж сүүлийн 10 жилийн хамгийн өндөр төрөлт байсан ба 2017 онд 74.3 мянга болсон байна.

Зураг 1.2.1. *Төрөлт, амьд төрсөн нярайн тоо, сүүлийн 5 жилээр*

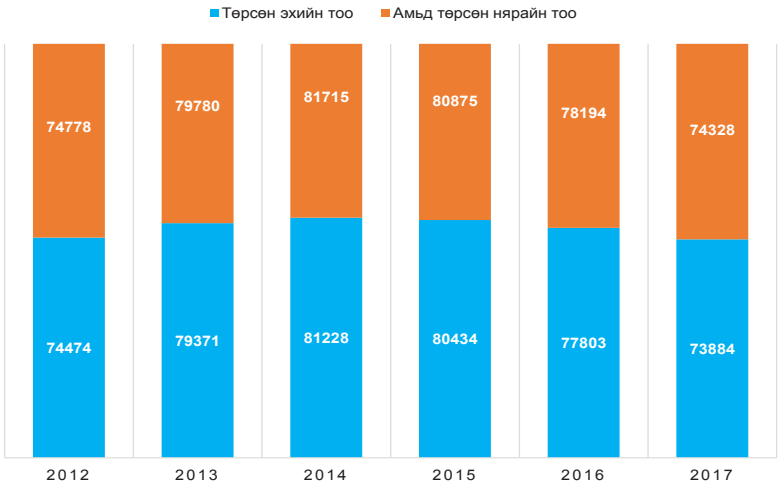

Түүнчлэн 1990 онд 1000 хүн амд ногдох төрөлтийн түвшин 35.3 байсан бол 2005 онд 17.8 болж 2 дахин буурч хамгийн бага түвшинд хүрсэн бөгөөд 2006 оноос тогтвортой нэмэгдэн 2017 онд 24.0 болсон нь өмнөх оныхоос 1.3 пунктээр буурсан байна.

Төрсөн хүүхдийн тоо 2017 онд 74.3 мянга байгаа нь өмнөх оныхоос 5.0 хувиар буурсан байна. Төрөх үеийн хүйсийн харьцаа 100 охинд 105 хөвгүүн ногдож байна.

Хүснэгт 1.2.1. *Хүн ам зүйн үзүүлэлтүүд, сонгосон онуудаар*

Үзүүлэлт	1990	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Нийт хүн (мян)	2 149.2	2 683.5	2 735.5	2 780.7	2 811.6	2 867.7	2 930.3	2 995.9	3 057.7	3 119.9	3177.9
Хотын хүн ам (хувиар)	54.6	61.4	62.6	63.3	67.1	67.2	68.1	66.4	68.0	68.9	67.6
Хөдөөгийн хүн ам (хувиар)	45.4	38.6	37.4	36.7	32.9	32.8	31.9	33.6	32.0	31.1	32.4
Насны бүлгээр (хувиар)											
0-15	41.5	28.1	27.6	27.3	27.2	27.6	27.4	28.0	29.6	30.0	30.5
15-64	54.4	67.8	68.4	68.8	68.8	68.4	68.8	68.0	66.6	66.2	65.7
65 аас дээш	4.1	4.1	4.0	3.9	4.0	4.0	3.8	4.0	3.8	3.8	3.9
Хүн ам зүйн коэффициентууд											
ТЕК	35.3	23.7	25.3	23.8	25.3	26.3	27.5	27.6	26.7	25.3	24.0
НБЕК	7.9	5.7	5.7	6.3	6.2	5.9	5.6	5.6	5.4	5.2	5.1
Цэвэр өсөлт	2.7	1.8	1.9	1.7	1.9	2.0	2.2	2.2	2.1	2.1	2.2
ТНК	4.3	2.6	2.8	2.4	2.6	2.7	3.0	3.1	3.1	3.0	2.8

Хүн амын нас баралтын ерөнхий коэффициент 1990 онд 7.9 байсан бол 2017 онд уг үзүүлэлт 5.1 болж 1990 онтой харьцуулахад 2.8-аар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Зураг 1.2.2. *Төрөлтийн нийлбэр коэффициент, сонгосон онуудаар*

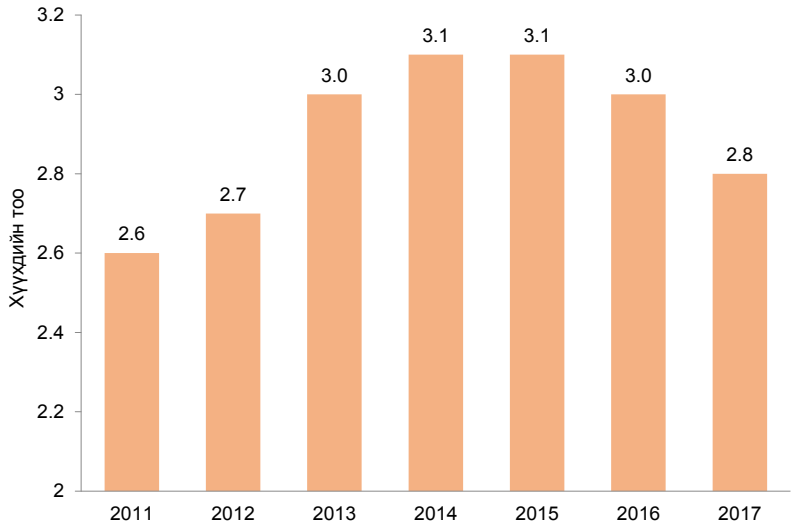

Нэг эмэгтэйн амьдалынхаа туршид төрүүлэх хүүхдийн тоо 1990 онд 4.3 байснаа 1995 онд 2.75, 2000 онд 2.25 болж 1990 оны түвшингээс хоёр дахин буурсан. Хүн ам зүйд төрөлтийн нийлбэр коэффициент хамгийн багадаа 2.1 байвал хүн амын нөхөн үржихүйн эргэн нөхөгдөх түвшин хангагдана гэж үздэг. Харин 2003 онд ТНК нөхөн үржихүйн эргэн нөхөгдөх түвшнээс доогуур 1.99 болж, 2005 онд 1.95 болтлоо буурсан нь Монгол улсын түүхэн дэх хамгийн бага үзүүлэлт байв. Төр засгаас төрөлтийг дэмжих арга хэмжээ авсны үр дүнд 2007-2009 онд ТНК 2.34-2.69 болж өссөн боловч 2010 онд эргээд буурч 2.39 болсон. Харин 2011 оноос хойш тасралтгүй аажмаар өсч 2017 онд 2.8 болсон байна.

1.3 ДУНДАЖ НАСЛАЛТ

Дэлхийн хүн амын дундаж наслалт 1950 оноос хойш 1990-ээд оныг эс тооцвол арван жилд тутамд 3-аас дээш жилээр нэмэгдэж байна.

1990-ээд оны үед Африкийн орнуудад ХДХВ-ийн тархалт өндөр байсан, хуучин ЗХУ-ын задралын үе, болон Европын орнуудад нас баралтын түвшин өндөр байсантай холбоотой

дундаж наслалтын зогсолтын үе байсан байна.

Дэлхийн ихэнх бүс нутгуудад хүн амын дундаж наслалт 2000 оноос нэмэгдэх хандлагатай болсон ба 2000-2015 оны хооронд 5 жилээр нэмэгдсэн бөгөөд ДЭМБ-ын мэдээллээр Африкийн бүс нутагт 9.4 жилээр нэмэгдсэн хандлага ажиглагдсан байна.

Дэлхийн хүн амын төрөлтөөс тооцсон дундаж наслалтын 2000 оноос хойшхи өсөлт нь өнгөрсөн зууны туршид гарсан үзүүлэлтийн хамгийн сайн буюу дундаж түвшинг давсан үзүүлэлт байсан байна.

Төрөлтөөс тооцсон дундаж наслалт 2017 онд 69.89 болсон ба өмнөх оныхоос 0.32 пунктээр нэмэгдсэн бөгөөд эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалт 75.44, эрэгтэйчүүдийнх 65.88 болсон байна.

Дундаж наслалтын хувьд хүйсийн ялгаа аль ч улс оронд байдаг ба эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдээс дунджаар 4 насаар илүү амьдардаг байна. Манай улсын хувьд эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалт эрэгтэйчүүдийнхээс 9.56 жилээр илүү байна.

2017 оны байдлаар дэлхийн улс орнуудын хүн амын дундаж наслалтаас харахад Монака улс 89.42 жил байгаа хамгийн өндөр буюу Чад улс 50.2 жил байгаа хамгийн бага дундаж наслалттай байна. Монгол улс 159-рт бичигдсэн байна.

Хүснэгт 1.3.1. *Хүн амын дундаж наслалт, эхний 10 байранд байгаа орнуудын жагсаалтаар*

Жагсаалт	Улс/хот	Дундаж наслалт	Мэдээлэл тавигдсан хугацаа
1	Монако/Monaco	89.42	2017 он
2	Япон/Japan	85.26	2017 он
3	Сингапур/Singapore	85.21	2017 он
4	Макао/Macau	84.55	2017 он
5	Сан-Марино/San Marino	83.34	2017 он
6	Андора/Andorra	82.85	2017 он
7	Жерсей/Jersi	82.61	2017 он
8	Хонконг/Hong Kong	82.52	2017 он
9	Австрали/Australia	82.31	2017 он
10	Итали/Italy	82.28	2017 он

http://www.infoplease.com/world/statistics/life-expectancy-country.html

2017 оны байдлаар дундаж наслалт аймаг, бүсүүдээр ялгаатай байгаа ба Хангайн бүсийн хүн амын дундаж наслалт хамгийн бага буюу 70.14, Төвийн бүсийн хүн амын дундаж наслалт 71.80 байгаа нь хамгийн өндөр байна. Аймгуудаар харуулбал Хөвсгөл /66.18/, Увс /68.84/, Дорнод /68.76/, Дархан-Уул /68.67/, Говь-Алтай /69.43/, Баянхонгор /69.27/ зэрэг аймгууд дундаж наслалтаараа улсын дундаж үзүүлэлтээс доогуур байна.

Хүснэгт 1.3.2. *Хүн амын дундаж наслалт бүсээр, хүйсээр, 2017 он*

Аймаг, хот	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	**69.89**	**65.88**	**75.44**
Баруун бүс	**70.82**	**67.09**	**74.14**
Баян-Өлгий	73.12	70.31	75.38
Говь-Алтай	69.43	64.65	73.76
Завхан	70.11	67.6	72.84
Увс	68.84	63.93	72.87
Ховд	**72.63**	**68.94**	**75.85**
Хангайн бүс	**70.14**	**67.34**	**74.24**
Архангай	70.81	68.35	72.32
Баянхонгор	69.27	66.3	71.01
Булган	73.40	68.58	76.71
Орхон	71.33	70.34	81.81
Өвөрхангай	69.85	67.31	72.65
Хөвсгөл	**66.18**	**63.15**	**70.96**
Төвийн бүс	**71.80**	**68.44**	**76.48**
Говьсүмбэр	73.01	72.01	75.53
Дархан-Уул	68.67	64.37	74.35
Дорноговь	70.60	66.09	76.56
Дундговь	73.58	70.61	78.13
Өмнөговь	71.85	67.78	76.48
Сэлэнгэ	72.08	67.81	78.33
Төв	**72.85**	**70.43**	**75.98**
Зүүн бүс	**70.86**	**66.95**	**75.20**
Дорнод	68.76	64.85	73.08
Сүхбаатар	72.07	67.17	76.97
Хэнтий	**71.75**	**68.83**	**75.54**
Улаанбаатар	**71.51**	**66.71**	**74.9**

1.4. ХҮН АМЫН НАС, ХҮЙСИЙН БҮТЭЦ

Хүн амын нас, хүйсийн бүтэц төрөлт, нас баралт, шилжих хөдөлгөөний нөлөөгөөр өөрчлөгдөж байдаг. Өөрөөр хэлбэл хүн амын төрөлт, нас баралт буурч, дундаж наслалт нэмэгдсэнээр залуу насны хүн амын хувийн жин нэмэгдэнэ.

Хүн ам зүйн судалгаанд 0-14 насны хүүхдийн бүх хүн амд эзлэх хувийн жин 35 хувиас дээш бол насны “залуу” бүтэцтэй буюу 25 хувиас бага бол “хөгшин” насны бүтэцтэй гэж үздэг. Манай улсын хувьд 0-14 насны хүүхэд 30.5 хувийг эзэлж байна. Нөгөө талаас 65, түүнээс дээш настай хүн амын бүх хүн амд эзлэх хувь 10, түүнээс дээш бол насны бүтцийн хувьд “хөгшин” бүтэцтэй буюу 5 хувиас бага бол “залуу” насны бүтэцтэй гэж үздэг бол манай улсын хувьд 65, түүнээс дээш насныхны эзлэх хувийн жин 2017 онд 3.9 байна.

Зураг 1.4.1. *Нас, хүйсийн суварга, бодит тоогоор, /2007, 2017он/*

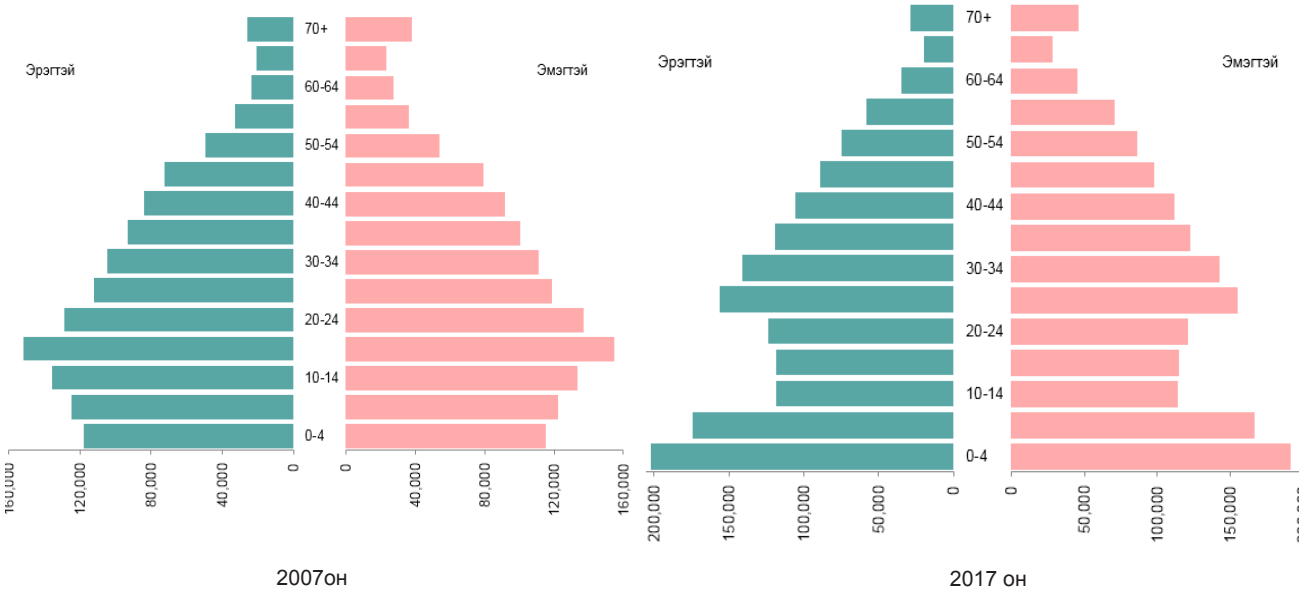

2007 болон 2017 оны хүн амын нас, хүйсийн суваргыг абсолют тоогоор дүрслэн харуулж байна.

Дээрх хүн амын нас, хүйсийн суваргыг харахад 2007 онд 15-19 насныхны хувь их байхад 2017 оны суваргад 15-19 насныхны эзлэх хувь харьцангуй бага байгаа нь 2001-2005 онд төрөлт хамгийн доод түвшинд байсныг харуулж байна.

Харин 2011 оноос төрөлт аажим нэмэгдэж байгааг суваргын доод хэсэг хамгийн өргөн байгаагаар харж болно.

БҮЛЭГ 2.

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

БҮЛЭГ 2.

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Тогтвортой Хөгжлийн Зорилтууд нь олон улсын хөгжлийн талаар ирээдүйд биелүүлэхээр санал болгон дэвшүүлж буй багц зорилтууд юм. 2015 онд хэрэгжилтийн хугацаа нь дуусгавар болж буй Мянганы хөгжлийн зорилтуудын үргэлжлэл бөгөөд 2015 оны 9-р сард НҮБ-ын дээд хэмжээний 70 дугаар чуулганаар 2030 он хүртэлх Тогтвортой хөгжлийн 17 зорилго, 169 зорилтыг баталсан.

Монгол Улсын ИХ Хурлын 2016 оны 02 дугаар сарын 05-ны өдрийн 19 дүгээр тогтоолоор “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030”-ыг батлан гаргасан байна. Монгол Улсын урт хугацааны тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалыг 2016-2020, 2020-2025, 2025-2030 он гэсэн гурван үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх юм.

Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалыг хэрэгжүүлснээр 2030 он гэхэд Монгол Улс ядуурлын бүх төрлийг эцэс болгож, монгол хүний эрүүл, урт удаан амьдрах нөхцөлийг ханган дундаж наслалтыг 78-д хүргэнэ, хүний хөгжлийн өндөр үзүүлэлт бүхий улс орнуудын эгнээнд багтаж, эхний 70 орны нэг болно гэж тооцсон байна.

Тогтвортой хөгжлийн 17 зорилгын 3 дахь зорилго нь “Эрүүл амьдралыг хангах” буюу бүх түвшинд эрүүл амьдралыг хангаж, сайн сайхан аж байдлыг хөхүүлэн дэмжих зорилго тавьсан байна.

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН 17 ЗОРИЛГО

ТХЗ-1 (7, 11)	ТХЗ-7 (5, 10)	ТХЗ-13 (5, 8)
Ядуурлын бүх хэлбэрийг эцэс болгох	Тогтвортой, сэргээгдэх, орчин үеийн эрчим хүчээр хангах	Уур амьсгалын өөрчлөлттэй тэмцэх
ТХЗ-2 (8, 12)	ТХЗ-8 (12, 22)	ТХЗ-14 (10, 20)
Өлсгөлөнг эцэс болгож, хүнсний аюулгүй байдлыг хангах, тогтвортой ХАА-г хөгжүүлэх	Тогтвортой эдийн засгийг дэмжих, ажлын байрыг бий болгох	Далай, тэнгисийг тогтвортой хөгжлийн зорилгоор ашиглах
ТХЗ-3 (13, 26)	ТХЗ-9 (8, 22)	ТХЗ-15 (12, 24)
Эрүүл амьдралыг хангах	Тогтвортой дэд бүтэц, шинэ технологи, үйлдвэржилтийг дэмжих	Экосистемийг хадгалах, цөлжилттэй тэмцэх, бэлчээрийн даацыг зөв зохистой ашиглах
ТХЗ-4 (10, 15)	ТХЗ-10 (10, 17)	ТХЗ-16 (12, 21)
Бүх нийтийн боловсролыг хөгжүүлэх, насан туршийн боловсролыг дэмжих	Улс орнуудын ялгаатай байдлыг бууруулах	Тогтвортой, бүх нийтийн оролцоог хангасан нийгмийг цогцлоох, шударга ёсыг дээдэлсэн нийгмийг хөгжүүлэх
ТХЗ-5 (9, 23)	ТХЗ-11 (10, 20)	ТХЗ-17 (19, 38)
Жендэрийн тэгш байдлыг хангах, охид эмэгтэйчүүдийг чадавхжуулах	Тогтвортой, аюулгүй хот суурин бий болгох	Тогтвортой хөгжлийн төлөөх сайн түншлэлийг хөгжүүлэх
ТХЗ-6 (8, 12)	ТХЗ-12 (11, 21)	*Шар: нийгмийн, Хөх: эдийн засгийн, Ногоон: байгалийн хөрөнгө, Ягаан: институцийн хөгжилд чиглэгдсэн болно*
Ус болон ахуйн ариун цэврийн хэрэглээг хангах	Тогтвортой, зөв хэрэглээг бий болгох	

Зорилт 1. Урьдчилан сэргийлэх үндэсний тогтолцоог бүрдүүлэн, оношилгоо үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, хүн амын дундаж наслалтыг уртасгана.

Эрүүл мэндийн даатгалын тогтолцоог шинэчилж, урьдчилан сэргийлэх, зонхилон тохиолдох өвчнийг эрт илрүүлэх, хариу арга хэмжээг чанартай, хүртээмжтэй зохион байгуулах, тандалт, эрт илрүүлэлтийн тогтолцоо, лавлагаа лабораторийг бэхжүүлж, хүн амын дундаж наслалтыг 2020 он гэхэд 71-д хүргэх, 2025 онд 74, 2030 он гэхэд 78-д хүргэнэ гэж заасан байна.

Төрөлтөөс тооцсон дундаж наслалт 2017 онд 69.89 болсон ба өмнөх оныхоос 0.32 пунктээр нэмэгдсэн бөгөөд эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалт 75.44, эрэгтэйчүүдийнх 65.88 болсон байна. Дундаж наслалтын хувьд хүйсийн ялгаа аль ч улс оронд байдаг ба эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдээс дунджаар 4 насаар илүү амьдардаг байна. Манай улсын хувьд эмэгтэйчүүдийн дундаж наслалт эрэгтэйчүүдийнхээс 9.56 жилээр илүү байна.

Төрөлтөөс тооцсон дундаж наслалт нь нялхсын эндэгдлийн түвшингээс шууд хамааралтай бөгөөд 2016 онд нялхсын эндэгдлийн түвшин 16.8 болж 2015 оноос 1.8 пунктээр нэмэгдсэн нь цаашид үргэлжлэн амьдрах боломжийг багасган, дундаж наслалт буурахад нөлөөлсөн байна. Харин 2017 онд нялхсын эндэгдлийн түвшин өмнөх оноос 3.2-оор буурсан нь төрөлтөөс тооцсон дундаж наслалт өмнөх оноос нэмэгдсэн тооцоолол гарсан байна.

Зорилт 2. Нөхөн үржихүйн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дэмжих замаар сэргийлж болох эх, хүүхдийн эндэгдэлд нөлөөлөх хүчин зүйлийг багасгаж, эх, хүүхдийн эндэгдэл, хоол тэжээлийн дутагдлыг тогтвортой бууруулна.

Энэхүү зорилтод 2020 гэхэд Эхийн эндэгдлийн түвшинг 100 000 амьд төрөлтөд 25, тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшинг 1 000 амьд төрөлтөд 15, нялхсын эндэгдлийн түвшинг 1000 амьд төрөлтөд 13 болгож бууруулах.

2025 онд Эхийн эндэгдлийн түвшинг 100 000 амьд төрөлтөд 20, тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшинг 1 000 амьд төрөлтөд 12, нялхсын эндэгдлийн түвшинг 1000 амьд төрөлтөд 11 болгож бууруулах.

2030 онд сэргийлж болох эх, хүүхдийн эндэгдэлд нөлөөлөх хүчин зүйлийг багасгаж, эхийн эндэгдлийн түвшинг 100 000 амьд төрөлтөд 15, тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшинг 1 000 амьд төрөлтөд 9, нялхсын эндэгдлийн түвшинг 1 000 амьд төрөлтөд 8 болгож бууруулах зорилтыг дэвшүүлсэн байна.

Хүснэгт 2.1. *Эхийн эндэгдлийн түвшин (100 000 амьд төрөлтөд), сонгосон онуудаар*

Үзүүлэлт	1990	2000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
Улсын дундаж	199.0	158.5	69.7	89.6	49.0	81.4	45.5	48.2	50.8	42.6	30.6	26.0	48.6	26.9	25.0[a]
УБ хот	126.0	171.1	71.8	73.7	55.2	78.9	46.2	44.2	43.0	52.3	35.9	28.8	41.8	31.2	-
Аймгийн дундаж	230.0	153.4	68.2	102.0	44.3	83.5	44.9	51.8	58.6	32.8	25.0	23.0	56.0	22.3	-

Эх үүсвэр: *а. Монгол Улсын Их Хурлын тогтоол 19, "Монгол улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030" батлах тухай, 2016 он*

Манай улсад эхийн эндэгдэл 1990 оны түвшингээс бараг 4.6 дахин буурч, эхийн эндэгдэл өндөр орноос эхийн эндэгдэл дунд зэрэгтэй орны түвшинд хүрээд байна.

Сүүлийн 10 жилийн хугацаанд эхийн эндэгдлийн түвшин тогтвортой буурч 2008 онд 100 000 амьд төрөлтөд 49.0 байсан бол 2015 онд 26.0 болж хамгийн бага түвшинд хүрсэн. 2017 онд 100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдэл 26.9 болж өмнөх оноос 21.7-оор буурсан үзүүлэлттэй байна.

2017 оны байдлаар эхийн эндэгдлийн 20 тохиолдол бүртгэгдэж 100 000 амьд төрөлтөд 26.9 байна. 2016 оноос эхийн эндэгдэл 18 тохиолдлоор буюу 47.4 хувиар, 100 000 амьд төрөлт тутамд 21.7 эндэгдлээр буурсан байна. Архангай, Баянхонгор, Булган, Говь-Алтай, Говьсүмбэр, Дархан-Уул, Дорноговь, Дорнод, Дундговь, Орхон, Өвөрхангай, Сэлэнгэ, Төв, Хөвсгөл зэрэг аймгуудад эхийн эндэгдлийн тохиолдол бүртгэгдээгүй байна. Эхийн эндэгдлийн 90.0 хувь нь эмнэлэгт, 10.0 хувь нь гэртээ эндсэн байна.

Хүснэгт 2.2. *Нялхсын болон тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин (1 000 амьд төрөлтөд), сонгосон онуудаар*

Үзүүлэлт	1990	2000	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
Нялхсын эндэгдэл /1000 амьд төрөлтөд/													
Хүйс													
Эрэгтэй	-	-	22.4	22.6	21.3	17.5	17.1	16.0	17.2	17.4	18.6	14.8	
Эмэгтэй	-	-	16.6	17.6	17.3	15.1	13.4	13.1	13.3	13.0	14.9	12.2	
Байршил													
Улсын дундаж	**63.4**	**31.23**	**19.6**	**20.2**	**19.4**	**16.3**	**15.3**	**14.6**	**15.3**	**15.3**	**16.8**	**13.6**	**13.0[a]**
УБ хот	70.3	32.8	17.5	18.0	16.1	13.3	13.1	13.6	15.0	14.7	15.0	12.7	-
Аймгийн дундаж	**62.5**	**30.8**	**21.2**	**21.9**	**22.1**	**19.2**	**17.5**	**15.7**	**15.7**	**15.9**	18.8	14.5	-
5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл /1000 амьд төрөлтөд/													
Хүйс													
Эрэгтэй	-	-	26.4	25.9	26.4	21.9	20.8	22.6	20.3	20.7	23.0	18.0	
Эмэгтэй	-	-	20.2	21.2	22.7	18.0	16.5	16.9	16.4	15.7	18.5	15.4	
Байршил													
Улсын дундаж	**87.5**	**42.4**	**23.4**	**23.6**	**24.6**	**20**	**18.7**	**18.0**	**18.4**	**18.3**	**20.8**	**16.7**	**15.0[a]**
УБ хот	99.9	42.4	20.8	21.0	20.6	16.2	16.0	16.3	17.8	17.3	18.2	15.4	-
Аймгийн дундаж	**94.4**	**42.5**	**25.3**	**25.7**	**28.0**	**23.5**	**21.3**	**19.7**	**19.0**	**19.2**	**23.7**	**18.1**	**-**

Эх үүсвэр: *а. Монгол Улсын Их Хурлын тогтоол 19, "Монгол улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030" батлах тухай, 2016 он*

Нялхас болон тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл 1990 оноос хойшхи 20 жилийн хугацаанд эрчимтэй буурч байгаагийн илрэл нь 1 000 амьд төрөлтөд ногдох тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл 2017 онд 1990 оны түвшинтэй харьцуулахад 5.2 дахин ба нялхсын эндэгдэл 4.7 дахин тус тус буурснаас харагдаж байна.

Сүүлийн жилүүдэд нялхсын эндэгдэл тогтвортой буурч Мянганы хөгжлийн зорилтын үзүүлэлтийг хангаад байсан бөгөөд 2013 онд 1 000 амьд төрөлтөд 14.6 болсон ба 2017 онд 13.6 болж хамгийн бага түвшинд хүрсэн жил болсон.

2017 оны байдлаар улсын хэмжээнд нялхсын эндэгдэл 1 009 тохиолдол бүртгэгдэж, 1000 амьд төрөлтөд 13.6 ногдож байгаа нь өмнөх оноос 3.2-оор буурсан байна.

Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл

Монгол Улсын ИХ Хурлын 2016 оны 02 дугаар сарын 05-ны өдрийн 19 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030"-д 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийг 2020 он гэхэд 15.0 болгон бууруулна гэж заасан байна.

2017 оны байдлаар 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл 1 000 амьд төрөлтөд 16.7 байгаа нь 2008 онтой харьцуулахад 6.7-оор буурсан байна.

2017 онд тав хүртэлх насандаа 1244 хүүхэд эндсэн бөгөөд өмнөх онтой харьцуулахад 384 тохиолдлоор буюу амьд төрсөн 1 000 хүүхдэд ногдох эндэгдэл 4.1 тохиолдлоор буурсан үзүүлэлттэй байна.

Тав хүртэлх насандаа эндсэн хүүхдийн 86.4 хувь нь өвчнөөр, 13.6 хувь нь осол, гэмтлийн улмаас эндсэн бөгөөд 72.6 хувь нь эмнэлэгт, 27.4 хувь нь эмнэлгээс гадуур эндсэн байна.

Зорилт 3. Зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчин, тэдгээрийн эрсдэлт хүчин зүйлийн тархалт болон сэргийлж болох нас баралтыг хувь хүн, гэр бүл, хамт олон, байгууллагын идэвхтэй, оролцоотой нэгдмэл үйл ажиллагаанд тулгуурлан бууруулна.

2020 онд хүн амын хорт дадал, зуршлыг бууруулж, амьдрах орчин нөхцөлийг сайжруулах, хүнсний бүтээгдэхүүнд чанар, стандартыг чанд мөрдүүлэх, 10 000 хүн амд ногдох зүрх, судасны өвчлөлөөс шалтгаалсан нас баралтыг 17.4, хорт хавдраас шалтгаалсан нас баралтыг 10.5 хүртэл бууруулах.

2025 онд эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулж, 10 000 хүн амд ногдох зүрх, судасны өвчлөлөөс шалтгаалсан нас баралтыг 16, хорт хавдраас шалтгаалсан нас баралтыг 9 хүртэл бууруулах.

2030 онд 10 000 хүн амд ногдох зүрх, судасны өвчлөлөөс шалтгаалсан нас баралтыг 14, хорт хавдраас шалтгаалсан нас баралтыг 8 хүртэл бууруулах зорилтыг дэвшүүлсэн.

1995 оноос хойш хүн амын нас баралтын шалтгаанд зүрх-судасны тогтолцооны өвчин, хавдрын шалтгаант нас баралт тэргүүлсээр байна.

2017 онд хүн амын нас баралтын шалтгааны 34.2 хувийг зүрх-судасны тогтолцооны өвчин, 25.5 хувийг хавдрын шалтгаант нас баралт эзэлж байгаа нь нийт хүн амын нас баралтын шалтгааны 59.7 хувийг эзэлж байна.

Жилд дунджаар 5000-5500 гаруй хүн буюу нас барсан 3 хүний нэг нь зүрх-судасны тогтолцооны өвчин, 4 хүний нэг нь буюу 4 000 гаруй хүн хорт хавдрын улмаас нас барж байна.

Монгол Улсын ИХ Хурлын 2016 оны 02 дугаар сарын 05-ны өдрийн 19 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030"-д 2020 он гэхэд 10 000 хүн амд ногдох зүрх, судасны өвчлөлөөс шалтгаалсан нас баралтыг 17.4, хорт хавдраас шалтгаалсан нас баралтыг 10.5 хүртэл бууруулна гэж заасан байна.

2017 онд зүрх-судасны тогтолцооны шалтгаант нас баралтын түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 21.06, 10 000 эмэгтэй хүн амд 13.97 ногдож байна. Зүрх-судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант

нас баралтын түвшин хангай, баруун болон төвийн бүсэд улсын дундажаас өндөр, зүүн бүсийн аймгуудад бага байна.

Зүрх-судасны өвчний шалтгаант нас баралтын түвшинг насны бүлэг, хүйсээр харьцуулбал 45-64 насны бүлгийн эрэгтэйчүүдийн дунд 10 000 хүн амд ногдох зүрхний ишемийн өвчин 25.7, тархинд цус харвалт 19.2, цусны даралт ихсэх өвчин 1.3 ногдож байгаа бөгөөд тухайн насны эмэгтэйчүүдийн нас баралтын түвшинтэй харьцуулбал зүрхний ишемийн өвчний нас баралт 5.7 дахин, тархинд цус харвалтын өвчний шалтгаант нас баралт 1.9 дахин өндөр, цусны даралт ихсэх өвчний шалтгаант нас баралт 1.8 дахин их байна

Тархинд цус харвах өвчин Монгол эрэгтэйчүүдийн нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан болж байгаа бөгөөд 2017 оны байдлаар 10 000 хүн амд 6.08 ногдож байгаа нь өмнөх оноос 0.4 промилиор буурсан байна. 2003 оныг хүртэл зүрхний ишеми, тархинд цус харвалтын шалтгаант нас баралтын түвшин ойролцоо байсан бол 2012 оноос тархинд цус харвах өвчний шалтгаант нас баралт тэргүүлэх хандлага ажиглагдаж байна.

Хүснэгт 2.3. *Зүрх судасны тогтолцооны өвчин, Хорт хавдрын шалтгаант нас баралт, 10 000 хүн амд, 2007-2017 он*

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин												
Нийт	21.92	20.54	21.74	23.61	22.58	20.91	19.60	19.11	18.86	17.45	17.45	17.4[a]
Эрэгтэй	25.21	22.02	24.19	27.33	26.65	25.02	22.70	22.10	21.66	20.54	21.06	-
Эмэгтэй	18.80	18.76	19.41	20.29	18.73	17.04	16.70	16.20	15.40	14.46	13.97	-
Хорт хавдар												
Нийт	12.21	11.80	11.89	13.02	12.69	12.60	13.00	13.52	13.59	13.41	13.03	10.5[a]
Эрэгтэй	13.25	13.45	13.95	15.11	15.85	14.74	14.9	15.5	14.81	15.07	15.06	-
Эмэгтэй	9.50	10.10	9.92	11.15	10.36	10.67	11.2	11.7	11.6	11.61	11.08	

Эх үүсвэр: а. Монгол Улсын Их Хурлын тогтоол 19, "Монгол улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030" батлах тухай, 2016

Хорт хавдар өвчний шалтгаант нас баралт нь 1990 оноос хойш хүн амын нас баралтын 2 дахь тэргүүлэх шалтгаан болсоор байна.

2017 оны байдлаар хорт хавдрын шалтгаант нас баралт нийт нас баралтын 25.5 хувийг эзэлж байгаа ба нас баралтын түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 15.06, 10 000 эмэгтэй хүн амд 11.08 ногдож байна.

Эрэгтэйчүүдийн дунд элэг, ходоод, уушиг, гуурсан хоолой, улаан хоолой, бүдүүн шулуун гэдэс, эмэгтэйчүүдийн дунд элэг, ходоод, умайн хүзүү, улаан хоолой, уушиг, гуурсан хоолойн хорт хавдрын нас баралт тэргүүлэх 5 шалтгаан болж байна.

2017 оны байдлаар хорт хавдартай хэмээн оношлогдсон хүн амын 78.3 хувь нь өвчнийхөө III, IV үе шатанд орсон үедээ оношлогдож, нас барсан нийт хүн амын 82.4 хувь нь анх оношлогдсоноосоо хойш 1 жил хүртлэх хугацаанд амьдарсан байна. 2008 онтой харьцуулахад хожуу оношлолтын хувь адил түвшинд, анх оношлогдсоноосоо хойш 1 жил хүртэлх хугацаанд амьдарсан хувь 15.3 хувиар нэмэгдсэн байна.

Зорилт 4. Халдварт өвчний тандалт, сэргийлэлт, бэлэн байдлыг хангах, хариу арга хэмжээг уян

хатан, шуурхай зохион байгуулах чадавхийг тогтвортой бэхжүүлж,нэн шаардлагатай вакцинийг хүн бүрт хүртээмжтэй болгож, зонхилон тохиолдох халдварт өвчний тархалтыг бууруулна.

Энэхүү зорилтод 2020 гэхэд товлолт дархлаажуулалтын хамралтын хувийг 98.5, 10 000 хүн амд вируст хепатитын өвчлөлийг 3, сүрьеэгийн тохиолдлыг 14.4 болгон бууруулах.

2025 онд товлолт дархлаажуулалтын хамралтын хувийг 99, 10 000 хүн амд вируст хепатитын өвчлөлийг 2.5, сүрьеэгийн тохиолдлыг 14 болгон бууруулах.

2030 онд Товлолт дархлаажуулалтын хамралтын хувийг 99.8, 10 000 хүн амд вируст хепатитын өвчлөлийг 2, сүрьеэгийн тохиолдлыг 13 болгон бууруулах зорилтыг дэвшүүлсэн байна.

10 000 амд ногдох сүрьеэгийн өвчлөлийн түвшин 1996 онд 14.6 байсан бол 2006 онд 18.6 болж 1.3 дахин нэмэгдсэн байна. Харин 2007 оноос эхлэн өвчлөл буурч 10 000 хүн амд ногдох түвшин 16.8 байсан бол 2011 онд 14.3, 2015 онд 14.1, 2017 оны байдлаар 12.4 болж тус тус буурсан байна.

Сүүлийн 5 жилийн байдлаар жилд дундажаар 4000 гаруй сүрьеэгийн шинэ тохиолдол бүртгэгдэж байна. 2012-2015 онуудад сүрьеэгийн бүртгэгдсэн тохиолдол жил бүр нэмэгдэж байсан бол 2017 онд өмнөх оноос 266 тохиолдлоор буурсан байна.

Хүснэгт 2.4. *Сүрьеэ, вируст хепатитийн өвчлөлийн түвшин (10 000 хүн амд), сонгосон онуудаар*

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2020
Сүрьеэ өвчин												
Нийт	16.8	16.0	15.6	15.3	14.3	13.9	14.2	14.1	14.1	13.1	12.4	14.4[a]
Эрэгтэй	18.2	17.4	16.4	16.7	16.5	15.9	16.2	16.1	15.7	14.2	13.7	
Эмэгтэй	15.4	14.6	14.8	13.9	12.2	12.0	12.3	12.1	12.5	12.0	10.8	
Вируст хепатит												
Нийт	38.5	39.3	25.3	33.0	52.7	24.1	8.8	3.9	2.9	1.8	1.7	3.0[a]
Эрэгтэй	41.7	42.6	28.3	36.4	59.1	27.1	10.4	4.7	3.3	2.0	2.0	
Эмэгтэй	35.5	36.2	22.5	29.7	46.5	21.4	7.2	3.1	2.6	1.7	1.5	

Эх үүсвэр: а. Монгол Улсын Их Хурлын тогтоол 19, "Монгол улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030" батлах тухай, 2016

2017 оны байдлаар улсын хэмжээнд вируст хепатит өвчний 534 тохиолдол бүртгэгдсэн нь нийт халдварт өвчний дотор 1.2 хувийг эзэлж, өмнөх онтой харьцуулахад 32 тохиолдлоор буурсан байна. Нийт вируст хепатитийн өвчлөлийн 9.6 хувийг вируст хепатит А, 56.9 хувийг вируст хепатит В, 17.0 хувийг бусад вируст хепатит тус тус эзэлж байна.

БҮЛЭГ 3.

ЭХ ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

БҮЛЭГ 3.

ЭХ ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

3.1. ЭХИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

Монгол Улсын Засгийн Газраас 2017 оны 3 дугаар сарын 7-ны өдрийн 78 дугаар тогтоолоор “Эх, хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд” Үндэсний хөтөлбөрийг баталсан. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх 2017-2021 онуудад Эх, хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийг сайжруулах нийгэм, эдийн засгийн таатай орчинг бүрдүүлэн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны санхүүгийн тогтвортой байдлыг бэхжүүлж, иргэдийн болон иргэний нийгмийн оролцоог хангах замаар эрүүл мэндийн хүртээмжтэй, чанартай тусламж, үйлчилгээг бүх нийтэд тэгш хүргэснээр эх, хүүхдийн эндэгдлийг тогтвортой бууруулах юм.

Зураг 3.1.1. *Эхийн эндэгдэл 100 000 амьд төрөлтөд, /2008-2017 он/*

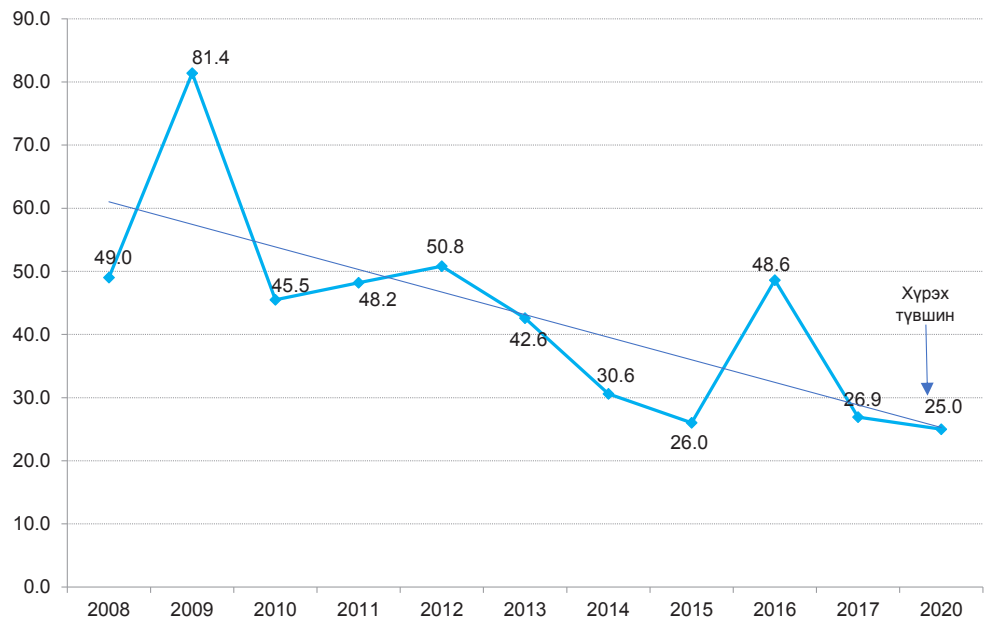

Эхийн эндэгдлийн түвшин сүүлийн жилүүдэд тууштай буурч байгаа хэдий ч “Эх, хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд” Үндэсний хөтөлбөрийн 2020 онд хүрэх түвшинтэй харьцуулахад өндөр байна.

3.2. ЖИРЭМСНИЙ ХЯНАЛТ БА ТӨРӨХИЙН ӨМНӨХ ҮЕИЙН ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

2017 оны байдлаар улсын хэмжээнд 77 815 жирэмсэн эмэгтэйчүүд шинээр хяналтад хамрагдсан бөгөөд 86.8 хувь нь жирэмсний эрт үедээ буюу эхний 3 сартайдаа, 12.0 хувь нь 4-6 сартайдаа, 1.2 хувь нь хожуу буюу 7 ба түүнээс дээш сартайдаа хяналтад хамрагджээ. Жирэмсний эрт үеийн хяналтыг хот, хөдөөгөөр авч үзвэл хотод жирэмсэн

эмэгтэйчүүдийн 87.0 хувь нь, хөдөө орон нутагт 86.5 хувь нь жирэмсний эрт үедээ хяналтад хамрагдсан ба өмнөх онтой харьцуулахад хотод 2.0 хувиар, хөдөө орон нутагт 2.1 хувиар өссөн байна.

Шинээр хяналтад орсон нийт жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 97.4 хувь нь цусны ерөнхий шинжилгээнд хамрагдсанаас 3.5 хувь нь цус багадалттай байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 0.2 хувиар буурсан байна. Архангай, Баян-Өлгий, Дархан-Уул, Дорнод, Орхон, Өвөрхангай, Ховд аймагт шинжилгээгээр илэрсэн цус багадалттай жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь улсын дунджаас 1.7-7.1 хувиар их байна.

Зураг 3.2.1. *Цус багадалттай жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, 2017 он*

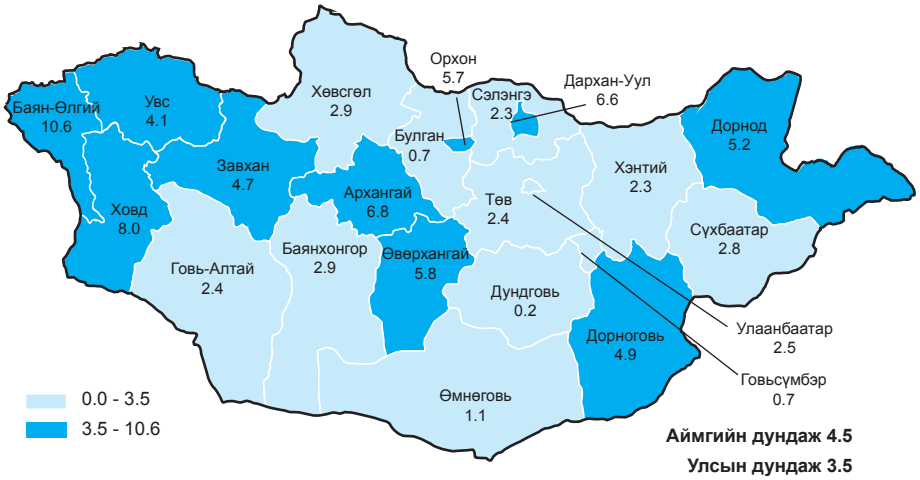

Шинээр хяналтад хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дунд тэмбүү илрүүлэх ийлдэс судлалын шинжилгээнд 97.4 хувь хамрагдсанаас 2.4 хувьд нь тэмбүү өвчин илэрсэн ба энэ үзүүлэлт Говьсүмбэр 4.8, Сэлэнгэ 3.6, Увс 3.6, Хөвсгөл 4.3 хувьтай байгаа нь улсын дундаж үзүүлэлтээс 1.2-2.4 хувиар их байна.

Заг хүйтэн илрүүлэх шинжилгээнд жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 91.5 хувь нь хамрагдсан нь өмнөх оноос 0.2 хувиар өссөн байна. Шинжилгээнд хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 0.4 хувьд нь заг хүйтэн өвчин илэрчээ. Дорнод 1.7, Сүхбаатар 1.5, Хөвсгөл 1.3 хувийг тус тус эзэлж байгаа нь улсын дунджаас 0.9-1.3 хувиар их байна.

Трихомониаз илрүүлэх шинжилгээнд жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 92.1 хувь нь хамрагдсанаас 1.9 хувьд нь эерэг үзүүлэлттэй байна. Баянхонгор 8.4, Дорнод 3.2, Орхон 3.8, Сүхбаатар 4.7, Сэлэнгэ 3.5, Төв 3.0 хувийг тус тус эзэлж байгаа нь улсын дунджаас 1.1-6.5 хувиар их байна.

Хяналтад хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн 49.3 хувь нь рентген шинжилгээнд хамрагдаж идэвхтэй сүрьеэгийн 189 тохиолдол /0.5 хувь/ илэрсэн байна.

2017 оны байдлаар улсын хэмжээнд 349 эхчүүдийн амрах байр байгаагаас 273 нь сумын эрүүл мэндийн төвд, сум дундын эмнэлэгт 38, аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт 17, тосгоны эрүүл мэндийн төвд 10, хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэгт 5, БОЭТ-д 5, Улаанбаатар хотын эмнэлэгт-1 тус тус ажилласан байна.

Эхчүүдийн амрах байрны 111 буюу 31.8 хувь нь зориулалтын байранд байгаа ба 236 буюу 67.6 хувь нь эмнэлэг дотор, 0.6 хувь нь гэрт байрлаж нийт 66989 ор хоног ашигласан ба дундаж ор хоног 6.5 байна. 2017 онд 4 байр шинээр баригдаж, 33 байранд засвар үйлчилгээ, 68 байранд тохижилт хийгдсэн байна. Нийт амарвал зохих эхчүүдийн 71.6 хувь нь амрах байраар үйлчлүүлж байна.

Зураг 3.2.2. *Жирэмсний хугацаанд 6 ба түүнээс дээш удаа хяналтад хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн хувь, 2017 он*

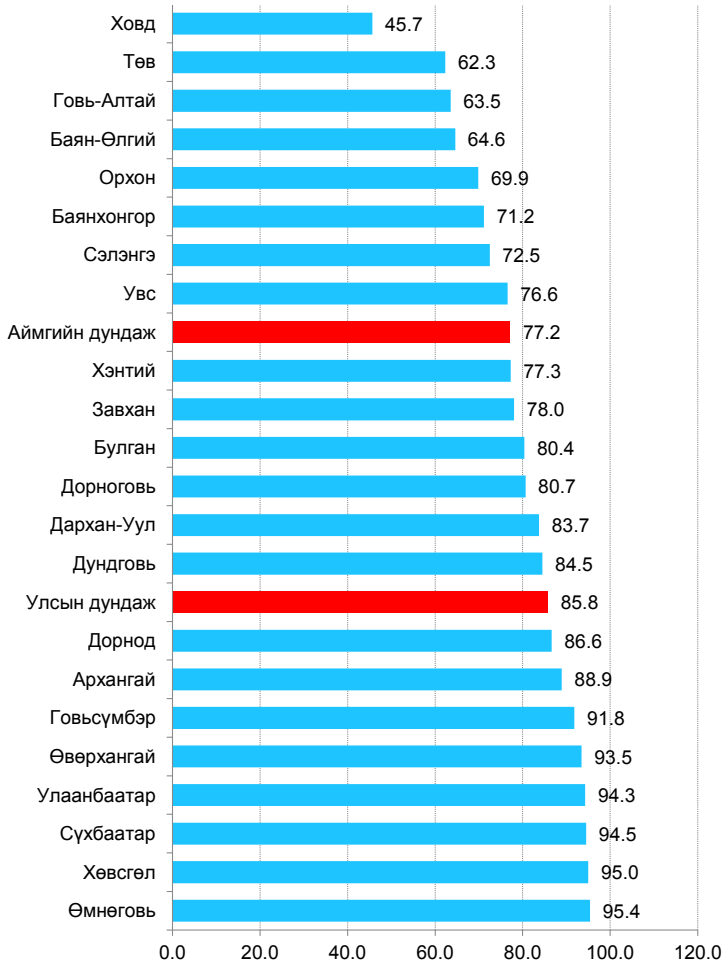

2017 оны байдлаар нийт төрсөн эхчүүдийн 85.8 хувь нь жирэмсний хугацаандаа 6 ба түүнээс дээш удаа хяналтын үзлэгт хамрагдсан нь өмнөх онтой харьцуулахад 2.2 хувиар өссөн байна.

3.3. ТӨРӨЛТ, ТӨРӨХ ҮЕИЙН ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

2017 онд улсын хэмжээнд 73884 эх амаржсан нь 2016 онтой харьцуулахад төрөлт 3919 тохиолдлоор буюу 5.0 хувиар буурсан байна. Төрөлт Баян-Өлгий, Дорнод, Увс зэрэг аймгуудад нэмэгдэж бусад аймаг болон Улаанбаатар хотод буурчээ. 1000 хүн амд ногдох төрөлтийн түвшин 24.0 байгаа ба энэ үзүүлэлт Баян-Өлгий 28.4, Орхон 25.3, Ховд 25.6 зэрэг аймгуудад улсын дунджаас илүү байна.

Зураг 3.3.1. *1000 хүн амд ногдох төрөлтийн түвшин, аймгаар, 2017 он*

Нийт төрөлтийн 47.3 хувь нь Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төв болон Улаанбаатар хотын амаржих газруудад, 29.5 хувь нь аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт, 12.3 хувь нь Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвд, 5.7 хувь нь сум, сум дунд, тосгоны эрүүл мэндийн төвд, 2.4 хувь нь хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэгт, 2.3 хувь нь хувийн эмнэлэг, Халдварт өвчин судлалын үндэсний төвд, 0.4 хувь нь гэртээ төрсөн байна. Төрсөн эхчүүдийн 28.9 хувь нь анхны төрөлт, 46.1 хувь нь 3 ба түүнээс дээш жилийн зайтай төрсөн байна. Нийт төрөлтийн 99.8 хувийг эмнэлгийн мэргэжилтэн удирдан явуулсан байна. Насны хувьд 4.9 хувь нь 20 хүртэлх насны, 16.0 хувь нь 35-ээс дээш насны төрөлт эзэлж байна. Төрөлтийн тусгай коэффицентийг тооцоход 2017 онд нөхөн үржихүйн насны 1000 эмэгтэй тутмын 87 нь хүүхэд төрүүлсэн байна.

Зураг 3.3.2. *Мэс заслын аргаар төрсөн эхийн хувь, аймгаар, 2017 он*

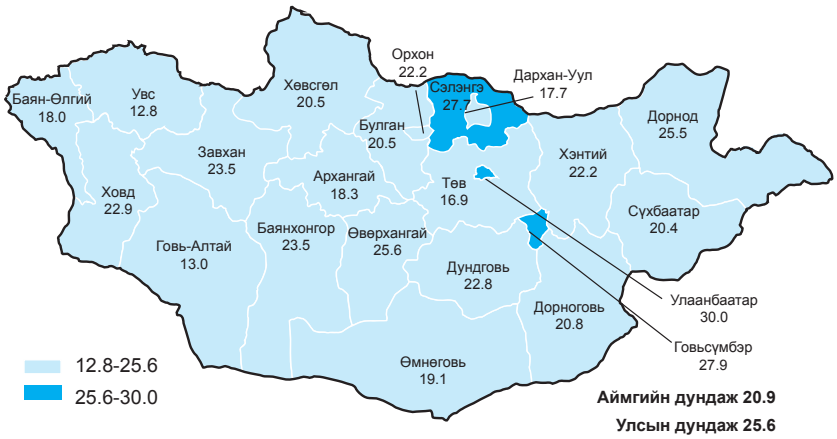

ДЭМБ-ын зөвлөснөөр нийт төрөлтийн 5-15 хувь нь мэс заслын аргаар төрүүлж болно гэж үздэг. Манай улсын хувьд 2017 оны байдлаар харьцангуй өндөр буюу 25.6 хувь нь мэс заслын аргаар хүүхдээ төрүүлсэн байна. Мэс заслын аргаар төрсөн эхийн тоог өмнөх онтой харьцуулахад 817 тохиолдлоор буюу 4.3 хувиар буурсан байна. Мэс заслын аргаар төрлөгийг шийдсэн хувийг аймгийн дундажтай харьцуулахад баруун бүсэд 2.8 хувиар бага, харин хангай, төв болон зүүн бүсэд 0.3-2.2 хувиар их байна.

Хүснэгт 3.3.1 *Мэс заслын аргаар төрүүлсэн хувь, бүсээр 2017 он*

	Төрсөн эх /бодит тоо/	Мэс заслын аргаар төрүүлсэн	
		Тоо	Хувь
Баруун бүс	9606	1742	18.1
Төвийн бүс	9062	1914	21.2
Хангайн бүс	12462	2740	21.9
Зүүн бүс	4639	1071	23.1
Аймгийн дүн	**35769**	**7467**	**20.9**
Улаанбаатар	38115	11446	30
Улсын дүн	**73884**	**18913**	**25.6**

Гэрийн төрөлтийн 295 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 1 тохиолдлоор буурсан ба үүнээс 125 тохиолдол нь эмнэлгийн тусламжгүй төрсөн байна. Гэрийн төрөлтийн 53.9 хувь нь Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн ба өмнөх оноос 2.1 хувиар буурсан байна. Эмнэлгийн тусламжгүй төрөлт өмнөх оны мөн үеэс 14 тохиолдлоор буюу 11.2 хувиар буурсан байна. Улаанбаатар хотын эмнэлгүүдэд хөдөө орон нутгийн харъяат 5965 эх амаржсан нь өмнөх оноос 616 төрөлтөөр өссөн ба Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн төрөлтийн 15.6 хувийг эзэлж байна.

Зураг 3.3.3 *Улаанбаатар хотод төрсөн хөдөө орон нутгийн харъяат эхчүүд, бодит тоо, 2017 он*

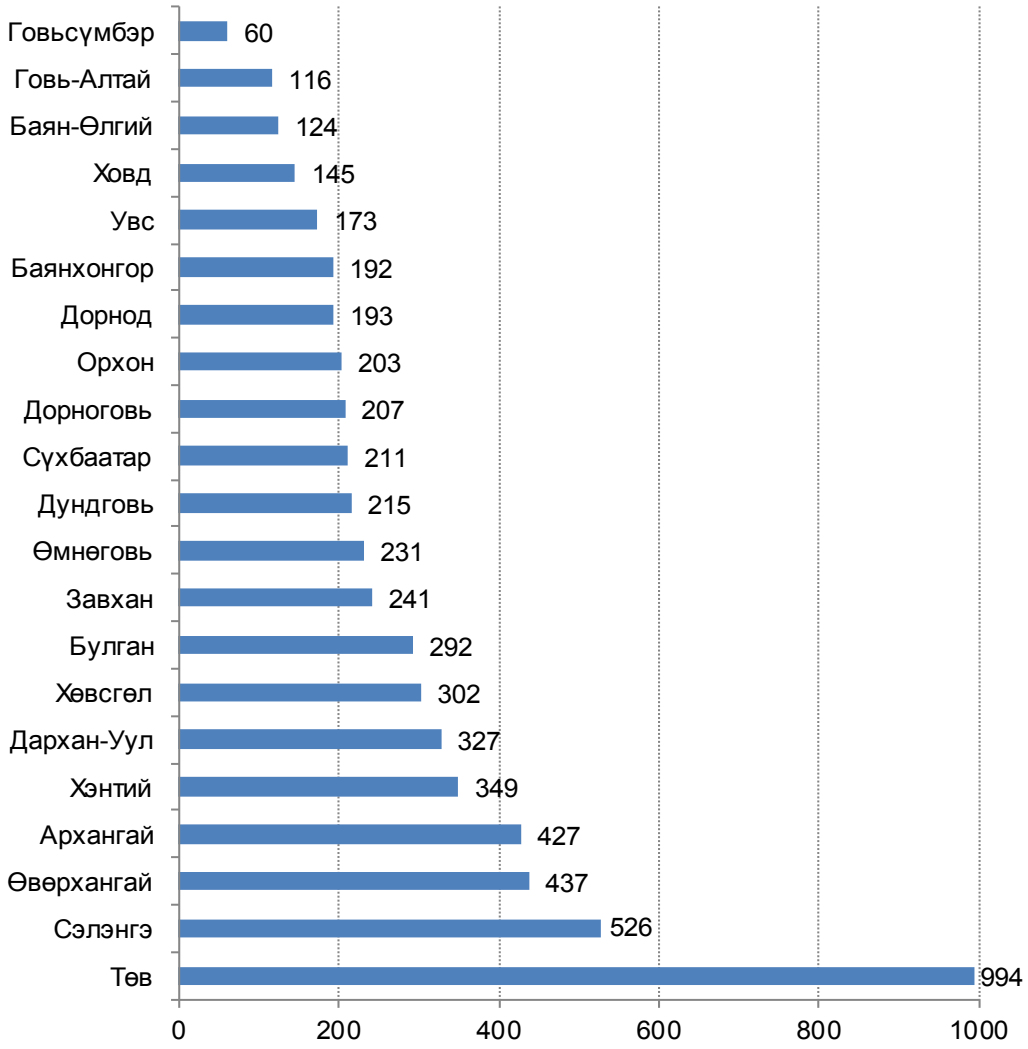

Хүснэгт 3.3.2 Төрөлтийн тоо, эмнэлгийн байгууллагын төрлөөр, 2017 он

Аймгийн нэр	Нийт төрөлт	Үүнээс									
		Гэртээ	БОЭТ-д	Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэгт	Хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэгт	Сум ЭМТ, сум дундын эмнэлэгт	Тосгоны эрүүл мэндийн төвд	Их эмчийн ортой салбарт	УБ хотын амаржих газар болон ЭХЭМҮТ-д	Хувийн эмнэлэгт	Бусад газарт
Архангай	1890	3	0	1454	0	433	0	0	0	0	0
Баян-Өлгий	2844	10	0	2296	0	536	2	0	0	0	0
Баянхонгор	1997	9	0	1766	0	222	0	0	0	0	0
Булган	825	5	0	634	0	182	4	0	0	0	0
Говь-Алтай	1216	2	0	1107	0	105	2	0	0	0	0
Говьсүмбэр	416	1	0	413	0	2	0	0	0	0	0
Дархан-Уул	2249	14	0	2228	0	7	0	0	0	0	0
Дорноговь	1318	3	0	1025	271	19	0	0	0	0	0
Дорнод	1922	14	1851	0	0	57	0	0	0	0	0
Дундговь	878	4	0	782	0	92	0	0	0	0	0
Завхан	1321	4	0	771	323	223	0	0	0	0	0
Орхон	2566	6	2558	0	0	2	0	0	0	0	0
Өвөрхангай	2417	1	1765	0	279	367	0	1	0	5	0
Өмнөговь	1297	6	1051	0	0	240	0	0	0	0	0
Сүхбаатар	1275	8	0	1211	0	56	0	0	0	0	0
Сэлэнгэ	1712	3	0	909	612	147	41	0	0	0	0
Төв	1192	5	0	893	0	294	0	0	0	0	0
Увс	2029	10	0	1746	0	273	0	0	0	0	0
Ховд	2196	6	1835	0	166	189	0	0	0	0	0
Хөвсгөл	2767	14	0	2145	0	608	0	0	0	0	0
Хэнтий	1442	4	0	1150	143	145	0	0	0	0	0
Аймгийн дүн	**35769**	**132**	**9060**	**20530**	**1794**	**4199**	**49**	**0**	**0**	**5**	**0**
Улаанбаатар	38115	163	0	1266	0	0	2	0	34959	1719	6
Улсын дүн	**73884**	**295**	**9060**	**21796**	**1794**	**4199**	**51**	**0**	**34959**	**1724**	**6**

Хүснэгт 3.3.3. Насны бүлэг дэх төрөлтийн коэффициент, 2017 он

Насны бүлэг	Тухайн насны эмэгтэйчүүдийн тоо	Тухайн насны бүлгийн эмэгтэйчүүдийн амьд төрүүлсэн хүүхдийн тоо	Насны бүлэг дэх төрөлтийн коэффицент
20 хүртэлх	156922	3624	23.1
20-24	120045	18035	150.2
25-29	151927	23505	154.7
30-34	140303	17159	122.3
35-39	120931	9599	79.4
40-өөс дээш	207544	2406	11.6

Төрөлтийн нийлбэр коэффициент 2.8 байгаа ба 20-24 насны 1000 эмэгтэй тутмын 150 нь, 25-29 насны 1000 эмэгтэй тутмын 154 нь хүүхэд төрүүлж байгаа нь насны бүлэг дотроо өндөр үзүүлэлттэй байна.

3.4. ТӨРСНИЙ ДАРААХ ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

2017 онд хяналтад байж төрсөн эхчүүдийн 91.1 хувь нь төрсний дараа 42 хоногтойдоо идэвхтэй хяналтад хамрагдсан ба өмнөх онтой харьцуулахад 1.0 хувиар буурсан байна. Энэ үзүүлэлт төрсний дараах хүндрэл болон эхийн эндэгдэл буурахад чухал ач холбогдолтой юм.

2017 оны байдлаар жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үеийн хүндрэлийн 60462 тохиолдол бүртгэгдэж 1000 амьд төрөлтөд 813 ноогдож байна.

Нийт хүндрэл дотор :

- Жирэмсэн үеийн хүндрэл-37.5 хувь
- Төрөх үеийн хүндрэл-52.4 хувь

- Төрсний дараах үеийн хүндрэл-2.4 хувь
- Жирэмсэн, төрөхөөс үл хамаарах өвчний хүндрэл-7.7 хувийг тус тус эзэлж байна.

Зураг 3.4.1. Жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үеийн хүндрэлийн хувь, эрүүл мэндийн байгууллагаар, 2017 он

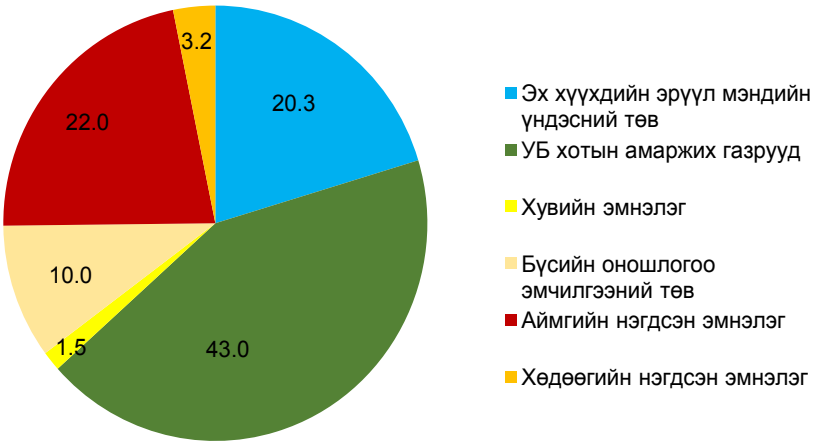

2017 онд төрөлхийн тэмбүүгийн нийт 59 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 17 тохиолдлоор өссөн байна. Улаанбаатар хотод 41, Архангай 3, Булган 1, Дорноговь аймагт 2, Дорнод 1, Орхон 1, Өвөрхангай 3, Өмнөговь 1, Сэлэнгэ 1, Хөвсгөл 3, Хэнтий аймагт 2 тохиолдол тус тус бүртгэгдсэн байна.

Жирэмсэн эмэгтэйчүүдэд БЗДХ өвчин болон төрөлх тэмбүүгийн тохиолдол нэмэгдэж байгаа нь жирэмсэн эмэгтэйн тэмбүү өвчнийг эрт оношлох, эмчлэх журмын дагуу тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулах хэрэгтэйг харуулж байна.

Зураг 3.4.2. Жирэмсний хүндрэлд манас таталтын эзлэх хувь, 2017 он

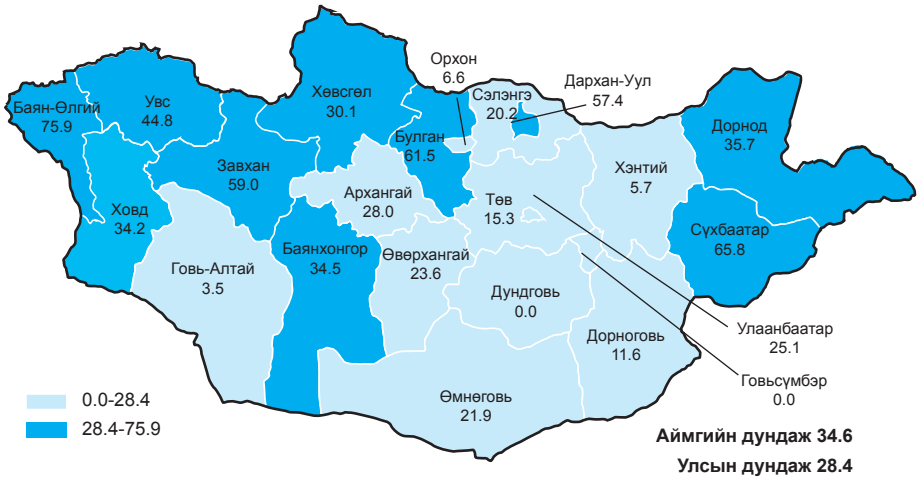

Жирэмсний хүндрэлд манас таталтын эзлэх хувь Баян-Өлгий 75.9, Завхан 59.0, Сүхбаатар 65.8, Увс 44.8, Дархан-Уул 57.4, Булган 61.5 байгаа нь улсын дунджаас 1.5-2.6 дахин өндөр, Дорноговь 11.6, Говь-Алтай 3.5, Орхон 6.6, Хэнтий 5.7 аймгуудад 2.4-8.1 дахин бага байна.

Жирэмсэн үеийн хүндрэлүүдээс манас таталтын урьтал 28.2 хувь, манас таталт 0.2 хувь, төрөх

үеийн хүндрэлээс төрөх хүчний анхдагч болон хоёрдогч сулралт 28.5 хувь, төрсний дараах хүндрэлээс төрсний дараах үеийн цус алдалт 76.8 хувьтай тэргүүлж байна.

Зураг 3.4.3. Төрөх үеийн хүндрэлд төрөх хүчний сулралын эзлэх хувь, 2017 он

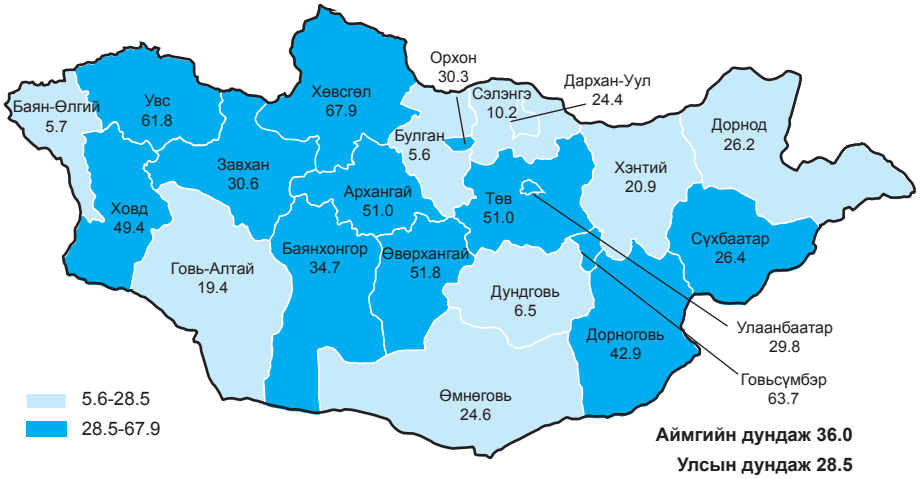

Төрөх үеийн хүндрэлд төрөх хүчний сулралын хувь Архангай 51.0, Говьсүмбэр 63.7, Дорноговь 42.9, Өвөрхангай 51.8, Төв 51.0, Увс 61.8, Ховд 49.4, Хөвсгөл 67.9 байгаа нь улсын дунджаас 1.5-2.3 дахин өндөр байна.

Зураг 3.4.4. Төрсний дараах хүндрэлд цус алдалтын эзлэх хувь, 2017 он

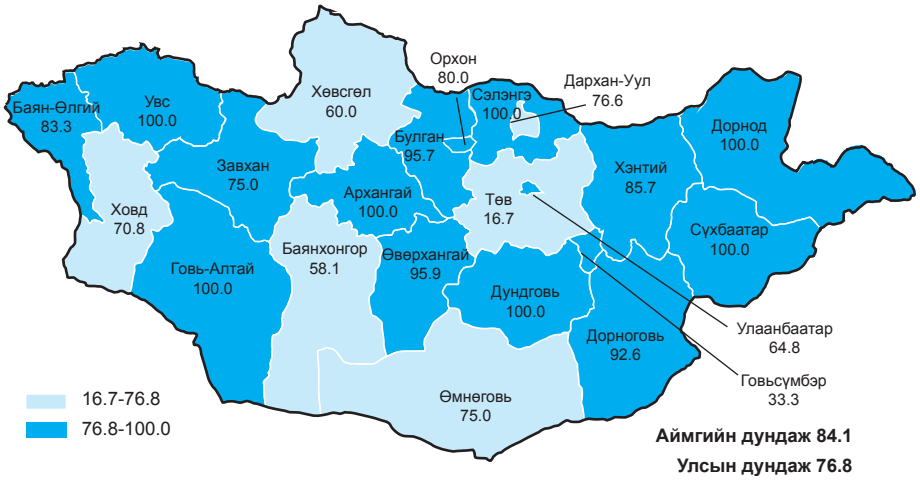

3.5. ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ

Манай улсад эхийн эндэгдэл 1990 оны түвшингээс бараг 4.6 дахин буурч, эхийн эндэгдэл өндөр орноос эхийн эндэгдэл дунд зэрэгтэй орны түвшинд хүрээд байна.

2017 оны байдлаар эхийн эндэгдлийн 20 тохиолдол бүртгэгдэж 100 000 амьд төрөлтөд 26.9 байна. 2016 оноос эхийн эндэгдэл 18 тохиолдлоор, 100 000 амьд төрөлт тутамд 21.7 эндэгдлээр буурсан байна. Архангай, Баянхонгор, Булган, Говь-Алтай, Говьсүмбэр, Дархан-Уул, Дорноговь, Дорнод, Дундговь, Орхон, Өвөрхангай, Сэлэнгэ, Төв, Хөвсгөл зэрэг аймгуудад эхийн эндэгдлийн тохиолдол бүртгэгдээгүй байна.

Эхийн эндэгдлийн 90.0 хувь нь эмнэлэгт, 10.0 хувь нь гэртээ эндсэн байна.

Зураг 3.5.1. Эхийн эндэгдэл 100 000 амьд төрөлтөд, аймгаар, 2017 он

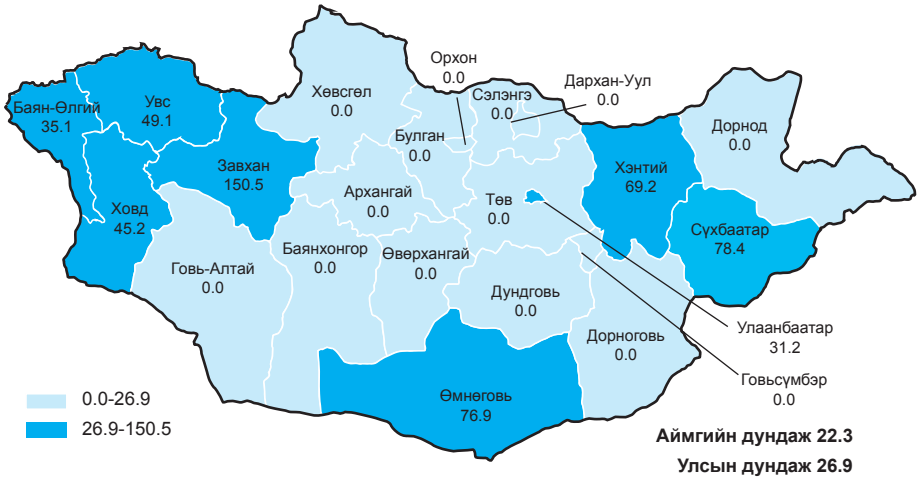

Эндсэн эхчүүдийн 35.0 хувь нь дээд, 65.0 хувь нь дунд боловсролтой байжээ. Түүнчлэн 40.0 хувь нь ажил эрхэлдэг, 20.0 хувь нь малчин, 5.0 хувь нь оюутан, 35.0 хувь нь ажил эрхэлдэггүй байсан байна.

Эхийн эндэгдлийг эмнэлгийн төрлөөр нь харуулбал: 5.0 хувь нь дүүргийн эрүүл мэндийн нэгдэлд, 15.0 хувь нь сум болон хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэгт, 15.0 хувь нь аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт, 20.0 хувь нь нийслэлийн амаржих газарт, 10.0 хувь нь Бүсийн оношлогоо, эмчилгээний төвд, 15.0 хувь нь УНТЭ, УХТЭ, УГТЭ-д, 5.0 хувь нь ЭХЭМҮТ-д, 10.0 хувь нь Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнд бүртгэгдсэн байна.

Эхийн эндэгдлийн шалтгаанд 45.0 хувь нь жирэмсэн үеийн хүндрэл, 5.0 хувь нь төрөх үеийн хүндрэл, 35.0 хувь нь төрсний дараах хүндрэл, 15.0 хувь нь жирэмсэн болон төрөхөөс бусад өвчин эзэлж байна. Энэ үзүүлэлтээс харахад өмнөх оноос жирэмсэн болон төрөхөөс бусад өвчний хүндрэл 19.2 хувиар буурч, төрөх үеийн хүндрэл 2.4, жирэмсэн үеийн хүндрэл 13.4, төрсний дараах хүндрэл 3.4 хувиар тус тус өссөн байна.

Хүснэгт 3.5.1. Эхийн эндэгдэл, 100 000 амьд төрөлтөд, насны ангиллаар, 2017 он

Насны бүлэг	Эндсэн эхийн тоо	Эзлэх хувь	Амьд төрүүлсэн хүүхдийн тоо	100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийн түвшин
20 хүртэлх	1	5	3624	27.6
20-24	3	15	18035	16.6
25-29	6	30	23505	25.5
30-34	4	20	17159	23.3
35-39	5	25	9599	52.1
40-өөс дээш	1	5	2406	41.6

Эхийн эндэгдлийн түвшинг насны бүлгээр авч үзэхэд 35-39 насанд 52.1, 40-өөс дээш насанд 41.6 байгаа нь улсын дунджаас 17.4-25.2 тохиолдлоор өндөр байна.

Зураг 3.5.2. Эхийн эндэгдэл, бүсээр, 100 000 амьд төрөлтөд, сүүлийн 3 жилээр

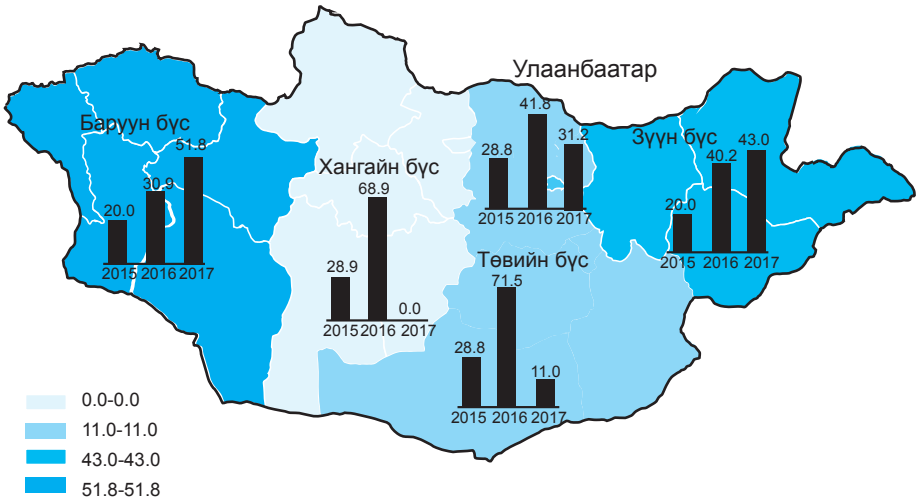

Эхийн эндэгдлийн түвшинг бүс нутгаар авч үзвэл төвийн бүсэд улсын дунджаас 100 000 амьд төрөлтөд 15.9 тохиолдлоор бага, харин улаанбаатар болон зүүн, баруун бүсэд улсын дунджаас 4.3-24.9 тохиолдлоор их байна. 2017 онд зүүн ба баруун бүсэд эхийн эндэгдэл 100 000 амьд төрөлтөд 43.0-51.8 болж өмнөх оны түвшнээс 2.8-20.9 тохиолдлоор нэмэгдсэн байна.

3.6. ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД

Шинээр төрсөн хүүхдийг нярай үед нь буюу төрсний дараах нэг сар хүртэлх хугацаанд нь хамрагдвал зохих эрүүл мэнд, нийгмийн үйлчилгээнд хамруулснаар амьдрах боломжийг нэмэгдүүлж, хэвийн өсөлт хөгжилтэй, эрүүл саруул өсөж торних үндэс болдог.

2017 оны байдлаар төрсний дараа нэг цагийн дотор хөхөө амласан хүүхдийн хувь 96.3 байна. Энэ үзүүлэлт Архангай, Булган, Дархан-Уул, Сүхбаатар, Сэлэнгэ аймагт улсын дунджаас 1.6-6.2 хувиар доогуур үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт 3.6.1 Төрсөн хүүхдийн мэдээ, бүсээр, 2017 он

Бүсээр	Төрсөн хүүхэд			Нийт төрөлтөд		
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Хүйсийн харьцаа /100-д/	Бага жинтэй хүүхдийн эзлэх хувь	Амьгүй төрөлтийн түвшин /1 000 нийт төрөлтөд/
Баруун бүс	9 647	5 071	4 576	110.8	4.8	7.3
Төвийн бүс	9 102	4 688	4 414	106.2	3.7	6.2
Хангайн бүс	12 520	6 404	6 116	104.7	4.0	4.6
Зүүн бүс	4 655	2 389	2 266	105.4	3.4	6.2
Аймгийн дүн	**35 924**	**18 552**	**17 372**	**106.8**	**4.1**	**5.5**
Улаанбаатар	38 404	19 986	18 418	108.5	5.1	6.6
Улсын дүн	**74 328**	**38 538**	**35 790**	**107.7**	**4.6**	**6.0**

Улсын хэмжээнд 74 328 хүүхэд амьд төрсөн нь өмнөх оны мөн үеэс 3 866 хүүхдээр буюу 5.2 хувиар буурсан байна. Нийт амьд төрсөн хүүхдийн 4.6 хувь нь 2500 граммаас доош жинтэй төржээ. Амьд төрсөн хүүхдийн 1717 нь хоёр ихэр, 36 нь гурван ихэр хүүхэд байна.

Амьгүй төрөлтийн 451 тохиолдол бүртгэгдсэн нь 1 000 нийт төрөлтөд 6.0 байгаа ба өмнөх онтой харьцуулахад 36 тохиолдлоор буюу 0.2 хувиар буурсан байна.

Зураг 3.6.1. Амьгүй төрөлтийн түвшин, 1000 нийт төрөлтөд, аймгаар, 2017 он

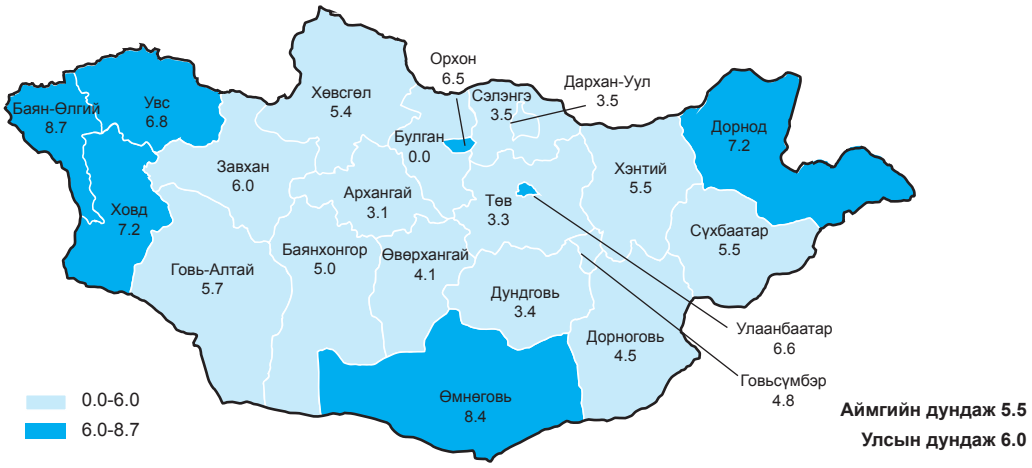

Амьгүй төрөлтийн түвшин Баян-Өлгий, Дорнод, Өмнөговь, Ховд аймагт 1 000 нийт төрөлтөд 7.2-8.7 байгаа нь улсын дунджаас 1.1-2.7 тохиолдлоор өндөр байна. Төвийн бүсэд амьгүй төрөлтийн түвшин Өмнөговь аймагт 8.4 байгаа нь бүсийн дунджаас 2.2 тохиолдлоор өндөр үзүүлэлттэй байна. Хангай болон Төвийн бүсийн амьгүй төрөлтийн түвшин улс, аймгийн дунджаас доогуур үзүүлэлттэй байна. Амьгүй төрөлтөд эрэгтэй хүүхдийн эзлэх хувь 52.5 байна. Төрөх үеийн хүйсийн харьцаа 107.7 байна.

Амьд төрсөн хүүхдийн 0.6 хувьд нь төрөлхийн гажгийн тохиолдол бүртгэгдсэн байна. Төрөлхийн гажгийн тохиолдлын түвшин 1 000 нийт төрөлтөд 5.8 ногдож байна.

2017 онд нэг хүртэлх насны хүүхдийн идэвхитэй хяналтын хувь 99.7, нэгээс тав хүртэлх насны хүүхдийн идэвхитэй хяналтын хувь 74.8 байна. Нярай хүүхдийн өвчлөлийн 20 663 тохиолдол бүртгэгдсэн бөгөөд энэ нь амьд төрсөн хүүхдийн 27.8 хувийг эзэлж байна.

Зураг 3.6.2. Нярай хүүхдийн өвчлөл, амьд төрсөн хүүхдэд эзлэх хувиар, 2017 он

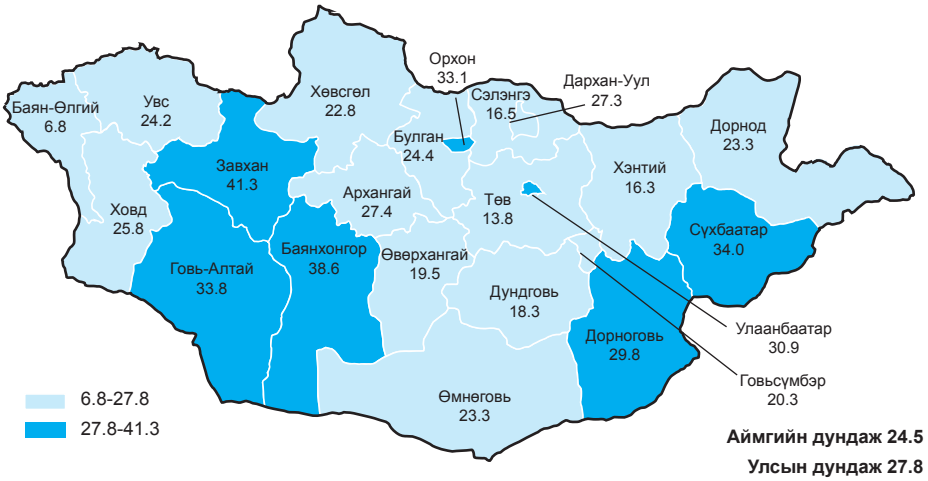

Хүснэгт 3.6.2. *Нярай хүүхдийн өвчлөл, бодит тоогоор, 2017 он*

	Нярай хүүхдийн өвчлөл бүгд	Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	Халдварт ба шимэгчит өвчин		Амьсгалын тогтолцооны өвчин		Хоол шингээх эрхтний эмгэг		Төрөлхийн гажиг, гаж хөгжил	Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант эмгэг	Бусад өвчин
			Бүгд	Үүнээс: Төрөлхийн тэмбүү	Бүгд	Үүнээс: Уушгины хатгаа	Бүгд	Үүнээс: Халдварт бус суулгалт өвчин			
Аймгийн дүн	8704	6317	14	12	1099	334	137	98	207	4	1013
Улаанбаатар	8465	10065	19	19	428	150	100	9	462	11	728
Улсын дүн	20663	16382	33	31	1527	484	237	107	669	15	1741

Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэгээс ургийн бүтэлт 6.8 хувь, нярайн шарлалт 46.4 хувийг эзэлж байна.

Нэг хүртэлх насны хүүхдэд бүртгэгдсэн төрөлхийн гажгийн 2674 тохиолдлоос зүрх, судасны тогтолцооны төрөлхийн гажиг 35.7 хувь, сэтэрхий уруул ба тагнай 10.6 хувь, хоол боловсруулах тогтолцооны төрөлхийн гажиг 6.2 хувь, түнхний төрөлхийн гажиг 8.8 хувьтай тэргүүлэх байрыг эзэлж байна.

Хүснэгт 3.6.3 *Нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн өвчлөлийн шалтгаан, хувиар /хот, хөдөө/, 2017 он*

	1 хүртэлх насны		5 хүртэлх насны	
	Хот	Хөдөө	Хот	Хөдөө
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	37.3	66.7	42.8	66.6
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	10.3	10.1	12.0	13.7
Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	12.5	4.1	6.9	2.2
Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	2.0	0.7	8.3	1.8
Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	3.8	0.9	8.3	2.9
Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчин	8.2	4.3	10.5	5.3

Тэргүүлэх шалтгаан
Хоёрдугаар шалтгаан
Гуравдугаар шалтгаан

Нялхас болон тав хүртэлх насны хүүхдийн өвчлөл хот, хөдөөд амьсгалын тогтолцооны өвчин тэргүүлэх шалтгаан болж байна. Нялхас болон тав хүртэлх насны хүүхдийн дунд тохиолдох амьсгалын тогтолцооны өвчлөлөөс уушгины хатгалгаа 25.4 хувь, цочмог амьсгуурстас 21.0 хувь, томуу, томуу төст өвчлөл 10.9 хувийг тус тус эзэлж байна. Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөлийн дийлэнх буюу 48.5 хувийг халдварт бус суулгалт өвчин эзэлж байна.

Хүснэгт 3.6.4. *Хүүхэд, өсвөр насныхны өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгаан, насны бүлгээр, /тухайн насны 10 000 хүүхдэд/, 2017 он*

	1-4 нас	5-9 нас	10-14 нас	15-19 нас
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	5624.4	1721.4	1214.4	760.5
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	1307.1	1549.5	1099.3	1063.9
Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	545.5	187.0	100.3	186.3
Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	489.0	357.2	466.0	495.7
Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	196.7	213.6	255.6	510.0
Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчин	781.9	528.4	537.4	582.6

Тэргүүлэх шалтгаан
Хоёрдугаар шалтгаан
Гуравдугаар шалтгаан

Өсвөр насны хүүхдийн өвчлөлд амьсгал, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл ба гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг , арьс арьсан доорх эслэгийн өвчлөл, шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөл, халдварт ба шимэгчит зарим өвчин тэргүүлэх шалтгаан болж байна.

2017 оны байдлаар харахад хүүхэд, өсвөр насныхны өвчлөл өмнөх онуудаас нэмэгдэх

хандлагатай байна. Жишээ нь хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөл 1-4, 5-9, 10-14, 15-19 насны бүлэг тус бүрд 173.3-491.5 тохиолдлоор нэмэгдсэн байна.

1-4 насны 10 000 хүүхдэд ногдох өвчлөлд халдварт бус суулгалт 494.7, шүдний цооролт 326.7, шүд ба дайврын эмгэг 217.3 байгаа нь тэргүүлэх шалтгаан болж байна. Харин 5-9 насны хүүхдийн өвчлөлд тухайн насны 10 000 хүүхдэд шүдний цооролт өвчин 545.8, шүд ба дайврын эмгэгийн өвчин 636.2 байгаа нь тэргүүлэх шалтгаан болж байна.

3.7. НЯЛХАС БОЛОН ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ

2017 оны байдлаар улсын хэмжээнд нялхсын эндэгдэл 1009 тохиолдол бүртгэгдэж, 1000 амьд төрөлтөд 13.6 ногдож байгаа нь өмнөх оноос 3.2-оор буурсан байна. Нялхсын эндэгдлийн 64.1 хувийг нярайн эндэгдэл эзэлж байгаа бөгөөд 1000 амьд төрөлтөд ногдох нярайн эндэгдэл 8.7 байна.

Нярайн эндэгдлийн нийт 647 тохиолдол бүртгэгдсэний 475 буюу 73.4 хувь нь нярайн эрт үед /амьдралын эхний 0-6 хоногт/, 172 буюу 26.6 хувь нь нярайн хожуу үед /амьдралын эхний 7-28 хоногт/ эндсэн байна.

Нэг хүртэлх насандаа эндсэн хүүхдийн 56.7 хувь нь эрэгтэй, 43.3 хувь нь эмэгтэй хүүхэд байна.

Харин тав хүртэлх насандаа 1244 хүүхэд эндсэн бөгөөд амьд төрсөн 1000 хүүхдэд ногдох түвшин 16.7 байна. Өмнөх онтой харьцуулахад 384 тохиолдлоор буюу амьд төрсөн 1000 хүүхдэд ногдох эндэгдэл 4.1 тохиолдлоор буурсан үзүүлэлттэй байна.

1000 амьд төрсөн эрэгтэй хүүхдэд ногдох тав хүртэлх насны эрэгтэй хүүхдийн эндэгдэл 18.0, 1000 амьд төрсөн эмэгтэй хүүхдэд ногдох тав хүртэлх насны эмэгтэй хүүхдийн эндэгдэл 15.4 байна.

1000 амьд төрөлтөд ногдох тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл Архангай /20.5/, Өвөрхангай /20.2/, Өмнөговь /20.0/, Сүхбаатар /20.4/, Увс /22.1/, Ховд /22.2/, Хөвсгөл /26.3/, Хэнтий /24.9/ аймгуудад улсын дунджаас 3.3-9.6 тохиолдлоор өндөр байна.

Хүснэгт 3.7.1. *Нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл нас, хүйсээр, 2017 он*

	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд
Нярайн эрт үеийн эндэгдэл	282	193	475
Нярайн хожуу үеийн эндэгдэл	94	78	172
Нярайн эндэгдэл	376	271	647
5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл	693	551	1 244
Амьд төрсөн хүүхдийн тоо	38 538	35 790	74 328

Нялхсын эндэгдлийн тэргүүлэх шалтгаан нь перинаталь үед үүссэн эмгэгүүд байна.

Хүснэгт 3.7.2. *Нялхас болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн шалтгаан, хувиар /хот, хөдөө/, 2017 он*

	1 хүртэлх насны		5 хүртэлх насны	
	Хот	Хөдөө	Хот	Хөдөө
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	2.5	1.7	3.2	1.8
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	7.8	16.2	8.6	17.1
Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	61.3	49.8	50.6	43.5
Төрөлхийн гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг	18.8	10.8	17.0	10.4
Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг	1.8	10.8	7.9	17.7

Тэргүүлэх шалтгаан
Хоёрдугаар шалтгаан
Гуравдугаар шалтгаан

Тав хүртэлх насандаа эндсэн хүүхдийн 87.0 хувь нь өвчнөөр, 13.0 хувь нь осол, гэмтлийн улмаас эндсэн бөгөөд 73.2 хувь нь эмнэлэгт, 21.9 хувь нь гэртээ, 4.9 хувь нь бусад газар эндсэн байна. Энэ нь тав хүртэлх настай хүүхдийн идэвхтэй хяналт болон хараа хяналт, эрүүл мэндийн

боловсролыг дээшлүүлэх зэрэгт анхаарах хэрэгтэйг харуулж байна.

3.8. ҮР ХӨНДӨЛТ

2017 оны байдлаар үр хөндөлтийн 17 530 тохиолдол бүртгэгдэж, 1 000 амьд төрөлтөд 235.8, нөхөн үржихүйн насны 1 000 эмэгтэйд 20.5 үр хөндөлт ногдож байна. Үр хөндөлт өмнөх оноос 786 тохиолдлоор буюу 4.3 хувиар буурсан ба 1 000 амьд төрөлт тутамд 1.6 тохиолдлоор өссөн байна. 1 000 амьд төрөлтөд ногдох үр хөндөлт Өмнөговь /469.6/, Дорноговь /304.9/, Увс /299.6/ зэрэг аймгууд болон Улаанбаатар хотод /329.7/ байгаа нь улсын дунджаас 63.8-233.8 тохиолдлоор өндөр байна. Мөн хувийн эмнэлэгт хийгдсэн үр хөндөлт өмнөх оноос 839 тохиолдлоор буюу 25.6 хувиар буурсан байна. Хожуу үеийн үр хөндөлтийн түвшин 1000 амьд төрөлтөд 10.5 байна.

Үр хөндөлт хийлгэж буй эмэгтэйчүүдийг насны бүлгээр авч үзэхэд 20-иос доош насных 5.3 хувь, 20-34 насных 70.0 хувь, 35-аас дээш насны эмэгтэйчүүд 24.7 хувийг тус тус эзэлж байна. Өмнөх онтой харьцуулахад 20-иос доош насны үр хөндөлтийн түвшин 0.3 хувиар өссөн байна. Үр хөндүүлсэн эмэгтэйчүүдийн 9.0 хувь нь төрөөгүй ба анхны удаа үр хөндүүлсэн тоо өмнөх оноос 60 тохиолдлоор буюу 4.4 хувиар буурсан байна. Үр хөндөлтийн хүндрэл 23 тохиолдол бүртгэгдсэн ба нийт хүндрэлийн 39.1 хувийг умайн агшилт суларч цус алдсан, 39.1 хувийг умайн дайврын үрэвсэл, 17.4 хувийг бусад хүндрэл эзэлж байна.

Хүснэгт 3.8.1. Үр хөндөлт, байршлаар, 2017 он

№	Эрүүл мэндийн байгууллага	Бүртгэгдсэн үр хөндөлтийн тоо	Эзлэх хувь
1	Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төв	2 027	11.6
2	Амаржих газрууд	8 340	47.6
3	Дүүргийн нийгмийн эрүүл мэндийн төв	91	0.5
4	Хувийн эмнэлэг	3 273	18.7
5	Бүсийн оношлогоо эмчилгээний төв	1 156	6.6
6	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	2 571	14.7
7	Хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг	29	0.2
8	Сум дундын эмнэлэг	13	0.1
9	Тосгоны эрүүл мэндийн төв	0	0.0
10	Сумын эрүүл мэндийн төв	30	0.2
11	Бусад эмнэлэг	0	0.0
	Бүгд	**17 530**	**100.0**

3.9. ЖИРЭМСЛЭХЭЭС СЭРГИЙЛЭХ ОРЧИН ҮЕИЙН АРГЫН ХЭРЭГЛЭЭ/ ЖСАХ/

Нөхөн үржихүйн насны 1000 эмэгтэйн 531 нь, 15-49 насны эмэгтэйчүүдийн 53.2 хувь нь ямар нэг жирэмслэхээс сэргийлэх арга хэрэглэдэг байна. Жирэмслэхээс сэргийлэх аргын хэрэглээг төрлөөр нь авч үзэхэд бэлгэвч 27.5, ерөндөг 27.3, бэлдмэл /эм/ 20.2, тариа 11.6, бусад 9.2, суулгац/норплант/ 2.4, стерилизаци 1.8 хувийг тус тус эзэлж байна. 2010 оны “Хүүхэд хөгжил 2010” судалгаагаар 15-49 насны гэрлэсэн болон хамтран амьдрагчтай эмэгтэйчүүд бараг бүгд ЖСАХ-ний талаар мэддэг боловч талаас дөнгөж илүү хувь нь (55 хувь) судалгааны үед жирэмслэхээс сэргийлэх ямар нэг арга, хэрэгсэл хэрэглэж байгаа гэсэн үр дүн гарсан байна. Жирэмслэхээс сэргийлэх арга хэрэглэж байсан эмэгтэйчүүдийн 16.2 хувь хэрэглэхээ больж 1.1 хувь нь жирэмсэлсэн байна.

Хүснэгт 3.9.1. ЖСАХ хэрэглэж байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо, байршлаар, 2017 он

№	Байршил	ЖСАХ хэрэглэж байгаа эмэгтэйчүүдийн тоо	Эзлэх хувь
1	Улаанбаатар хот	219 781	48.3
2	Аймгийн төв	97 572	21.4
3	Сумын төв	85 001	18.7
4	Баг	52 692	11.6
	Бүгд	**455 046**	**100.0**

БҮЛЭГ 4.

ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

БҮЛЭГ 4.

ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Монгол улсын эрүүл мэндийн байгууллагын тогтолцоо нь нийгмийн эрүүл мэндийн, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний, эм хангамжийн, анагаах ухааны боловсрол, эрдэм шинжилгээ, сургалтын үйл ажиллагаа хариуцсан төрийн, хувийн хэвшлийн, холимог өмчийн эрүүл мэндийн байгууллагаас бүрдэнэ.

Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ нь төрийн онцгой ивээлд нэгдсэн зохицуулалттай байж, тусламж үйлчилгээг үзүүлэхдээ төр, иргэн, хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааг харилцан ашигтай, шудрага, үйлчлүүлэгчээ дээдэлсэн тэгш хүртээмжтэй байхад чиглэнэ.

Энэхүү бүлэгт эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний албан ёсны статистик мэдээллийг Эрүүл мэндийн байгууллагуудын бүтэц үйл ажиллагааны стандарттай харьцуулан дүгнэхийг хичээсэн бөгөөд манай улс нь эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний 3 шатлалт тогтолцоотой бөгөөд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд баримтлах зарчим нь үйлчилгээг хүн бүрт жигд, хүртээмжтэй чанартай үзүүлэх явдал юм.

Монгол улсын хүн амд Өрхийн эрүүл мэндийн төв, Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв, Сум дундын эмнэлэг, Клиник, Амаржих газар, Нийгмийн эрүүл мэндийн төв, Нэгдсэн эмнэлэг, Сувилал, Түргэн тусламжийн төв, Бүсийн оношлогоо, эмчилгээний төв, Төв эмнэлэг, Тусгай мэргэжлийн төвүүд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг үзүүлж байна.

2017 оны байдлаар Монгол улсын хэмжээнд нийт 4005 эрүүл мэндийн байгууллага үйл ажиллагаа явуулж байгаа ба төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төв 13, бүсийн оношилгоо эмчилгээний төв 5, аймгийн нэгдсэн эмнэлэг 16, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, эрүүл мэндийн төв 12, хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг 6, сум дундын эмнэлэг 39, сумын эрүүл мэндийн төв 273, өрхийн эрүүл мэндийн төв 218, хувийн ортой эмнэлэг 240, үүдэн эмнэлэг 1226 ажиллаж эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг үзүүлж байна.

Хүснэгт 4.1. *Эрүүл мэндийн байгууллагын тоо, 2017 он*

Эрүүл мэндийн байгууллагууд	2000	2005	2010	2015	2016	2017
I. Төрийн өмчийн эрүүл мэндийн байгууллага						
Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төв	19	17	16	13	13	13
Бүсийн оношлогоо, эмчилгээний төв	0	3	4	5	5	5
Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг	30	30	35	34	34	28
Сум дундын эмнэлэг	13	31	37	39	39	39
Сумын эрүүл мэндийн төв	334	287	274	272	273	273
Тосгоны эрүүл мэндийн төв	-	-	17	19	19	19
II. Хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллага						
Хувийн эмнэлэг	466	683	1113	1230	1310	1466
Өрхийн эрүүл мэндийн төв	99	228	218	218	220	218
Хувийн эмийн сан	321	514	666	967	1041	1277

4.1. ӨРХИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨВИЙН ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Өрхийн эрүүл мэндийн төв нь хот, суурин газрын хүн амд төрөөс үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг гэрээгээр гүйцэтгэх үндсэн чиг үүрэг бүхий сайн дурын үндсэн дээр бүртгүүлсэн хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллага юм.

АХБ-ны зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн “Эрүүл мэндийн салбарын хөгжил хөтөлбөр-2”-ийн хүрээнд өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдийг Улаанбаатар хот болон бүх аймгийн төвүүдэд үе шаттайгаар байгуулж, 2002 он гэхэд өрхийн эмнэлгийн тогтолцоонд шилжсэн билээ.

2017 оны байдлаар 218 өрхийн эрүүл мэндийн төв үйл ажиллагаа явуулж байгаагаас Улаанбаатар хотын 1 сая 418.4 мянган хүн амд 133 өрхийн эрүүл мэндийн төв, 21 аймгийн төвийн 703.8 мянган хүн амд 85 өрхийн эрүүл мэндийн төв эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг үзүүлж байна.

Хүснэгт 4.1.1 *Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний зарим үзүүлэлтүүд, 2015-2017 он*

Үзүүлэлт	2015			2016			2017		
	УБ хот	Аймаг	Нийт дүн	УБ хот	Аймаг	Нийт дүн	УБ хот	Аймаг	Нийт дүн
Эмнэлгийн тоо	129	89	218	133	87	220	133	85	218
Их эмчийн тоо	622	329	951	633	335	968	647	338	985
Сувилагчийн тоо	577	320	897	586	306	892	612	297	909
Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо	4033462	1799545	5833007	4188116	1909237	6097353	4050059	1857754	5907813
Амбулаторийн нийт үзлэгт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь	43.0	37.1	41.2	43.7	37.4	41.7	42.7	38.8	41.5
Нэг иргэний жилд үзүүлсэн удаа	2.9	2.6	2.8	3.0	2.7	2.9	2.9	2.7	2.8
Нэг өрхийн эмчид ногдох үзлэгийн тоо	6484.7	5469.7	6133.6	6616.3	5699.2	6298.9	6259.8	5496.3	5997.8
Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хувь	84.0	82.3	83.6	84.9	81.3	83.1	87.0	83.9	85.5

218 өрхийн эрүүл мэндийн төвд их эмч 985, сувилагч 909 болон нийт 2738 эмч, эмнэлгийн ажиллагчид хүн амд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг үзүүлж байна. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн бүтэц үйл ажиллагааны стандартад 1800-2000 хүн тутамд 1 их эмч ажиллана гэж заасан хэдий ч 2017 оны байдлаар улсын хэмжээнд 1 өрхийн эмчид 2154 хүн ногдож байна. Баянхонгор, Говь-Алтай, Завхан, Өвөрхангай, Өмнөговь, Төв, Ховд, Хэнтий аймагт нэг их эмчид ногдох хүний тоо стандартад заасан хэмжээнд байгаа бусад аймгуудад стандартын хэмжээнээс өндөр байна.

2017 онд өрхийн эрүүл мэндийн төвийн түвшинд жилд дунджаар 5.9 сая үзлэг хийгдэж, нэг иргэн жилд дунджаар 2.8 удаа өрхийн эрүүл мэндийн төвд хандаж эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг авсан байна. Амбулаторийн нийт үзлэгт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь 41.5 байгаа ба УБ хотын өрхийн эрүүл мэндийн төвийн түвшинд 42.7 хувь, харин аймгийн өрхийн эрүүл мэндийн төвийн түвшинд 38.8 хувь байна. Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн хувь өмнөх оноос 0.2 хувиар буурсан байна. “Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн бүтэц, үйл ажиллагааны стандарт”-д гэрийн идэвхтэй эргэлтийн хувь 30 хувиас доошгүй байна гэж заасан хэдий ч 2017 оны байдлаар 28.1 хувь байгаа ба өмнөх оноос 0.7 хувиар нэмэгдсэн байна.

Зураг 4.1.1 *Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн эмчийн үзлэгийн тоо, /сүүлийн 5 жилээр/*

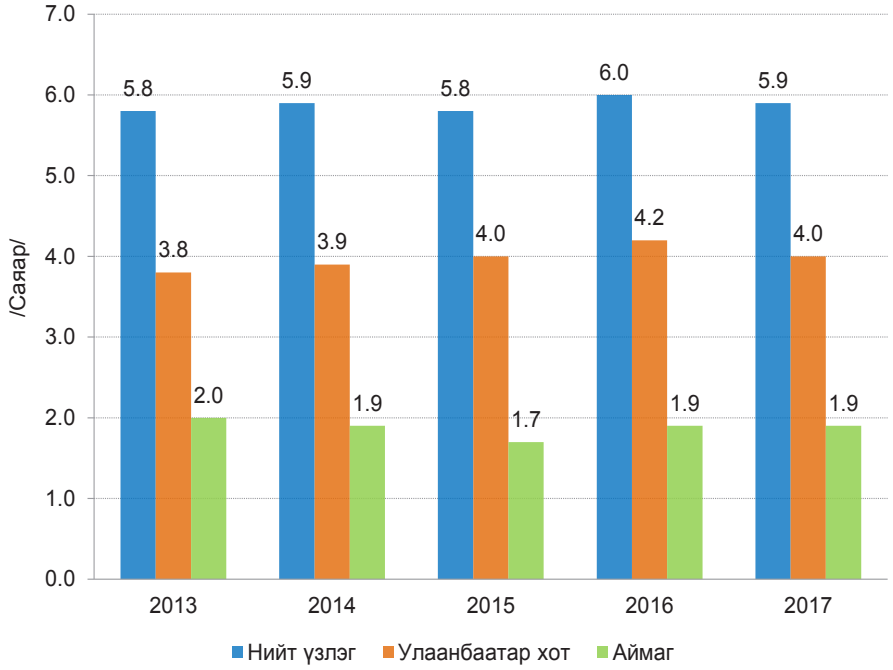

Улаанбаатар хотын өрхийн эрүүл мэндийн төвийн түвшинд 2005 онд 3.0 сая үзлэг хийгдэж байсан бол 2007 онд 3.9 сая, 2017 онд 4.0 сая үзлэг хийгдсэн байна. Жилд нэг өрхийн эмчид ногдох үзлэгийн тоо Улаанбаатар хотод 6259, аймгийн түвшинд 5496 байна.

4.2. СУМЫН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨВИЙН БОЛОН СУМ ДУНДЫН ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв нь харьяа нутаг дэвсгэрийнхээ хүн амд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг орчин үеийн болон уламжлалт анагаах ухааны аргаар үзүүлэх бөгөөд сумын эрүүл мэндийн төв нь тухайн сумын хүн амын тоо, байршлаас хамааран багийн эмчийн салбартай байж болно. Сум дундын эмнэлэг нь хүн амын суурьшил, нягтралаас хамааран харьяалалын болон зэргэлдээ сумын хүн амд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг үзүүлнэ.

2013 онд батлагдсан “Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв, сум дундын эмнэлгийн бүтэц үйл ажиллагааны стандарт”-аар сумын эрүүл мэндийн төвүүд нь аймгийн төвөөс алслагдсан байдал, хүн амын тоо, аймгийн төв хүртэлх зорчих хугацаанаас хамааран 3 зэрэглэлд ангилна.

Нэгдүгээр зэрэглэлийн сумын эрүүл мэндийн төв нь аймгийн төвөөс 50 км-ийн дотор үйлчлэх хүрээний хүн ам 3000 хүртэл, хоёрдугаар зэрэглэлийн сумын эрүүл мэндийн төв нь аймгийн төвөөс 50-99 км-ийн дотор болон 1-2 цаг хүртэлх хугацаанд зорчих сумын эрүүл мэндийн төв, гуравдугаар зэрэглэлийн сумын эрүүл мэндийн төв нь аймгийн төвөөс 100 км-ээс алс, сумын эрүүл мэндийн төв болон сум дундын эмнэлэг хамаарна гэж заасан.

Гэвч сумын эрүүл мэндийн төв нь аймгийн төвөөс 50 км-ээс дотогш боловч үйлчлэх хүрээний хүн амын тоо 3000-аас дээш, хүн амын 70-аас дээш хувь нь сумын төвөөс алслагдсан бол хоёрдугаар зэрэглэлд, 100 км-ээс дотогш боловч хүн амын тоо 8000-аас дээш бол гуравдугаар зэрэглэлд хамааруулна гэж заасны дагуу доорх хүснэгтэд сумын эрүүл мэндийн төвийн зэрэглэлийг тогтоосон.

Хүснэгт 4.2.1 *Сумын эрүүл мэндийн төв, сум дундын эмнэлгүүдийн их эмчийн хангамжийг стандартын дood хязгаартай харьцуулсан байдал, 2017 он*

Зэрэглэл	Эмнэлгийн тоо	Эмчийн тоо (дундаж)	Стандартын түвшинд		Стандартаас доогуур	
			тоо	Хувь	Тоо	Хувь
I зэрэглэл	19	1.9	15	78.9	4	21.1
II зэрэглэл	78	3.0	63	80.8	15	19.2
III зэрэглэл	176	2.7	141	80.1	35	19.9
Сум дундын эмнэлэг	39	6.0	7	17.9	32	82.1

Зураг 4.2.1 *Сумын эрүүл мэндийн төв, сум дундын эмнэлэгт ногдох эмчийн дундаж тоо, 2017 он*

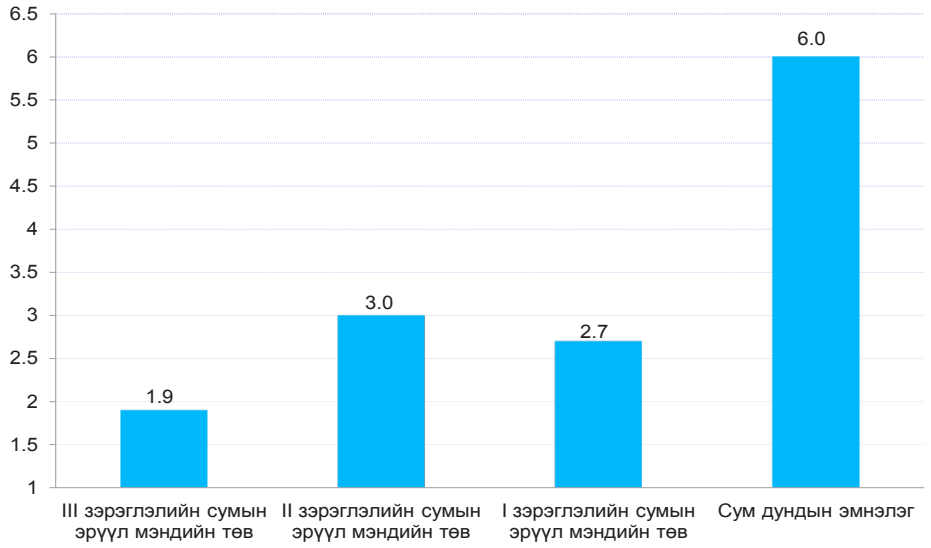

Хүснэгт 4.2.2 *Сумын эрүүл мэндийн төв, сум дундын эмнэлгүүдийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарын болон хүртээмжийн зарим үзүүлэлтүүд, 2015, 2017 он*

Үзүүлэлт	2015 он		Нийт дүн	2017 он		Нийт дүн
	Сумын эмнэлэг	Сум дундын эмнэлэг		Сумын эмнэлэг	Сум дундын эмнэлэг	
Эмнэлгийн орны тоо	2546	667	3213	3081	722	3803
Их эмчийн тоо	661	224	885	755	235	990
Сувилагчийн тоо	1446	276	1722	1438	278	1716
Дундаж ор хоног	6.9	6.7	6.9	6.9	6.6	6.8
Хэвтэн эмчлүүлэгчийн тоо	88386	19327	107713	93948	20211	114159
Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо	1,554,484	428,561	1,983,045	1,731,055	370,403	2,101,458
Амбулаторийн нийт үзлэгт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь	38.1	36.6	37.8	38.9	37.7	38.7
Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хувь	86.8	87.9	86.9	89.0	88.8	88.9
Эхийн эндэгдэл /100 000 амьд төрөлтөд/	26.2	0.0	18.6	66.8	0.0	47.2
Нялхсын эндэгдэл /1000 амьд төрсөн хүүхдэд/	41.1	23.0	35.9	50.9	29.7	44.8

2017 оны байдлаар эмнэлгийн нийт орны 15.9 хувь нь сумын эрүүл мэндийн төв болон сум дундын эмнэлэгт ногдож байгаа бөгөөд 2015 онтой харьцуулбал 590 ороор буюу 18.4 хувиар нэмэгдсэн байна.

Сумын эрүүл мэндийн төв болон сум дундын эмнэлэгт жилд 114.2 мянган хүн хэвтэн эмчлүүлсэн байна. 2017 онд хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тоог 2015 онтой харьцуулахад сум дундын эмнэлэгт 4.6, сумын эмнэлэгт 6.3 хувиар тус тус нэмэгдсэн байна.

Зураг 4.2.2 *Сумын эрүүл мэндийн төв, сум дундын эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчид, орны эзлэх хувь, 2015-2017 он*

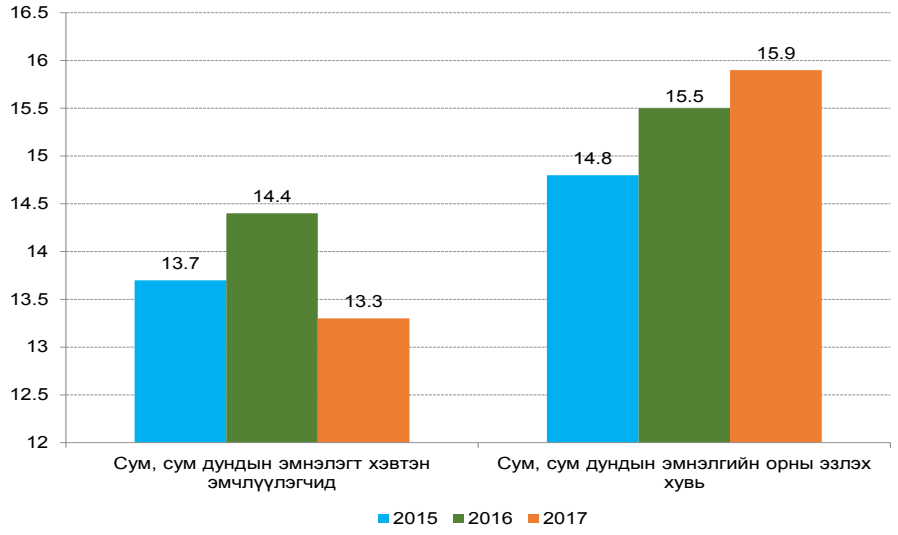

Дундаж ор хоног 2015 онд 6.9 хоног байсан бол 2017 онд 6.8 болж буурсан байна. Сумын эрүүл мэндийн төв болон сум дундын эмнэлэгт нэг иргэний үзүүлсэн дундаж тоо 2013 онд 2.3 байсан бол 2017 онд 2.1 болж буурсан байна.

2017 онд сумын болон сум дундын эмнэлгийн түвшинд жирэмсний эрт үеийн хяналт 88.9 болж 2015 оноос 2.0 хувиар нэмэгдсэн байна.

2017 онд сумын эрүүл мэндийн төв болон сум дундын эмнэлэгт эхийн эндэгдлийн 2 тохиолдол бүртгэгдэж 100 000 амьд төрөлтөд 47.2 байгаа ба 1 000 амьд төрсөн хүүхдэд ногдох нялхсын эндэгдэл сумын эрүүл мэндийн төвийн түвшинд 50.9, сум дундын эмнэлгийн түвшинд 29.7 байна. Сумын эрүүл мэндийн төв болон сум дундын эмнэлгийн нялхсын эндэгдлийн түвшин 2015 оноос 8.9-оор нэмэгдсэн байна.

4.3 НЭГДСЭН ЭМНЭЛЭГ, ДҮҮРГИЙН НЭГДСЭН ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Нэгдсэн эмнэлэг нь хүн амд 7-оос доошгүй чиглэл /дотор, хүүхэд, эх барих, эмэгтэйчүүд, ерөнхий мэс засал, шүд, мэдрэл, халдварт/-ээр эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээг амбулатори болон хэвтүүлэн эмчлэх хэлбэрээр үзүүлэх бөгөөд хүн амын байршил, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний эрэлт хэрэгцээг үндэслэн салбар амбулаторитой байж болно.

Нийгмийн эрүүл мэндийн төв нь нийгмийн эрүүл мэндийн талаар төрөөс баримтлах бодлого, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх, эрүүл мэндийг дэмжих орчин бүрдүүлэх үйл ажиллагааг аймаг, дүүргийн түвшинд зохион байгуулна.

2017 оны байдлаар 16 аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт 1 113 их эмч, 1 755 сувилагч, 659 эмнэлгийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой бусад ажилтан, нийтдээ 5 063 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн, Улаанбаатар хотын дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, нийгмийн эрүүл мэндийн төвүүдэд 840 их эмч, 943 сувилагч, 323 эмнэлгийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой бусад ажилтан, нийтдээ 3 151 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд ажиллаж байна.

Аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдэд эмнэлгийн нийт орны 15.1 хувь нь ногдож байгаа бөгөөд 2017 онд аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүдийн орны тоо 3 588 байгаа буюу 2015 онтой харьцуулахад 210 ороор нэмэгдсэн байна.

Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, нийгмийн эрүүл мэндийн төвүүдэд нийт орны 10.0 нь хувь ногдож байгаа бөгөөд дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тоо 2015 онд 93.4 мянга байсан бол 2017 онд 112.3 мянга болж, 18.9 мянган хүнээр нэмэгдсэн байна.

Зураг 4.3.1. *Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчид, орны эзлэх хувь, 2017 он*

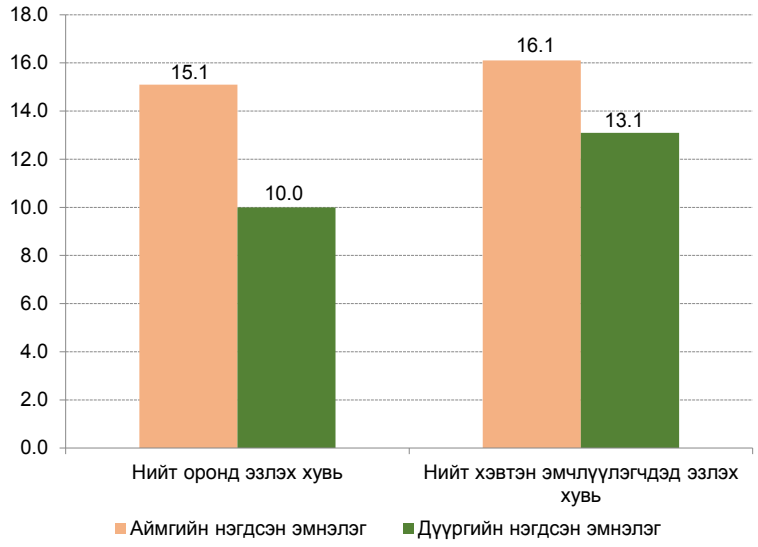

Хүснэгт 4.3.1. *Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгүүдийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний зарим үзүүлэлт, 2015-2017 он*

Үзүүлэлт	2015 он		2016 он		2017 он		Сүүлийн 3 жилийн дундаж	
	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг
Эмнэлгийн орны тоо	3378	2112	3613	2168	3588	2386	3526	2222
Их эмчийн тоо	1030	795	1071	813	1113	840	1071	816
Сувилагчийн тоо	1725	891	1723	889	1755	943	1734	908
Дундаж ор хоног	7.4	7.0	7.3	6.8	7.2	6.7	7	7
Хэвтэн эмчлүүлэгчийн тоо	135,033	93,403	142,658	109,579	138,161	112,314	138617	105099
Хоног болоогүй нас баралтын хувь	32.4	30.9	31.3	25.0	35.1	30.9	33	29
Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо	1558984	2484337	1568529	2382470	1684014	2384420	1603842	2417076
Амбулаторийн нийт үзлэгт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь	31.1	39.3	30.8	36.3	30.3	38.1	30.7	37.9
Эхийн эндэгдэл (100 000 амьд төрөлтөнд)	16.9	-	42.5	-	19.3	-	26.2	-
Нялхсын эндэгдэл (1000 амьд төрсөн хүүхдэд)	11.7	-	14.1	-	9.5	-	11.8	-
Доод шатлалаас ирж хэвтэн эмчлүүлэгчдийн хувь	13.5	-	17.1	-	15.4	-	15.3	-

2017 оны байдлаар дундаж ор хоног аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт 2015 онтой харьцуулахад 0.2-аар, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэгт 0.3-аар тус тус буурсан байна.

2017 онд эмнэлгийн хоног болоогүй нас баралтын эзлэх хувь аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд 2015 оноос 2.7 хувиар нэмэгдсэн байгаа ба сүүлийн 3 жилийн дунджаас 2.1 хувиар их байна.

Амбулаториор үйлчлүүлсэн хүний тоо 2017 онд аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд 1.6 сая, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд 2.3 сая байна. Амбулаторийн нийт үзлэгт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд сүүлийн 3 жилийн дунджаас 0.4 хувиар, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд 0.8 хувиар бага байна.

Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн нялхсын эндэгдлийн түвшин 2015 онд 11.7 байсан бол 2017 онд 9.5 болж 2015 оноос болон сүүлийн 3 жилийн дунджаас 2.3-аар буурсан байна.

Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн түвшинд 100 000 амьд төрөлтөд ногдох эхийн эндэгдлийн түвшин 2017 онд 19.3 байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 23.2-оор буурсан ба сүүлийн 3 жилийн дунджаас 6.9-өөр бага байна.

Сүүлийн 3 жилд дунджаар аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 15.3 хувийг хөдөөнөөс буюу сум, сум дундын эмнэлгээс илгээсэн өвчтнүүд эзэлж байна. 2017 онд хөдөөнөөс аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт ирж хэвтэн эмчлүүлэгчид өмнөх онтой харьцуулахад 1.7 хувиар буурсан байна.

4.4 БҮСИЙН ОНОШЛОГОО ЭМЧИЛГЭЭНИЙ ТӨВИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Бүсийн оношлогоо эмчилгээний төв нь бүс нутгийн хүн амд эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, эрүүл мэндийн бусад байгууллагад мэргэжлийн аргачилсан зөвлөгөө өгөх, сургалт зохион байгуулах чиг үүрэг бүхий эрүүл мэндийн байгууллага юм.
2017 оны байдлаар улсын хэмжээнд Орхон, Дорнод, Өвөрхангай, Ховд, Өмнөговь аймгийн нэгдсэн эмнэлгүүд БОЭТ-ийн статусаар үйл ажиллагаа явуулж байгаа ба 457 их эмч, 714 сувилагч, 260 эмнэлгийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой ажилтан, нийтдээ 1957 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд ажиллаж байна.

Хүснэгт 4.4.1. *Бүсийн оношлогоо эмчилгээний төвийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний зарим үзүүлэлтүүд, 2015-2017 он*

Үзүүлэлт	Онууд			Сүүлийн 3 жилийн дундаж
	2015	2016	2017	
Эмнэлгийн орны тоо	1484	1539	1681	1568.0
Дундаж ор хоног	7.6	7.5	7.2	7.4
Хоног болоогүй нас баралтын хувь	29.0	30.0	30.3	29.8
Хэвтэн эмчлүүлэгчийн тоо	55769	57050	54794	55871.0
Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо	556035	544285	611328	570549.3
Эхийн эндэгдэл (100 000 амьд төрөлтөнд)	20.7	62.7	21.9	35.1
Нялхсын эндэгдэл (1000 амьд төрсөн хүүхдэд)	8.8	11.3	8.4	9.5
Доод шатлалаас ирж хэвтэн эмчлүүлэгчдийн хувь	28.1	26.0	26.5	26.9

2017 онд Бүсийн оношлогоо, эмчилгээний төвүүдэд 54.7 мянган хүн хэвтэн эмчлүүлсэн бөгөөд, жилд 14 503 хүн сумын болон сум дундын эмнэлэг, бүсийн аймгуудаас ирж хэвтэн эмчлүүлсэн нь нийт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 26.5 хувийг эзэлж байна.

БОЭТ-ийн дундаж ор хоног 2017 онд 7.2 байгаа ба сүүлийн 3 жилийн дунджаас 0,2-оор бага байна. байна. Хоног болоогүй нас баралтын хувь 2017 онд 30.3 байгаа нь сүүлийн 3 жилийн дунджаас 0.5-аар бага байна.

Сүүлийн жилүүдэд улсын хэмжээнд нялхсын эндэгдэл тогтвортой бага түвшинд байгаа хандлагын дагуу БОЭТ-ийн 1000 амьд төрсөн хүүхдэд ногдох нялхсын эндэгдлийн түвшин сүүлийн 3 жилийн дунджаар 1000 амьд төрөлтөд 9.5 байгаа нь аймгийн дунджаас доогуур байна.
2017 онд Бүсийн оношлогоо эмчилгээний төвүүдэд эхийн эндэгдлийн 2 тохиолдол бүртгэгдэж, 100 000 амьд төрөлтөд 21.9 байгаа ба Өмнөговь, Ховд аймгийн БОЭТ-д тус тус 1тохиолдол бүртгэгдсэн байна.

Хүснэгт 4.4.2. *Бүсийн оношлогоо эмчилгээний төвийн хүний нөөцийн зарим үзүүлэлт, 2017 он*

№	Аймаг	Нийт ажиллагчид	Их эмч	Сувилагч	Эмнэлгийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой ажилтан	Орны тоо
1	Дорнод	496	104	172	73	336
2	Орхон	479	107	205	54	434
3	Өвөрхангай	361	90	120	54	305
4	Өмнөговь	218	56	68	33	348
5	Ховд	403	100	149	46	258
Дүн		**1957**	**457**	**714**	**260**	**1681**

Хүснэгт 4.4.3. *Бүсийн оношлогоо эмчилгээний төвийн үйл ажиллагааны зарим үзүүлэлт, 2017 он*

Аймаг	Хэвтэн эмчлүүлэгчид	Ор хоног	Дундаж ор хоног	Хоног болоогүй нас баралт	Амбулаторийн үзлэг	Эхийн эндэгдэл /100000 амьд төрөлтөд/	Нялхсын эндэгдэл /1000 амьд төрсөн хүүхдэд/	5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл /1000 амьд төрсөн хүүхдэд/	Амьгүй төрөлт
Дорнод	11587	88910	7.7	34.1	135221	0.0	7.5	8.5	5.8
Орхон	14525	100977	7.0	35.0	143778	0.0	3.5	3.5	6.6
Өвөрхангай	9632	73925	7.7	17.7	111364	0.0	12.4	14.1	4.5
Өмнөговь	7070	48525	6.9	43.4	97585	94.3	9.4	10.4	8.4
Ховд	11980	84389	7.0	18.0	123380	53.9	11.9	12.9	7.0
Дүн	**54794**	**396726**	**7.2**	**30.3**	**611328**	**21.9**	**8.4**	**9.3**	6.3

4.5 ТӨВ ЭМНЭЛЭГ, ТУСГАЙ МЭРГЭЖЛИЙН ТӨВҮҮДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Төв эмнэлэг нь улсын хэмжээнд төрөлжсөн мэргэжлээр эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг амбулатори болон хэвтүүлэн эмчлэх хэлбэрээр үзүүлэх, сургалт, судалгааны ажил эрхлэх, эрүүл мэндийн бусад байгууллагыг лавлагаа мэргэжил арга зүйгээр хангаж ажиллаж байна.

Тусгай мэргэжлийн төв нь улсын хэмжээнд тухайн мэргэжлээр эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээг амбулатори болон хэвтүүлэн эмчлэх хэлбэрээр үзүүлэх, лавлагаа, сургалт, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил эрхлэн эрүүл мэндийн бусад байгууллагыг мэргэжил, арга зүйгээр хангаж ажиллаж байна.

2017 оны байдлаар 13 Төв эмнэлэг, Тусгай мэргэжлийн төвүүдэд 1225 их эмч, 1943 сувилагч, 489 эмнэлгийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой бусад ажилтан, нийтдээ 5896 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд ажиллаж байна.

Нийт эмнэлгийн орны 16.5 хувь нь, мөн хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 17.5 хувь нь Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдэд ногдож байна.

Дундаж ор хоног 2013 онд 9.5 байсан бол 2017 онд 8.6 болж буурсан байна. Түүнчлэн эмнэлэгт хоног болоогүй нас баралтын хувь 2013 онд 24.5 байсан бол 2017 онд 18.1 хувь болж буурсан бөгөөд сүүлийн 3 жилийн дундаж 19.6 хувь байна.

Хүснэгт 4.5.1. *Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарын болон хүртээмжийн зарим үзүүлэлтүүд, сонгосон онуудаар*

Үзүүлэлт	Онууд			Сүүлийн 3 жилийн дундаж
	2015	2016	2017	
Эмнэлгийн орны тоо	3837	3937	3941	3905.0
Их эмчийн тоо	1221	1217	1225	1221.0
Сувилагчийн тоо	1912	1917	1943	1924.0
Дундаж ор хоног	8.9	8.7	8.6	8.7
Хоног болоогүй нас баралтын хувь	20.5	20.3	18.1	19.6
Хэвтэн эмчлүүлэгчийн тоо	141977	146033	149647.5	145885.8
Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо	1279401	1285282	1398742	1321141.7
Доод шатлалаас ирж хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тоо /хөдөөнөөс/	30520	44040	30283	34947.7

Сүүлийн 3 жилд дунджаар Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдэд 145.8 мянган хүн хэвтэн эмчлүүлж байгаагийн 24.0 хувийг хөдөөнөөс ирж хэвтэн эмчлүүлэгчид эзэлж байна. 2013 онтой харьцуулбал 2017 онд нийт хэвтэн эмчлүүлэгчид 2.2 хувиар нэмэгдсэн байна.

Зураг 4.5.1. *Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдэд хөдөө орон нутгаас ирж эмчлүүлэгчдийн эзлэх хувь, 2017 он*

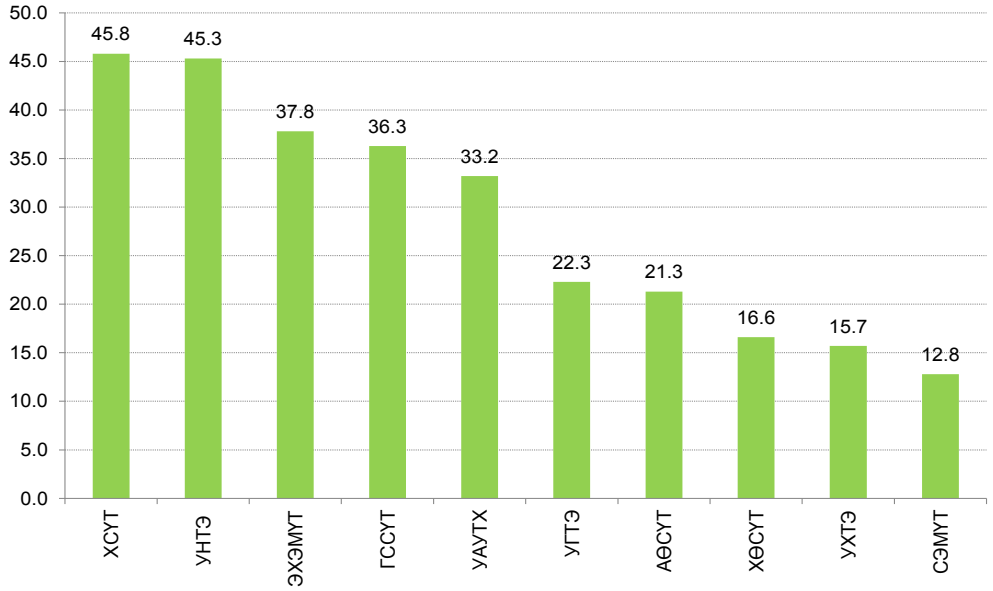

Хүснэгт 4.5.2. *Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн үйл ажиллагааны зарим үр дүнгийн үзүүлэлтүүд, 2017 он*

Эмнэлгүүдийн нэр	Амбулаторийн үзлэгийн тоо	Эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчид	Дундаж ор хоног	Хоног болоогүй нас баралт /хувь/
Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг	314321	22850	7.0	14.4
Улсын хоёрдугаар төв эмнэлэг	132556	9126	7.4	27.4
Улсын гуравдугаар төв эмнэлэг	174413	19491	7.4	11.7
Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төв	210243	40300	6.4	4.3
Хавдар судлалын үндэсний төв	98693	11577.5	6.8	19.5
Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв	155107	10904.5	11.6	15.2
Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв	131862	15254	9.1	28.9
Арьсны өвчин судлалын үндэсний төв	92912	5689	9.2	0.0
Сэтгэцийн эрүүл мэндийн үндэсний төв	48884	6595	28.0	20.0
Хүүхдийн төв сувилал	709	1510.5	18.0	0.0
Уламжлалт анагаах ухаан технологийн хүрээлэн	16462	6350	7.1	100.0
Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэн	15195	0	0.0	0.0
Геронтологийн үндэсний төв	22580	0	0.0	0.0

4.6 ХУВИЙН ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭ

2017 оны байдлаар 240 ортой эмнэлэг, 1226 үүдэн хувийн эмнэлэг үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд хувийн эмнэлгүүдэд 3298 их эмч, 2322 сувилагч, нийт 9709 эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн ажиллаж байна.

Хүснэгт 4.6.1 *Хувийн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний зарим үзүүлэлтүүд, сонгосон ондуудаар*

	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ортой эмнэлгийн тоо	466	160	166	171	179	197	202	224	234	240
Үүдэн эмнэлгийн тоо		523	947	1 013	851	822	969	1 006	1 076	1226
Эмнэлгийн орны тоо	964	1 982	2 527	3 069	3 606	3 829	4 542	5 262	5 611	5756
Нийт оронд эзлэх хувь	5.4	10.8	14.2	16.2	18.4	19.3	22.1	24.2	24.4	24.1
Эмчийн тоо	736	1 145	1 549	1 677	1 904	1 965	2 368	2 698	2 935	3298
Сувилагч	296	682	1 007	1 135	1 275	1 326	1 742	1 941	2 046	2322
Амбулаторийн үзлэгийн тоо	-	1 016 705	1 036 934	1 986 901	1 320 932	1 756 769	1 786 670	1 912 718	2 063 450	2,269,110
Эмнэлэгт хэвтсэн хүний тоо	23 592	63 267	86 117	97 821	111 338	121 452	124 610	142 052	159 194	167,957
Дундаж ор хоног	11.3	9,0	7.9	8.2	7.7	7.4	7.3	7.0	7.2	7.0

Хувийн хэвшлийн эмнэлгүүдийг орны тоо 2010 онд 2527 байсан бол 2017 онд 5756 болж нэмэгдсэн бөгөөд нийт эмнэлгийн орны 24.1 хувийг эзэлж байна. 2005 оноос хувийн хэвшлийн эмнэлгүүдийг ялангуяа ортой эмнэлгийг шинээр байгуулахыг хязгаарлах, харин үйл ажиллагааны чиглэл нь улсын эмнэлгийн үзүүлж байгаа зарим эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг хувийн хэвшлийн эмнэлгүүдээр гүйцэтгүүлэх, үйл ажиллагааны чиглэлийг өргөжүүлэх, төрөлжүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлж ирсэн билээ.

Хувийн хэвшлийн эмнэлгүүдээр 2010 онд 1 036 934 хүн амбулаториор үйлчлүүлж, 86 117 хүн хэвтэн эмчлүүлж байсан бол 2017 онд амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо 2 269 110, хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тоо 167 957 болж нэмэгдсэн байна.

2017 оны байдлаар хувийн ортой эмнэлгүүдийн 41.2 хувь нь дотор, 11.4 хувь нь мэдрэл, 13.7 хувь нь уламжлалт, 8.1 хувь нь эмэгтэйчүүд, 6.4 хувь нь мэс засал, 5.1 хувь нь хүүхдийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байна.

Хүснэгт 4.6.2. *Хувийн ортой эмнэлгүүдийн хэвтэн эмчлүүлэгчдийн хувь, 2017 он*

Үзүүлэлт	Эмнэлгийн тоо		Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тоо	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
5-8 ортой	12	5.0	1496	0.9
10-12 ортой	59	24.6	19673	11.7
15 ортой	49	20.4	20724.5	12.3
20-25 ортой	59	24.6	38879.5	23.1
30 ортой	22	9.2	17796.5	10.6
40-50 ортой	24	10.0	24409	14.5
50 ба түүнээс дээш ортой	15	6.2	44978	26.9
Нийт дүн	**240**	**100.0**	**167956.5**	**100.0**

Хувийн эмнэлгүүдийг орны хүчин чадлаар ангилж авч үзвэл 5-8 ортой эмнэлэг 5.0 хувийг, 10-12 ортой эмнэлэг 24.6 хувийг, 15 ортой эмнэлэг 20.4 хувийг тус тус эзэлж байгаа бөгөөд хувийн эмнэлгийн 50.0 хувь нь 15 хүртэлх ортой эмнэлгүүд байна.

БҮЛЭГ 5.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХҮНИЙ НӨӨЦ

БҮЛЭГ 5.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХҮНИЙ НӨӨЦ

Эрүүл мэндийн салбарт 2017 онд өмчийн бүх хэлбэрийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын болон бусад салбарын эрүүл мэндийн ажиллагчид нийт 50 519 байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 4.8 хувиар өссөн байна. Нийт ажиллагчидаас 92.8 хувь нь эрүүл мэндийн салбарын, 7.2 хувь нь бусад салбарын эрүүл мэндийн ажиллагчид эзэлж байна.

Хүснэгт 5.1. *Эрүүл мэндийн байгууллагын ажиллагчид, /бодит тоо/ мэргэжлийн чиглэлээр, 2008-2017 он*

Мэргэжил	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Нийт ажиллагчид	37952	38704	39608	41124	43626	45090	46057	47429	48173	50519
Үүнээс: Эмэгтэй	31215	32112	32591	33834	35609	36271	37495	38737	39415	41481
Эмнэлгийн удирдах ажилтан	393	771	616	717	806	791	799	871	863	1008
Эм зүйчид	1088	1088	1176	1284	1475	1596	1611	1504	1586	1938
Их эмч-Бүгд	7584	7140	7497	7943	8597	8911	8645	9563	10000	10576
Үүнээс: Эмэгтэй	5959	5648	5919	6284	6744	6893	7183	7376	7677	8127
Ерөнхий мэргэжлийн	758	873	736	794	840	983	1898	2012	2131	2174
Үндсэн ба төрөлжсөн мэргэжлийн:	5538	5341	5825	6029	6484	6664	5313	5833	6040	6366
Дотрын	756	809	749	811	844	883	899	951	939	1024
Хүүхдийн	572	565	494	523	577	597	624	706	705	741
Мэс заслын ба гэмтэл, согог заслын	443	488	491	530	559	575	556	632	668	714
Мэдээгүйжүүлэлт, эрчимт эмчилгээний	242	233	254	265	280	296	224	252	278	292
Эх барих, эмэгтэйчүүд	599	607	608	625	672	682	661	721	759	783
Хавдарын	63	65	73	70	69	75	55	58	60	60
Мэдрэлийн	238	237	240	262	270	270	269	290	294	327
Сэтгэцийн	131	124	130	137	136	128	125	127	139	145
Нүдний	120	130	139	137	133	150	133	147	157	179
Чих, хамар, хоолойн	135	119	127	120	140	135	126	138	154	163
Арьс, харшлын	107	75	61	58	56	89	137	145	130	153
Халдвартын:	127	149	165	146	141	142	122	285	307	329
БЗДХ/ДОХ	89	67	69	67	80	78	72	82	86	89
Сүрьеэгийн	97	101	105	100	104	105	102	97	104	101
Сэргээн засахын	126	100	81	95	108	130	115	127	143	140
Эмгэг судлалын	65	85	76	64	94	97	61	91	98	90
Дүрс оношлогооны	262	261	270	282	304	344	347	416	429	448
Лабораторийн	243	251	264	281	308	322	291	308	318	334
Бусад мэргэжлийн	1123	875	1429	1456	1609	1566	394	439	462	444
Уламжлалт анагаахын	341	339	348	411	477	464	554	700	780	841
Нүүр амны	552	587	588	709	796	800	880	1018	1049	1195

Зураг 5.1.1. *Эрүүл мэндийн байгууллагын ажиллагчид, сүүлийн 5 жилээр*

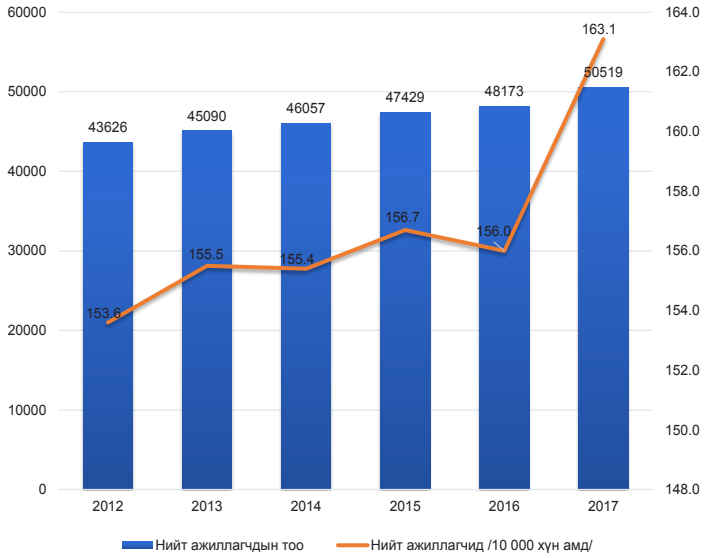

Нийт ажиллагчдын 22.3 хувь нь анхдагч шатлалын, 18.0 хувь нь хоёрдогч шатлалын, 16.1 хувь нь гуравдагч шатлалын, 18.1 хувь нь хувийн эмнэлгүүдэд, 25.5 хувь нь амаржих газар болон бусад эрүүл мэндийн байгууллагуудад ажиллаж эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлсэн байна.

Эрүүл мэндийн нийт ажиллагчдаас 10.5 мянга нь их эмч, 1.9 мянга нь эм зүйч, 11.9 мянга нь сувилагч, 7.7 мянга нь эмнэлгийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой бусад ажилтан байна. Тусламж үйлчилгээ үзүүлж буй ажиллагчдын 20.9 хувийг эмч, 23.6 хувийг сувилагч, 15.4 эмнэлгийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой бусад ажилтан хувийг эзэлж байгаа бөгөөд нийт ажиллагсдын 82.1 хувь нь эмэгтэйчүүд байна.

Хүнэгт 5.2. *Эмнэлгийн тусгай мэргэжилтэн, мэргэжлээр, бодит тоо*

Мэргэжил	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Бүгд	**16047**	**15789**	**15828**	**16487**	**16871**	**17402**	**18317**	**18779**	**18913**	**19709**
Бага эмч	2480	2527	2589	2706	2242	2278	2628	2611	2550	2526
Лаборант	836	879	900	931	960	1011	1047	1107	1151	1129
Эм найруулагч	1899	1944	2030	2078	2270	2404	1840	1819	1790	1982
Сувилагч	8912	9017	9179	9420	9916	10150	10948	11357	11486	11939
Техникч	341	340	349	362	392	388	469	510	519	613
Эх баригч	693	668	697	723	768	814	888	916	940	963
Бусад	518	414	84	267	323	357	497	459	477	557

2017 оны байдлаар улсын хэмжээнд нийт 10 576 их эмч байгаа ба нийт эмч нарын дийлэнх буюу 76.8 хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж байна. Үүнээс хүний их эмч 8 540 байгаагаас 74.5 хувь нь үндсэн ба төрөлжсөн мэргэжлийн чиглэлээр ажиллаж байна. Уламжлалт анагаахын эмч 841, Нүүр амны эмч 1195 байна. Нийт эмч нарын 60.8 хувь нь Улаанбаатар хотод, 39.2 хувь нь аймаг, орон нутагт ажиллаж байна. Насны бүлгээр авч үзвэл 29.7 хувийг 20-29 насны, 30.2 хувийг 30-39 насны, 18.5 хувийг 40-49 насны, 9.5 хувийг 50-54 насны, 7.6 хувийг 55-60 насны, 4.5 хувийг 60-аас дээш насны эмч нар эзэлж байна. Нийт их эмч/сувилагчийн 20.1/24.0 хувь нь анхдагч шатлалд, 20.3/27.9 хувь нь хоёрдогч шатлалд, 16.7/22.8 хувь нь гуравдагч шатлалын эмнэлгүүдэд ажиллаж байна. Нэг их эмчид ногдох хүний тоо 2017 онд 293 байгаа нь өмнөх оныхоос 16 хүнээр, нэг сувилагчид ногдох хүний тоо 259 болж, өмнөх оныхоос 10 хүнээр тус тус буурсан байна. Нэг их эмчид ногдох хүний тоо Хангайн бүсэд хамгийн өндөр буюу 449 хүн ногдож байгаа ба баруун бүсэд 409, зүүн бүсэд 415, төвийн бүсэд 369 хүн ногдож байна.

Улаанбаатар хотод нэг их эмчид ногдох хүний тоо 218, нэг сувилагчид ногдох хүний тоо 222 байна. Нэг сувилагчид ногдох хүний тоо хангайн бүсийн аймгуудад хамгийн өндөр буюу 314 байна.

Зураг 5.1.2. *Нэг их эмч, сувилагчид ногдох хүний тоо, бүс нутгаар, 2017 он*

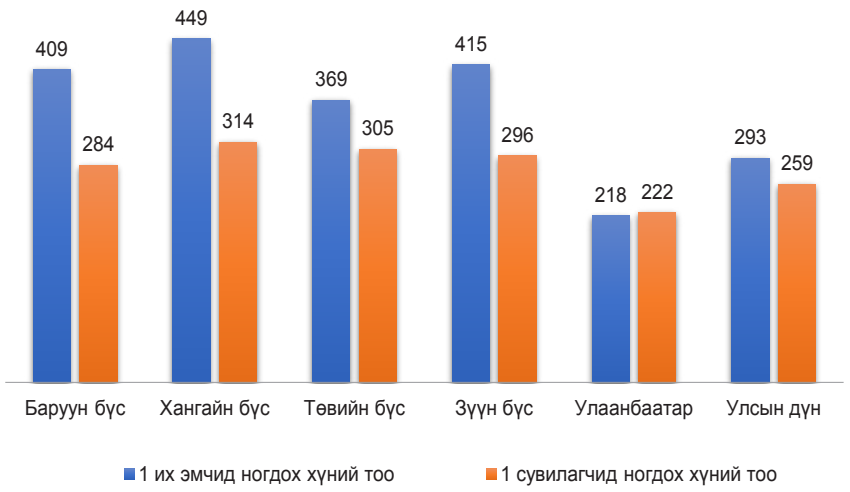

Монгол улсад 2017 оны байдлаар 10 000 хүн амд ногдох их эмч 34.1, сувилагч 38.5, эмнэлгийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой бусад ажилтан 25.1 ногдож байна. Өмнөх онтой харьцуулахад 10 000 хүн амд ногдох эмч 1.7-аар, сувилагч 1.3-аар тус тус нэмэгдсэн байна

Их эмчийг мэргэжлийн төрлөөр нь харуулбал: 10 000 хүн амд ногдох нүүр амны эмч 3.9, дотрын эмч 3.3, уламжлалт анагаахын эмч 2.7 байна. 2017 оны байдлаар хүүхдийн эмч 741 ажиллаж байгаа нь 10 000 хүүхдэд 7.8 хүүхдийн эмч, эх барих эмэгтэйчүүдийн эмч 784 байгаа 10 000 эмэгтэйд 4.9 эмч ногдож байна.

Хүснэгт 5.3. *Их эмч, сувилагчийн хүртээмжийн үзүүлэлт, бүс нутгаар, 2016-2017 он*

Аймаг, нийслэл	10 000 хүн амд ногдох их эмч		10 000 хүн амд ногдох сувилагч		Нэг их эмчид ногдох хүний тоо		Нэг сувилагчид ногдох хүний тоо	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Улсын дундаж	**32.4**	**34.1**	**37.2**	**38.5**	**309**	**293**	**269**	**259**
Баруун бүс	**23.6**	**24.4**	**35.8**	**35.2**	**425**	**409**	**279**	**284**
Баян-Өлгий	18.6	20.2	30.7	31.5	539	495	325	318
Говь-Алтай	31.4	32.8	44.9	44.5	319	305	223	225
Завхан	25.9	25.3	39.9	38.1	386	395	251	263
Увс	21.0	20.6	34.6	31.6	477	485	289	317
Ховд	24.8	26.8	33.7	34.6	404	374	297	289
Хангайн бүс	**22.4**	**22.3**	**32.2**	**31.8**	**447**	**449**	**311**	**314**
Архангай	19.9	18.3	29.8	29.0	503	548	335	345
Баянхонгор	20.6	21.7	34.6	34.0	485	461	289	294
Булган	19.9	19.8	32.2	31.5	503	505	311	317
Орхон	32.1	31.9	41.3	41.3	312	313	242	242
Өвөрхангай	22.6	22.5	29.1	28.6	442	445	344	350
Хөвсгөл	18.6	19.0	27.9	28.2	539	526	359	355
Төвийн бүс	**26.6**	**27.1**	**32.4**	**32.8**	**375**	**369**	**309**	**305**
Говьсүмбэр	31.1	33.2	37.1	39.0	322	301	270	256
Дархан - Уул	28.0	27.2	36.6	35.6	357	368	273	281
Дорноговь	33.9	32.9	34.3	37.7	295	304	291	265
Дундговь	28.7	30.7	34.1	32.4	348	326	293	308
Өмнөговь	29.1	29.2	29.0	27.1	343	342	345	369
Сэлэнгэ	22.0	22.8	27.7	30.6	455	438	361	326
Төв	21.9	23.3	32.4	31.5	457	430	309	317
Зүүн бүс	**23.4**	**24.1**	**34.6**	**33.8**	**427**	**415**	**289**	**296**
Дорнод	22.6	23.3	35.6	35.2	443	430	281	284
Сүхбаатар	25.6	25.2	36.0	35.4	391	397	278	282
Хэнтий	22.6	24.1	32.4	31.0	443	416	309	322
Улаанбаатар	**42.2**	**46.0**	**41.6**	**45.1**	**237**	**218**	**240**	**222**

Эмч, сувилагчийн харьцаа улсын түвшинд 1:1.1, Улаанбаатар хотод 1:0.9, аймгийн түвшинд 1:1.4 байна.

Эмч, сувилагчийг байршлаар авч үзэхэд хөдөө орон нутагт 10 000 хүн амд ногдох их эмч 24.4, сувилагч 33.1 байхад Улаанбаатар хотод эмч 46.0, сувилагч 45.1 байгаа нь хот суурин газар эмчийн нягтрал ихтэй байгаа нь харагдаж байна. Ялангуяа аймагт Улаанбаатар хоттой харьцуулахад мэс заслын эмч 2.3 дахин, гэмтэл, согог заслын эмч 2.7 дахин, дүрс оношилгоо, лабораторийн эмч 3.1-3.6 дахин тус тус бага байна.

Хүснэгт 5.4. *Их эмч, бүс нутгаар, бодит тоо*

Аймаг, нийслэл	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Бүгд	7584	7140	7497	7943	8597	8911	9300	9563	10000	10576
Баруун бүс	**642**	**604**	**658**	**680**	**742**	**761**	**791**	**862**	**923**	**971**
Баян-Өлгий	141	132	144	145	145	149	156	166	186	203
Говь-Алтай	113	115	124	138	149	157	161	172	177	187
Завхан	126	118	120	128	143	150	153	161	182	181
Увс	138	116	122	120	136	138	143	169	170	169
Ховд	124	123	148	149	169	167	178	194	208	231
Хангайн бүс	**990**	**880**	**935**	**973**	**1038**	**1083**	**1125**	**1183**	**1297**	**1313**
Архангай	146	125	136	143	147	151	160	167	184	172
Баянхонгор	123	104	111	125	134	146	165	159	174	187
Булган	110	94	91	101	108	101	106	111	120	122
Орхон	252	224	246	252	257	268	259	267	325	325
Өвөрхангай	186	173	176	180	194	213	218	248	255	258
Хөвсгөл	173	160	175	172	198	204	217	231	239	249
Төвийн бүс	**997**	**943**	**958**	**989**	**1032**	**1126**	**1149**	**1220**	**1303**	**1347**
Говьсүмбэр	43	41	39	45	48	56	58	56	52	57
Дархан-Уул	237	231	231	242	248	250	252	263	284	274
Дорноговь	190	178	184	179	183	205	196	210	223	222
Дундговь	93	91	88	84	99	106	111	123	128	141
Өмнөговь	109	106	117	119	135	147	159	170	182	189
Сэлэнгэ	187	165	161	166	160	182	189	209	235	246
Төв	138	131	138	154	159	180	184	189	199	218
Зүүн бүс	**393**	**385**	**381**	**394**	**426**	**446**	**442**	**464**	**491**	**516**
Дорнод	133	138	134	138	159	172	170	169	174	183
Сүхбаатар	110	101	106	112	115	121	121	140	152	153
Хэнтий	150	146	141	144	152	153	151	155	165	180
Улаанбаатар	**4562**	**4328**	**4565**	**4907**	**5359**	**5495**	**5793**	**5834**	**5986**	**6429**

2017 оны байдлаар 1938 эмч зүйч ажиллаж байгаа ба 10 000 хүн амд ногдох эм зүйчийн тоо хөдөө орон нутагт 3.6, улаанбаатарт 9.5 /улсын дундаж 6.3/ байна.

Нийт эм зүйчийн 76.0 хувь нь хувийн эмийн сангуудад, 5.2 хувь нь гуравдагч шатлалын, 3.6 хувь нь хоёрдогч шатлалын, 1.3 хувь нь анхдагч шатлалын эмнэлгүүдэд ажиллаж байна.

1 эм зүйчид ногдох хүний тоо хөдөө орон нутагт 2812, улаанбаатарт 1048 /улсын дундаж 1598/ байна.

Хүснэгт 5.5. *Эм зүйчийн тоо, бүс нутгаар*

Аймаг, нийслэл	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Бүгд	**1088**	**1088**	**1176**	**1284**	**1475**	**1596**	**1611**	**1504**	**1586**	**1938**
Баруун бүс	**43**	**42**	**46**	**58**	**69**	**77**	**96**	**117**	**143**	**154**
Баян-Өлгий	8	7	10	9	10	13	19	26	27	28
Говь-Алтай	5	6	10	10	11	15	16	20	24	23
Завхан	10	9	10	12	13	14	21	19	25	33
Увс	11	11	9	9	15	15	20	28	31	29
Ховд	9	9	7	18	20	20	20	24	36	41
Хангайн бүс	**84**	**64**	**103**	**88**	**104**	**108**	**134**	**159**	**183**	**201**
Архангай	11	6	13	11	11	12	18	24	18	21
Баянхонгор	7	8	11	12	13	13	18	18	19	19
Булган	8	3	8	7	6	10	11	12	13	14
Орхон	38	29	46	33	42	42	42	51	74	75
Өвөрхангай	9	8	13	12	16	16	23	27	31	33
Хөвсгөл	11	10	12	13	16	15	22	27	28	39
Төвийн бүс	**74**	**72**	**79**	**108**	**123**	**131**	**139**	**163**	**180**	**194**
Говьсүмбэр	3	2	5	5	7	7	6	8	6	6
Дархан-Уул	14	21	22	41	49	50	54	61	60	62
Дорноговь	17	18	17	20	22	19	22	26	30	28
Дундговь	3	2	2	4	8	8	8	12	16	14
Өмнөговь	13	14	15	17	16	17	21	25	29	35
Сэлэнгэ	16	8	11	12	12	16	15	18	24	27
Төв	8	7	7	9	9	14	13	13	15	22
Зүүн бүс	**20**	**21**	**23**	**26**	**26**	**32**	**34**	**40**	**43**	**55**
Дорнод	8	5	6	6	5	10	13	16	18	23
Сүхбаатар	5	5	6	7	9	10	9	9	9	10
Хэнтий	7	11	11	13	12	12	12	15	16	22
Улаанбаатар	**867**	**889**	**925**	**1004**	**1153**	**1248**	**1208**	**1025**	**1037**	**1334**

Эмнэлгийн мэргэжилтний төгсөлтийн дараах сургалт

2017 онд эмнэлгийн мэргэжилтний төгсөлтийн дараах үндсэн мэргэшлийн сургалтад 257 их эмч, төрөлжсөн мэргэжлийн сургалтад 90 их эмч, 318 сувилагч, тусгай мэргэжилтэн улсын төсвийн санхүүжилтээр суралцаж төгссөн байна.

Зураг 5.1.3. *Улсын төсвийн санхүүжилтээр төгсөлтийн дараах сургалтад хамрагдсан эмч, сувилагч, тусгай мэргэжилтний тоо, 2017 он*

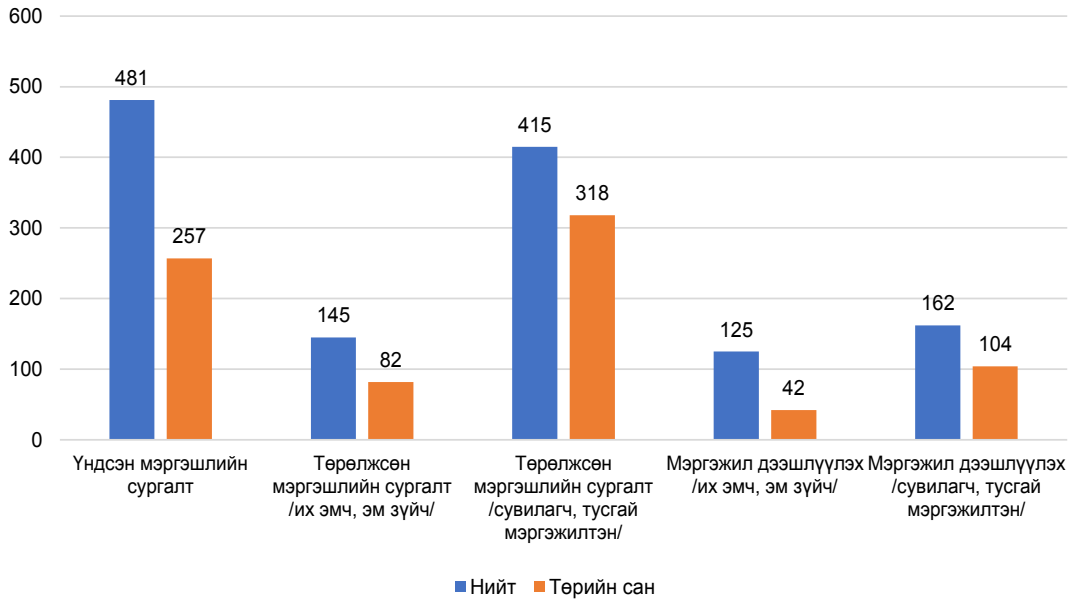

2017 онд үндсэн болон төрөлжсөн мэргэшлийн, мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад 1 328, удирдах ажилтны сургалтад 95, гадаад сургалтад 126, зайны сургалтад 105, нийт 1 654 эмч, сувилагч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд улсын төсвийн санхүүжилтээр суралцаж төгссөн байна.

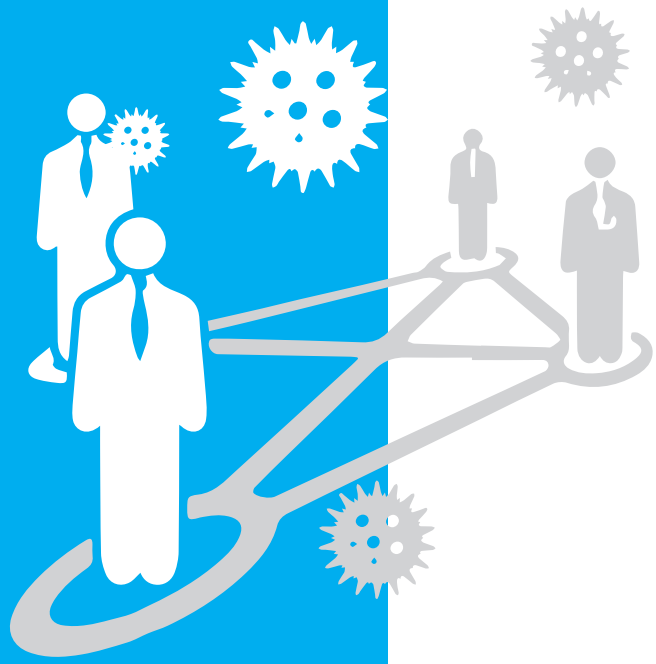

БҮЛЭГ 6.

ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

БҮЛЭГ 6.

ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

6.1. НИЙТ ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

2017 онд улсын хэмжээнд 28 төрлийн халдварт өвчний 44 300 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 25 363 тохиолдлоор буурсан буюу 10 000 хүн амд 144.9 байгаа нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 82.9-р буурсан байна.

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн халдварт өвчлөлийн түвшинг өмнөх онтой харьцуулахад салхинцэцэг, цусан суулга, энтеровирүст халдвар, тэмбүү, улаан эсэргэнэ, хачигт рикеттсиоз, мөөгөнцөртөх, суулгалт халдвар, ёлом, гоноккокт халдвар, төрөлхийн тэмбүү, цочмог А хепатит, хачигт энцеофалит, сальмонеллёз, менингоккокт халдвар, тарваган тахал зэрэг өвчлөл 10 000 хүн амд 0.2-31.5-оор өссөн үзүүлэлттэй байна.

2017 онд бүртгэгдсэн халдварт өвчин Дорнод, Сүхбаатар аймгууд болон Улаанбаатар хотод улсын дундажаас /10 000 хүн амд 144.9/ өндөр байгаа ба нийт өвчлөлийн 59.9 хувь нь Улаанбаатар хотод бүртгэгджээ.

2017 онд бүртгэгдсэн нийт халдварт өвчний 35.7 хувийг амьсгалын замын халдварт өвчин, 34.7 хувийг бэлгийн замаар дамжих халдвар, 23.8 хувийг гэдэсний халдвар, 0.9 хувийг цусаар дамжих халдвар, 1.4 хувийг зоонозын халдвар, 3.5 хувийг бусад халдвар тус тус эзэлж байна.

Зураг 6.1.1. *2017 онд улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн халдварт өвчний бүтэц, хувиар*

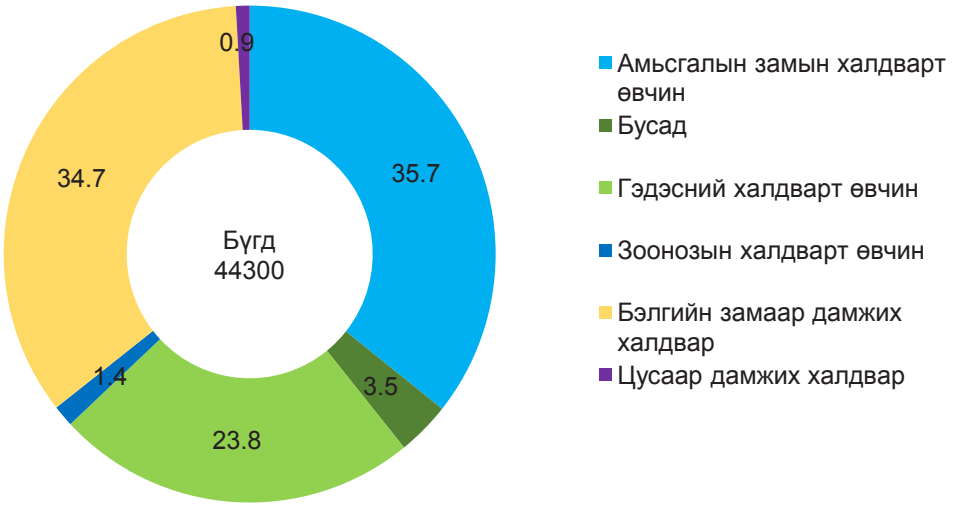

6.2. ГЭДЭСНИЙ ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

2017 онд улсын хэмжээнд вирүст хепатит А, цусан суулга, хүнсний гаралтай бактерт хордлого, сальмонеллын халдвар, балнад, суулгалт халдвар, гар хөл амны өвчин зэрэг 7 төрлийн гэдэсний халдварт өвчний 10 549 тохиолдол бүртгэгдсэн нь нийт халдварт өвчний дотор 23.8 хувийг эзэлж байна. Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэдэсний халдварт өвчний 7948 (75.3%) нь Улаанбаатар хотод гарсан байна.

Гэдэсний замын халдварт өвчний 0.4 хувийг вирүст хепатит А, 38.2 хувийг цусан суулга, 57.4 хувийг гар хөл амны өвчин, 1.3 хувийг хүнсний гаралтай бактерт хордлого, 1.8 хувийг сальмонеллын халдвар, 0.9 хувийг суулгалт халдвар тус тус эзэлж байна.

Хүснэгт 6.2.1. *Гэдэсний халдварт өвчин, бодит тоо, 10 000 хүн амд, 2016-2017 он*

Халдварт өвчин /ӨОУА-10 нэршлээр/	2016		2017		Өсөлт /бууралт/
	Бодит тоо	10 000 хүн амд	Бодит тоо	10 000 хүн амд	10 000 хүн амд
Балнад	0	0.0	0	0.0	0.0
Сальмонеллёз	181	0.6	185	0.6	0.0
Цусан суулга	2848	9.3	4026	13.2	3.9
Бактерийн гаралтай бусад хоолны хордлого	430	1.4	133	0.4	-1.0
Суулгалт халдвар	19	0.1	103	0.3	0.2
Цочмог А хепатит	39	0.1	51	0.2	0.1
Гар-хөл-амны өвчин	5569	18.2	6051	19.8	1.6

6.2.1. БАКТЕРИЙН ГАРАЛТАЙ БУСАД ХООЛНЫ ХОРДЛОГО

2017 онд улсын хэмжээнд бактерийн гаралтай бусад хоолны хордлогот халдварын нийт 133 тохиолдол буюу 10 000 хүн амд 0.4 бүртгэгдсэн нь нийт гэдэсний халдварт өвчний дотор 1.2% эзэлж байна. Үүнээс Улаанбаатар хотод 89 (66.9%) тохиолдол буюу 10 000 хүн амд 0.6 бүртгэгдсэн байна.

2017 оны Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн бактерийн гаралтай бусад хоолны хордлогот халдварын өвчлөлийг өмнөх онтой харьцуулахад 297 тохиолдолоор буурсан үзүүлэлттэй байна.

Сүүлийн 10 жилд бүртгэгдсэн хоолны хордлогот халдварыг харьцуулахад 2008, 2012 онуудад өвчлөл хамгийн өндөр байна.

2017 онд хоолны хордлогот халдварын өвчлөл 10 000 хүн амд Дархан-Уул 1.7, Өмнөговь 1.0, Баян-Өлгий 0.8, Баянхонгор 0.8, Орхон 0.3, Улаанбаатар хот 0.6 бүртгэгдсэн байна. Хоолны хордлогот халдварыг сараар авч үзвэл 5 дугаар сард дээд цэгтээ хүрч, 6 дугаар сар болон 7 дугаар саруудад буурчээ. Өвчлөл бүх насныханд бүртгэгдсэн боловч 1-4, 5-9 насны хүүхдүүдэд өвчлөл хамгийн өндөр байна. Хүйсийн хувьд эмэгтэйчүүд 58.6 хувийг эзэлж байна.

/Эх үүсвэр: ХӨСҮТ-ийн 2017 оны тайлан/

6.2.2. ГАР ХӨЛ, АМНЫ ӨВЧИН

2017 онд улсын хэмжээнд гар хөл, амны өвчний нийт 6 051 тохиолдол буюу 10 000 хүн амд 19.8 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 1.6-аар нэмэгдсэн байна. Гар хөл амны өвчин нь нийт халдварт өвчний 13.7, гэдэсний халдварын 57.4%-ийг эзэлж байна.

Зураг 6.2.1. *Гар, хөл амны өвчин, бодит тоо, 10 000 хүн амд, 2008-2017 он*

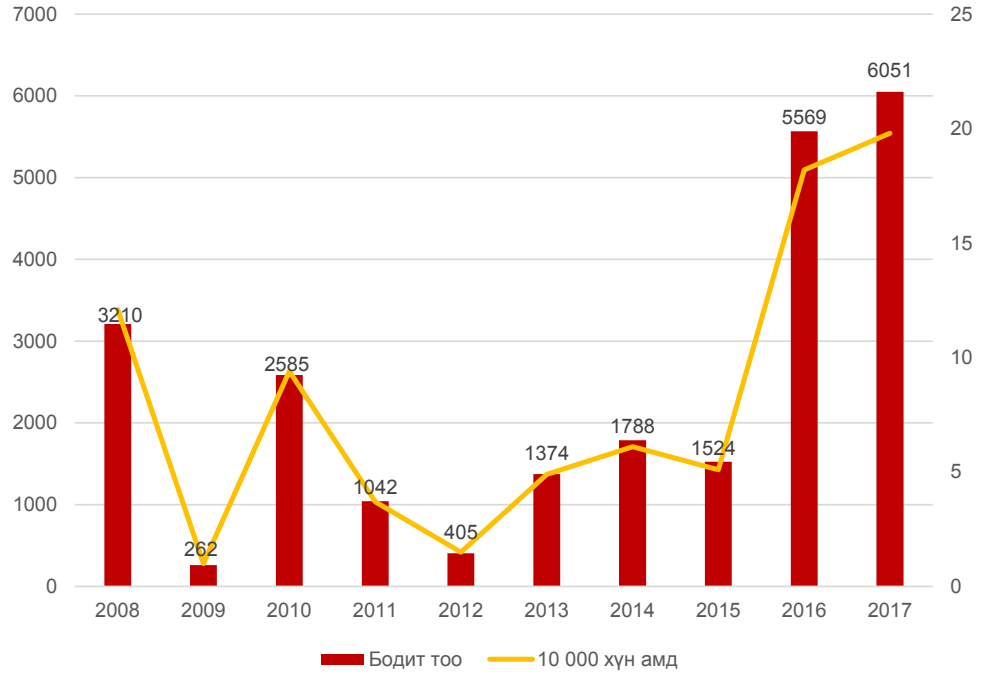

2008, 2010, 2014, 2016, 2017 онуудад дэгдэлт хэлбэрээр бүртгэгдсэн ба 2017 онд өвчлөл хамгийн өндөр бүртгэгдсэн байна.

2017 онд 10 000 хүн амд Дорнод аймаг 51.3, Сүхбаатар 47.4, Өмнөговь 29.7, Говь-Алтай 28.8, Дундговь 23.6, Улаанбаатар хотод 30.6 байгаа нь улсын дундаж /19.8/-аас дээгүүр байна. Өнгөрсөн жилийн мөн үетэй харьцуулахад Ховд, Баян-Өлгий, Булган, Баянхонгор аймгууд 0.2-4.8-аар буурсан байна. Улаанбаатар хотод гар хөл амны өвчин 10 000 хүн амд 30.6 /4274 тохиолдол/ байгаа нь өнгөрсөн жилийн мөн үетэй харьцуулахад 1.8-аар буурсан үзүүлэлтэй байна.

Гар, хөл, амны өвчлөлийг сүүлийн 3 жилийн дундаж үзүүлэлтэй харьцуулахад 2017 оны 3 дугаар сараас огцом нэмэгдэж, 6 дугаар сараас эхлэн буурч, өмнөх он болон сүүлийн 3 жилийн дундажтай харьцуулахад 2017 онд ихэссэн үзүүлэлттэй байна.

Насны бүлгээр авч үзвэл 0-4 насны хүүхдүүдийн дунд өвчлөл өндөр 82.3 хувийг эзэлж байна. Хүйсийн хувьд 56.1 хувийг эрэгтэй, 43.9 хувийг эмэгтэй тус тус эзэлж байна. Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гар, хөл амны өвчнийг нийгмийн байдлаар авч үзвэл нийт өвчлөгсдийн 54.1 хувийг гэртээ байдаг хүүхдүүд, 37.1 хувийг цэцэрлэгийн хүүхдийн өвчлөл эзэлж байна.

/Эх үүсвэр: ХӨСҮТ-ийн 2017 оны тайлан/

6.2.3. ВИРҮСТ ХЕПАТИТ

Улсын хэмжээнд вирүст хепатит өвчний 534 тохиолдол бүртгэгдсэн нь нийт халдварт өвчний дотор 1.2 хувийг эзэлж, өмнөх онтой харьцуулахад 32 тохиолдлоор буурсан байна. Нийт вирүст хепатитийн өвчлөлийн 9.6 хувийг вирүст хепатит А, 56.9 хувийг вирүст хепатит В, 17.0 хувийг бусад вирүст хепатит тус тус эзэлж байна. Нийт хепатитийн өвчлөлийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 10 000 хүн амд вирүст хепатит А 0.1-оор өссөн бол вирүст хепатит В 0.2-оор буурсан үзүүлэлттэй байна. Манай улсын хувьд сүүлийн 10 жилд бүртгэгдсэн А вирүст хепатитын өвчлөлийн байдлыг авч үзэхэд 2011 онд хамгийн их буюу 10 000 хүн амд 52.6 байжээ.

10 000 хүн амд ногдох нийт вирүст хепатитийн өвчлөл Өмнөговь 2.8, Увс 2.6, Улаанбаатар 2.3, Баянхонгор 2.3, Дорнод 1.8, Дундговь 1.8 аймгуудад улсын дундажаас дээгүүр үзүүлэлттэй байна.

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн хепатитийн сүүлийн 10 жилийн байдлаар нь авч үзвэл 2007 болон 2010 оны 12 дугаар сар 2011 оны 11 дүгээр саруудад оргил үедээ хүрч 2012 оноос тууштай буурсан үзүүлэлтэй байна. Насны байдлаар авч үзвэл 2-9, 0-15 насанд буюу А вирүст хепатитийн халдвар өндөр, В вирүст хепатитийн халдвар 15-34 насныханд, С вирүст хепатитийн халдвар нь 25-54 насныханд илүү тохиолдол бүртгэгдсэн байна.

Хүснэгт 6.2.3.1 *Вирүст хепатит, 10 000 хүн амд /улсын дунджаас дээгүүр байгаа аймгуудаар, 2016-2017 он*

Аймаг	2016		2017		Өсөлт /бууралт/
	Бодит тоо	10 000 хүн амд	Бодит тоо	10 000 хүн амд	10 000 хүн амд
Өмнөговь	17	2.8	17	2.8	0.0
Увс	13	1,6	21	2,6	1.0
Улаанбаатар	350	2.5	327	2,3	-0.2
Баянхонгор	18	2.1	19	2,3	0.2
Дорнод	10	1,3	14	1.8	0.5
Дундговь	5	1.1	8	1.8	0.7
Дархан-уул	24	2.4	17	1.7	-0.7
Улсын дүн	**566**	**1.9**	**534**	**1.7**	**-0.2**

6.2.3.1. Вирүст хепатит А

Улсын хэмжээнд 2017 оны байдлаар А вирүст хепатитийн 51 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн амд 0.2 ногдож байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 0.1 тохиолдлоор нэмэгдсэн бөгөөд сүүлийн 10 жилд бүртгэгдсэн хепатитийн А вирусийн халдвар нь 2011 онд хамгийн их буюу 10 000 хүн тутамд 49 ногдож, байна. 2017 онд 10 000 хүн амд Дундговь /0.7/, Увс /0.5/, Дорнод /0.4/, Хөвсгөл /0.3/, Өмнөговь/0.3/, Сүхбаатар/0.3/ зэрэг аймгуудад улсын дундаж /0.1/-ээр дээгүүр үзүүлэлттэй байна.

Вирүст хепатит А-н өвчлөлийг нийгмийн байдлаар авч үзэхэд, сургуулийн сурагч, ажилчин, албан хаагч хүмүүсийн дунд өвчлөл өндөр бүртгэгдсэн байна. Нийт өвчлөлийн 41.2 %-ийг сургуулийн хүүхдийн өвчлөл эзэлж байгаа ба өмнөх оноос ихэссэн байна.

Эх үүсвэр: ХӨСҮТ-ийн 2017 оны тайлан

6.2.3.2. Вирүст хепатит В

Улсын хэмжээнд 2017 оны байдлаар В вирүст хепатитийн 304 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн амд 1.0 ногдож байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 0.2 тохиолдлоор буурсан бөгөөд сүүлийн 10 жилд бүртгэгдсэн өвчлөлийн байдлыг авч үзвэл 2011 оноос буурах хандлагатай байна.

2017 онд 10 000 хүн амд Өмнөговь /1.6/, Баянхонгор /1.3/, Улаанбаатар /1.2/, Дархан-Уул /1.2/, Говь-Алтай /1.2/, Увс /1.1/, Хөвсгөл /1.1/ аймгууд улсын дундаж /1.2/-аас дээгүүр үзүүлэлттэй байна. 2017 онд бүртгэгдсэн В вирүст хепатитын өвчлөлийг нас, хүйсний байдлаар авч үзэхэд 15-34 насанд өвчлөл их бүртгэгдсэн байна. Хүйсийн хувьд эрэгтэйчүүдэд 60.9 хувь нь зонхилон өвчилсөн байна. В вирүст хепатитийн өвчлөлийг нийгмийн байдлаар авч үзэхэд, ажилчин, бусад, оюутан, ажилгүй, албан хаагчдын дунд өвчлөл өндөр бүртгэгдсэн байна.

Улсын хэмжээнд 2017 онд бүртгэгдсэн В вирүст хепатитаар өвчлөгсөдийн шүд амны хөндийн эмчилгээ хийлгэсэн 21 /25,3%/, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ авсан 13,3%(11) мэс засал хийлгэсэн 10,8%(9), гэртээ дусал тариа хийлгэсэн 9,6%(8), гэмтэл авсан оёдол тавиулсан

8,4%(7), гэр бүлийн дотор элэгний өвчтэй хүн байгаа 8,4%(7), шивээс хийлгэсэн 8,4%(7), гоо сайхны эмчилгээ, үйлчилгээ хийлгэсэн 7,2%(6), цус цусан бүтээгдэхүүн хийлгэсэн 4,8%(4), аборт 2,4%(2) -ийг тус тус эзэлж байна.

6.2.3.3. Вирүст хепатит С

Улсын хэмжээнд 2017 оны байдлаар С вирүст хепатитийн 91 тохиолдол бүртгэгдэж, 10000 хүн амд 0.3 ногдож байгаа нь өмнөх оны түвшинд байгаа бөгөөд сүүлийн 10 жилд бүртгэгдсэн өвчлөлийн байдлыг авч үзвэл өвчлөл ойролцоо түвшинд байна. 2017 онд 10 000 хүн амд ногдох өвчлөл Баянхонгор /1.0/, Өмнөговь /0.8/, Дархан-Уул /0.5/, Дорноговь /0.6/, Увс /0.5/, Улаанбаатар хот /0.4/ улсын дундаж /0.3/-аас дээгүүр байна.

2017 онд бүртгэгдсэн С вирүст хепатитын өвчлөлийг нас байдлаар авч үзэхэд 17-65 насанд өвчлөл бүртгэгдсэн байна. 2017 онд С вирүсийн хепатитийн халдвараар өвчлөгсөдийн шүд амны хөндийн эмчилгээ хийлгэсэн 29.7% (11), эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ авсан 8.1% (11), мэс засал хийлгэсэн 5.8% (5), гэрээр дусал тариа хийлгэсэн 3.5% (3), шивээс хийлгэсэн 3.5% (3), аборт 3.5% (3), гоо сайхны эмчилгээ, үйлчилгээ хийлгэсэн 2.3% (2), гэмтэл авсан, оёдол тавиулсан 2.3% (2), гэр бүлд элэгний өвчтэй хүн байгаа 1.2% (1) -ийг тус тус эзэлж байна.

Зураг 6.2.3.1. *Вирүст хепатит, 10 000 хүн амд, 2008-2017 он*

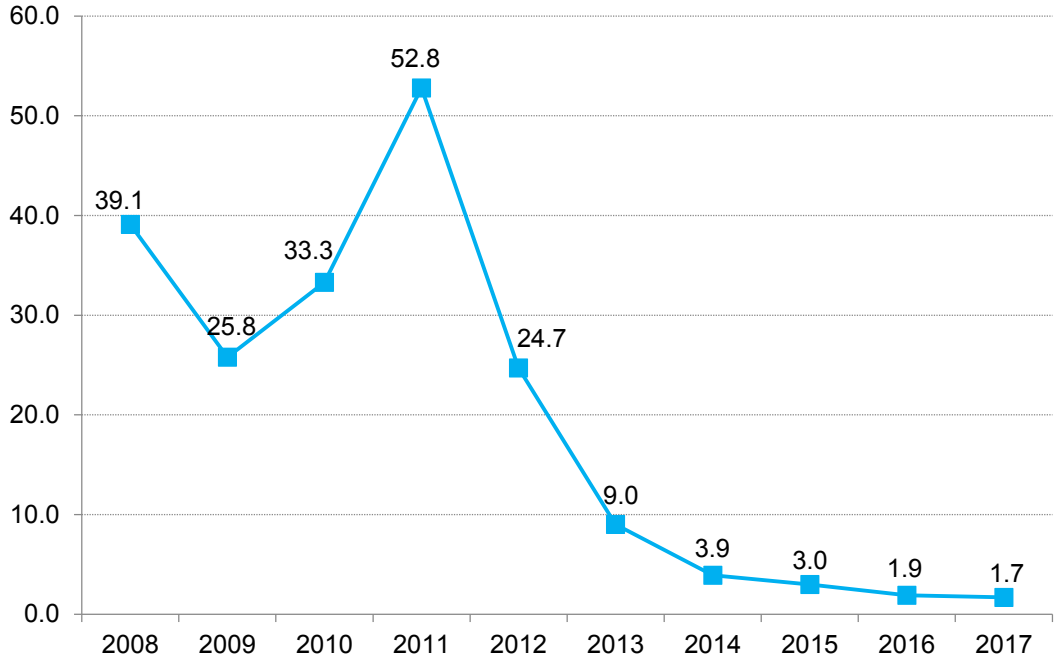

6.3. АМЬСГАЛЫН ЗАМЫН ХАЛДВАРТ ӨВЧИН

Амьсгалын замын зарим цочмог халдварт өвчний 15 805 тохиолдол бүртгэгдэж, нийт халдварт өвчний 35.7 хувийг эзэлж байна.

Нийт өвчний дотор улаан салхинцэцэг (61.0%), сүрьеэ (23.9%), улаан эсэргэнэ (11.3%)-ын халдвар зонхилох хувийг эзэлж байна. 2016 онтой харьцуулахад 10 000 хүн амд сүрьеэ 0.8-оор улаан бурхан 98.9-аар, буурч, салхинцэцэг 9.2-аар, улаан эсэргэнэ 1.4-өөр, гахай хавдар 0.4-өөр, халдварт эритема 0.3-аар тус тус нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

Хүснэгт 6.3.1. *Амьсгалын замын халдварт өвчин, бодит тоо, 10 000 хүн амд, 2016-2017 он*

Халдварт өвчин /ӨОУА-10 нэршлээр/	2016		2017		Өсөлт /бууралт/
	Бодит тоо	10 000 хүн амд	Бодит тоо	10 000 хүн амд	10 000 хүн амд
Сүрьеэ	4045	13.2	3779	12.4	-0.8
Улаан эсэргэнэ	1378	4.5	1797	5.9	1.4
Менингококкт халдвар	10	0.0	13	0.0	-0.0
Салхин цэцэг	6834	22.3	9643	31.5	9.2
Улаанбурхан	30273	99.0	17	0.1	-98.9
Улаанууд	48	0.2	11	0.0	0.2
Гахай хавдар	346	1.1	219	0.7	0.4
Ёлом	160	0.5	236	0.8	0.3
Хийт үхжил	0	0.0	0	0.0	0.0
Халдварт эритема	104	0.3	90	0.3	0.0

6.3.1. СҮРЬЕЭ

Сүрьеэ өвчний нийт 3 779 шинэ тохиолдол бүртгэгдсэн нь нийт халдварт өвчний дотор 8.5 хувийг эзэлж байна. Улаанбаатар хотод өвчлөлийн 2 261 тохиолдол байгаа нь сүрьеэгийн нийт өвчлөлийн 59.8 хувийг эзэлж байна.

2017 онд 10 000 хүн ам дахь өвчлөл Сэлэнгэ 18.5, Дархан-Уул 19.0, Дорнод 16.1, Говьсүмбэр 16.3, Дорноговь 14.2, Улаанбаатар хот 16.2-д улсын дундаж үзүүлэлтээс өндөр байна.

2017 онд шинэ тохиолдлын дотор уушгины сүрьеэ 2 080 (55%), уушгины бус эрхтний сүрьеэ 1699 (45%) бүртгэгдсэн нь 2016 онтой харьцуулбал уушгины сүрьеэ 51 тохиолдол, уушгины бус эрхтний сүрьеэ 215 тохиолдлоор тус тус буурсан ба уушгины сүрьеэгийн эзлэх хувь 2.4%-р нэмэгдэж, уушигны бус эрхтний сүрьеэгийн эзлэх хувь 2.4% буурсан байна.

Шинээр илэрсэн сүрьеэгийн тохиолдлыг насны ангиллаар нь авч үзвэл 15-24 нас, 25-34 нас мөн 65-с дээш насанд өндөр байна. Хүйсийн хувьд эрэгтэйчүүд 55.1 хувь, эмэгтэйчүүд 44,9 хувийг тус тус эзэлж байна.

Хүснэгт 6.3.1.1. *Сүрьеэ өвчин, 10 000 хүн амд /улсын дунджаас дээгүүр байгаа аймгуудаар, /2016-2017 он/*

Аймаг	2016		2017		Өсөлт /бууралт/
	Бодит тоо	10 000 хүн амд	Бодит тоо	10 000 хүн амд	10 000 хүн амд
Дархан-Уул	176	17.4	192	19.0	1.6
Сэлэнгэ	191	18.0	197	18.5	-0.5
Говьсүмбэр	25	15.1	27	16.3	1.2
Дорнод	119	15.6	123	16.1	-0.5
Дорноговь	83	12.7	93	14.2	1.5
Улаанбаатар	2469	17.7	2261	16.2	1.5
Улсын дүн	**4045**	**13.2**	**3779**	**12.4**	**0.8**

2017 онд 0-15 насны 473 хүүхэд сүрьеэгээр өвчилсөн байна. Үүнээс: Уушгины 60 (12.7%), Уушигны бус эрхтэний 413 (87.3%) тохиолдол бүртгэгдсэн. Хүүхдийн сүрьеэгийн хүнд хэлбэрээс хурц тархмал 4 , сүрьеэгийн менингит 3 тохиолдол бүртгэгдсэн байгаа нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад хурц тархмал сүрьеэ 1 сүрьеэгийн менингит 1 тохиолдлоор тус тус буурсан байна.

/Эх үүсвэр: ХӨСҮТ-ийн 2017 оны тайлан/

Зураг 6.3.1.1. *Сүрьеэгийн өвчлөл, нас баралт 10 000 хүн амд, 2008-2017 он*

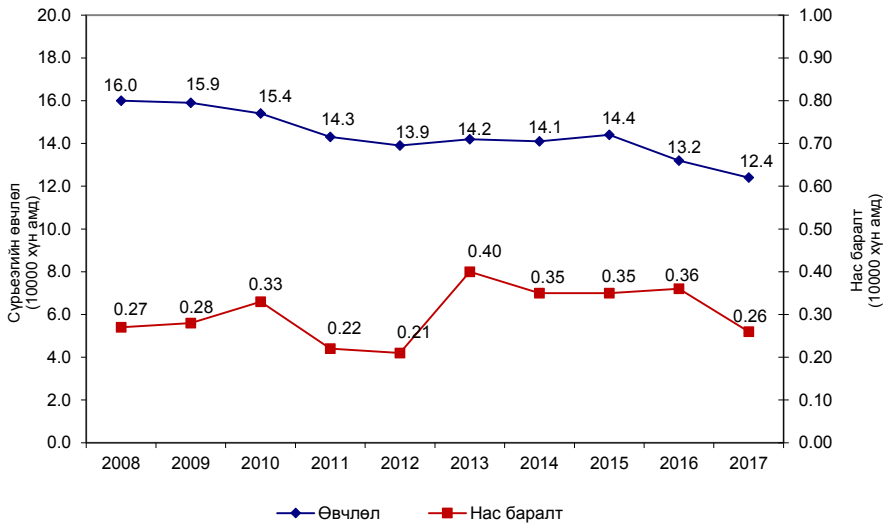

Эмчилгээ хяналтын өвчтөнөөс сүрьеэгээр нас барсан нийт 52 тохиолдол бүртгэгдсэн ба өмнөх онтой харьцуулахад 25 тохиолдлоор буурсан байна. Сүрьеэгийн менингитээр 1 хүүхэд нас барсан нь нийт нас баралтын 1.9% байна. Өвчний бүтцээр нь үзвэл: Амьсгалын эрхтний сүрьеэгээр 40 (77%), амьсгалын бус эрхтний сүрьеэгээр 12 (23%) нас барсан байна. Сүүлийн 7 жилийн үзүүлэлтээс үзэхэд жил тутам сүрьеэ өвчний улмаас хөдөлмөрийн чадвар алдалтын зэрэг тогтоолгож буй хүний тоо нэмэгдсээр байгаа ба тэр дундаа 70%-аас дээш группт орох нь улам бүр өссөөр байна. 2017 онд нийт 2664 өвчтөн группт байгаагийн 2541 /95.4%/ нь 70%-с их, 123 /4.6%/ нь 50-69%-н тэтгэмжид хамрагдсан байна.

/Эх үүсвэр: ХӨСҮТ-ийн 2017 оны тайлан/

6.3.2. ГАХАЙ ХАВДАР ӨВЧИН

Улсын хэмжээнд гахай хавдар өвчний 219 тохиолдол буюу 10 000 хүн амд 0.7 бүртгэгдсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 127 тохиолдлоор буюу 10 000 хүн амд 0.4-аар буурсан байна. Нийт халдварт өвчний дотор гахай хавдар өвчний эзлэх хувь 0.5 байна. 10 000 хүн амд ногдох өвчлөл Дорнод /4.4/, Дархан-уул /2.2/ аймгууд болон Улаанбаатар хот /0.9/ өмнөх онтой харьцуулахад /0.9-1.3/-өөр ихсэж бусад аймгуудад буурсан байна. Нийт өвчлөлийн 54.8 хувийг Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн өвчлөл эзэлж, 10 000 хүн амд өвчлөл өнгөрсөн оны мөн үеэс 0.4-аар буурсан байна.

Зураг 6.3.2.1. *Гахай хавдрын өвчний хөдлөл зүй, 10 000 хүн амд, 2006-2017 он*

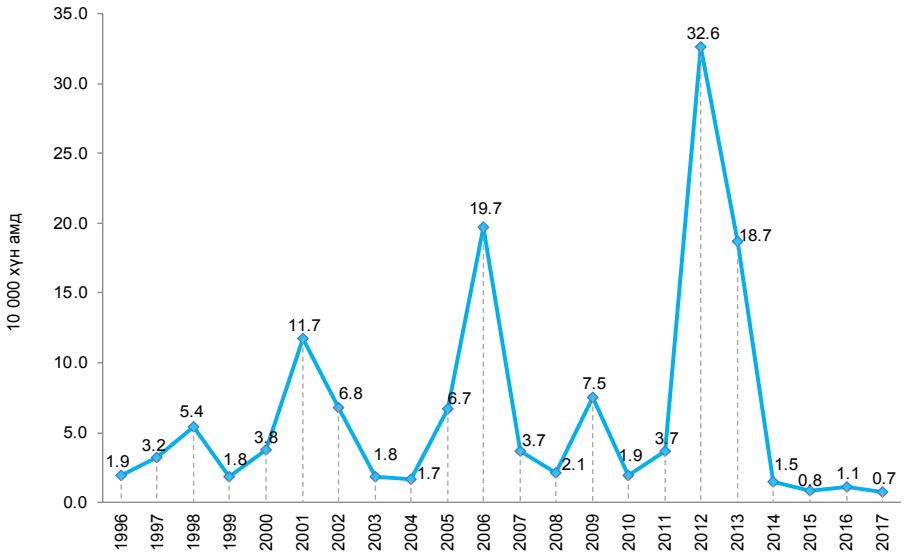

Гахай хавдарын өвчлөл 60 хүртэлх насныханд бүртгэгдэж үүнээс 53.7 хувийг 4-9 насны хүүхэд эзэлж байна.

6.3.3. САЛХИНЦЭЦЭГ ӨВЧИН

Улсын хэмжээнд сахинцэцэг өвчний 9 643 тохиолдол буюу 10 000 хүн амд 31.5 бүртгэгдсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 2 800 тохиолдлоор буюу 10 000 хүн амд 9.2-оор нэмэгдсэн байна. Нийт халдварт өвчний дотор салхинцэцэг өвчний эзлэх хувь 21.8 байна. 10 000 хүн амд ногдох өвчлөл Дорнод /85.3/, Сүхбаатар /58.4/, Дундговь /43.4, Өвөрхангай /35,2/ Улаанбаатар /42.2/ улсын дундаж үзүүлэлтээс өндөр байна.

Салхинцэцгийн өвчлөлийг өмнөх онтой харьцуулахад Дорноговь, Завхан, Өмнөговь, Төв, Ховд аймгуудад 0.3-23.8-аар буурч, бусад аймгуудад 0.8-35.7-оор нэмэгдсэн үзүүлэлтэй байна. Нийт өвчлөлийн 61.1 хувийг Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн өвчлөл эзэлж, 10 000 хүн амд өвчлөл өнгөрсөн оны мөн үеэс 15.7-оор нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

6.3.4. УЛААНЭСЭРГЭНЭ

2017 онд улаанэсэргэнэ өвчний нийт 1 797 тохиолдол буюу 10 000 хүн амд 5.9 тохиолдол бүртгэгдсэнийг өмнөх онтой харьцуулахад 1.4-оор нэмэгдсэн үзүүлэлтэй байна.

2017 онд 10 000 хүн амд Улаанбаатар /12.0/ хотод улаанэсэргэнэ өвчин улсын дундаж /6.1/-аас дээгүүр байна. Улаанэсэргэнэ өвчнийг өмнөх онтой харьцуулахад Булган, Дорнод, Сүхбаатар, Дархан-Уул, Хөвсгөл аймгуудад 0.2-4.1-оор буурч, бусад аймгуудад 0.1-1.4-оор нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

6.3.5. МЕНИНГОКОККТ ХАЛДВАРЫН ӨВЧЛӨЛ

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн менингококкт халдварын өвчлөлийн хөдлөлзүйгээс харахад 1974, 1994 онд хүн амыг олноор хамарсан тахалт тархалт гарч 10 000 хүн амд 14-өөс 19 тохиолдол бүртгэгдэж, 1995 оноос өвчлөл тууштай буурсан хэдий ч 2007 онд бага зэрэг нэмэгдэж 10 000 хүн амд 0.6 тохиолдол бүртгэгдэж байсан байна.

Сүүлийн 10 жилд 10 000 хүн амд менингококкт халдварын 0.04-өөс 0.3 тохиолдол бүртгэгдэж байна. 2017 онд менингококкт халдварын 13 тохиолдол бүртгэгдэж, 10 000 хүн амд 0.04 тохиолдол байгаа нь өнгөрсөн оноос 3 (0.01%) тохиолдлоор их, сүүлийн 5 жилийн дунджаас 8 (0.03%) тохиолдлоор бага үзүүлэлттэй байна.

/Эх үүсвэр: ХӨСҮТ-ийн 2017 оны тайлан/

6.4 БЭЛГИЙН ЗАМААР ДАМЖИХ ХАЛДВАР

Бэлгийн замаар дамжих халдварын 15 364 тохиолдол бүртгэгдсэн нь нийт халдварт өвчний 34.7 хувийг эзэлж, өнгөрсөн онтой харьцуулахад 400 тохиолдол буюу 2.7 хувиар нэмэгдсэн байна. Нийт бүртгэгдсэн өвчлөлийн 28.8 хувийг заг хүйтэн, 43.4 хувийг тэмбүү, 27.6 хувийг трихомониаз, 0.2 хувийг ХДХВ/ДОХ өвчин тус тус эзэлж байна.

Хүснэгт 6.4.1. *Бэлгийн замаар дамжих халдвар, бодит тоо, 10 000 хүн амд, 2016-2017 он*

Халдварт өвчин /ӨОУА-10 нэршлээр/	2016		2017		Өсөлт /бууралт/
	Бодит тоо	10 000 хүн амд	Бодит тоо	10 000 хүн амд	10 000 хүн амд
Тэмбүү	6193	20.3	6670	21.8	1.5
Заг хүйтэн	4374	14.3	4422	14.5	0.2
Трихомониаз	4371	14.3	4247	13.9	-0.4
ХДХВ/ДОХ	26	0.1	25	0.1	0.0

10 000 хүн амд ногдох тэмбүүгийн өвчлөл Говьсүмбэр, Баянхонгор, Дорнод, Сүхбаатар, Хөвсгөл, Говь-Алтай, аймгууд болон Улаанбаатар хотод, заг хүйтэн Дорнод, Хөвсгөл, Дорноговь, Баянхонгор, Сүхбаатар, Увс аймгууд болон Улаанбаатар хотод трихомониазын өвчлөл Дорнод, Баянхонгор, Сүхбаатар аймгууд болон Улаанбаатар хотод улс болон аймгийн дундажаас өндөр байна.

2017 онд төрөлхийн тэмбүүгийн 59 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өнгөрсөн оноос 17 тохиолдлоор нэмэгдсэн байна. Төрөлхийн тэмбүүгийн өвчлөл Архангай 3, Өвөрхангай 3, Хөвсгөл 3, Дорноговь 2, Хэнтий 2, Булган 1, Дорнод 1, Орхон 1, Өмнөговь 1, Сэлэнгэ 1, Улаанбаатар хотод 41 тохиолдол бүртгэгдсэн байна. Нийт бүртгэгдсэн тохиолдлуудын 13 нь нас барсан байна. Төрөлхийн тэмбүүтэй хүүхэд төрүүлсэн эхчүүдийн 22 нь жирэмсний хяналтанд огт хамрагдаагүй. Харин 37 эмэгтэй жирэмсний хяналтанд хамрагдсанаас тэмбүү илрүүлэх ийлдэс судлалын шинжилгээг 2 удаа хийлгэсэн 6, жирэмсний зөвхөн эрт эсвэл хожуу үедээ хийлгэсэн 12, огт хийлгээгүй 10 эмэгтэй байгаа нь жирэмсний хяналтын чанар, хүртээмж хангалтгүй байгааг харуулж байгаа бөгөөд мөн жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн хувь хүний хариуцлагагүй байдлыг илтгэж байна.

/Эх үүсвэр: ХӨСҮТ-ийн 2017 оны тайлан/

Зураг 6.4.1. *Бэлгийн замаар дамжих халдвар, 10 000 хүн амд, 2013-2017 он*

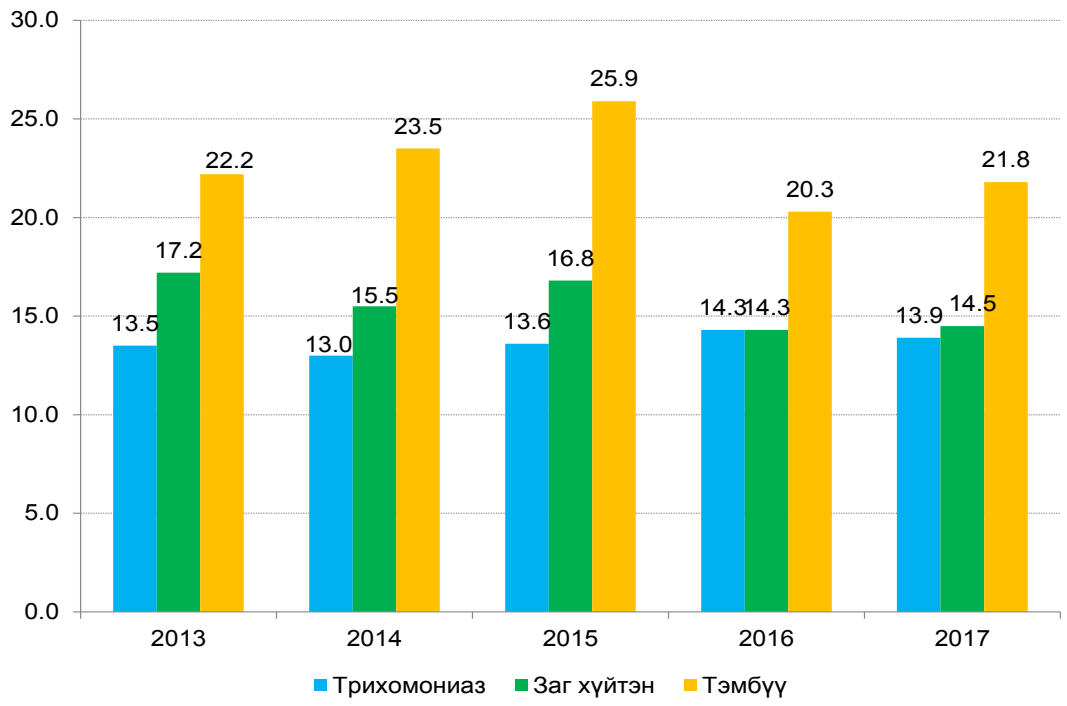

2017 оны байдлаар зонхилон тохиолдох БЗДХ-тай бүртгэгдсэн тохиолдлын 59.6% нь эмэгтэй, 40.4% нь эрэгтэйчүүд байна. Насны бүлгийн хувьд 12.3% нь 15-19 нас, 26.4% нь 20-24 нас, 25.2% нь 25-29 нас, 14.8% нь 30-34 нас, 8.9% нь 35-39 нас, 12.4%-ийг 40-өөс дээш насныхан тус тус эзэлж байна.

Монгол улсын хэмжээнд ХДХВ/ДОХ-ын нийт 250 тохиолдол албан ёсоор бүртгэгдсэнээс 2017 онд 25 тохиолдол бүртгэгдэж өмнөх оноос 1 тохиолдлоор нэмэгдсэн бөгөөд нийт тохиолдлуудад

ХДХВ-ийн халдвар бэлгийн замаар дамжсан байна. ХДХВ\ДОХ-ын нийт тохиолдлын 81% -г эрэгтэйчүүд эзэлж байгаа ба үүний 48.2% нь гомосекс, 19.8% нь гетеросекс, 1% нь трансжендер, 31% бисекс бэлгийн чиг хандлагатай эрэгтэйчүүд байна. 18% нь эмэгтэйчүүд, тэдний 95% нь гетеросекс бэлгийн чиг хандлагатай байна. ХДХВ-ын халдвартай нь тогтоогдсон нийт тохиолдлын 5 нь нас барсан.

6.5 ХАЛДВАРТ ӨВЧНИЙ ШАЛТГААНТ НАС БАРАЛТ

Халдварт өвчний шалтгаант нас баралтын 117 тохиолдол бүртгэгдсэн байна. Нийт нас баралтын тохиолдлыг шалтгаанаар авч үзвэл сүрьеэ 80, төрөлхийн тэмбүү 13, вирүст хепатит 6, хачигт энцеофалит 5, ХДХВ/ДОХ 5, менингококт халдвар 3, хачигт рикеттиоз 2,нярайн бактерт үжил 2, салхинцэцэг 1 тус тус бүртгэгдсэн байна.

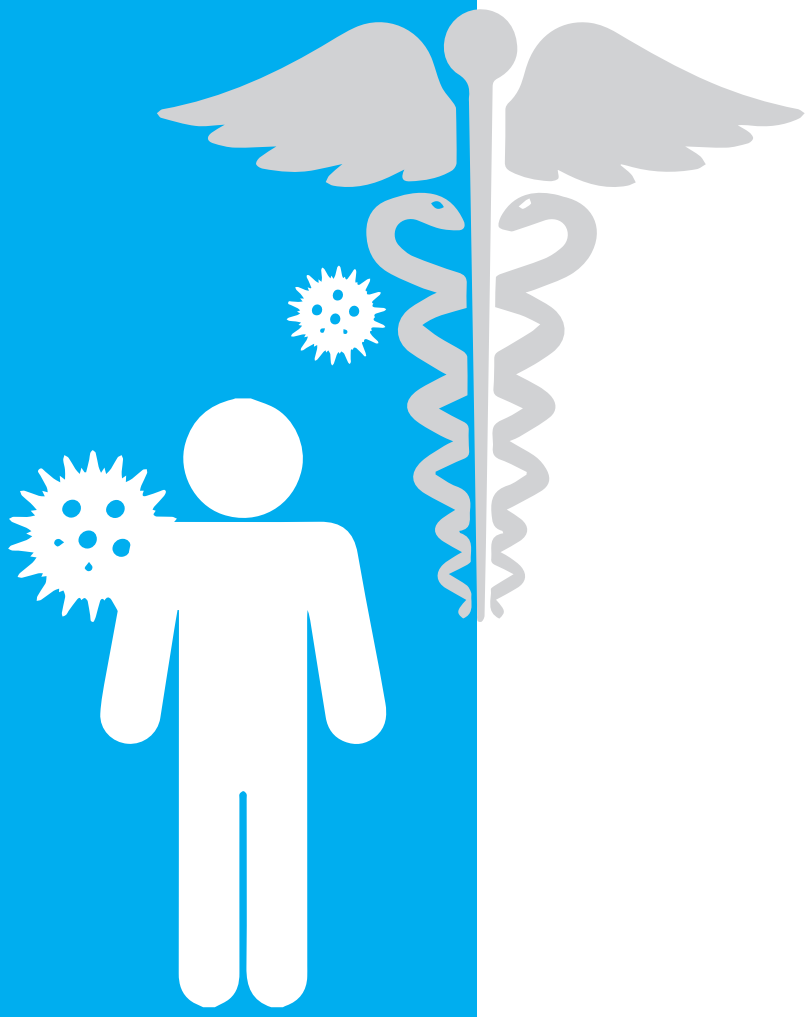

БҮЛЭГ 7.

ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧЛӨЛ

БҮЛЭГ 7.

ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧЛӨЛ

7.1. ХҮН АМЫН ӨВЧЛӨЛИЙН ТЭРГҮҮЛЭХ ШАЛТГААН

Дэлхий дээр өвчлөл, нас баралтын гол шалтгаан нь халдварт бус өвчнүүд болж жилээс жилд өсч, үүнтэй холбоотой эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний зардал нэмэгдэж байна. Хүний эрүүл мэндэд хотжилт, хүн амын нягтаршил, орчны болон агаарын бохирдол, амьдралын буруу хэвшил нь халдварт бус өвчний эрсдэлийг нэмэгдүүлэх шалтгаан болсоор байна. Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагаас эрүүл аюулгүй орчинд амьдарснаар нийт нас баралтыг 23 хувиар бууруулж чадна гэж тооцоолжээ.

"WHO methods and data sources for global burden of disease estimates 2000-2015"

Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын тооцоолсноор орчноос хамааралтай халдварт бус өвчлөлийн тэргүүлэх 10 шалтгаанд цус харвалт, зүрхний шигдээс, санамсаргүй осол гэмтэл, хавдар, амьсгалын замын архаг өвчин, астма, амьсгалын дээд замын цочмог өвчлөл, нярайн өвчин, санаатай осол гэмтэл зэрэг өвчнүүдийг оруулсан байна. Уушгины хавдартай хүмүүсийн 68 хувь нь, уушгины архаг өвчтэй хүний 41 хувь нь тамхи татдаг бөгөөд уушгины өвчинд ажлын байрны агаарын бохирдол 12 хувь, гадаад, дотоод агаарын бохирдол 30 хувь нөлөөлдөг болохыг тооцоолсон байна.

"Preventing noncommunicable disease by reducing environmental risk factors, WHO 2017"

Зураг 7.1.1. *Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, 10 000 хүн амд /2008-2017 он/*

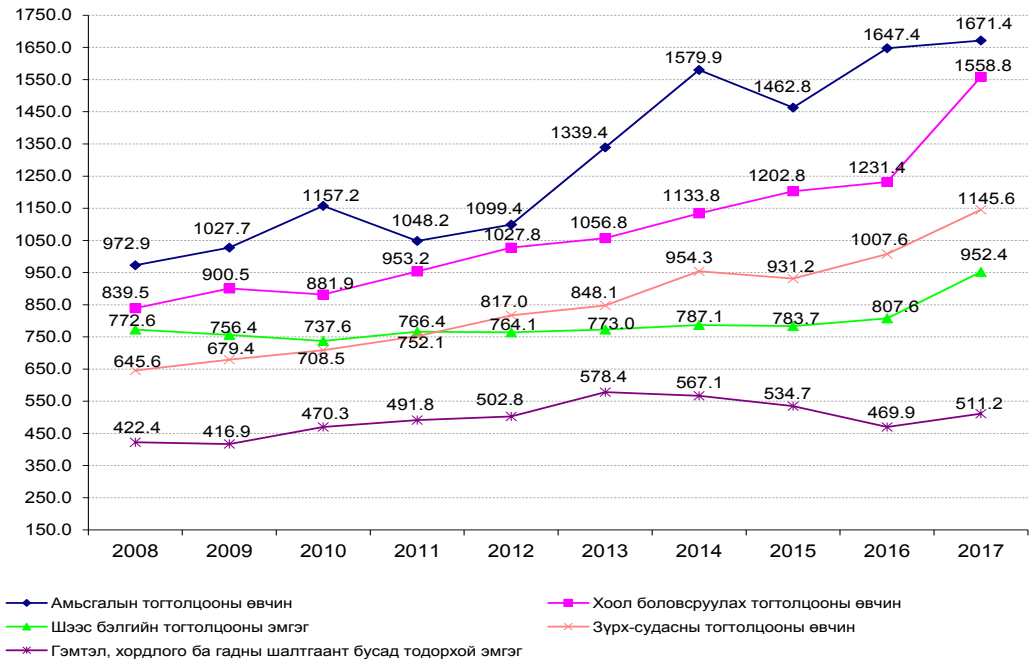

2017 оны байдлаар хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаанд:

- Амьсгалын тогтолцооны өвчин /10 000 хүн амд 1671.4/
- Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин /10 000 хүн амд 1558.8/
- Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин /10 000 хүн амд 1145.6/
- Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин /10 000 хүн амд 952.4/
- Гэмтэл, хордлого ба бусад гадны шалтгаант тодорхой эмгэг /10 000 хүн амд 511.2/

2017 онд хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгааныг байршлаар авч үзвэл хот, хөдөөд амьсгалын тогтолцооны өвчин, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин, зүрх судасны тогтолцооны өвчин тэргүүлэх 3 шалтгаанд орж байна. Тухайлбал 10 000 хүн амд ногдох амьсгалын тогтолцооны өвчин хотод 1520.0, хөдөөд 1796.1, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин хотод 1655.8, хөдөөд 1478.8, зүрх судасны тогтолцооны өвчин хотод 1159.3, хөдөөд 1134.3, шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин хотод 1001.2, хөдөөд 912.2, гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг хотод 858.9, хөдөөд 224.8 ногдож байна.

Хүснэгт 7.1.1. *Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, нас, хүйсээр, 2017 он*

	Нийт өвчлөл	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэг	Гэмтэл, хордлого ба бусад гадны шалтгаант тодорхой эмгэг
Хүйс						
Эрэгтэй	7362.7	888.5	1627.2	1238.0	442.5	650.0
Эмэгтэй	11285.3	1393.4	1714.0	1867.9	1443.9	377.4
Насны бүлэг						
Эрэгтэй						
20 хүртэл	7509.8	36.5	3169.3	1299.9	240.6	542.6
20-44	4571.5	406.9	447.6	840.7	407.6	747.8
45-65	10808.3	2782.9	776.3	1731.6	755.9	630.8
65 ба түүнээс дээш	20919.7	7261.6	1846.1	2593.4	1564.2	584.4
Эмэгтэй						
20 хүртэл	7441.9	47.1	3033.3	1380.4	296.2	320.7
20-44	10158.5	650.9	742.1	1563.0	2010.6	355.5
45-65	17194.1	3850.6	1150.7	2945.1	2212.6	460.3
65 ба түүнээс дээш	24551.5	8089.4	1709.1	3538.5	2051.5	585.8
Байршил						
Хот	10770.4	1159.3	1520.0	1655.8	1001.2	858.9
Хөдөө	8198.5	1134.3	1796.1	1478.8	912.2	224.8
Бүсээр						
Баруун	6675.9	1056.7	1320.2	1374.1	907.0	182.5
Хангайн	8642.4	1286.8	1845.2	1509.5	1052.0	198.5
Төв	8670.7	1113.7	2147.4	1525.2	843.6	271.2
Зүүн	7547.2	906.0	1727.7	1481.0	696.4	267.7
Улсын дүн	**9360.1**	**1145.6**	**1671.4**	**1558.8**	**952.4**	**511.2**

10 000 эмэгтэй хүн амд ногдох амбулаторит бүртгэгдсэн өвчлөлийн түвшин эрэгтэй хүн амтай харьцуулахад 1.5 дахин их байна. Өвчлөлийн шалтгаанаар авч үзвэл эрэгтэйчүүд гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэгийн улмаас амбулаторит үзүүлж, эмчлүүлсэн өвчлөлийн түвшин эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад 1.0 дахин их, бусад өвчлөлийн тэргүүлэх шалтгааны хувьд өвчлөлийн түвшин 1.0-3.3 дахин бага байна. Хүн амын өвчлөлийг бүс нутгаар авч үзвэл баруун бүсэд хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин 1374.1, амьсгалын тогтолцооны өвчин 1320.2, зүрх судасны тогтолцооны өвчин 1056.7, хангайн бүсэд амьсгалын тогтолцооны өвчин 1845.2, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин 1509.5, зүрх судасны тогтолцооны өвчин 1286.8, төвийн болон зүүн бүсэд амьсгалын тогтолцооны өвчин 2147.4 ба 1727.7, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин 1525.2 ба 1481.0, зүрх судасны тогтолцооны өвчин 1113.7 ба 906.0 тэргүүлэх 3 шалтгаанд орж байна.

7.2. ЦУСНЫ ДАРАЛТ ИХСЭХ ӨВЧИН

Цусны даралт ихсэх өвчин нь хүн амын дунд тохиолдож буй зүрх-судасны тогтолцооны өвчлөлийн 49.2 хувийг эзэлж, 10 000 хүн амд 564.3 байна. Хүйсийн хувьд эмэгтэйчүүд 10 000 хүн амд 727.6, эрэгтэйчүүд 10 000 хүн амд 394.7 тохиолдож байна. Байршлаар нь үзэхэд Хангайн болон Төвийн бүсийн хүн амд илүүтэй энэ өвчлөлөөр өвдөж байна. Хангайн болон Төвийн бүсийн аймгууд дотроос Архангай /1049.9/, Булган /926.5/, Баянхонгор /845.1/, Төв /797.5/, Өмнөговь /706.2/ аймгуудад өндөр байна.

Зураг 7.2.1. *Цусны даралт ихсэх өвчин, 10 000 хүн амд, 2017 он*

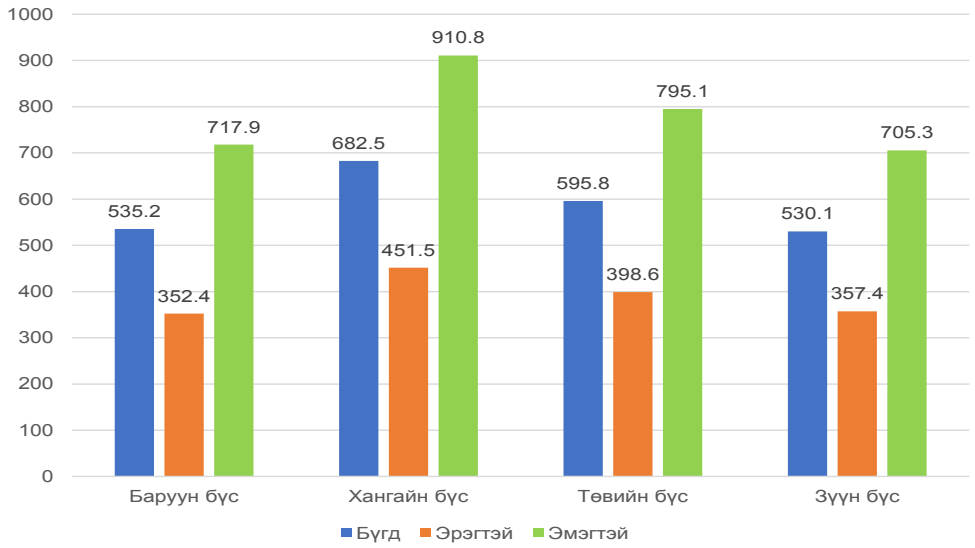

7.3. ЧИХРИЙН ШИЖИН ӨВЧИН

Чихрийн шижин өвчин нь дотоод шүүрэл, тэжээлийн бодисын солилцооны өвчлөлийн 44.1 хувийг эзэлж, 10 000 хүн амд 100.8 байгаа нь өнгөрсөн он /2016 онд 78.6/-оос 22.2-оор өссөн байна. Хүйсийн хувьд эрэгтэйчүүд 10 000 хүн амд 94.6, эмэгтэйчүүд 10 000 хүн амд 106.8 байна. Насны бүлгээр нь авч үзэхэд 45-65 насныханд хамгийн өндөр 19 581 буюу 10 000 хүн амд 354.2 тохиолдож байна. Байршилаар нь үзэхэд Төвийн бүсэд 10 000 хүн амд 79.6 буюу хамгийн өндөр тохиолдож байна. Төвийн бүсийн аймгууд дотроос Дорноговь /107.1/, Дархан-Уул /99.6/, Сэлэнгэ /97.8/ аймгуудад өндөр байна.

Зураг 7.3.1. *Чихрийн шижин өвчин, хүйсээр, бүсээр, 10 000 хүн амд, 2017 он*

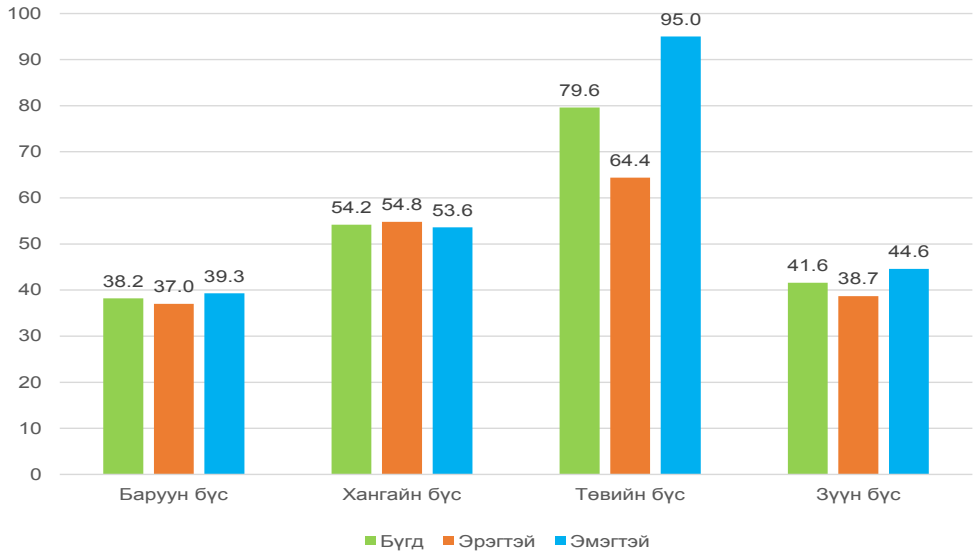

7.4. ЭЛЭГНИЙ ӨВЧИН

Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөлийн 13.4 хувийг элэгний өвчлөл эзэлж байгаа ба 10 000 хүн амд 209.5 байна. Бүртгэгдсэн элэгний өвчнүүдээс хорт хавдрын үндсэн шалтгаан болдог архаг хепатит элэгний өвчлөлийн дотор 43.9 хувь эзэлж байна. Өмнөх онтой харьцуулахад 10000 хүн амд архины шалтгаант элэгний өвчин 2008 онд 10.8 байсан бол 2017 онд 7.1 болж 3.7-оор буурсан үзүүлэлттэй байна. 2008 оны байдлаар 10 000 хүн амд элэгний өвчин эрэгтэй хүн амд 134, эмэгтэй хүн амд 152 байсан бол 2017 онд эрэгтэй хүн амд 169, эмэгтэй хүн амд 249 болж нэмэгдсэн байна. Өөр бүлэгт ангилаагүй архаг гепатитаар 10 000 хүн амд 2008 онд 56.4 байсан бол 2017 онд 91.9 буюу 35.5 - аар өссөн байна. Элэгний фиброз ба циррозоор 10 000 хүн амд 2008 онд 47.7 байсан бол 2017 онд 62.0 буюу 14.3-аар өссөн байна. Элэгний бусад өвчнөөр 10 000 хүн амд 2008 онд 27.7 байсан бол 2017 онд 48.5 буюу 20.8-аар өссөн үзүүлэлтэй харагдаж байна.

Зураг 7.4.1 *Элэгний циррозын өвчлөл, нас баралт 10 000 хүн амд, 2017 он*

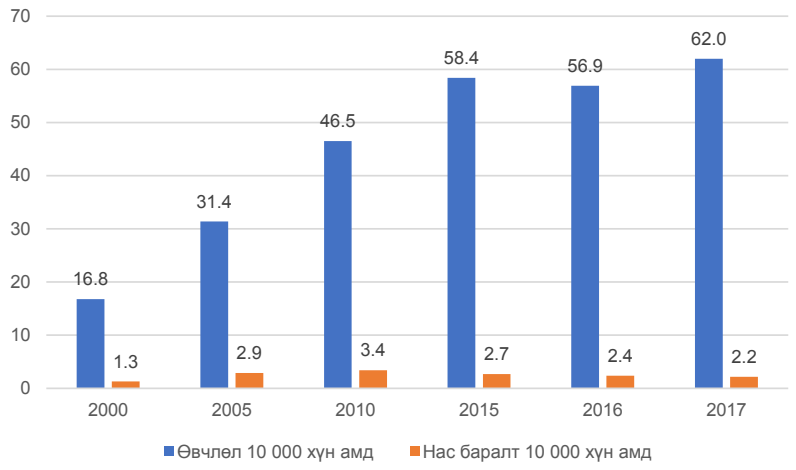

Элэгний фиброз ба циррозоор 2000 онд 10 000 хүн амд 16.8 байсан бол 2017 онд 62.0 буюу 45.2-оор өссөн байна. Насны ангиллаар нь 45-65 насны хүн амд 2008 онд 171.9 байсан бол 2017 онд 198.9 буюу 27.0-оор өссөн байна.

7.5. ХЭВТЭН ЭМЧЛҮҮЛЭГЧДИЙН ӨВЧЛӨЛИЙН ТЭРГҮҮЛЭХ ШАЛТГААН

2017 оны байдлаар эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаанд:

- Амьсгалын тогтолцооны өвчин /10 000 хүн амд 431.9/
- Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин /10 000 хүн амд 411.7/
- Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин /10 000 хүн амд 333.2/
- Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин /10 000 хүн амд 316.3/
- Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин /10 000 хүн амд 211.1/

Хүснэгт 7.5.1. *Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан, нас, хүйсээр, 2017 он*

	Нийт өвчлөл	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин
Хүйс						
Эрэгтэй	2076.3	453.7	309.7	159.2	348.4	170.7
Эмэгтэй	3411.9	410.8	355.8	467.8	472.7	250.0
Насны бүлэг /Эрэгтэй/						
20 хүртэл	1714.9	897.2	234.0	60.2	12.0	76.3
20-44	1332.0	97.9	255.7	159.7	150.6	165.3
45-65	3514.2	212.9	509.4	286.5	1056.7	317.5
65 ба түүнээс дээш	7842.1	710.5	780.3	640.3	3168.5	567.5
Насны бүлэг /Эмэгтэй/						
20 хүртэл	1641.9	784.7	208.9	93.1	14.9	71.1
20-44	3625.2	121.5	245.3	614.3	173.2	218.9
45-65	4734.3	238.7	664.9	728.5	1223.6	519.9
65 ба түүнээс дээш	9202.1	595.8	1128.2	959.4	3490.5	768.9
Байршил						
Хот	3307.7	501.8	429.9	331.6	453.3	245.8
Хөдөө	2302.3	374.3	253.5	303.7	377.5	182.5
Бүсээр						
Баруун	2579.6	368.1	314.2	333.1	401.5	246.1
Хангайн	2152.8	324.7	237.1	328.2	386.8	145.8
Төв	2289.0	439.3	229.9	285.0	360.6	175.3
Зүүн	2230.5	371.1	240.6	225.2	307.0	182.1
Улсын дүн	**2756.4**	**431.9**	**333.2**	**316.3**	**411.7**	**211.1**

Эмнэлэгт хэвтэлтийн түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 2076.3, 10 000 эмэгтэй хүн амд 3411.9 ногдож байна. 10 000 эрэгтэй хүн амд ногдох хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн түвшин 10 000 эмэгтэй хүн амд ногдох стационарын өвчлөлийн түвшингээс 1.6 дахин бага байна.

2017 оны байдлаар эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгааны дотор зонхилж буй өвчнүүдийг авч үзвэл: шээс бэлгийн тогтолцооны өвчний улмаас хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 63.1 хувийг бөөрний сувганцрын үрэвсэлт өвчин, амьсгалын тогтолцооны өвчний дотор уушигны хатгалгааны улмаас хэвтэн эмчүүлэгчид 49.1 хувийг, хоол боловсруулах тогтолцооны өвчний дотор элэгний эмгэг 25.5 хувийг, зүрх судасны тогтолцооны өвчний дотор даралт ихсэх өвчин 40.1 хувийг, зүрхний ишеми өвчин 24.1 хувийг тус тус эзэлж эдгээр өвчнүүд хүн амын дунд зонхилон тохиолдож байна. Бөөрний сувганцрын үрэвсэлт өвчнийг хөдлөл зүйгээр нь авч үзэхэд 2008 оноос хойш тогтвортой буурсан байна.

Хүснэгт 7.5.2. *Хэвтэн эмчлүүлэгчдийн зонхилон тохиолдох өвчлөл, хувиар 2008-2017 он*

Өвчний ангилал (ӨОУА-10)	Зонхилох шалтгаан	Өвчлөлийн тухайн бүлэгт эзлэх хувь									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэг	Бөөрний сувганцрын үрэвсэл (N10-N16)	69.1	66.6	68.3	67.4	67.1	66.1	64.1	63.6	63.0	63.1
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Хатгалгаа (J12-J18)	41.9	38.8	44.8	46.2	46.9	46.1	51.3	44	52.4	49.1
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Элэгний эмгэг (K70-K77)	25.6	25.7	25.2	26.1	26.6	27	27.8	26.9	26.0	25.5
	Мухар олгойн өвчин (K35-K38)	17.0	16.9	16.7	15.4	14.6	14.1	13.5	13.1	12.6	12.2
	Цөсний хүүдийн өвчнүүд (K80-K81)	13.7	14.2	13.8	14.2	14.3	14.6	13.6	13.2	13.4	13.5
Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Даралт ихсэх өвчнүүд (I10-I15)	33.2	34.4	36.6	36.8	37.7	37.6	38.5	40.2	39.7	40.1
	Зүрхний ишеми өвчнүүд (I20,I23-I25)	30.1	29.5	26.6	26	26.1	26.7	24.6	23.6	24.3	24.1
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	Мэдрэлийн ёзоор ба сүлжээний эмгэг (G50-59)	24.3	26	26.7	28.8	30.9	33.8	27.7	34.8	36.4	37.2
	Эпилепси (G40-G41)	11.2	10.9	13.3	12.6	12.1	11.4	11.4	11.1	10.6	9.5

Уушигний хатгаа өвчин 2008 онд амьсгалын тогтолцооны өвчний улмаас хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 41.9 хувийг эзэлж байсан бол 2012 онд 46.9 хувь болж нэмэгдэн, 2016 онтой харьцуулахад 2017 онд 3.3 хувиар буурсан байна.

2008 онд хоол боловсруулах тогтолцооны өвчний дотор 25.6 хувийг элэгний эмгэг, 13.7 хувийг цөсний өвчнүүд эзэлж байсан бол 2016 онтой харьцуулахад 2017 онд элэгний эмгэг 25.5 хувь, цөсний хүүдийн өвчнүүд 13.5 болж тогтвортой нэг түвшинд байна.

Зүрхний ишеми өвчин нь 2008 онд зүрх-судасны тогтолцооны өвчний улмаас хэвтэн эмчлүүлэгчдийн 30.1 хувийг эзэлж байсан бол 2017 онд 24.1 болж буурсан байна.

7.6. ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧНИЙ ЭРТ ИЛРҮҮЛГИЙН ҮЗЛЭГИЙН ТАЛААР

2017 оны байдлаар артерийн даралт ихсэх эрт илрүүлгийн үзлэгт нийт 512 388 хүн хамрагдсан нь хамрагдвал зохих хүн амын 66.7 хувийг эзэлж байна. Хамрагдалтыг өмнөх онтой харьцуулахад 7.7 хувиар нэмэгдсэн байна. Нийт үзлэгт хамрагдсан хүн амын 42.0 хувь нь эрэгтэй, 58.0 хувь нь эмэгтэй байна. Эрт илрүүлгийн үзлэгт хамрагдсан хүмүүсийн биеийн жингийн индексийн үзүүлэлтээр авч үзвэл 4.7 хувь туранхай, 51.1 хувь нь хэвийн, 31.9 хувь нь илүүдэл жинтэй, 12.2 хувь нь тарган буюу 30кг/м.кв-аас дээш гарсан байна. Мөн үзлэгт хамрагдагсдын 62.1 хувь нь эрүүл мэндийн мэргэжилтний зохион байгуулсан тусгай дуудлагаар хамрагдсан бол 16.7 хувь нь өөрийн хүсэлтээр, 9.4 хувь нь зар сурталчилгаагаар ирсэн байна.

Эрт илрүүлгийн үзлэгийн үр дүнгийн үзүүлэлтээр 87.3 хувь хэвийн, 12.7 хувь нь артерийн даралтай байж болох гэж давтан үзлэгт ирүүлэхээр уригдсан байна. Эрт илрүүлгийн давтан үзлэгт нийт 69 653 хүн хамрагдаж 9843 буюу нийт үзлэгээс 1.9% нь Артерийн даралт ихсэх өвчний онош батлагдсан байна. Чихрийн шижин өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгт нийт 485 315 хүн хамрагдаж, хамрагдвал зохих хүн амын 63.2 хувийг эзэлж байна. Үр дүнгийн үзүүлэлтээр

хэвийн 97.1%, өлөн үеийн глюкозын өөрчлөлттэй 2.9% илэрч хоёрдогч шатлалын эмнэлэгт онош батлуулахаар илгээсэн байна.

Чихрийн шижин хэв шинж 2 эрт илрүүлгийн үзлэгт хамрагдалтын хувийг хүйсээр авч үзэхэд үзлэгт хамрагдвал зохих нийт эрэгтэй хүн амын 42.0 хувь, эмэгтэй хүн амын 58.0 хувь нь эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдсан байна. Чихрийн шижин эрт илрүүлгийн үзлэгээс онош батлуулахаар хоёрдогч шатлалын эмнэлэгт 22 188 хүн ирснээс 1 279 хүн буюу нийт үзлэгт хамрагдсан хүмүүсийн 0.3 хувь нь чихрийн шижин хэв шинж 2 өвчний тохиолдол батлагдсан байна.

Хүснэгт 7.6.1. *Эрт илрүүлгийн үзлэгт хамрагдсан хүний тоо, аймгаар, 2016-2017 оны байдлаар*

Аймаг/хот	Артерийн гипертензи эрт илрүүлэг үзлэг				Чихрийн шижин хам шинж 2 эрт илрүүлэг үзлэг			
	Хамрагдсан хувь		Онош батлагдсан хувь		Хамрагдсан хувь		Онош батлагдсан хувь	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Архангай	56.8	64.4	6.6	6.5	60.2	71.2	0.2	0.2
Баян-Өлгий	32.9	50.8	12.5	8.5	22.6	41.8	0.7	0.8
Баянхонгор	67.6	73.6	1.8	2.0	66.5	69.1	0.1	0.1
Булган	63.6	69.0	1.5	1.1	65.2	69.5	0.1	0.1
Говь-Алтай	50.5	51.8	5.3	3.9	52.1	53.3	0.2	0.2
Говь-Сүмбэр	24.0	40.4	2.6	1.2	20.4	35.8	0.4	0.5
Дархан-Уул	81.9	76.3	1.7	1.2	80.8	77.0	0.3	0.3
Дорноговь	97.4	93.8	1.8	1.3	92.2	87.5	0.3	0.3
Дорнод	90.9	94.2	2.2	1.1	89.9	93.7	0.1	0.2
Дундговь	57.8	68.7	2.7	1.2	58.4	67.9	0.2	0.1
Завхан	41.0	67.1	4.6	3.1	33.9	58.2	0.6	0.8
Орхон	51.9	52.7	2.2	0.9	47.9	49.7	0.3	0.4
Өвөрхангай	83.1	73.8	2.2	1.6	83.6	74.6	0.2	0.1
Өмнөговь	49.6	48.3	3.4	1.9	52.5	52.1	0.3	0.3
Сүхбаатар	88.2	81.3	2.3	1.3	88.2	81.3	0.1	0.1
Сэлэнгэ	33.6	62.7	4.6	3.7	23.5	55.6	1.0	0.6
Төв	80.9	72.4	1.8	1.5	78.5	70.5	0.2	0.2
Увс	42.9	73.5	2.1	2.5	40.9	78.8	0.1	0.1
Ховд	35.0	52.6	5.1	6.6	30.8	50.7	0.5	0.9
Хөвсгөл	57.6	77.4	3.6	3.7	57.9	78.1	0.1	0.0
Хэнтий	73.3	73.0	1.4	0.6	71.4	70.4	0.2	0.2
Аймгийн дундаж	**61.3**	**68.8**	**3.0**	**2.6**	**59.1**	**67.4**	**0.2**	**0.3**
Улаанбаатар	56.1	64.1	1.5	1.1	50.9	58.0	0.4	0.3
Улсын дундаж	**59.0**	**66.7**	**2.3**	**1.9**	**55.5**	**63.2**	**0.3**	**0.3**

7.7. МЭС ЗАСЛЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Улсын хэмжээнд 2017 онд 207 524 өвчтөнд мэс заслын хагалгаа хийгдсэн бөгөөд 82.7 хувь нь Улаанбаатар хотод, 17.3 хувь нь хөдөө орон нутагт хийгджээ. Нийт мэс заслын эмчилгээний 19.8 хувь буюу 41 177 тохиолдолд 15 хүртэлх насны хүүхдэд хийгдсэн байна.

Хүснэгт 7.7.1. *Улаанбаатар хотын эмнэлгүүдэд хийгдсэн мэс заслын хагалгааны тоо, 2017 он*

Мэс заслын нэр	Мэс засал хийлгэсэн хүний тоо		Үүнээс		"Мэс заслын дараах хүндрэл"		Нас барсан	
	Бүгд	Үүнээс: 15 хүртэлх насны хүүхэд	Дурангийн мэс засал	Давтан хагалгаа	Бүгд	Үүнээс: 15 хүртэлх насны хүүхэд	Бүгд	Үүнээс: 15 хүртэлх насны хүүхэд
ЭХЭМҮТ	15404	8021	264	51	51	15	0	0
НЭМГ-ын харъяа улсын эмнэлгүүд	113617	24784	1310	349	8	0	15	0
УНТЭ	10752	12	1942	12	12	0	11	0
ГССҮТөв	10037	1993	276	5	0	0	155	9
УГТЭ	6281	157	777	14	16	0	14	1
ЭМЯ-ны харъяа тусгай зөвшөөрөл бүхий хувийн эмнэлгүүд	9788	563	1904	13	7	0	0	0
УХТЭ	2568	0	1041	15	23	0	17	0
ХСҮТ	2587	6	138	9	32	0	17	0
ХӨСҮТ	614	90	7	4	0	0	0	0
Бүгд	**171648**	**35626**	**7659**	**472**	**149**	**15**	**229**	**10**

Дурангийн мэс засал 7 984 өвчтөнд хийгдсэн бөгөөд 62.7 хувийг хоол боловсруулах тогтолцооны өвчлөлд, 9.9 хувийг шээс бэлгийн тогтолцооны өвчлөлд, 10.9 хувийг эмэгтэйчүүдийн, 16.5 хувь нь бусад эрхтэн тогтолцооны өвчлөлд хийгдсэн байна.

Зураг 7.7.1. *Мэс заслын хагалгааны тоо, аймгаар, 2017 он*

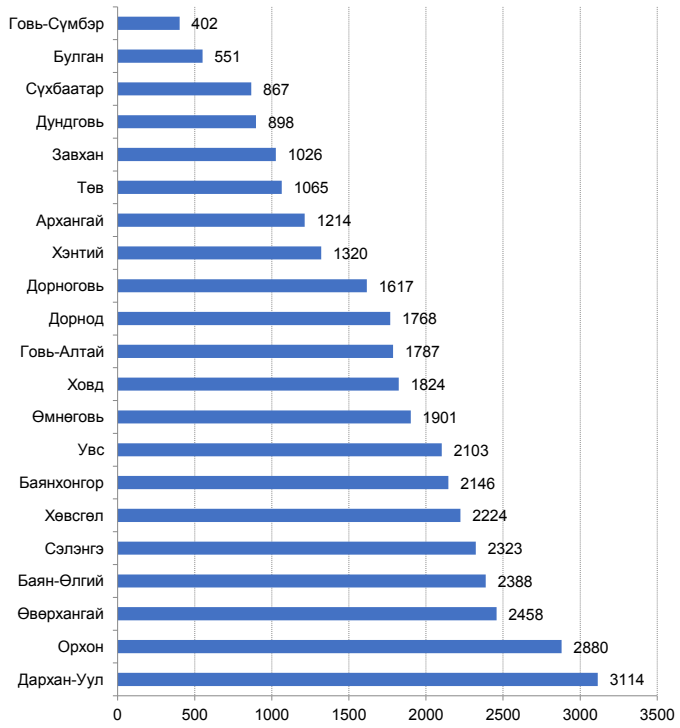

Хүснэгт 7.7.2. *Зонхилон хийгдсэн мэс засал, хагалгааны төрлөөр, 2017 он*

	Мэс засал хийлгэсэн хүний тоо		Дурангийн мэс засал	Давтан хагалгаа	Мэс заслын дараах хүндрэл		Нас баралт	
	Бодит тоо	Эзлэх хувь			Бодит тоо	Эзлэх хувь	Бодит тоо	Эзлэх хувь
Мэдрэлийн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	2256	1.1	0	12	8	4.1	113	44.8
Дотоод шүүрлийн булчирхайн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	585	0.3	5	1	3	1.5	1	0.4
Нүдэнд хийгдэх мэс заслууд	8078	3.9	234	57	3	1.5	0	0.0
Чихэнд хийгдэх мэс заслууд	1626	0.8	15	2	0	0.0	0	0.0
Хамар, ам, залгиурт хийгдэх мэс заслууд	91214	44.0	331	270	5	2.6	3	1.2
Амьсгалын эрхтэн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	987	0.5	51	1	2	1.0	13	5.2
Зүрх судасны тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	2996	1.4	47	2	6	3.1	4	1.6
Цус болон тунгалгийн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	226	0.1	1	3	3	1.5	4	1.6
Хоол боловсруулах эрхтэн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	29829	14.4	5296	133	103	53.1	80	31.7
Шээсний замд хийгдэх хагалгаанууд	1929	0.9	835	3	1	0.5	4	1.6
Эр бэлэг эрхтэнд хийгдэх мэс заслууд	2434	1.2	286	2	1	0.5	0	0.0
Эм бэлэг эрхтэнд хийгдэх мэс заслууд	22058	10.6	890	32	22	11.3	0	0.0
Эх барихын ажилбарууд	21113	10.2	31	22	30	15.5	0	0.0
Яс, булчингийн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	14257	6.9	422	4	4	2.1	20	7.9
Гадна эрхтэн тогтолцоонд хийгдэх мэс заслууд	7936	3.8	1	0	3	1.5	10	4.0
Дүн	**207524**	**100.0**	**8445**	**544**	**194**	**100.0**	**252**	**100.0**

Зураг 7.7.2. *Цочмог мухар олгойн мэс заслын хагалгаа, аймгаар, 2017*

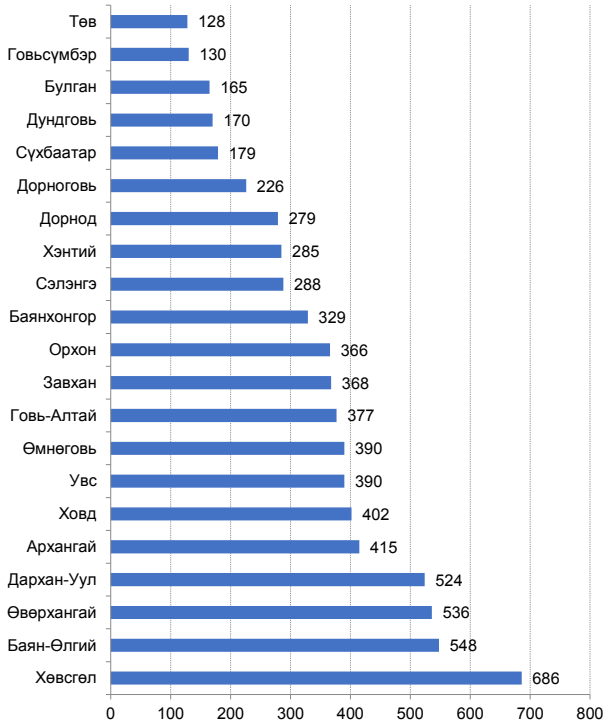

Улсын хэмжээгээр цочмог мухар олгойн үрэвслийн улмаас 11 885 мэс заслын хагалгаа хийгдсэн бөгөөд харьяаллаар авч үзвэл 4 741 тохиолдол буюу 39.9 хувь нь Улаанбаатар хотод хийгджээ.

Зураг 7.7.3. *Цөсний замын мэс заслын хагалгаа, аймгаар, 2017*

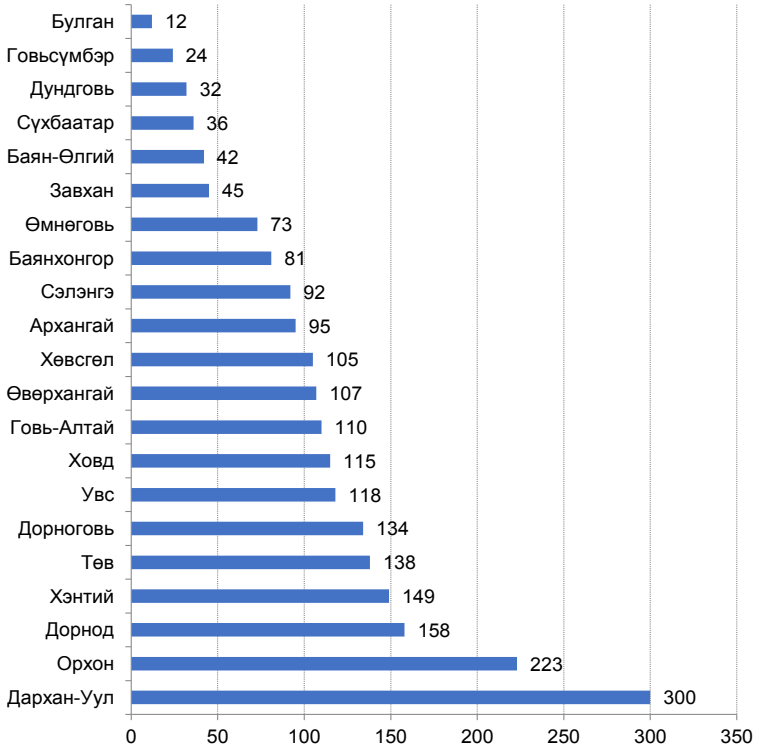

Улсын хэмжээгээр цөсний замын 7984 мэс заслын хагалгаа хийгдсэн бөгөөд 5971 тохиолдол буюу 73.2 хувь нь Улаанбаатар хотод хийгджээ.

7.8. 2017 ОНЫ УМАЙН ХҮЗҮҮ, ХӨХНИЙ ӨМӨНГИЙН ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮЗЛЭГ

2017 оны байдлаар умайн хүзүүний өмөнгийн эрт илрүүлгийн үзлэгт зорилтот насны нийт 84 716 эмэгтэй хамрагдсан нь хамрагдвал зохих эмэгтэйчүүдийн 37.4 хувийг эзэлж байна. Эдгээр хамрагдсан үйлчлүүлэгчдийн 4.7 хувь нь пап эерэг буюу умайн хүзүүний эсийн түвшинд өөрчлөлттэй гарсан байна.

Зураг 7.8.1. *Умайн хүзүүний өмөнгийн эрт илрүүлэг үзлэгийн хамрагдалтын хувь, 2012-2017 он*

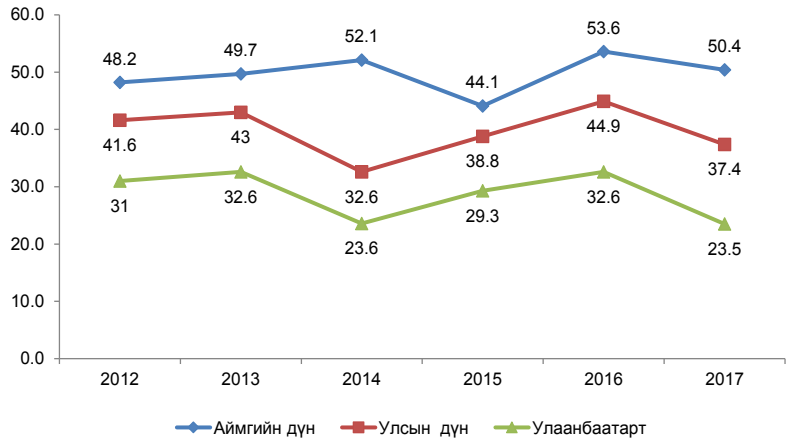

Хүснэгт 7.8.1. *Эрт илрүүлгээр илэрсэн умайн хүзүүний хавдрын үе шат /2012-2017/*

Үзүүлэлт	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Илрүүлэг үзлэгээр илэрсэн өмөнгийн тоо	39	118	103	78	68	55
I үе	13.2	16.3	41.2	52.5	58.8	47.3
II үе	16.4	13.3	10.3	23.0	16.2	18.2
Эрт илрүүлгийн хувь	29.6	51.5	75.5	75.0	29.6	65.5

Улсын хэмжээнд 2017 онд умайн хүзүүний эрт илрүүлгийн үзлэгийн ПАП шинжилгээний 95 385 сорьцоос: сорьц шаардлага хангаагүй 3.2, хэвийн 89.9, БЗДХ 1.4, пап эерэг 4.7 хувийг эзэлж байгаа ба хариу гараагүй хүлээгдэж буй шинжилгээ байна.

Хүснэгт 7.8.2. *Умайн хүзүүний өмөнгийн эрт илрүүлгийн үзлэгийн хамрагдалтын хувь, 2017*

№	Аймгийн нэр	Хамрагдвал зохих эмэгтэйчүүдийн тоо	Эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдсан зорилтот насны эмэгтэйчүүдийн тоо	Хамралтын хувь
1	Архангай	6.202	3.310	53.4
2	Баян-Өлгий	5.901	1.711	29.0
3	Баянхонгор	6.015	4.035	67.1
4	Булган	4.407	2.303	52.3
5	Говь-Алтай	4.034	1.658	41.1
6	Говьсүмбэр	1.223	335	27.4
7	Дархан-Уул	7.514	3.919	52.2
8	Дорноговь	4.728	2.569	54.3
9	Дорнод	5.418	3.638	67.1
10	Дундговь	3.219	2.254	70.0
11	Завхан	5.049	2.216	43.9
12	Орхон	7.766	1.991	25.6
13	Өвөрхангай	7.753	5.306	68.4
14	Өмнөговь	4.378	1.539	35.2
15	Сүхбаатар	4.221	2.641	62.6
16	Сэлэнгэ	7.750	3.375	43.5
17	Төв	6.375	2.885	45.3
18	Увс	5.126	2.708	52.8
19	Ховд	5.411	2.441	45.1
20	Хөвсгөл	9.212	5.296	57.5
21	Хэнтий	5.206	2.801	53.8
22	Аймгийн дүн	116.908	58.931	50.4
23	Улаанбаатар	109.663	25.785	23.5
24	Улсын дүн	226.571	84.716	37.4

Эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдсан нийт эмэгтэйчүүдээс үтрээний дурангийн шинжилгээнд 1 068, LEEP эмчилгээнд 165, хавдрын урьдал эмгэгийг эмчлэх эмчилгээг 419 эмэгтэй хийлгэж умайн хүзүүний хорт хавдрын 55 тохиолдол шинээр бүртгэгдсэн байгаа ба 65.5 хувь эрт үедээ оношлогдсон байна.

Эрт илрүүлгийн үзлэгийн хамрагдалтын хувь аймаг бүрд харилцан адилгүй байгаа бөгөөд 2017 онд хамгийн өндөр хамрагдалттай аймаг Дундговь аймаг байгаа бол, хамгийн бага хамрагдалтай нь Баян-Өлгий аймаг байна.

***Зураг 7.8.2**. Кольпоскоп шинжилгээний үзүүлэлт, 2012-2017 он*

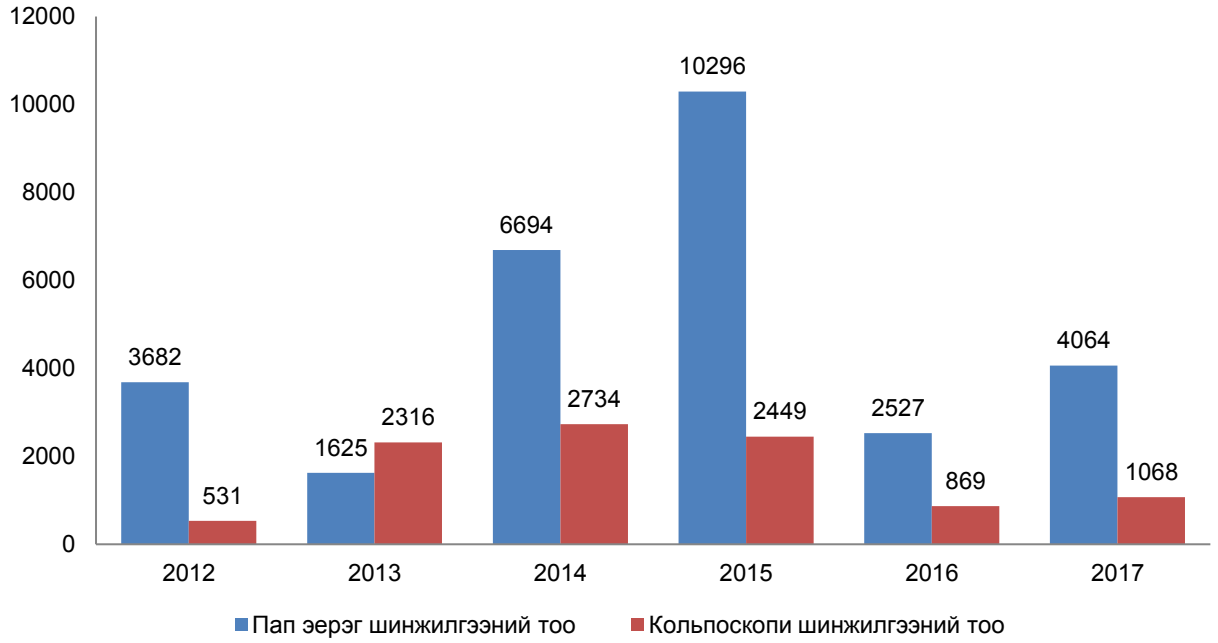

Умайн хүзүүний өмөнгийн эрт илрүүлэг үзлэгийн удирдамжаар пап эерэг шинжилгээний хариу авсан эмэгтэйчүүд үтрээний дурангийн шинжилгээнд хамрагдах ёстой боловч 14-37 хүртэл хувь нь хамрагдаж байна. 2017 онд 9 аймаг, 6 дүүрэгт үтрээний дурангийн шинжилгээ хийгдээгүй байна.

***Хүснэгт 7.8.3** Хөхний өмөнгийн эрт илрүүлэг үзлэг*

№	Үзүүлэлт	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Хөхний өмөнгийн боломжит илрүүлэгт хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн тоо	104615	92123	179233	226304	286921	354572
2	Маммографийн аргаар шинжлүүлсэн эмэгтэйчүүдийн тоо	83	623	396	285	169	130
3	Илрүүлэг үзлэгээр илэрсэн өмөнгийн тоо	10	24	23	20	15	13

Хөхний хорт хавдрын эрт илрүүлгийн үзлэгт 354 572 эмэгтэйчүүд хамрагдсан байна. Эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдсан нийт эмэгтэйчүүдийн 130 маммографи аргаар шинжлүүлж, хөхний өмөнгийн өндөр эрсдэлт бүлгийн 262 эмэгтэй, эсийн шинжилгээ 66 эмэгтэйгээс авчээ. Хөхний хорт хавдрын 13 шинэ тохиолдол илэрснээс 65.5 хувь нь эрт үедээ оношлогдсон байна.

Эх үүсвэр: Хавдар судлалын үндэсний төв

7.9. ХОРТ ХАВДРЫН ӨВЧЛӨЛ

7.9.1 Хорт хавдрын өвчлөлийн бүтэц

Монгол улсад 2017 онд хорт хавдрын 6 073 шинэ тохиолдол оношлогдсоны 63.8 хувь нь орон нутагт, 36.3 хувь нь Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн байна. Шинэ тохиолдлын 3 078 (50.7%) эрэгтэй, 2 995 (49.3%) эмэгтэй байгаа бөгөөд элэгний хорт хавдрын 2 312 шинэ тохиолдол бүртгэгдсэн нь нийт хорт хавдрын 38.1 хувийг эзэлж байна. (Хүснэгт 7.9.1А, 7.9.1Б, Хавсралт 1).

Хүснэгт 7.9.1. *Зонхилон тохиолдох хорт хавдар, хүйсээр, 2017 он*

Нийт		Хувь	Эрэгтэй	Хувь	Эмэгтэй	Хувь
1	Элэг	38.1	Элэг	40.4	Элэг	35.7
2	Ходоод	14.6	Ходоод	18.7	Умайн хүзүү	11.9
3	Уушги	7.2	Уушги	11.6	Ходоод	10.5
4	Умайн хүзүү	5.9	Улаан хоолой	6.0	Хөх	8.2
5	Улаан хоолой	5.7	Бүдүүн шулуун гэдэс	3.4	Улаан хоолой	5.3
6	Хөх	4.1	Бөөр	2.3	Бүдүүн шулуун гэдэс	4.5
7	Бүдүүн шулуун гэдэс	4.0	Нойр булчирхай	2.0	Өндгөвч	3.0
8	Бөөр	2.7	Лимфоид лейкеми	1.9	Бөөр	3.0
9	Нойр булчирхай	2.3	Тархи мэдрэл	1.4	Нойр булчирхай	2.6
10	Өндгөвч	1.5	Залгиурын	1.2	Уушги	2.6

2017 оны хорт хавдрын өвчлөлийг хүйсээр авч үзвэл эрэгтэйчүүдэд 40.4% элэг, 18.7% ходоод, 11.6% уушги, 6.0% улаанхоолой, 3.4% бүдүүн шулуун гэдэсний хавдар эзэлж байгаа бол эмэгтэйчүүдэд элэг 35.7%, умайн хүзүү 11.9%, ходоод 10.5%, хөх 8.2%, улаанхоолойн хорт хавдар 5.3%-ийг тус тус эзэлж байна. (Хүснэгт 7.9.1).

7.9.2 Зонхилон тохиолдох хорт хавдар

2017 онд шинээр бүртгэгдсэн хорт хавдрын элэг 38.1%, ходоод14.6%, уушиг гуурсан хоолойн 7.2%, умайн хүзүү 5.9%, улаанхоолой 5.7%, бүдүүн шулуун гэдэс 4.0%, хөхний хорт хавдар 4.1%–ийг тус тус эзэлж нийт хорт хавдрын 79.4 хувийг эзэлж байна.

7.9.2.1. Элэгний хорт хавдар

Элэгний хорт хавдрын 2312 шинэ тохиолдол бүртгэгдсэний 1 244 (53.8%) эрэгтэй, 1 068 (46.2%) эмэгтэйчүүд байна. Элэгний хорт хавдрын өвчлөл 100 000 хүн амд 74.6 тохиолдол, эрэгтэйд 81.9, эмэгтэйд 68.0 тохиолдол байна. Элэгний хорт хавдрын тархалтыг бүс нутгаар харьцуулан үзэхэд зүүн бүсийн аймгуудад улсын дунджаас өндөр байгаа ба эрэгтэйд 135.5, эмэгтэйд 105.3 тохиолдол байна. Дорнод 144.1, Орхон 138.3, Булган 137.6, Завхан 129.6, Төв аймагт 126.3 тохиолдол тус тус байгаа ба улсын дунджаас 51-69 тохиолдолоор өндөр байна.

7.9.2.2 Ходоодны хорт хавдар

Ходоодны хорт хавдрын 889 шинэ тохиолдол бүртгэгдснээс 64.7% эрэгтэй, 35.3% эмэгтэйчүүд байна. Ходоодны хорт хавдар 100 000 хүн амд 28.8 тохиолдол байгаа ба эрэгтэйд 37.9, эмэгтэйд 20 тохиолдол байна. Бүс нутгаар харьцуулан үзэхэд баруун бүсийн аймгуудад эрэгтэйд 48, эмэгтэйд 25 тохиолдлоор улсын дунджаас өндөр байна. Увс 53.1, Орхон 52.3, Дархан-уул 48.3, Булган 48.1, Говь-Алтай аймагт 37.2 буюу улсын дунджаас 8-24 тохиолдлоор өндөр байна.

7.9.2.3. Уушгины хорт хавдар

Уушигны хорт хавдрын 435 шинэ тохиолдол бүртгэгдснээс 82.3% нь эрэгтэй, 17.7% нь эмэгтэйчүүд байна. 100 000 хүн амд 14.1 тохиолдол байгаа ба эрэгтэйд 24, эмэгтэйд 4.9 байна. Бүс нутгаар харьцуулан үзэхэд хангай бүсийн аймгуудад эрэгтэй 30, эмэгтэй 6 тохиолдол байгаа нь улсын дунджаас өндөр байна. 100 000 хүн амд тутамд Төв 31.9, Говьсүмбэр 29.9, Завхан 25.6, Хэнтий 24.6, Говь-Алтай 23.1 тохиолдол байгаа ба улсын дунджаас 9-17-оор өндөр байна.

7.9.2.4. Улаанхоолойн хорт хавдар

Улаанхоолойн хорт хавдрын 344 шинэ тохиолдол бүртгэгдсэний 54.1% эрэгтэй, 45.9% эмэгтэйчүүд байна. 100 000 хүн амд 11.1 тохиолдол байгаа ба эрэгтэйд 12, эмэгтэйд 10 тохиолдол байна. Бүс нутгаар харьцуулан үзэхэд баруун бүсийн аймгуудад эрэгтэйд 21.9, эмэгтэйд 26.0 байгаа нь улсын дунджаас өндөр байна. 100 000 хүн амд Увс 30.9, Баян-Өлгий 28.9, Ховд 20.2, Говь-Алтай 17.7, Завхан 17.1 тохиолдол буюу улсын дунджаас 6-19 тохиолдлоор өндөр байна.

7.9.2.5. Бүдүүн шулуун гэдэсний хорт хавдар

Бүдүүн шулуун гэдэсний хорт хавдрын 241 шинэ тохиолдол бүртгэгдсэний 44.0% эрэгтэй, 56.0% эмэгтэйчүүд байна. 100 000 хүн амд 7.8 тохиолдол байгаа ба эрэгтэйд 7.0, эмэгтэйд 8 тохиолдол байна. Бүс нутгаар харьцуулан үзэхэд төвийн бүсийн аймгуудад эрэгтэйд 11, эмэгтэйд 11 байгаа нь дунджаас өндөр байна. Дархан-уул 14.8, Говь-Сүмбэр 12.0, Орхон 11.9, Сүхбаатар 11.8, Завхан 11.4 байгаа нь улсын дунджаас 3-7 тохиолдолоор өндөр байна.

7.9.2.6. Умайн хүзүүний хорт хавдар

Умайн хүзүүний хорт хавдрын 356 шинэ тохиолдол бүртгэгдсэн нь 100 000 хүн амд 12.9, 100 000 эмэгтэйд 22.7 байна. Бүс нутгаар харьцуулан үзэхэд хангай бүсийн аймгуудад улсын дундажаас өндөр байна. Орхон 24.7, Говьсүмбэр 23.9, Төв 19.8, Дархан-Уул 18.7, Сэлэнгэ 18.7 тохиолдол байгаа нь улсын дунджаас 7-13 тохиолдолоор өндөр байна.

7.9.3. Хорт хавдрын шалтгаант нас баралт

7.9.3.1 Хорт хавдрын нас баралтын бүтэц

Монгол улсад 2017 онд 4004 хүн хорт хавдрын шалтгаанаар нас барсан (2262 эрэгтэй, 1742 эмэгтэй) ба Монгол улсын нийт нас баралтын 25.4% эзэлж байна. Эрэгтэйчүүдийн дундах хорт хавдрын шалтгаант нас баралтын 40 хувийг элэгний хорт хавдар эзэлж байна.

Хүснэгт 7.9.3.1. *Зонхилон тохиолдох хорт хавдрын нас баралт, 2017 он*

№	Эрэгтэй	Тоо	Хувь	Эмэгтэй	Тоо	Хувь
1	Элэг	920	40.7	Элэг	694	39.8
2	Ходоод	402	17.8	Ходоод	219	12.6
3	Уушги	316	14.0	Умайн хүзүү	127	7.3
4	Улаан хоолой	155	6.9	Улаан хоолой	120	6.9
5	Бүдүүн шулуун гэдэс	68	3.0	Бүдүүн шулуун гэдэс	89	5.1
6	Нойр булчирхай	50	2.7	Хөх	75	4.3
7	Хамар залгиур	30	1.3	Нойр булчирхай	69	4.0
8	Тархины	30	1.3	Уушиг, гуурсан хоолой	66	3.8
9	Лимфоид лейкеми	30	1.3	Өндгөвч	55	3.2
10	Бөөр	28	1.2	Тархины	32	1.8
	Бүгд	**2262**		**Бүгд**	**1742**	

Хорт хавдар оношлогдох үеийн үе шат (TNM classification)

Хорт хавдрын оношлогдох үеийг (TNM ангилал)-аас харахад умайн хүзүүний өмөнгийн нийт тохиолдлын 48.0% нь байран буюу 1, 2 үе шатандаа оношлогдсон нь өмнөх онтой харьцуулахад 1.6 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна. Элэгний өмөнгийн 79.5% нь хожуу буюу 3-4 үе шатандаа оношлогдсон байна.

Хүснэгт 7.9.3.1. *Хорт хавдрын оношлогдох үеийн үе шат, хувиар 2017 он*

№	Хавдрын байрлал	Байран	I үе	II үе	III үе	IV үе
1	Умайн хүзүү	21.1	8.7	18.3	42.4	9.6
2	Бөөр	0.4	4.5	26.8	52.4	15.9
3	Өндгөвчний	0.0	8.8	23.1	40.7	27.5
4	Нойр булчирхай	0.0	0.0	9.9	33.3	56.7
5	Улаан хоолой	0.6	1.5	5.8	63.1	29.1
6	Хөх	0.4	4.5	26.8	52.4	15.9
7	Уушги	0.0	0.9	5.3	53.6	40.2
8	Ходоод	1.0	3.1	10.3	43.9	41.6
9	Элэг	0.3	3.7	16.4	43.7	35.8
10	Бүдүүн шулуун гэдэс	1.6	1.6	13.7	40.8	42.3
	Бүгд	**1.9**	**4.9**	**14.9**	**44.6**	**33.6**

7.9.4. Хорт хавдрын хяналтын тухай

2016 оны тайлангийн эцэст аймаг дүүргийн хавдар судлаач эмийн хяналтад хорт хавдрын улмаас 18 053 хүн хянагдаж байгаагийн 6436(35.7%) эрэгтэй, 11617(64.3%) эмэгтэйчүүд байна. Хорт хавдрын хяналтад оношлогдсоноос хойш 5-аас дээш жил амьдарч байгаа хүмүүсийн хувийг тооцон үзэхэд 33.1-тай байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 1 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Хяналтад байгаа нийт хүмүүсээс умайн хүзүүний хорт хавдар оношлогдож хяналтад байгаа 5-аас дээш жил амьдарч байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь 48.8 байгаа нь бусад байрлалын хорт хавдруудтай харьцуулахад хамгийн өндөр үзүүлэлт юм.

7.9.5. Хүүхдийн хорт хавдрын өвчлөл, нас баралт

2017 онд улсын хэмжээнд 122 хүүхэд хорт хавдраар өвчилсний 74(60.7%) нь хөвгүүд, 48(39.3%) нь охид байна. Өмнөх онтой харьцуулахад 14 хүүхдээр өвчлөл нэмэгдэж бүртгэгдсэн байна. Насны ангилалын хувьд 0-4 насных 39.3 хувь, 5-9 насных 24.6 хувь, 10-14 насных 18.9 хувь, 15-19 насных 17.2 хувийг тус тус эзлэж байна. Хүүхдүүдийн дунд лимфойд лейкеми болон тархи, мэдрэлийн хорт хавдрууд тэргүүлж байна.

БҮЛЭГ 8.

ХҮН АМЫН НАС БАРАЛТ

БҮЛЭГ 8.

ХҮН АМЫН НАС БАРАЛТ

1995 оноос хойш хүн амын нас баралтын шалтгаанд зүрх-судасны тогтолцооны өвчин, хавдар, өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаант нас баралт тэргүүлсээр байна.

Хүснэгт 8.1. *Нас баралтын тэргүүлэх 10 шалтгаан, сонгосон онуудаар*

Өвчний бүлэг	1995		2005		2013		2014		2015		2016		2017	
	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй	Бүгд	Эмэгтэй
Бүгд	**16184**	**7164**	**15469**	**6003**	**16192**	**6459**	**16495**	**6558**	**16374**	**6552**	**16181**	**6519**	**15812**	**6204**
Зүрх судасны тогтолцооны өвчин	4992	2505	5923	2566	5682	2482	5669	2460	5591	2374	5390	2270	5405	2204
Хавдар	2997	1303	2918	1309	3795	1678	4011	1773	4028	1807	4142	1837	4037	1748
Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант нас баралт	1406	301	2824	517	2788	558	2758	563	2563	493	2431	498	2630	544
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	1284	592	1249	535	1357	615	1274	572	1311	630	1205	559	1155	539
Перинаталь үед үүсэх зарим эмгэг	413	166	452	188	617	263	692	286	735	310	583	242	559	233
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	2553	1119	699	287	551	210	585	230	613	244	699	295	605	253
Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	897	363	474	156	301	111	311	93	328	105	462	177	276	82
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	288	138	233	94	288	119	315	115	306	111	330	140	267	121
Шээс, бэлгийн тогтолцооны эмгэг	429	207	310	133	171	78	209	98	267	128	246	117	245	126
Төрөлхийн гажиг, гаж хөгжил ба хромсомын эмгэг	137	68	145	74	232	98	228	115	163	72	220	102	197	93

2017 оны жилийн эцсийн байдлаар улсын хэмжээнд нас баралтын 15 812 тохиолдол бүртгэгдэж өнгөрсөн оны мөн үеэс 369 тохиолдлоор буюу 2.3 хувиар буурсан байна. Нийт нас барсан хүний 60.8 хувь нь эрэгтэй, 39.2 хувь эмэгтэй байна. Нийт нас баралтын 4 292 тохиолдол буюу 27.1 хувь нь эмнэлэгт нас барсан бөгөөд үүнээс 22.5 хувь нь хоног болоогүй нас баралт байна.

Зураг 8.1. *Нас баралтын тэргүүлэх 5 шалтгаан, 10 000 хүн амд, 2008-2017 он*

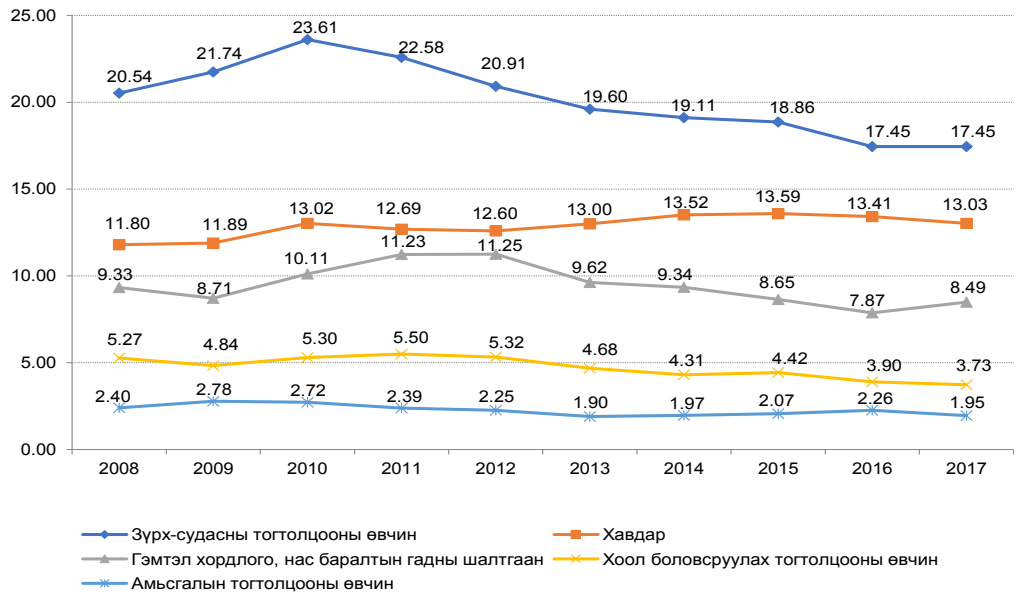

2017 онд хүн амын нас баралтын шалтгааны 34.2 хувийг зүрх-судасны тогтолцооны өвчин, 25.5 хувийг хавдар, 16.6 хувийг өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан, 7.3 хувийг хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин, 3.8 хувийг амьсгалын тогтолцооны өвчин эзэлж байгаа бөгөөд нийт нас баралтын шалтгааны 87.4 хувь ногдож байна.

2017 оны нас баралтын тэргүүлэх 5 шалтгаанаас авч үзвэл жилд дунджаар 5000-5500 гаруй хүн буюу нас барсан 3 хүний нэг нь зүрх-судасны тогтолцооны өвчин, 4 000 гаруй хүн хавдараар, 2500 гаруй хүн буюу нас барсан 6 хүний нэг нь гэмтэл хордлого ба гадны шалтгаант нас баралтын улмаас нас барж байна.

2017 оны байдлаар хүн амын нас баралтын тэргүүлэх 5 шалтгаанд:

- Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин (10 000 хүн амд 17.45)
- Хавдар - (10 000 хүн амд 13.03)
- Гэмтэл, хордлого, нас баралтын гадны шалтгаан (10 000 хүн амд 8.49)
- Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин (10 000 хүн амд 3.73)
- Амьсгалын тогтолцооны өвчин (10 000 хүн амд 1.95) орж байна.

Хүн амын нас баралтын түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 63.20, 10 000 эмэгтэй хүн амд 39.33 ногдож байна. Нийт нас баралтад эрэгтэйчүүдийн нас баралтын эзлэх хувь эмэгтэйчүүдээс 1.5 дахин их байна. Нийт нас баралтын 6.4 хувь нь 1 хүртлэх насандаа, 7.9 хувь нь 5 хүртлэх насандаа, 1.3 хувийг 5-14 насны хүүхдийн эндэгдэл эзэлж байна.

2017 оны байдлаар нас баралтын эхний 8 шалтгаанд элэг, цөсний сувгийн өмөн, зүрх судасны өвчлөл, тархины цус харвалт зэрэг өвчлөлийн шалтгаан орж, нийт нас баралтын 52.2 хувийг эзэлж байгаа бол 9-д санаатайгаар амиа хорлосон гэсэн шалтгаан орж, нийт нас баралтын 2.8 хувийг эзэлж байна. Өвчлөлийн бус, гадны шалтгаан болох амиа хорлолт нь нас баралтын тэргүүлэх шалтгаануудын нэг болж байгаа нь анхаарал татаж байна.

Зураг 8.2. *Нас баралтын эхний 11 шалтгаан, бодит тоо, 2017 он*

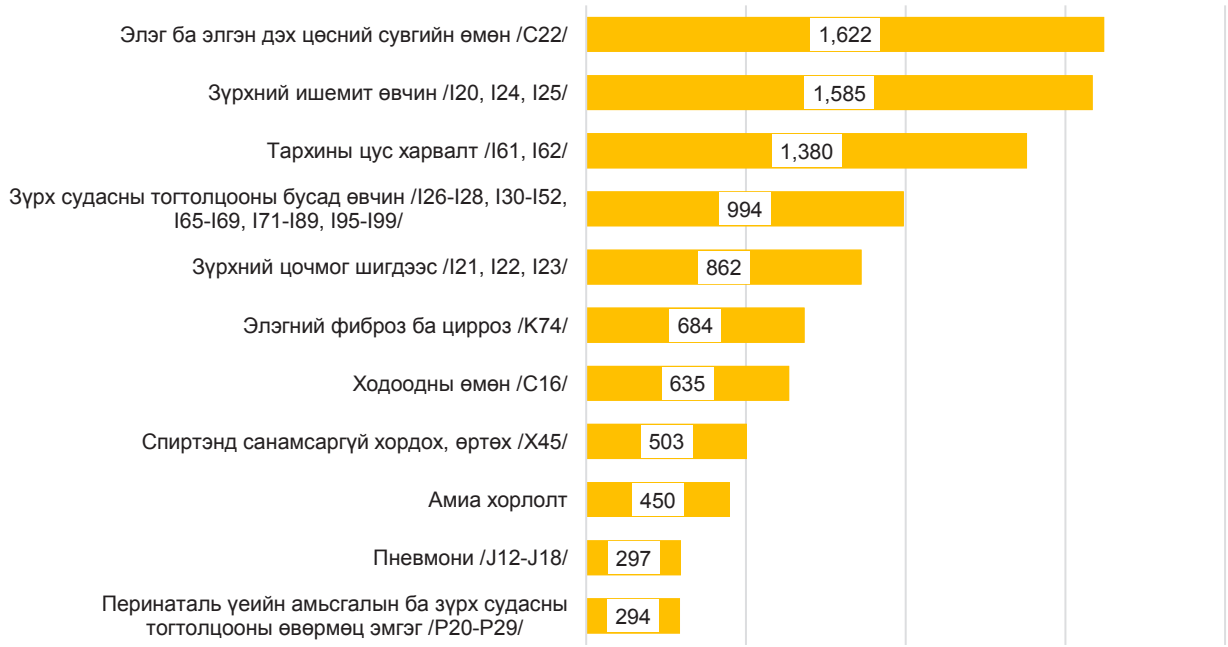

Хүснэгт 8.2. *Хүн амын нас баралтын тэргүүлэх 5 шалтгаан, 10 000 хүн амд, 2017 он*

	Нийт өвчлөл	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Хавдар	Гэмтэл хордлого, нас баралтын гадны шалтгаан	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Амьсгалын тогтолцооны өвчин
Хүйс						
Эрэгтэй	63.20	21.06	15.06	13.72	4.05	2.32
Эмэгтэй	39.33	13.97	11.08	3.45	3.42	1.60
Насны бүлэг						
20 хүртэл	13.75	0.25	0.49	3.16	0.44	1.54
20-44	20.01	3.65	2.43	9.73	1.72	0.41
45-65	119.54	36.23	32.83	16.15	8.48	2.82
65 ба түүнээс дээш	474.83	233.48	148.75	9.87	33.22	17.25
Байршил						
Хот	51.51	14.83	12.52	10.04	4.47	1.97
Хөдөө	50.66	19.60	13.46	7.21	3.12	1.94
Бүсээр						
Баруун	49.81	19.54	13.92	6.12	2.54	1.66
Хангайн	52.52	20.93	13.77	7.76	3.12	1.87
Төв	49.42	18.79	12.52	8.40	3.22	1.91
Зүүн	**51.23**	**16.48**	**15.86**	**6.51**	**3.82**	**2.60**
Улсын дүн	**51.04**	**17.45**	**13.03**	**8.49**	**3.73**	**1.95**

8.1. ЗҮРХ-СУДАСНЫ ТОГТОЛЦООНЫ ӨВЧНИЙ ШАЛТГААНТ НАС БАРАЛТ

Зүрх-судасны тогтолцооны өвчний улмаас жил бүр 5000-5500 хүн буюу 3 хүний нэг нь нас барж байгаа бөгөөд хүн амын нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан болсон хэвээр байна.

2017 онд зүрх-судасны тогтолцооны шалтгаант нас баралтын түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 21.06, 10 000 эмэгтэй хүн амд 13.97 ногдож байна. Зүрх-судасны тогтолцооны өвчний шалтгаант нас баралтын түвшин хангай, баруун болон төвийн бүсэд улсын дундажаас өндөр, зүүн бүсийн

аймгуудад бага байна. Шалтгаанаар тооцсон зүрх-судасны өвчний шалтгаант нас баралтын түвшинг насны бүлэг, хүйсээр харьцуулбал 45-64 насны бүлгийн эрэгтэйчүүдийн дунд 10 000 хүн амд ногдох зүрхний ишемийн өвчин 25.7, тархинд цус харвалт 19.2, цусны даралт ихсэх өвчин 1.3 ногдож байгаа бөгөөд тухайн насны эмэгтэйчүүдийн нас баралтын түвшинтэй харьцуулбал зүрхний ишемийн өвчний нас баралт 5.7 дахин, тархинд цус харвалтын өвчний шалтгаант нас баралт 1.9 дахин өндөр, цусны даралт ихсэх өвчний шалтгаант нас баралт 1.8 дахин их байна. (Хүснэгт 8.1.1)

Тархинд цус харвах өвчин Монгол эрэгтэйчүүдийн нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан болж байгаа бөгөөд 2017 оны байдлаар 10000 хүн амд 6.08 ногдож байгаа нь өмнөх оноос 0.4 промиллиор буурсан байна. 2003 оныг хүртэл зүрхний ишеми, тархинд цус харвалтын шалтгаант нас баралтын түвшин ойролцоо байсан бол 2012 оноос тархинд цус харвах өвчний шалтгаант нас баралт тэргүүлэх хандлага ажиглагдаж байна.

Хүснэгт 8.1.1. *Шалтгаанаар тооцсон зүрх- судасны тогтолцооны өвчний нас баралтын түвшин, 10 000 хүн амд, /насны бүлгээр/, 2017 он*

	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Тархинд цус харвалт	Даралт ихсэх өвчин	Зүрхний ишеми өвчин
Нийт нас баралт	**17.45**	**5.17**	**0.67**	**7.90**
20 хүртэл	0.2	0.1	0.0	0.0
20-44	3.7	1.2	0.1	1.5
45-64	36.2	14.3	1.0	14.3
65-аас дээш	233.5	51.6	11.8	116.7
Эрэгтэй	**21.06**	**6.08**	**0.58**	**10.12**
20 хүртэл	0.3	0.1	0.0	0.1
20-44	5.6	1.7	0.1	2.5
45-64	56.1	19.2	1.3	25.7
65-аас дээш	281.8	64.8	10.5	144.8
Эмэгтэй	**13.97**	**4.30**	**0.75**	**5.76**
20 хүртэл	0.2	0.1	0.0	0.0
20-44	1.8	0.8	0.0	0.6
45-64	19.2	10.1	0.7	4.5
65-аас дээш	201.4	42.8	12.7	98.1

8.2. ХОРТ ХАВДРЫН ШАЛТГААНТ НАС БАРАЛТ

Хорт хавдар өвчний шалтгаант нас баралт нь 1990 оноос хойш хүн амын нас баралтын 2 дахь тэргүүлэх шалтгаан болсоор байна. 2017 оны байдлаар хорт хавдрын шалтгаант нас баралт нийт нас баралтын 25.5 хувийг эзэлж байгаа ба нас баралтын түвшин 10 000 эрэгтэй хүн амд 15.06, 10 000 эмэгтэй хүн амд 11.08 ногдож байна. Эрэгтэйчүүдийн дунд элэг, ходоод, уушиг, гуурсан хоолой, улаан хоолой, бүдүүн шулуун гэдэс, эмэгтэйчүүдийн дунд элэг, ходоод, умайн хүзүү, улаан хоолой, уушиг, гуурсан хоолойн хорт хавдрын нас баралт тэргүүлэх 5 шалтгаан болж байна. 2017 оны байдлаар хорт хавдартай хэмээн оношлогдсон хүн амын 78.3 хувь нь өвчнийхөө III, IV үе шатанд орсон үедээ оношлогдож, нас барсан нийт хүн амын 82.4 хувь нь анх оношлогдсоносоо хойш 1 жил хүртлэх хугацаанд амьдарсан байна. 2008 онтой харьцуулахад хожуу оношлолтын хувь адил түвшинд, анх оношлогдсоносоо хойш 1 жил хүртэлх хугацаанд амьдарсан хувь 15.3 байна. Өвчлөл нас баралтын гадны шалтгааныг хэлбэрээр авч үзвэл 20.5 хувь нь зам тээврийн осол, 17.1 хувь нь амиа хорлох, 7.3 хувь нь бусдад хорлогдсон, 49.9 хувь нь бусад ослын шалтгаанаар нас барсан байна.

Эрэгтэйчүүдийн амиа хорлох, бусдад хорлогдох, зам тээврийн осолд өртөж амь насаа алдах

явдал эмэгтэйчүүдээс их байгаа бөгөөд үзүүлэлтүүдийг 10 000 хүн амд харьцуулан авч үзвэл: амиа хорлосон тохиолдлын тоо 5.4 дахин, хүчирхийлэл, бусдад хорлогдсон тохиолдлын тоо 4.4 дахин, зам тээврийн ослын тохиолдлын тоо 3.5 дахин их байна.

Бусад ослын шалтгаант нас баралтаас архины хордлогын шалтгаант нас баралт 38.3 хувийг эзэлж байгаа ба ус, гал, байгалийн хүчинд өртсөн осол 28.9 хувийг эзэлж байна.

Зураг 8.2.1. *Зонхилон тохиолдох хорт хавдрын нас баралт /анх оношлогдсоноос хойшхи амьдарсан хугацаа хувиар/, 2017 он*

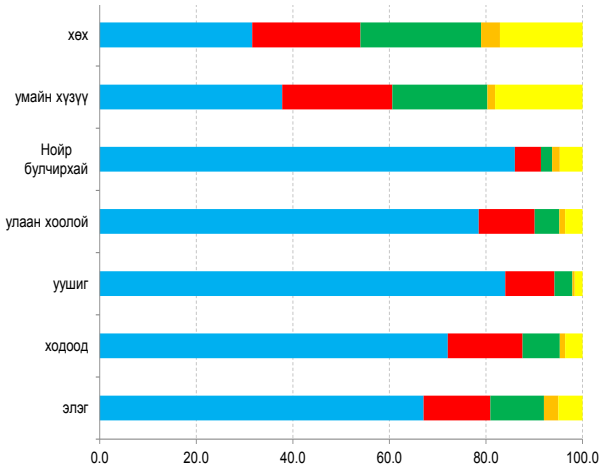

Зураг 8.2.2. *Зонхилон тохиолдох хорт хавдрын өвчлөл /анх оношлогдсон I-IV үе шатандаа/, 2017 он*

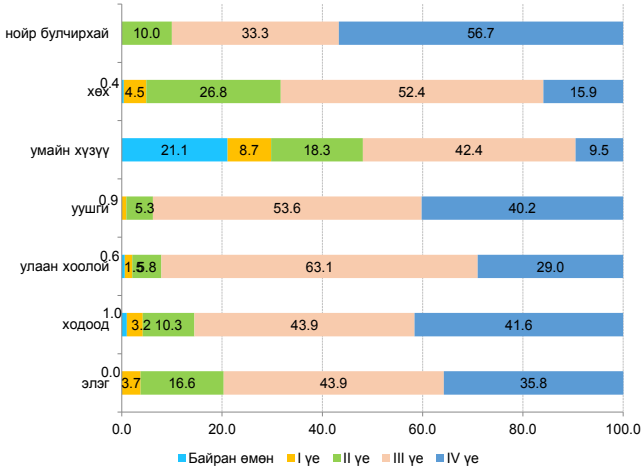

8.3 ГЭМТЭЛ ХОРДЛОГО, ГАДНЫ ШАЛТГААНТ НАС БАРАЛТ

Өвчлөл нас баралтын гадны шалтгааны улмаас нас барах тохиолдол сүүлийн жилүүдэд эрс нэмэгдэж, 1990 онд хүн амын нас баралтын 5 дахь, 2000 оноос хойш 3 дахь тэргүүлэх шалтгаан болсоор байна. 10000 хүн амд ногдох гэмтэл хордлого, гадны шалтгаант нас баралт нь 1995 онд 6.0, 2000 онд 7.6, 2007 онд 11.7 болж, бараг 2 дахин нэмэгдсэн байна. Харин 2008 оноос сүүлийн 10 гаруй жилийн хугацаанд гэмтэл хордлого, гадны шалтгаант нас баралт буурч, 10 000 хүн амд 9.3, 2009 онд 8.7 болж байсан байна. Харин 2011 онд 11.2 байсан бол 2017 онд 8.49 болж 2.7 промилиор буурсан байна. 2017 онд Өвчлөл нас баралтын гадны шалтгаанаар 2 630 тохиолдол бүртгэгдэж 10 000 хүн амд 8.49 байгаа нь өмнөх оноос 0,62-оор нэмэгдсэн байна. Хүйсээр авч үзэхэд 79.3 хувь нь эрэгтэйчүүд, 20.7 хувь нь эмэгтэйчүүд байна. 10 000 эрэгтэй хүн амд ногдох нас баралтын түвшин 13.72 байгаа нь эмэгтэйчүүдээс 4.0 дахин их байна.

Зураг 8.3.1. *Осол гэмтлийн шалтгаант нас баралтын хэлбэр, хүйсээр, 10 000 хүн амд, 2017он*

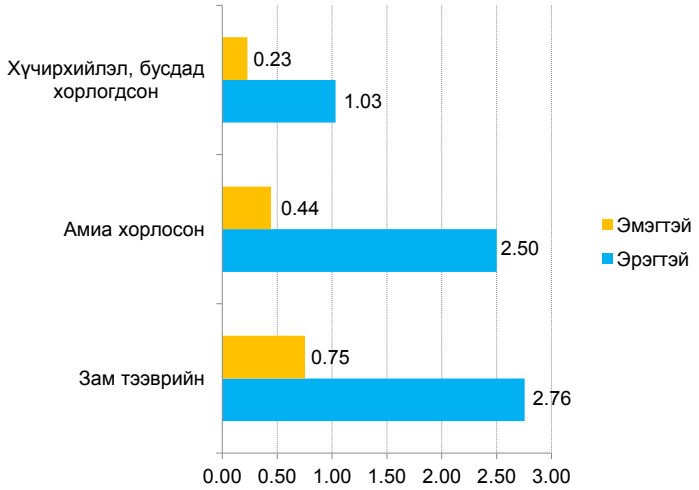

Сүүлийн 15 жилийн статистик мэдээгээр амиа хорлож нас барсан тохиолдолд Өөрийгөө санаатайгаар дүүжлэх, боймлох, амьсгал боох /X70/ хэлбэр хамгийн өндөр хувийг эзэлж байгаа ба 2017 оны байдлаар 86.8 хувийг эзэлж байна.

Сүүлийн 15 жилийн хугацаанд жилд дунджаар 15 орчим мянган хүн нас барснаас 446 буюу 3% орчим хувь нь амиа хорлон нас баржээ. 2003 оны байдлаар амиа хорлосон нас баралт 10 000 хүн тутамд 0.9 байсан бол 2017 онд 1.5 хүн болж нэмэгдсэн байна.

Хүйсээр авч үзвэл, 2003-2017 оны дунджаар нийт нас барсан хүн амын 60.3 хувь, харин амиа хорлогчдын 84.7 хувь нь эрэгтэйчүүд байна. Амиа хорлогчдын тоо 2017 онд 450 байгаа нь нийт нас баралтын 2.8 хувийг эзэлж байна.

Нийт нас барсан хүнд эзлэх амиа хорлогчдын хувь бага хэдий ч насны бүлэгт эзлэх хувийг тооцвол ялгаатай дүр зураг ажиглагдаж байна. Тухайлбал, 2017 онд нас барсан 10-14 болон 25-29 насны 5 хүн тутмын 1, 15-24 насны 4 хүн тутмын 1, 30-34 насны 6 хүн тутмын 1 нь амиа хорлон нас барсан байна.

Хүснэгт 8.3.1. *Амиа хорлогчдын нийт нас баралтад эзлэх хувь, насны бүлгээр, 2003-2017 он*

Он	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Бүгд	1.47	2.88	2.90	3.06	3.28	2.70	2.85	2.67	2.59	2.85	2.87	2.99	2.93	2.78	2.84
0-4	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5-9	2.0	0.0	1.1	1.1	1.6	0.8	1.6	1.0	1.2	1.2	2.2	0.0	0.9	2.8	0.8
10-14	3.3	9.8	8.3	7.3	6.6	13.0	17.4	14.3	15.2	17.6	13.3	21.4	15.0	21.2	18.0
15-19	9.4	19.7	19.5	15.4	17.5	17.7	20.6	23.3	18.8	21.4	20.8	25.3	24.5	23.5	25.8
20-24	9.1	17.9	17.1	16.1	15.7	17.2	14.6	20.7	16.9	20.0	21.7	19.4	25.6	23.3	28.48
25-29	8.5	13.1	14.6	14.1	18.4	14.9	17.4	16.6	16.3	19.2	20.4	19.4	23.3	19.2	18.94
30-34	6.7	9.4	9.9	12.1	11.7	9.8	13.2	12.1	9.9	8.9	11.5	16.9	13.9	15.3	15.5
35-39	3.1	6.2	7.3	7.7	8.8	7.4	8.7	7.0	6.3	7.2	8.3	7.9	9.2	8.3	6.8
40-44	2.9	4.9	3.9	5.3	4.9	4.4	5.0	3.8	4.2	4.7	4.7	4.9	5.0	4.5	5.2
45-49	1.8	2.9	2.9	2.6	2.8	2.7	2.6	2.1	2.1	2.3	3.1	2.5	2.8	3.1	2.9
50-54	0.7	1.4	1.5	2.3	1.9	1.7	1.7	1.3	1.6	2.0	2.0	1.8	1.9	1.2	2.2
55-59	0.3	1.4	1.0	1.1	1.4	0.7	1.3	0.3	0.9	0.4	1.2	0.9	0.6	1.3	1.1
60-64	0.3	0.7	0.6	0.8	1.3	0.3	0.5	0.2	0.3	0.3	0.2	0.4	0.3	0.4	0.6
65+	0.0	0.2	0.1	0.3	0.2	0.1	0.2	0.1	0.2	0.1	0.2	0.3	0.1	0.1	0.2

Дээрх хүснэгтээс харахад, 2003 онд 10-14 насныхны амиа хорлолт энэ насны хүүхдүүдийн нийт нас баралтын 3.3 хувийг эзлэж байсан бол 2017 онд 18.0 хувь болж, 5 дахин өссөн нь бусад насны бүлэгтэй харьцуулбал хамгийн их өөрчлөлттэй бүлэг байна.

Нас барсан, эрэгтэй хүн амд амиа хорлогчдын эзлэх хувь 20-24 насанд өндөр байгаа хандлага 2017 онд хэвээр байгаа бол эмэгтэйчүүдийн хувьд 2017 онд 15-19 насныхан хамгийн өндөр байна.

Түүнчлэн нас барсан хүн амыг насны бүлэг болон шалтгаанаар авч үзвэл ялангуяа өсвөр үе, залуучуудын дунд амиа хорлолт тэргүүлж байгаа төдийгүй тэдгээрийн дийлэнх нь эрэгтэйчүүд байна. Тухайлбал, амиа хорлон эндсэн 10-14 насныхны 75.0 хувь, 15-19 насныхны 65.0 хувь, 20-24 насныхны 81.5 хувь, 25-29 насныхны 85.2 хувь, 30-34 насныхны 90.7 хувийг эрэгтэйчүүд эзэлж байна.

Зураг 8.3.2. *Осол гэмтлийн өвчлөл, нас баралт, 10 000 хүн амд, 2008-2017 он*

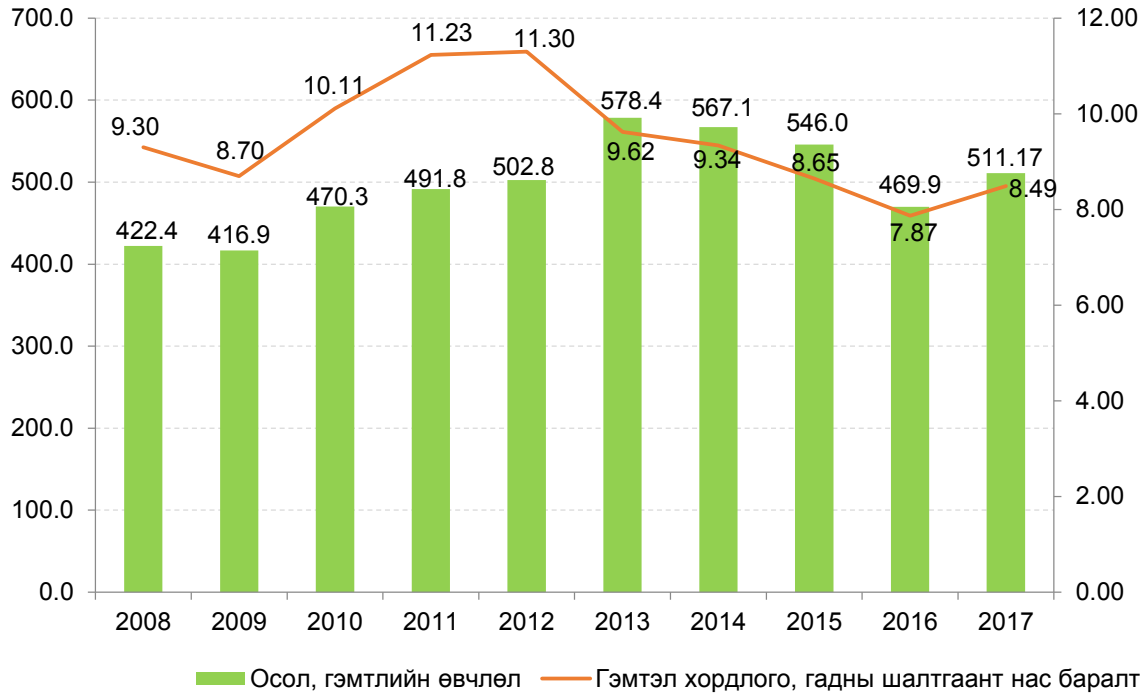

***8.3.2** Дэлхийн хүн амын нас баралтын 2030 он дахь төлөв байдал, 2017 оны Монгол улсын нас баралтын үзүүлэлттэй харьцуулсан байдал*

2030 Өвчлөл ба гэмтэл	Нас баралт хувиар	Байр	Байр	Нас баралт хувиар	2017 Өвчлөл ба гэмтэл
Зүрхний ишеми өвчин	14.2	1	1	15.5	Зүрхний ишеми өвчин
Тархины судасны өвчин	12.1	2	3	10.1	Тархины судасны өвчин
Уушгины архаг бөглөрөлт өвчин	8.6	3	14	1.2	Уушгины архаг бөглөрөлт өвчин
Амьсгалын доод замын халдварууд	3.8	4	8	2.6	Амьсгалын доод замын халдварууд
Зам тээврийн осол	3.6	5	6	3.4	Зам тээврийн осол
Гуурсан хоолой, мөгөөрсөн хоолой, уушгины хорт хавдар	3.4	6	9	2.5	Гуурсан хоолой, мөгөөрсөн хоолой, уушгины хорт хавдар
Чихрийн шижин	3.3	7	15	1.1	Чихрийн шижин
Даралт ихсэх өвчин	2.1	8	13	1.3	Даралт ихсэх өвчин
Ходоодны хорт хавдар	1.9	9	5	3.9	Ходоодны хорт хавдар
ХДХВ/ДОХ	1.8	10	20	0.0	ХДХВ/ДОХ
Бөөрний өвчлөл	1.6	11	12	1.5	Бөөрний өвчлөл
Өөрийгөө санаатайгаар гэмтээх	1.5	12	7	2.8	Өөрийгөө санаатайгаар гэмтээх
Элэгний хорт хавдар	1.4	13	2	10.2	Элэгний хорт хавдар
Бүдүүн, шулуун гэдэсний хорт хавдар	1.4	14	16	1.0	Бүдүүн, шулуун гэдэсний хорт хавдар
Улаан хоолойн хорт хавдар	1.3	15	11	1.7	Улаан хоолойн хорт хавдар
Хүчирхийлэл	1.2	16	14	1.2	Хүчирхийлэл
	1.2	17	21	0.0	Суулгалт өвчин
Элэгний хатуурал	1.2	18	4	4.3	Элэгний хатуурал
Хөхний хорт хавдар	1.1	19	17	0.5	Хөхний хорт хавдар
Сүрьеэ	1	20	18	0.5	Сүрьеэ
Нярайн халдвар	0.9	21	22	0.0	Нярайн халдвар
Хугацаанаас өмнө эсвэл бага жинтэй төрөлт	0.9	22	19	0.3	Хугацаанаас өмнө эсвэл бага жинтэй төрөлт
Нярайн амьсгалын дутагдал, төрөлтийн гэмтэл	0.7	23	10	1.9	Нярайн амьсгалын дутагдал, төрөлтийн гэмтэл
Малария	0.4	24	23	0.0	Малария

ДЭМБ-аас нас баралтын хэтийн төлөвийг 2008 онд тооцоолсноор 2030 онд дэлхийн хүн амын нас баралтын тэргүүлэх 5 шалтгаан нь зүрхний ишемийн өвчин, тархины судасны өвчин, уушгины архаг бөглөрөлт өвчин, амьсгалын доод замын халдварууд, замын осол гэмтэл байх тооцоо гарсан байна.

2017 оны байдлаар манай улсын нийт нас баралтад эзлэх хувиар зүрхний ишеми өвчин, тархины судасны өвчин болон элэгний хорт хавдрын шалтгаант нас баралт тэргүүлж байна.

БҮЛЭГ 9.

МОНГОЛ УЛСЫН ЭМЗҮЙН САЛБАРЫН ЗАРИМ ҮЗҮҮЛЭЛТ

БҮЛЭГ 9.

МОНГОЛ УЛСЫН ЭМЗҮЙН САЛБАРЫН ЗАРИМ ҮЗҮҮЛЭЛТ

9.1. ЭМИЙН БҮРТГЭЛ

Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын хэрэгжилтийн хүрээнд Эмзүйн салбарын үйл ажиллагааг нэг урсгалаар тайлагнах механизмийг бүрдүүлэн, мэдээллийг нээлттэй болгож, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, эмзүйн сайн засаглалыг бэхжүүлэх зорилгоор Эмзүйн салбарын үзүүлэлтийн мэдээллийг нэгтгэдэг.

Хүн ам, эрүүл мэндийн байгууллагыг чанартай, аюулгүй эмчилгээний идэвхитэй эмээр хангах зорилгоор эмийн бүртгэлийн үйл ажиллагааг Монгол улсад 1994 оноос хэрэгжүүлж эхэлсэн. Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлд үндэслэн Эрүүл мэндийн сайдын 2015 оны 13 дугаар “Эм, эмийн түүхий эдийг бүртгэх журам шинэчлэн батлах тухай” тушаалын дагуу эм, эмийн түүхий эд, биологийн идэвхит бүтээгдэхүүний бүртгэлийн үйл ажиллагааг явуулж байна.

Зураг 9.1.1. *Бүртгэсэн эм, эмийн түүхий эд /1994-2017 он/*

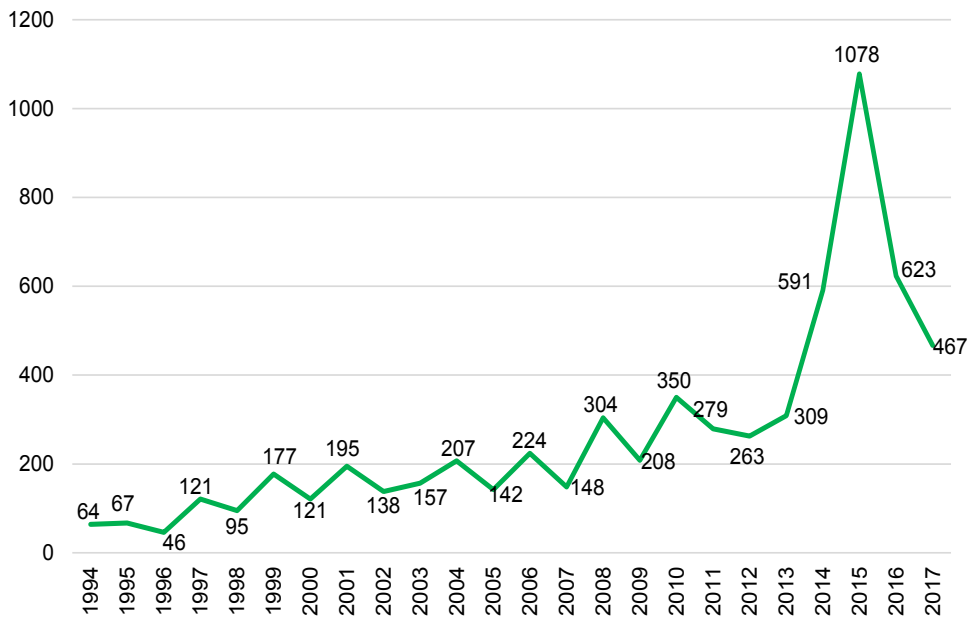

2017 онд улсын бүртгэлд 467 нэрийн эм шинээр нэмж бүртгэснээс импортын 278, уламжлалт 126, эх орны 43 эм байна. 2017 онд 21 эмийн түүхий эдийг шинээр бүртгэж, 382 эм, 2 эмийн түүхий эдийн бүртгэлийн хугацааг сунгаж 382 нэрийн эмийн бүртгэлд өөрчлөлт оруулж, 17 нэрийн эм бүртгэлээс хассан.

2017 онд Монгол улсын эмийн бүртгэлд нийт 5880 эм бүртгэлтэй байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад 1158 эмээр өссөн, нийт 261 эмийн түүхий эд бүртгэлтэй байгаа нь өмнөх оноос 20 түүхий эдээр нэмэгдсэн байна.

Зураг 9.1.2. *Бүртгэлтэй эм, эмийн түүхий эд /2012-2017 он/*

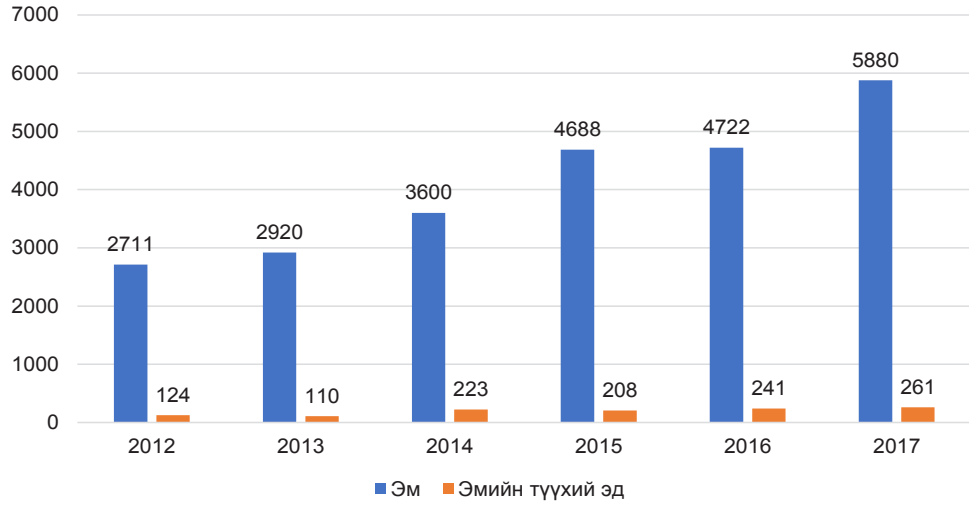

Нийт бүртгэлтэй 5880 нэрийн эмийн 30.6% жоргүй, 69% жороор, 0.4% эмнэлгийн нөхцөлд хэрэглэх гэсэн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 9.1.3. *Бүртгэлтэй эмийн жорын ангилал /%/, /2017 он/*

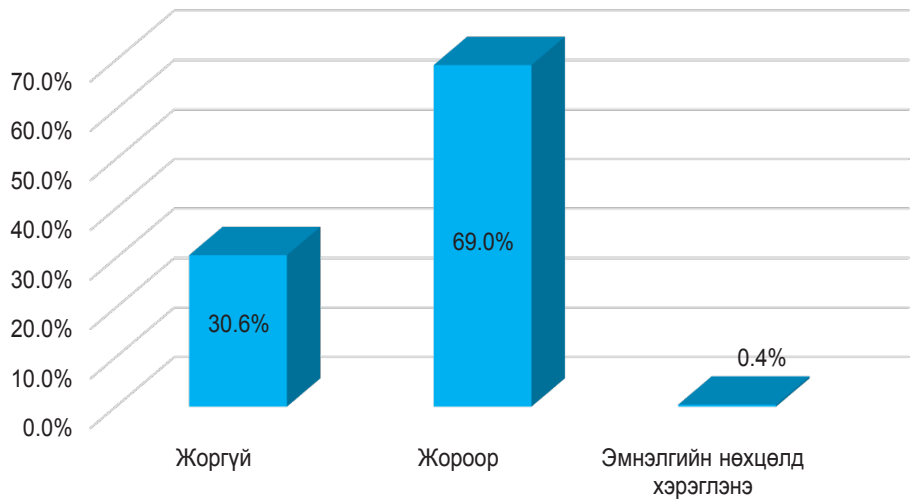

Монгол улсын бүртгэлд 59 улсын 5880 нэрийн эм бүртгэгдсэн эхний 10 улсаар авч үзвэл:

Зураг 9.1.4. *Эм бүртгүүлсэн улс орон, хувь, 2017 он*

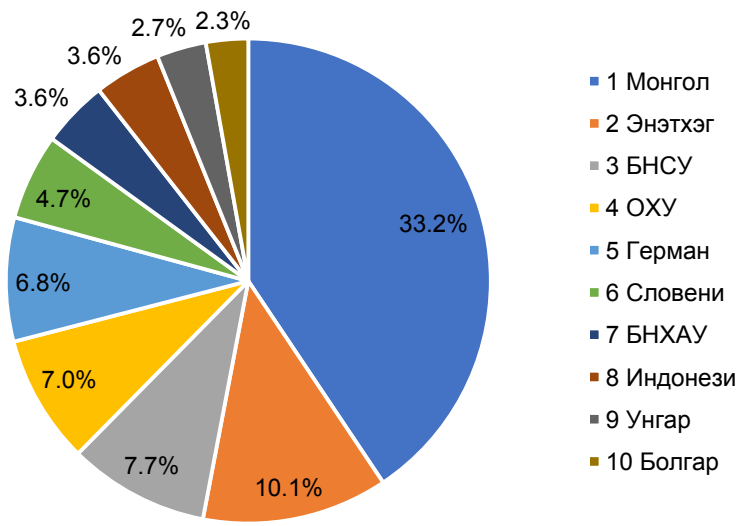

Сүүлийн жилүүдэд үндэсний үйлдвэрийн эмийн бүртгэл эрчимжиж 2017 онд нийт эмийн бүртгэлд эзлэх хувь 33.2 хувь болсон нь өмнөх онтой харьцуулахад 8.5 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 9.1.5. *Эмийн бүртгэлд эх орны эмийн эзлэх хувь /2012-2017 он/*

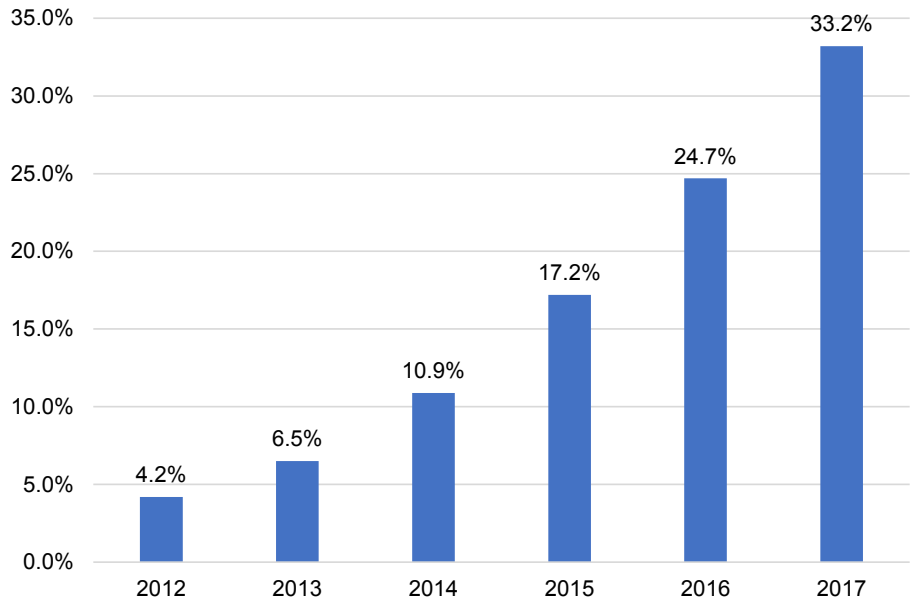

Монгол улсын эмийн бүртгэлд бүртгэгдсэн эмийг 2017 оны сүүлийн байдлаар хүний анатомын бүтэц (АТС)-д суурилсан ангиллаар авч үзвэл:

Зураг 9.1.6. *АТС ангилал /2017 он/*

Зураг 9.1.7. *Үндэсний үйлдвэрийн эмийн бүртгэлийг бүртгэгдсэн оноор, /2014-2017 он/*

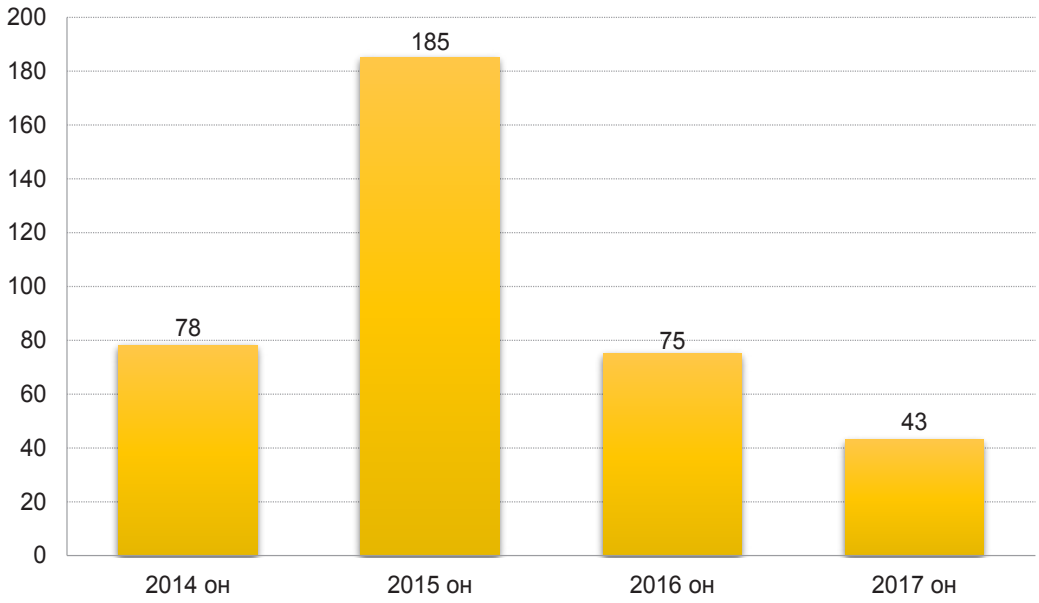

Зураг 9.1.8. *Уламжлалт эмийн бүртгэл /2013-2017он/*

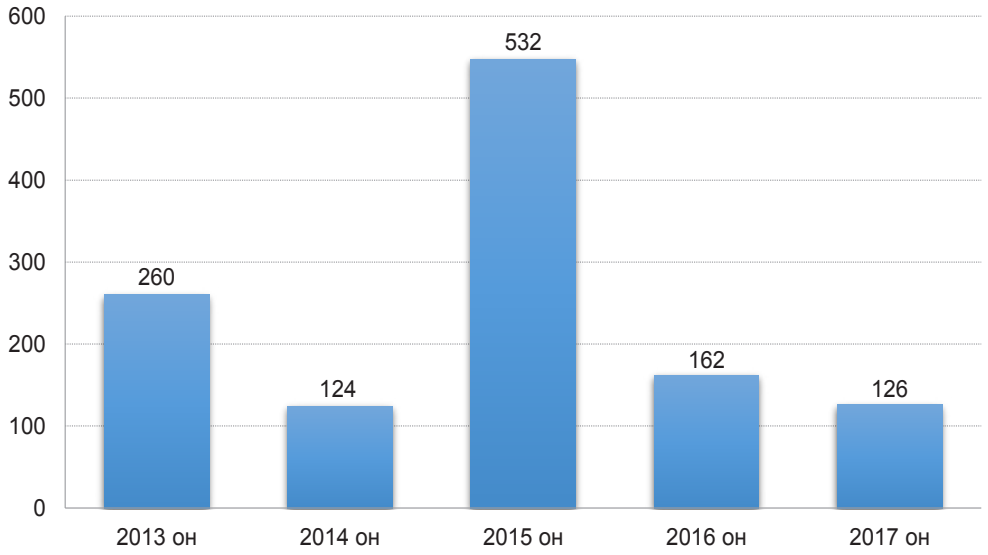

2017 онд 151 нэрийн биологийн идэвхит бүтээгдэхүүн шинээр бүртгэсэн байна.
Сүүлийн жилүүдэд биологийн идэвхт бүтээгдэхүүний бүртгэл өсч байгаа хэдий ч 2017 онд өмнөх оноос 57-оор буурсан байна.

Зураг 9.1.9. *Биологийн идэвхт бүтээгдэхүүний бүртгэл /2013-2017 он/*

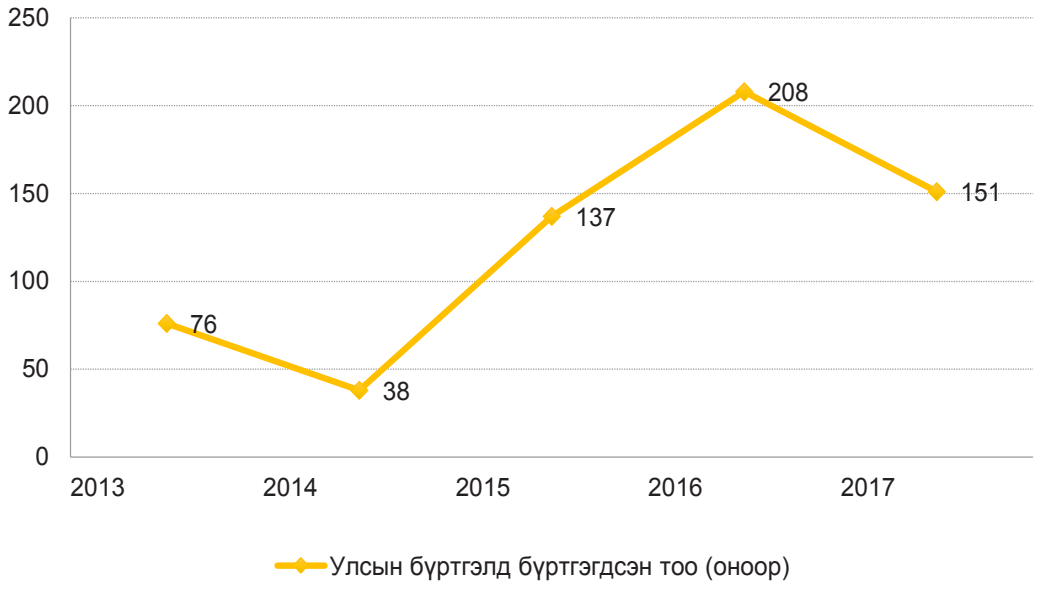

9.2.ЭМИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ГАЖ НӨЛӨӨ

Эмийн гаж нөлөө болон аюулгүй байдлыг Эрүүл мэндийн сайдын 2013 оны 415 дугаар тушаалын дагуу бүртгэн мэдээлж байна.

2012-2017ондуудад 99 эрүүл мэндийн байгууллагаас эмийн гаж нөлөөний 777 тохиолдол бүртгэгдэж, Эм судлалын салбар зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлсэн байна.

Хүснэгт 9.2.1. *Эмийн гаж нөлөөний болон мэдээлсэн эмнэлгийн тоо, 2012-2017 он*

Үзүүлэлт		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Улаанбаатар хотын эмнэлэг, эмийн сан	Мэдээлсэн эрүүл мэндийн байгууллагын тоо	8	14	11	5	16	9
	Гаж нөлөөний тоо	57	111	98	44	117	59
Хөдөө орон нутгийн эмнэлэг, эмийн сан	Мэдээлсэн эрүүл мэндийн байгууллагын тоо	2	7	7	8	6	7
	Гаж нөлөөний тоо	8	66	60	24	106	27
Нийт	Мэдээлсэн эрүүл мэндийн байгууллагын тоо	10	21	18	13	22	15
	Гаж нөлөөний тоо	65	177	158	68	223	86

Эм судлалын салбар зөвлөлийн хурлаар эрүүл мэндийн байгуулагуудаас ирүүлсэн эмийн гаж нөлөөг “Наранжогийн горим”-ын дагуу үнэлж баталгаажуулдаг.

9.3. ЭМНЭЛГИЙН ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН АШИГЛАЛТ

Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдэд **2790** нэр төрлийн (давхардсан тоогоор), **152.1** тэрбум төгрөгийн **8640** эмнэлгийн тоног төхөөрөмж ашиглагдаж байна. Эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын хувь **73-100%** байгаа бөгөөд дунджаар **90.02%**-тай байна.

Зураг 9.3.1 *Төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн тоног төхөөрөмжийн хангамж, ашиглалтын хувь, 2017 он*

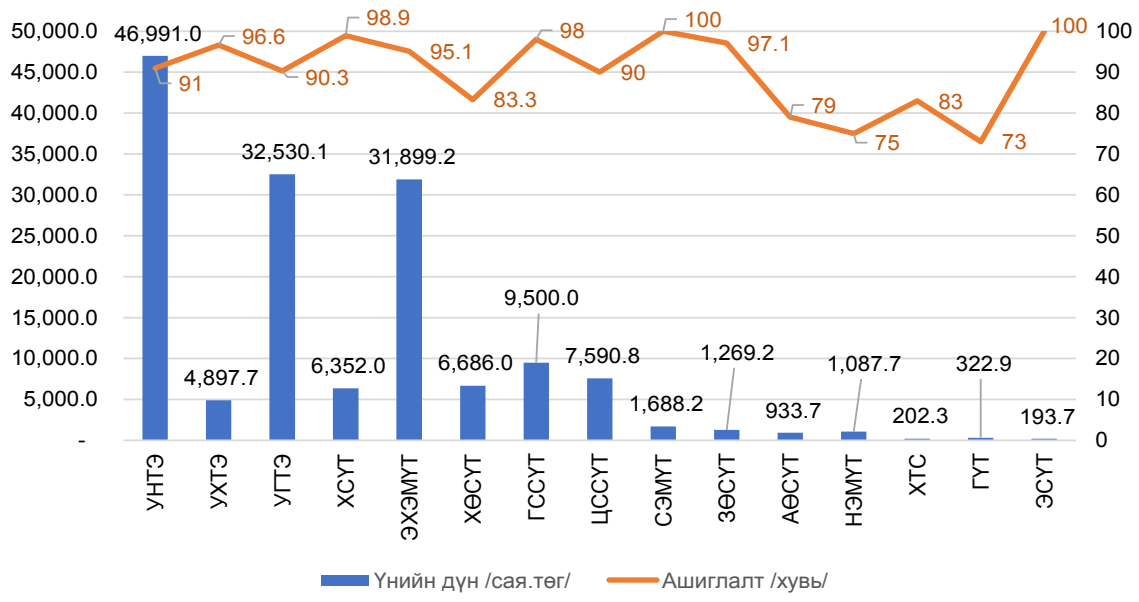

Нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын харьяа эрүүл мэндийн байгууллагуудад **2506** нэр төрлийн (давхардсан тоогоор), **26.204 сая** төгрөгийн **7276** эмнэлгийн тоног төхөөрөмж ашиглагдаж байна. Эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын хувь 65-96% байгаа бөгөөд дунджаар 85.1%-тай байна.

Зураг 9.3.2 *НЭМГ-ын харьяа Эрүүл мэндийн байгууллагын эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн хангамж, ашиглалтын хувь*

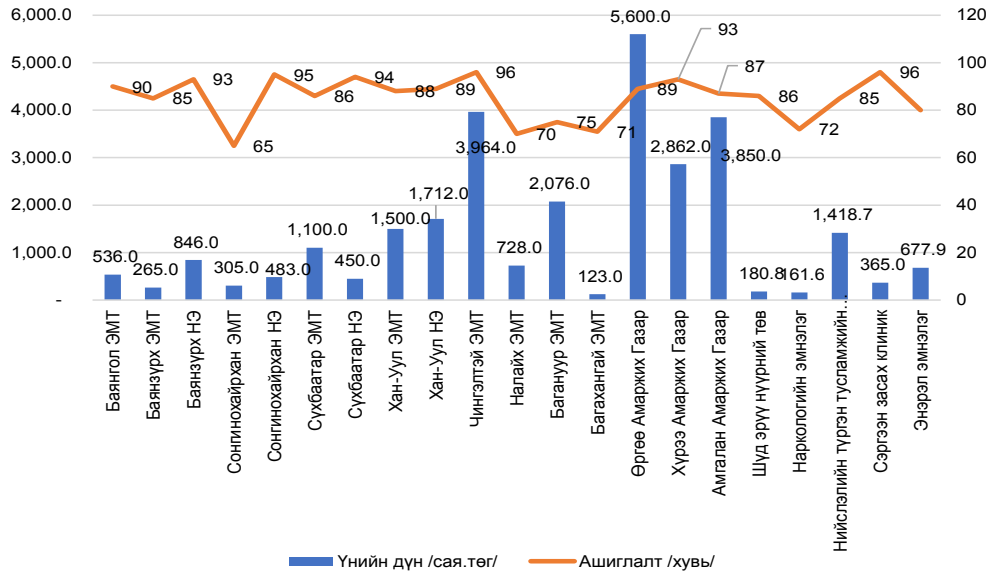

Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, БОЭТ-үүдэд 3329 нэр төрлийн (давхардсан тоогоор), 74.316.1 сая төгрөгийн 11 288 эмнэлгийн тоног төхөөрөмж ашиглагдаж байна. Эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын хувь 65-96% байгаа бөгөөд дунджаар 85.1%-тай байна.

Зураг 9.3.3 *Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, БОЭТ-ийн эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн хангамж, ашиглалтын хувь*

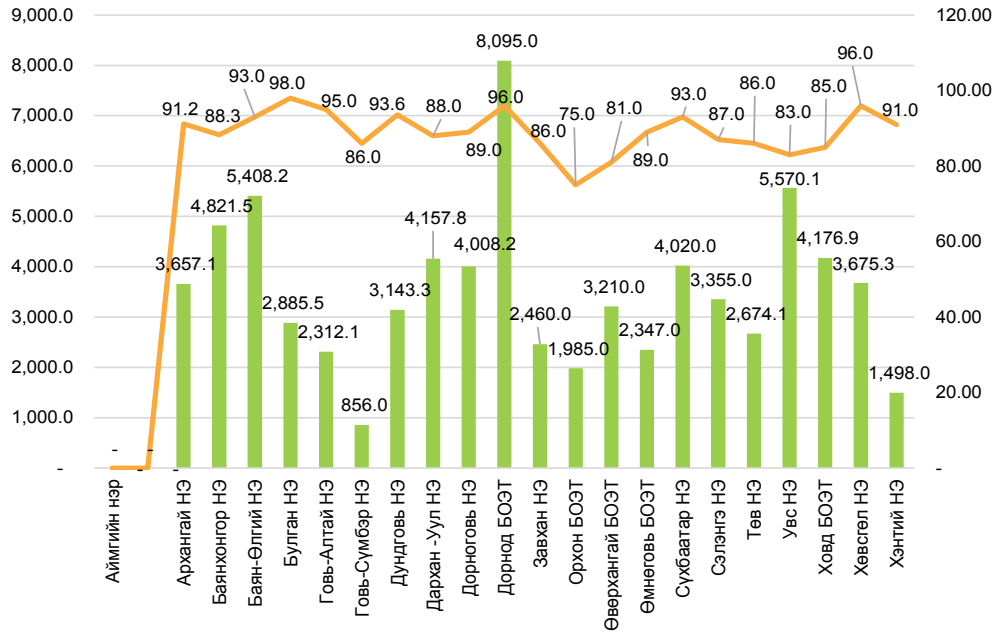

БҮЛЭГ 10.

ЦУСНЫ АЛБАНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төв (ЦССҮТ) нь 2017 онд “Хамтын хүч-Амжилтын түлхүүр” уриан дор үйл ажиллагаагаа төлөвлөн, эрүүл мэндийн байгууллагуудыг аюулгүй цус, цусан бүтээгдэхүүнээр ханган ажиллалаа.

“Донорын тухай” хуульд өөрчлөлт оруулах ажлын хэсэгт ажиллан хуулийн шинэчилсэн найруулыг батлуулж, донор зохион байгуулалтыг сайжруулах, цусны аюулгүй байдлыг хангах эрх зүйн орчин боловсронгуй боллоо.

Үйл ажиллагаандаа чанарын менежментийн тогтолцоо MNS ISO 9001:2015 стандартыг нэвтрүүлэн, үндэсний хэмжээнд баталгаажуулалт хийлгэж 3 жилийн хугацаатай батламж авсан. Мөн лабораторийн үйл ажиллагаанд MNS ISO 15189:2015 стандартыг нэвтрүүлэн 2017 онд давтан үнэлгээнд орж 4 жилээр итгэмжлэгдлээ.

ЭМС-ын 2017 оны 03 тоот тушаалаар “Зонхилон тохиолдох өвчний үед цус, цусан бүтээгдэхүүн сэлбэх заавар”-ыг шинэчлэн батлуулж, эмнэлгүүдийг мэргэжил арга зүйгээр ханган ажиллаж байна. ЦССҮТ-ийн цус өгөлтийн тоо 2013 онд 16 707 байсан бол 2017 онд 25 602 болж 53 хувь, ЦСТ-д 2013 онд 5 932 байсан бол 2017 онд 7 805 болж 31.5 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна. Цусны албаны хэмжээнд цус өгөлтийн тоо 2013 оноос 47 хувиар өслөө (Зураг 10.1).

Зураг 10.1. *Донорууудын цус өгөлтийн тоо, сонгосон онуудаар*

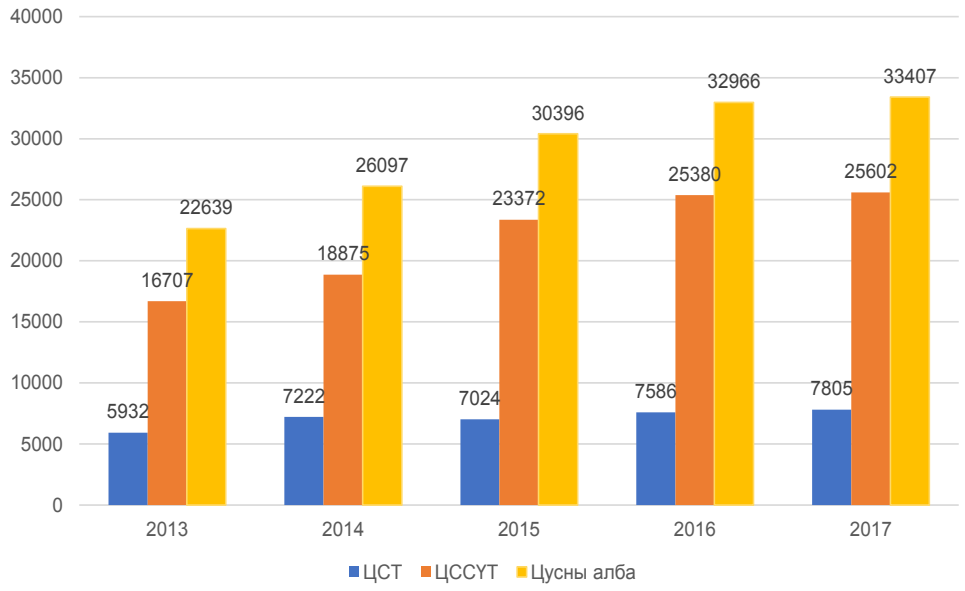

2013 онд 1000 хүн амд ногдох цус өгөлтийн тоо нь Улаанбаатарт 12, орон нутагт 4 байсан бол 2017 онд Улаанбаатарт 18.1, орон нутагт 4.6 болж өссөн. Цус цусан бүтээгдэхүүний хэрэглээ болон хүн амын тооноос шалтгаалан орон нутагт 1000 хүн амд ногдох цус өгөлтийн тоо харьцангуй бага байна. (Зураг 10.2).

Зураг 10.2. *1 000 хүн ам тутам дахь цус өгөлтийн тоо, сонгосон онуудаар*

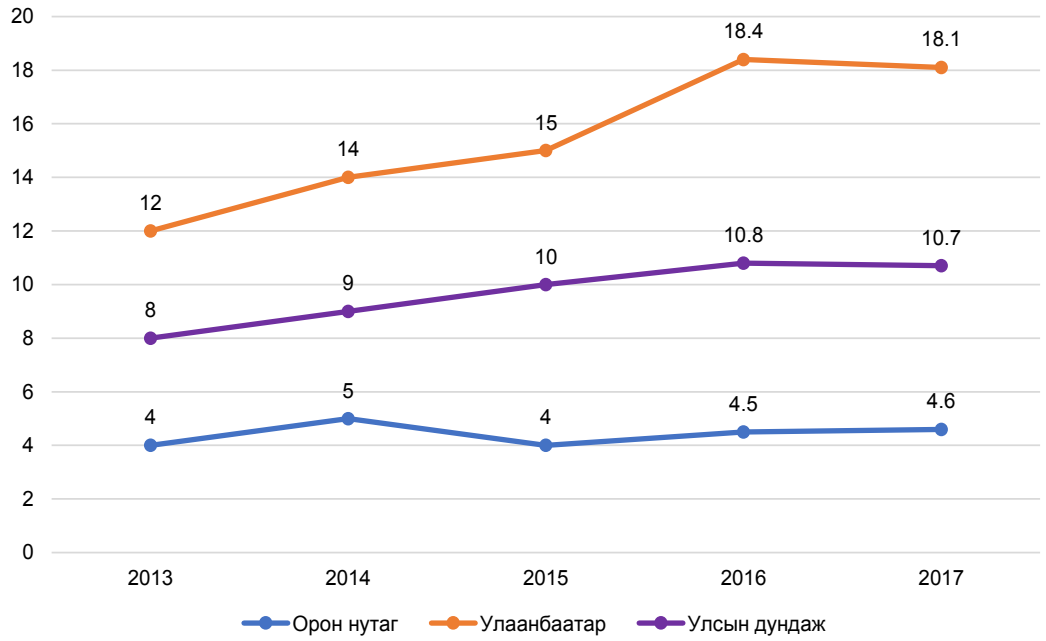

2013 онд байнгын донорын эзлэх хувь 37.2 хувь байсан бол 2017 онд 55 хувь болж 17.8 хувиар өссөн байна.

Байнгын донорын эзлэх хувь нэмэгдэж байгаа нь донорын идэвхжүүлэлт, хадгалалт сайжирч байгааг илтгэх үзүүлэлт бөгөөд цус цусан бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлыг хангах, тасралтгүй нөөц бүрдүүлэхэд чухал ач холбогдолтой юм. (Зураг 10.3).

Зураг 10.3. *Цусны албанд цусаа бэлэглэсэн донорын төрөл /хувь/*

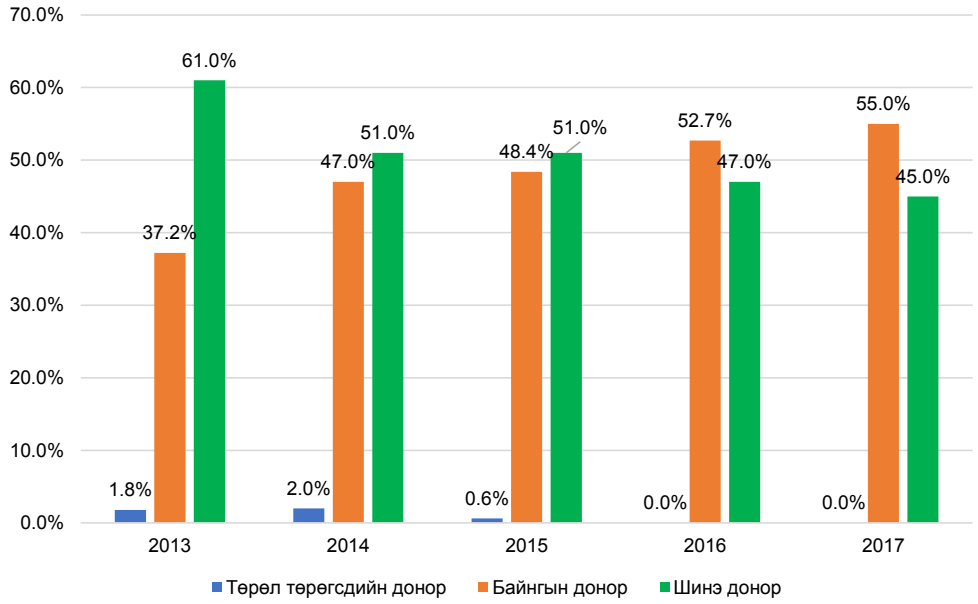

2013 онд нийт цусаа бэлэглэсэн донoруудын 51.4 хувийг 17-24 насны донор эзэлж байсан бол 2017 онд 43.7 хувь болж 10.4 хувиар буурсан ба 30-аас дээш насны донoруудын цус өгөлт нэмэгдэх хандлагатай байна (Зураг 10.4).

Зураг 10.4. *Цусны донoруудын насны бүтэц, сонгосон онуудаар*

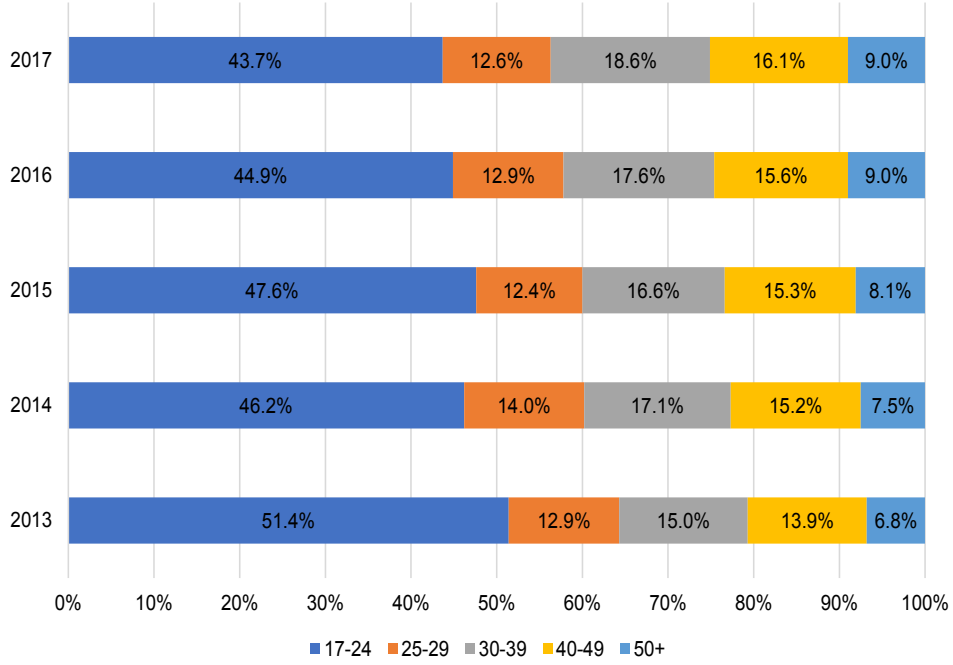

Цусны албаны хэмжээнд цусаа бэлэглэсэн донoруудаас халдвар илрүүлэх шинжилгээгээр хасагдалтын хувь 2017 онд 4.9 хувь болж буурсан байна. (Зураг 10.5).

Зураг 10.5. *Донoруудын цус сэлбэлтээр дамжих халдвараар хасагдалт*

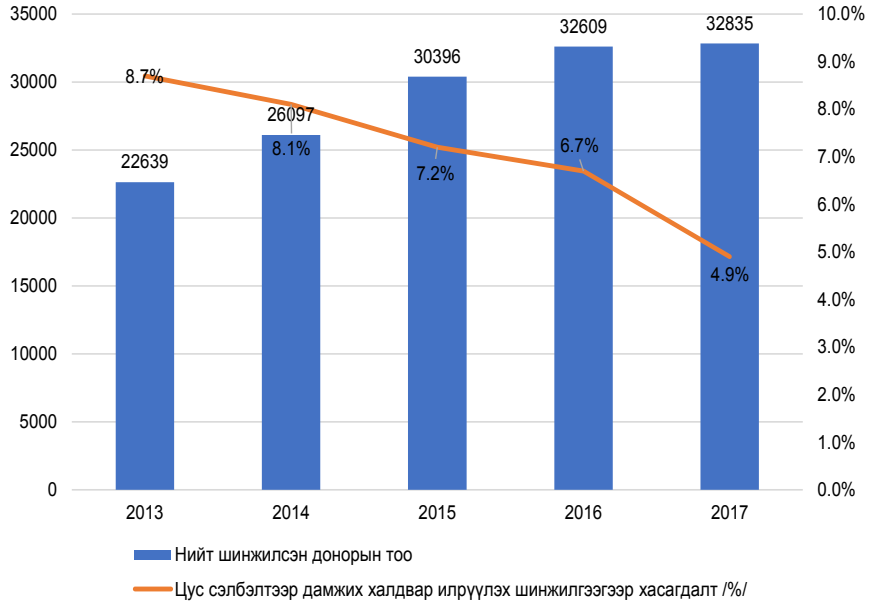

ЦССҮТ-ийн цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 2013 онд 43 033 нэгж байсан бол 2017 онд 73 087 нэгж болж 69.8 хувь, ЦСТ-д 2013 онд 11 569 нэгж байсан бол 2017 онд 17 416 нэгж болж 50 хувиар тус тус өссөн байна. Цусны албаны хэмжээнд цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл 2013 оноос 65.7 хувиар нэмэгджээ. (Зураг 10.7).

Зураг 10.6. *Цус, цусан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл /нэгжээр/*

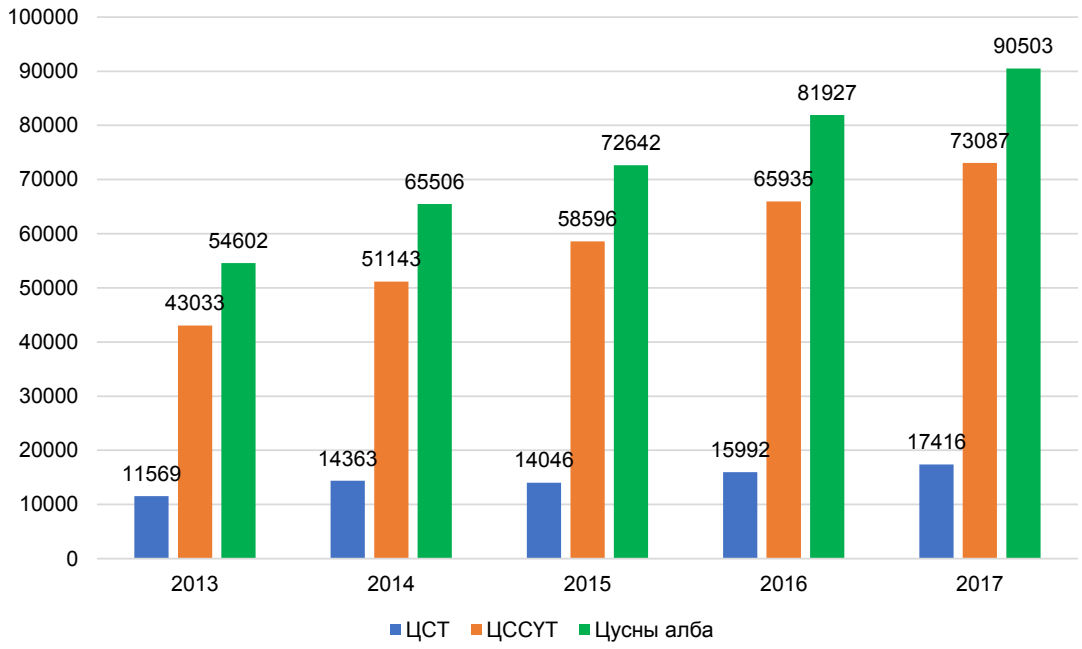

Зураг 10.7. *ЦССҮТ болон ЦСТ-ийн цус, цусан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, 2017 он*

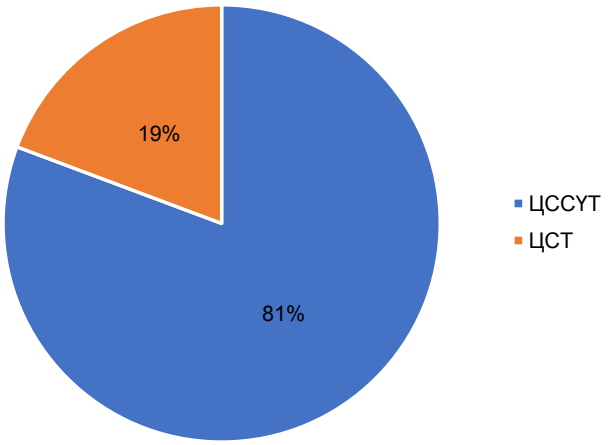

Улсын хэмжээнд цус, цусан бүтээгдэхүүний 81 хувийг ЦССҮТ-д, 19 хувийг ЦСТ-үүдэд үйлдвэрлэж байна.

БҮЛЭГ 11.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ

БҮЛЭГ 11.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ

Энэхүү бүлгийг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан болон эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого, зарлагын мэдээлэлд үндэслэн боловсруулав.

11.1. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

Зураг 11.1.1. *ДНБ-д эрүүл мэндийн салбарын зардлын эзлэх хувь*

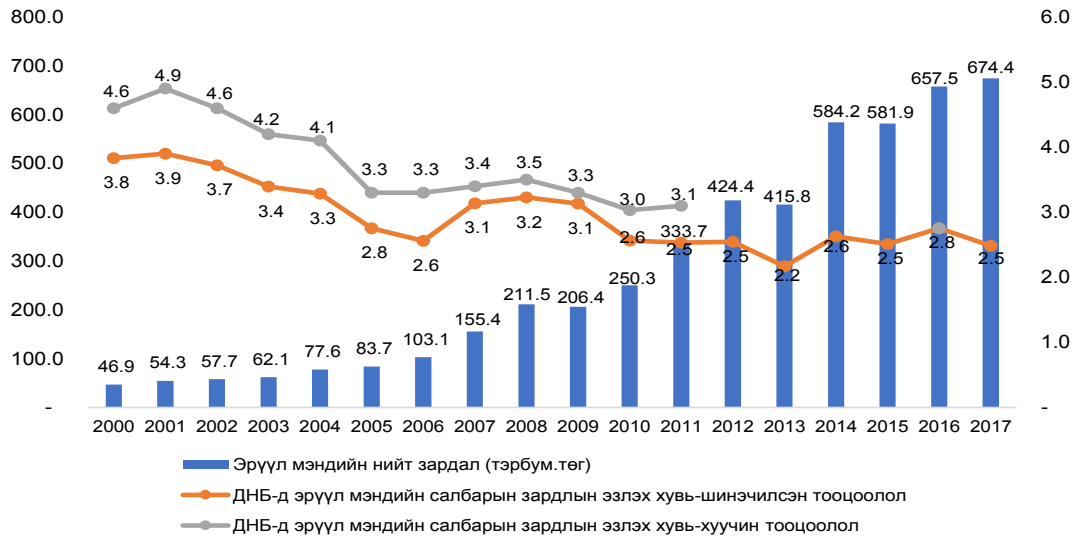

Эх үүсвэр: ЭМЯ-ны Санхүү, эдийн засгийн хэлтэс; ҮСХ

Үндэсний статистикийн хорооноос дотоодын нийт бүтээгдэхүүнийг тооцохдоо 2006, 2010, 2014 онуудад нийт 3 удаа тодотгол хийж, дотоодын нийт бүтээгдэхүүн болон үндэсний нийт орлогыг тооцох аргачлалыг 2007, 2013 онуудад тус тус шинэчлэн баталж, нийт 5 удаагийн өөрчлөлт хийсэн байна.

Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн болон үндэсний нийт орлогыг тооцох шинэчилсэн аргачлал болон тодотгол хийсэн тооцооллоор дотоодын нийт бүтээгдэхүүний хэмжээ өссөн байна.

Шинэчлэн тооцсон дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эрүүл мэндийн салбарын зардлын эзлэх хувийг тооцож үзэхэд, хуучин тооцооллоос буурсан дүнтэй байна.

Эрүүл мэндийн салбарын зардал мөнгөн дүнгээрээ өсч 2017 онд ДНБ-ний 2.5 хувийг эзэлж байна.

Зураг 11.1.2.А. *Эрүүл мэндийн салбарын зардал, эдийн засгийн ангиллаар (тэрбум төгрөгөөр)*

Зураг 11.1.2.Б. *Эрүүл мэндийн салбарын зардал, эдийн засгийн ангиллаар (хувиар)*

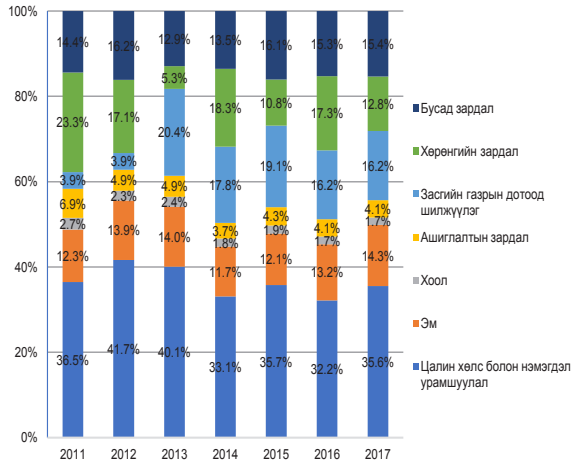

Эх үүсвэр: ЭМЯ-ны Санхүү, эдийн засгийн хэлтэс

Эрүүл мэндийн салбарын зардлыг эдийн засгийн 6 ангиллаар авч үзэхэд хөрөнгийн зардлаас бусад зардлууд өссөн дүнтэй байна.

Хөрөнгийн зардлын хувьд 2017 оныг 2016 онтой харьцуулахад 1.3 дахин буурсан ба хэлбэлзэл ихтэй байна.

2012 он хүртэл Засгийн газрын дотоод шилжүүлгийн зардалд “Нэг иргэнд нормативаар тооцсон зардал” буюу өрхийн эрүүл мэндийн төвийн зардлыг авч үзсэн ба 2013 оноос тус зардалд сумын эрүүл мэндийн төвийн зардал нэмэгдсэнтэй холбоотойгоор эрс өссөн байна.

2016 онд Спортын салбарыг Эрүүл мэндийн салбараас салгаж Боловсрол, Соёл, Шинжлэх ухаан, Спортын яаманд шилжүүлсэн бөгөөд Засгийн газрын дотоод шилжүүлгийн зардал 2016 оныг 2015 онтой харьцуулахад 1.2 дахин буурсан бол 2017 онд 2016 оноос 2.7 тэрбум төгрөгөөр өссөн үзүүлэлттэй байна.

Салбарын нийт зардлыг эдийн засгийн ангилалаар нь авч үзэхэд дийлэнх хувийг цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшууллын зардал эзэлж байна.

Зураг 11.1.3. *Эрүүл мэндийн салбарын зардал, үндсэн үйл ажиллагааны чиглэлээр (хувиар)*

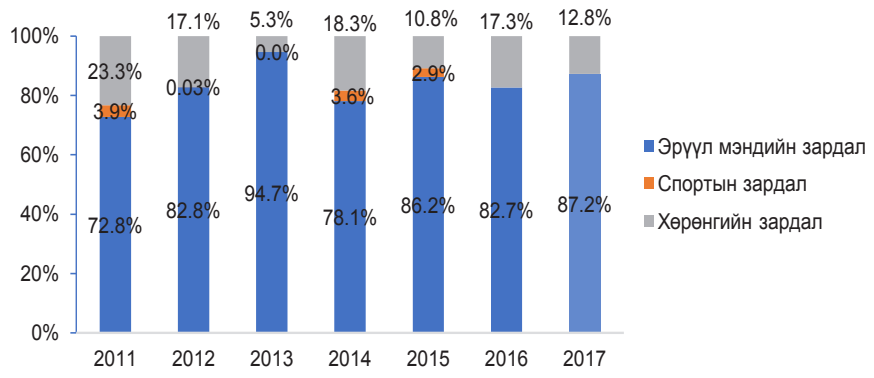

Эх үүсвэр: ЭМЯ-ны Санхүү, эдийн засгийн хэлтэс

Сүүлийн хоёр жилийн үзүүлэлтээр эрүүл мэндийн салбарын зардлын эзлэх хувь 2016 онд 82.7 хувь, 2017 онд 87.2 хувь болж өссөн ба хөрөнгийн зардал 17.3 хувиас 12.8 хувь болж буурсан байна.

Зураг 11.1.4. *Эрүүл мэндийн зардал, дэд бүлгээр (хувиар)*

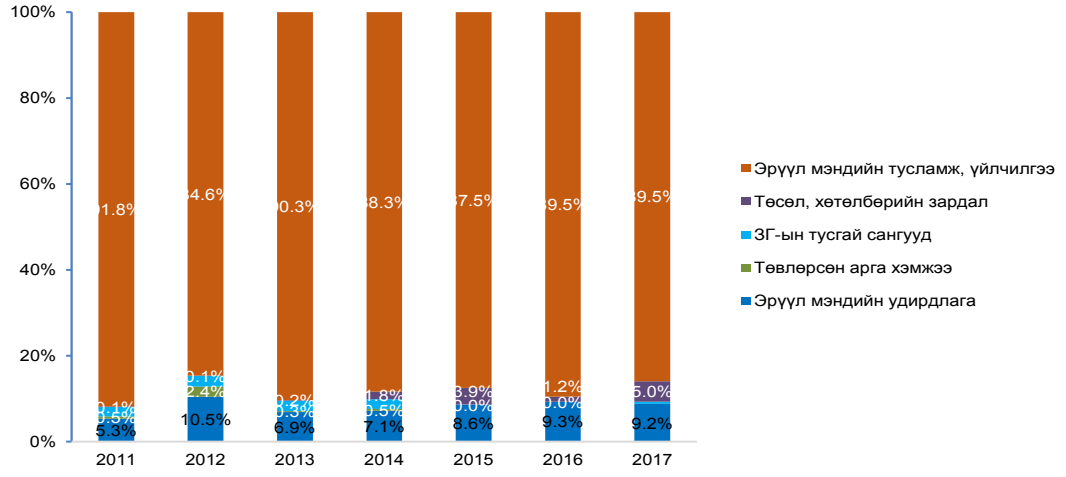

Эх үүсвэр: ЭМЯ-ны Санхүү, эдийн засгийн хэлтэс

Эрүүл мэндийн зардлыг дэд бүлгээр авч үзвэл, 2016 онд нийт санхүүжилтийн 89.5 хувийг эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээнд зарцуулж байсан бол 2017 онд өмнөх оны түвшинд байна. Эрүүл мэндийн удирдлагын зардал 9.3 хувиас 9.2 хувь болж 0.1 хувиар буурсан, төсөл хөтөлбөрийн зардал 1.2 хувиас 5.0 хувь болж 3.8 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. 2014, 2015 онуудад Засгийн газрын тусгай сангууд дээр зардал гараагүй бол 2017 онд 2.97 тэрбум төгрөг буюу 0.5 хувийн зардал гарчээ.

Зураг 11.1.5.А. *Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний зардал, тусламж, үйлчилгээний шатлалаар (тэрбум төгрөгөөр)*

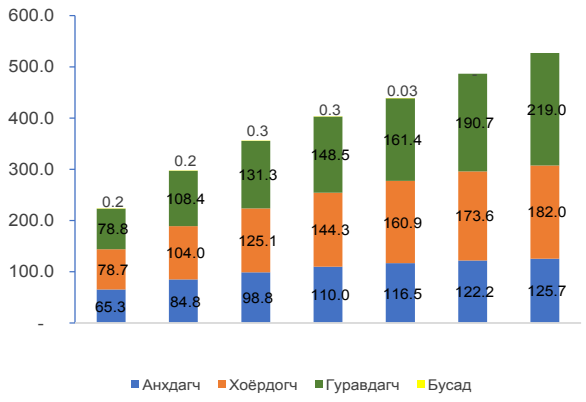

Зураг 11.1.5.Б. *Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний зардал, тусламж, үйлчилгээний шатлалаар (хувиар)*

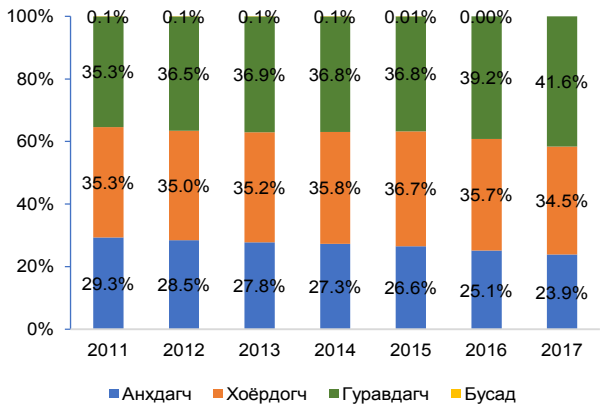

Эх үүсвэр: ЭМЯ-ны Санхүү, эдийн засгийн хэлтэс

[1]Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний зардалд өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв, сум дундын эмнэлэг, аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн эрүүл мэндийн төв, хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг, амаржих газар, түргэн тусламжийн төв, НЭМГ-ын харьяа бусад эмнэлэг, орон нутаг дахь уламжлалт анагаах ухааны төв, рашаан сувилал, орон нутаг дахь зоонозын өвчин судлалын төв, БОЭТ, төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төв, УАУТХ, шим тэжээлийн сорилтын лаборатори, эмийн сорилын лаборатори, хор судлалын лаборатори, хор судлалын лабораторийн зардлыг.,

[2]Эрүүл мэндийн удирдлагын зардалд ЭМЯ, ЭМХТ, аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын зардлыг

[3]Хавдар судлалын эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төсөл /Австри/, Эрүүл мэндийн хөгжил хөтөлбөр-4,5, Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төвийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх төсөл /Аврсти/, Улсын нэгдүгээр төв эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх /Австри/төслийн зардлыг тус тус оруулж тооцсон болно.

Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний зардлыг тусламж, үйлчилгээний шатлалаар авч үзвэл, сүүлийн 3 жилийн хугацаанд анхдагч шатлалд жилд дунджаар 5.2, хоёрдогч шатлалд 12.6, гуравдагч шатлалд 23.5 тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн байна. Мөн 2017 оныг өмнөх онтой харьцуулахад анхдагч шатлалын 3.5, хоёрдогч шатлалын 8.4, гуравдагч шатлалын тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагын зардал 28.3 тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн байна.

Сүүлийн 5 жилийн динамикаар харвал анхдагч шатлалд 23.9-27.8%, хоёрдогч шатлалд 34.5-36.7%, гуравдагч шатлалын тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагын зардалд 36.8-41.6%, бусад байгууллагын зардалд 0-0.1 хувийг тус тус зарцуулжээ.

Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний зардалд анхдагч шатлалын эрүүл мэндийн байгууллагын зардлын эзлэх хувь 2011 онд 29.3% байсан бол 2017 онд 23.9% болж 5.4 хувиар буурсан, хоёрдогч шатлалын зардлын эзлэх хувь 2011 онд 35.3% байсан бол 2017 онд 34.5% болж 0.8 хувиар буурсан, гуравдагч шатлалын зардлын эзлэх хувь 2011 онд 35.3% байсан бол 2017 онд 41.6% болж 6.3 хувиар өсчээ.

Зураг 11.1.6.А. *Хөрөнгийн зардал, хөрөнгө оруулалтын төрлөөр (тэрбум төгрөгөөр)*

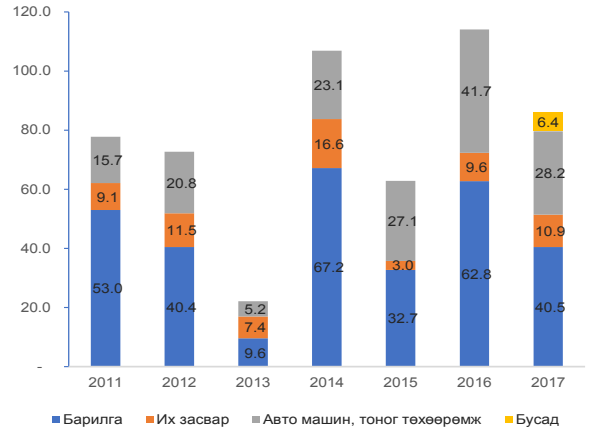

Зураг 11.1.6.Б. *Хөрөнгийн зардал, хөрөнгө оруулалтын төрлөөр (хувиар)*

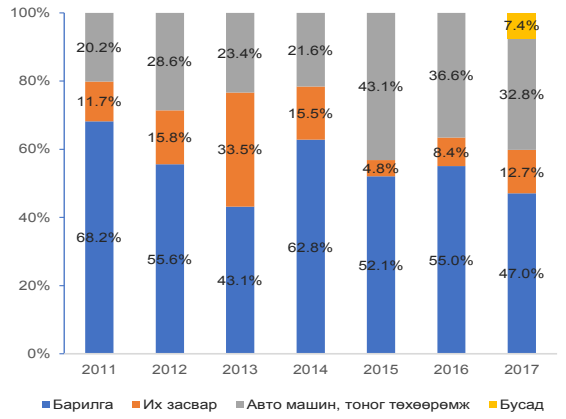

Эх үүсвэр: ЭМЯ-ны Санхүү, эдийн засгийн хэлтэс

Хөрөнгө оруулалтын зардлыг барилга, их засвар, авто машин, тоног төхөөрөмж болон бусад гэж бүлэглэсэн ба бүлгийн дүнгээр авч үзэхэд хэлбэлзэл ихтэй байгаа нь хөрөнгө оруулалтын тогтвортой бодлогоор зохицуулагдахгүй байгаа нь харагдаж байна. Барилга нийт хөрөнгө оруулалтын 43.1-68.2%, их засвар 4.8-33.5%, авто машин, тоног төхөөрөмжийн зардал 20.2-43.1 хувийг тус тус эзэлж байна.

[4]Анхдагч шатлалын тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагын зардалд өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв, сум дундын эмнэлгийн зардлыг.,
[5]Хоёрдогч шатлалын тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагын зардалд аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн эрүүл мэндийн төв, хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг, амаржих газар, түргэн тусламжийн төв, НЭМГ-ын харьяа бусад эмнэлэг, орон нутаг дахь уламжлалт анагаах ухааны төв, рашаан сувилал, орон нутаг дахь зоонозын өвчин судлалын төвийн зардлыг.,
[6]Гуравдагч шатлалын тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагын зардалд БОЭТ, төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төв, УАУХ-гийн зардлыг.,
7Бусад байгууллагын зардалд шим тэжээлийн сорилтын лаборатори, эмийн сорилтын лаборатори, хор судлалын лабораторийн зардлыг тус тус оруулан тооцсон.

Зураг.11.1.7. *Эрүүл мэндийн салбарын зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр (хувиар)*

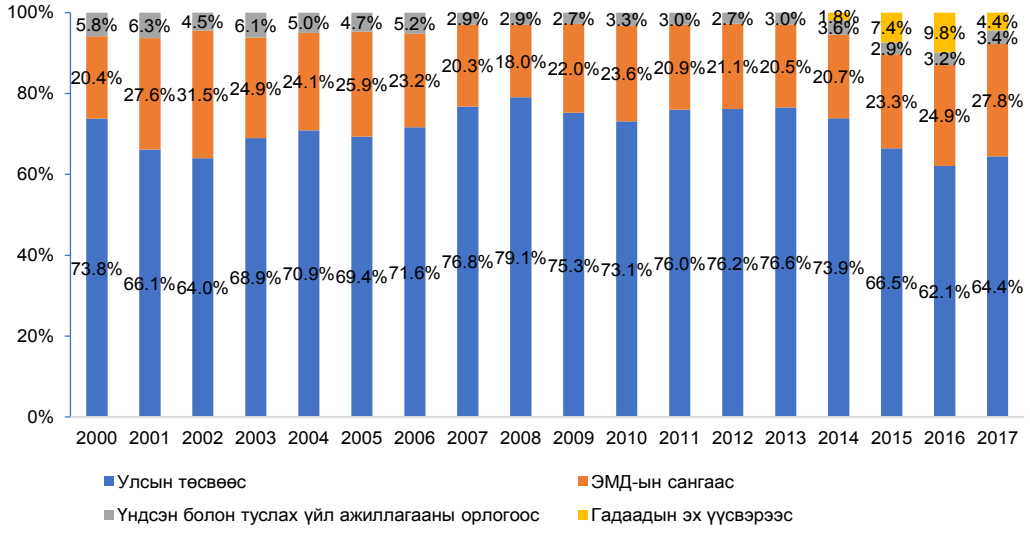

Эх үүсвэр: ЭМЯ-ны Санхүү, эдийн засгийн хэлтэс

Эрүүл мэндийн салбарын зардлын санхүүжүүлэх эх үүсвэрт Улсын төсөв, ЭМД-ын сан, Үндсэн болон туслах үйл ажиллагааны орлого, Гадаад эх үүсвэр тус тус байна. 2014 оноос гадаад санхүүжилтийн эх үүсвэр бүртгэгдэж эхэлсэн ба эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний болон нийгмийн эрүүл мэндийн хөтөлбөрүүд, хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаанд зарцуулжээ. 2017 оны байдлаар санхүүжилтийн эх үүсвэрийн 64.4% Улсын төсөв, 27.8% ЭМД-ын сан, 3.4 Үндсэн болон туслах үйл ажиллагааны орлого, 4.4% Гадаад эх үүсвэр байна.

11.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ОРЛОГО, ЗАРДАЛ

Зураг 11.2.1. *Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого, зардал (тэрбум төгрөгөөр)*

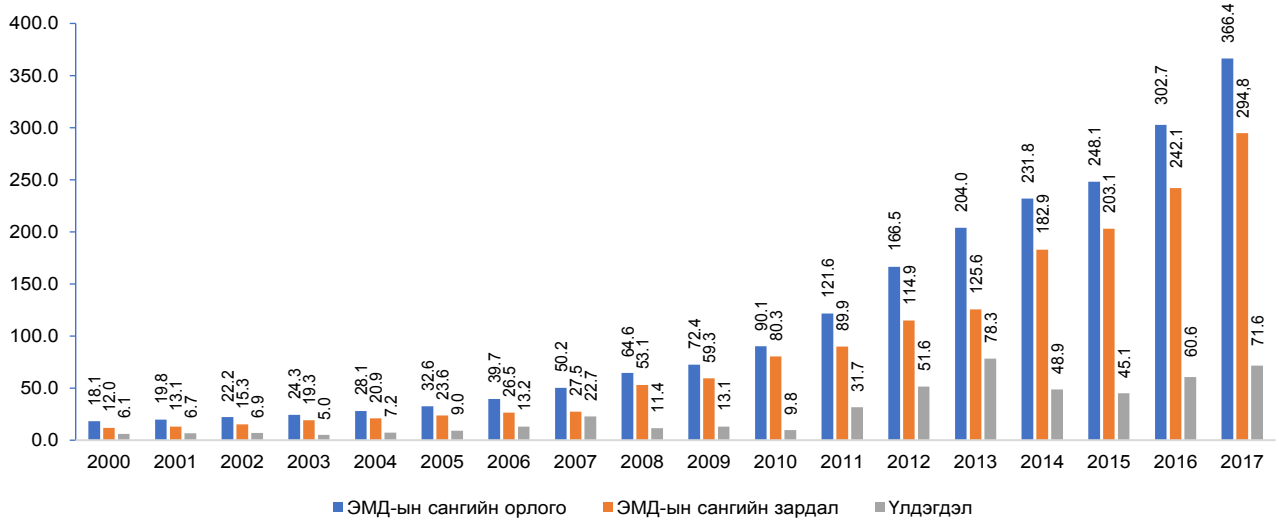

Эх үүсвэр: ЭМНДЕГ-ын Эрүүл мэндийн даатгалын бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар

2017 оны байдлаар эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого 366.4, зардал 294.8, үлдэгдэл 71.6 тэрбум төгрөг байна. Сангийн орлогын дунджаар 76.4 хувийг жилд зарцуулж ирсэн.

Зураг 11.2.2.А. *Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого, орлогын эх үүсвэрээр (тэрбум төгрөгөөр)*

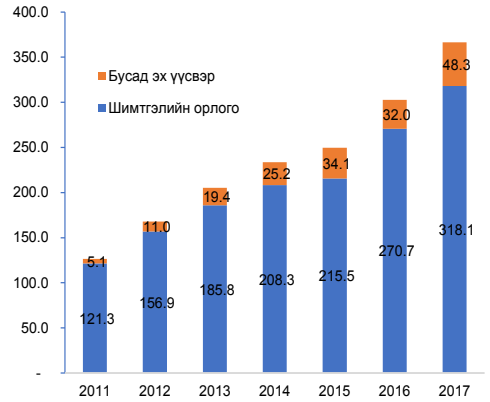

Зураг 11.2.2.Б. *Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого, орлогын эх үүсвэрээр (хувиар)*

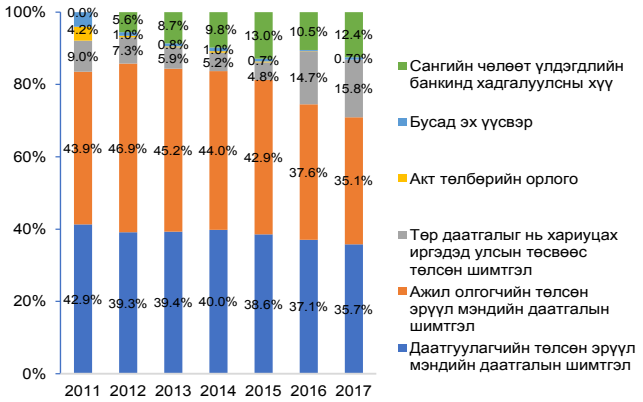

Эх үүсвэр: ЭМНДЕГ-ын Эрүүл мэндийн даатгалын бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар

Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого нь шимтгэл, бусад гэсэн 2 эх үүсвэрээс санхүүждэг. 2017 оны байдлаар шимтгэлийн орлого 318.1, бусад орлого 46.3 тэрбум байна. Бусад орлогын эх үүсвэрт акт, төлбөрийн орлого, сангийн чөлөөт үлдэгдлийг банкинд хадгалуулсны хүү, хандив тусламжийн орлого тус тус бүртгэгдсэн байна. Шимтгэлийн орлого нь 2017 оны байдлаар даатгуулагчийн төлсөн ЭМД-ын шимтгэл 35.7%, ажил олгогчийн төлсөн ЭМД-ын шимтгэл 35.1%, төр даатгалыг нь хариуцах иргэдэд улсын төсвөөс төлсөн шимтгэл 15.8%, бусад эх үүсвэрийн сангийн чөлөөт үлдэгдлийн банкинд хадгалуулсны хүү 12.4 хувийг тус тус эзэлж байна.

Зураг 11.2.3. *Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн зардал (хувиар)*

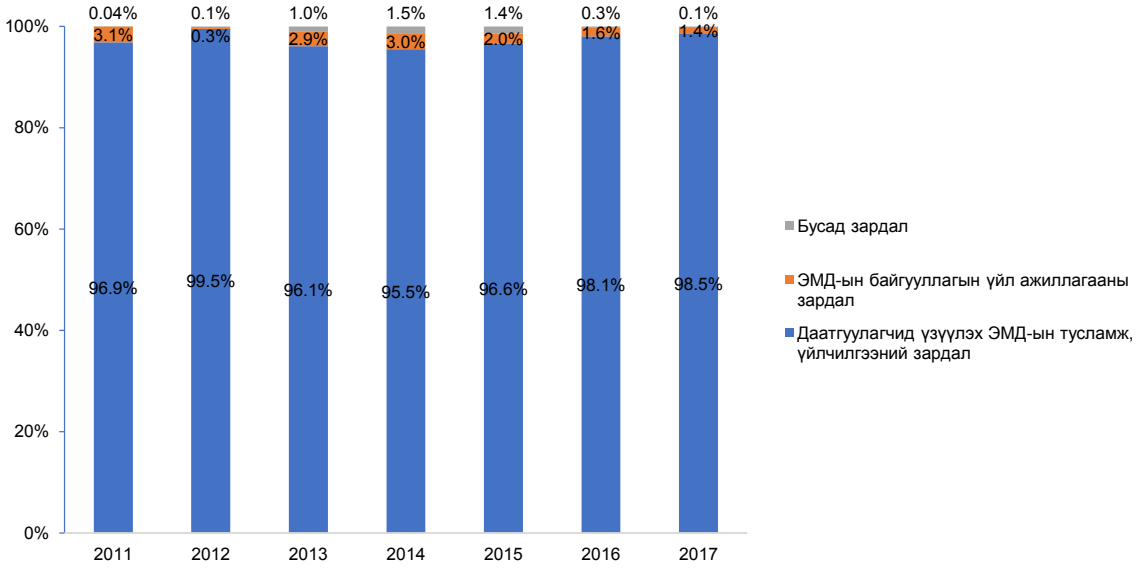

Эх үүсвэр: ЭМНДЕГ-ын Эрүүл мэндийн даатгалын бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар

Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 95.5-99.5% нь даатгуулагчид үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний зардал, байгууллагын үйл ажиллагааны зардалд 1.4-3.0%, бусад зардалд 0.1% байгаа нь өмнөх оноос 0.2 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Зураг 11.2.4. *Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн даатгуулагчид үзүүлэх тусламж үйлчилгээний зардал, даатгалын тусламж, үйлчилгээний ангилалаар (хувиар)*

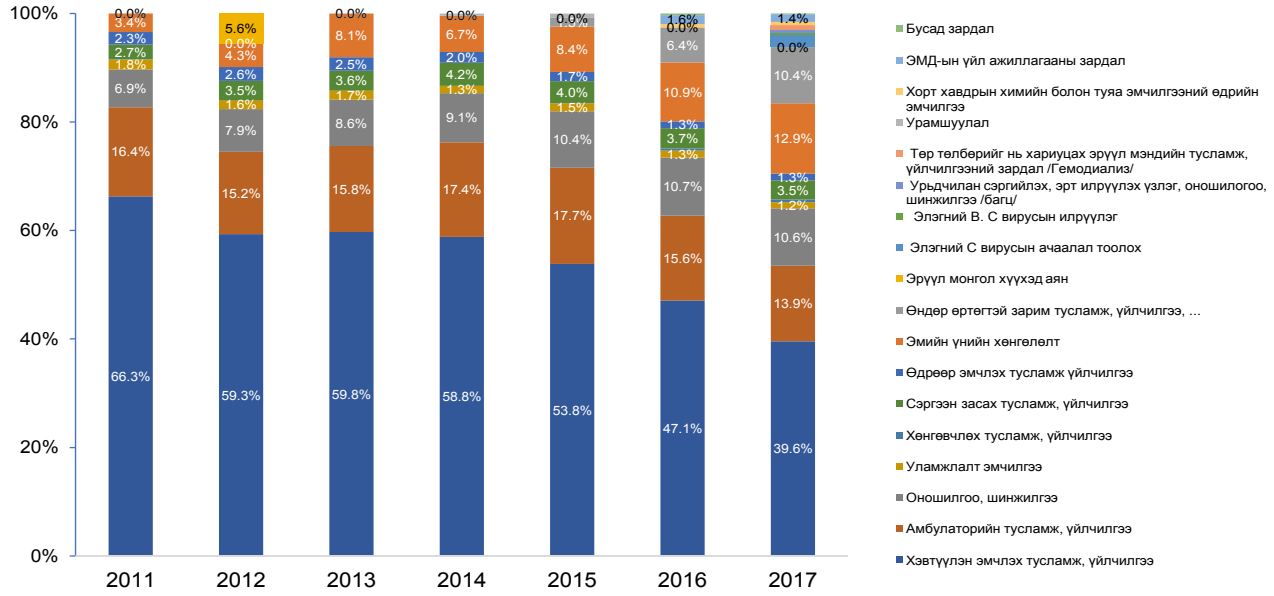

Эх үүсвэр: ЭМНДЕГ-ын Эрүүл мэндийн даатгалын бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар

Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн даатгуулагчид үзүүлсэн тусламж үйлчилгээний зардал 2017 оны байдлаар хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээнд 39.6%, амбулаторын тусламж үйлчилгээнд 13.9, эмийн үнийн хөнгөлөлтөд 12.9%, оношилгоо шинжилгээнд 10.0% болон бусад тусламж үйлчилгээнд 23.6 хувийг зарцуулсан байна. Хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээнд зарцуулсан зардал 66.3-39.6% болж буурсан байна.

Хүснэгт 11.2.1. *Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас даатгуулагчид үзүүлэх хэвтүүлэн эмчлэх болон өдрөөр эмчлэх тусламж, үйлчилгээний зардал, (хамгийн өндөр зардал бүхий 10 оношийн бүлэг), 2017 он*

Байр	Оношийн бүлгийн нэр	Хүний тоо (мянган хүн)	Мөнгөн дүн (тэрбум төгрөг)
1	Хатгаа, уушгины үрэвсэл	46.6	11.1
2	Даралт ихсэх өвчнүүд	40.0	10.0
3	Бөөр, шээсний замын үрэвсэл, нефрит	41.0	8.9
4	Элэгний С вирусийн ачаалал тоолох	62.7	6.6
5	Амьсгалын замын үрэвсэлт өвчнүүд	25.8	5.9
6	Мэдрэлийн тогтолцооны бусад эмгэг	23.2	4.7
7	Үе мөчний бусад мэс засал	9.1	4.2
8	Чихрийн шижин, хоол тэжээлийн ба бодисын солилцооны эмгэг	13.1	3.9
9	Зүрхний шигдээс, ишеми эмболизм, перикардит	14.9	3.7
10	Тархины судасны эмгэг, инсульт, түүний үлдэц	13.5	3.2
	Нийт	**290.0**	**62.2**

Эх үүсвэр: ЭМНДЕГ-ын Эрүүл мэндийн даатгалын бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар

2017 оны байдлаар Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлэх хэвтүүлэн эмчлэх тусламж үйлчилгээ болон өдрөөр эмчлэх тусламж, үйлчилгээний нийт зардалд (хүснэгт 11.2.1-д үзүүлсэн) 10 оношийн бүлгийн зардал хамгийн их зардлыг эзэлж байна. Зардлын эхний 10 байранд орж буй оношийн бүлгийн нийт зардал, тухайн тусламж үйлчилгээнд олгохоор тооцсон нийт зардлын 51.7 хувийг эзэлж байна.

[8]Шимтгэлийн орлогод даатгуулагчийн төлсөн эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл, ажил олгогчийн төлсөн эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл, төр даатгалыг нь хариуцах иргэдэд улсын төсвөөс төлсөн шимтгэл, акт төлбөрийн орлогыг.,

[9]Бусад эх үүсвэрт сангийн чөлөөт үлдэгдлийг банкинд хадгалуулсны хүү, эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл төлөх хугацааг хэтрүүлсэнд ногдуулсан алданги болон торгууль, залруулга хийгдсэн орлого, шилжүүлсэн орлого гэх мэт орлогыг оруулан тооцно.

[10]Акт төлбөрийн орлого гэдэг нь эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийг зөрчсөн байгууллага, холбогдох албан тушаалтанд даатгалын байцаагчийн тавьсан актын дагуу төлөх шимтгэл, төлбөр

Хүснэгт 1. Эрүүл мэнд, спортын сайдын багцын санхүүжилтийн үндсэн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ДНБ, үйлдвэрлэлийн аргаар, оны үнээр (сая.төг)	2,361,156.9	3,041,405.7	4,027,558.6	4,956,647.2	6,555,569.4	6,590,637.1	9,756,588.4	13,173,763.4	16,688,419.6	19,174,242.6	22,227,054.3	23,166,779.1	23,886,409.5	27,167,034.7
Эрүүл мэнд, спортын салбарын нийт зардал (сая.төг)	77,571.3	83,725.9	103,168.3	155,400.0	211,497.1	206,429.3	250,264.7	333,702.5	424,387.9	415,823.8	584,164.7	581,851.5	657,478.0	674,392.3
ДНБ-д эрүүл мэнд, спортын салбарын зардлын эзлэх хувь	3.3	2.8	2.6	3.1	3.2	3.1	2.6	2.5	2.5	2.2	2.6	2.5	2.8	2.5
Нэг хүнд ногдох эрүүл мэндийн зардал (төг)	30,799.4	32,862.0	40,029.1	43,092.0	79,529.7	76,183.0	90,732.5	119,764.5	149,447.6	143,436.4	197,145.6	192,229.2	217,214.3	212,213.3
Зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр (сая төгрөг)														
Улсын төсвөөс	55,284.1	58,675.0	74,843.5	118,900.0	167,680.3	154,356.2	183,939.8	236,443.9	310,604.8	318,346.3	438,232.1	386,847.1	409,356.7	435,061.5
ЭМД-ын сангаас	18,793.4	21,929.1	24,196.6	31,400.0	38,212.4	45,086.7	59,457.4	65,127.3	85,955.7	85,133.5	122,842.7	135,363.3	164,436.8	187,605.4
Үндсэн болон туслах үйл ажиллагааны орлогоос	3,869.2	3,998.7	5,462.5	4,500.0	6,178.5	5,630.0	8,199.1	9,467.8	11,073.2	12,339.1	21,351.3	16,995.7	20,769.2	22,870.6
Гадаад эх үүсвэрээс	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10,850.8	42,821.2	64,757.9	29,679.0

Тайлбар: * ҮСХ-ны статистикийн мэдээллийн нэгдсэн сан /www.1212.mn/statHtml/stat.Html.do/

Хүснэгт 2. Эрүүл мэнд, спортын сайдын багцын зардал, эдийн засгийн ангиллаар (сая төгрөг)

Эдийн засгийн ангилал	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Нийт зардал	77,571.3	83,725.9	103,168.3	155,400.0	211,497.1	206,429.3	250,264.7	333,702.5	424,387.9	415,823.8	584,164.7	581,851.5	657,500.0	674,392.3
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал	22,292.5	24,194.6	33,437.3	63,300.0	92,982.4	92,743.8	100,363.8	121,680.3	176,880.1	166,808.4	193,195.5	207,980.8	211,600.0	239,864.69
Эм	11,235.9	11,881.4	13,361.1	15,600.0	23,298.1	25,415.6	34,982.2	41,101.3	58,893.5	58,227.2	68,589.4	70,433.6	86,648.8	96,552.90
Хоол	3,160.6	3,317.7	3,577.1	4,100.0	5,814.1	6,911.5	7,777.9	9,011.3	9,933.1	9,859.1	10,677.2	11,041.4	11,424.8	11,566.40
Ашиглалтын зардал	9,409.1	10,858.2	12,118.7	14,400.0	14,974.6	15,096.3	19,576.8	22,896.9	20,871.8	20,355.7	21,828.3	25,110.3	26,968.8	27,585.60
Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг *	2,202.3	3,455.1	4,056.2		9,230.1	9,674.1	10,209.8	13,125.7	16,557.3	84,776.0	104,056.9	110,959.1	106,330.8	109,024.43
Хөрөнгийн зардал	3,576.1	3,459.8	5,799.5	10,846.1	15,758.7	20,591.4	41,112.8	77,765.9	72,694.5	22,161.8	106,870.7	62,870.5	114,060.3	86,130.92
Барилга	1,887.3	1,818.1	2,054.3	6,603.5	7,378.8	12,156.9	24,299.8	53,023.2	40,440.3	9,558.4	67,160.1	32,740.2	62,789.5	40,457.0
Их засвар	1,147.9	1,096.1	886.9	1,756.5	4,593.2	5,434.9	7,631.0	9,060.3	11,457.2	7,426.6	16,589.5	3,003.3	9,569.3	10,945.0
Авто машин, тоног төхөөремж	540.9	545.6	2,858.3	2,486.1	3,786.7	2,999.6	9,181.9	15,682.4	20,797.0	5,176.7	23,121.0	27,127.1	41,695.1	28,244.2
Бусад хөрөнгийн зардал	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6484.8
Бусад зардал	25,694.8	26,559.0	30,818.5	47,153.9	49,439.1	35,996.6	36,241.5	48,121.2	68,557.5	53,635.5	78,946.7	93,455.8	100,446.5	103,667.32

Тайлбар: * Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг нь 2000, 2001, 2002, 2007 онуудад бусад зардалд бүртгэгдсэн болно.

Хүснэгт 3. *Эрүүл мэндийн сайдын багцын зардлын бүтэц (сая төгрөг)*

Эрүүл мэндийн салбарын зардал	2013	2014	2015	2016	2017
Эрүүл мэндийн зардал	**393 662.0**	**456 415.3**	**501 823.2**	**543 417.8**	**588 394.1**
Эрүүл мэндийн удирдлага	27 034.2	32 618.0	43 150.3	50 535.6	53 919.7
Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ	355 565.6	403 125.5	438 897.0	486 401.8	526 726.7
Өрхийн эрүүл мэндийн төв	84 776.0	94 655.2	101 279.3	106 330.8	109 024.4
Сумын эрүүл мэндийн төв					
Тосгоны эрүүл мэндийн төв	1 081.6	1 147.2			
Сум дундын эмнэлэг	12 982.2	14 187.3	15 260.5	15 826.8	16 683.5
Түргэн тусламжийн төв	5 494.7	5 766.4	6 151.3	6 663.4	7 076.8
Орон нутаг дахь зоонозын өвчин судлалын төв	2 818.3	2 982.6	3 156.7	3 238.6	3 358.3
Орон нутаг дахь уламжлалт анагаах ухааны төв, рашаан сувилал	1 471.7	1 741.8	1 838.6	1 885.7	2 054.4
Амаржих газар	9 766.7	12 094.3	13 634.2	14 930.9	15 769.0
Хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг	66 142.4	7 969.7	9 126.4	9 780.8	10 640.4
Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг		70 825.3	78 901.8	83 752.4	91 541.3
Дүүргийн эрүүл мэндийн төв, нэгдсэн эмнэлэг	34 521.6	37 697.3	42 103.8	47 481.4	45 263.5
НЭМГ-ын харъяа бусад эмнэлэг	4 920.8	5 268.3	5 989.9	5 847.5	6 269.0
БОЭТ	26 455.2	28 275.1	30 958.2	32 946.4	34 692.0
Төв эмнэлэг	34 129.5	38 571.0	44 828.8	58 651.6	68 991.4
Тусгай мэргэжлийн төв	69 389.5	80 182.3	84 130.1	97 505.1	113 693.8
Уламжлалт анагаах ухаан, технологийн хүрээлэн	1 363.9	1 504.6	1 510.0	1 560.4	1 668.7
Бусад	251.4	257.0	27.4	-	-
Төвлөрсөн арга хэмжээ	1 023.7	2 271.9	-	-	-
ЗГ-ын тусгай сангууд	9 410.7	10 375.0	128.9	-	2 967.6
Төсөл, хөтөлбөрийн зардал	627.8	8 024.9	19 646.9	6 480.2	29 411.5
Спортын зардал	**-**	**20 878.7**	**17 157.8**	**-**	**-**
Хөрөнгийн зардал	**22 161.8**	**106 870.7**	**62 870.5**	**114 060.3**	**85 998.2**
Нийт зардал	**415 823.8**	**584 164.7**	**581 851.5**	**657 478.1**	**674 392.3**

Хүснэгт 4. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого, зардал

ЭМД-ын сангийн орлого, зардлын үзүүлэлт	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Хүний тоо (мянган хүн)	Мөнгөн дүн (сая төгрөг)	Хүний тоо (мянган хүн)	Мөнгөн дүн (сая төгрөг)	Хүний тоо (мянган хүн)	Мөнгөн дүн (сая төгрөг)	Хүний тоо (мянган хүн)	Мөнгөн дүн (сая төгрөг)	Хүний тоо (мянган хүн)	Мөнгөн дүн (сая төгрөг)	Хүний тоо (мянган хүн)	Мөнгөн дүн (сая төгрөг)
ЭМД-ын сангийн орлого	2 593.6	166 500.8	2 864.5	203 954.2	3 064.8	231 800.2	3 003.7	248 130.7	2,966.3	302,676.9	2,983.9	366,423.4
Даатгуулагчийн төлсөн эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл	1 123.8	65 681.0	1 206.3	80 596.0	1 241.3	92 995.2	1 204.8	96 114.6	1,374.4	112,153.9	1,224.9	130,929.5
Ажиллагсдаас төлсөн шимтгэл	742.0	61 639.5	803.9	75 943.9	832.9	87 980.2	799.8	91 111.7	-	-	836.5	110,990.5
Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэн, малчин, тодорхой ажил хөдөлмөр эрхлээгүй иргэнээс төлсөн шимтгэл	381.8	4 041.5	402.4	4 652.1	408.4	5 015.1	405.0	5 003.0	-	-	388.4	19,939.0
Ажил олгогчийн төлсөн эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл		78 375.0		92 417.1		102 420.0		106 726.7	-	113,730.3	-	128,719.2
Төр даатгалыг нь хариуцах иргэдэд улсын төсвөөс төлсөн шимтгэл	1 469.8	12 151.5	1 658.3	12 151.5	1 823.5	12 033.2	1 798.9	12 040.2	1,591.9	44,469.1	1,759.0	58,064.8
Акт төлбөрийн орлого		9 341.8		17 695.7		22 896.8		32 249.6	-	31,800.0		408.1
Сангийн чөлөөт үлдэгдлийн банкинд хадгалуулсны хүү		669.6		590.3		883.9		643.7	-	-	-	45,617.1
Эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл төлөх хугацааг хэтрүүлсэнд ногдуулсан алданги		215.4		308.2		468.3		279.8	-	454.5	-	214.5
Бусад эх үүсвэр		66.4		195.4		102.6		76.1	-	69.0	-	2,470.1
ЭМД-ын сангийн зардал, тусламж, үйлчилгээний ангиллаар		114 898.9		125 636.0		182 919.3		203 070.5	5,708.11	246,778.3	6,860.85	294,851.0
Даатгуулагчид үзүүлэх ЭМД-ын тусламж, үйлчилгээний зардал, гүйцэтгэлээр		114 357.7		120 737.4		174 680.9		196 133.5	5,708.1	242,077.6	6,860.8	290,370.3
Даатгуулагчид үзүүлэх ЭМД-ын тусламж, үйлчилгээний зардал, олгохоор тооцсоноор	4 126.4	113 786.6	3 843.2	120 813.5	4 452.1	174 592.7	5 042.6	196 392.1	-	242,077.6	6,860.8	294,851.0
Хэвтүүлэн эмчлэх тусламж, үйлчилгээ	362.3	67 516.9	374.1	72 187.8	419.1	102 733.1	427.0	105 733.6	462.6	113,971.9	474.3	116,671.1
Амбулаторийн тусламж, үйлчилгээ	1 636.8	17 286.4	1 755.1	19 091.2	1 971.6	30 434.3	2 242.0	34 849.2	2,411.1	37,854.8	2,653.4	41,109.1
Оношилгоо, шинжилгээ	716.0	8 947.6	753.6	10 369.9	861.9	15 808.8	939.1	20 371.3	1,116.6	25,940.1	1,544.9	31,113.3
Уламжлалт эмчилгээ	20.6	1 853.7	22.0	2 044.0	20.6	2 327.8	26.0	2 966.2	28.1	3,193.5	29.8	3,409.9
Хөнгөвчлөх тусламж, үйлчилгээ	0.1	11.5	0.1	10.8	0.2	61.1	0.4	123.9	2.9	870.8	5.0	1,489.9
Сэргээн засах тусламж, үйлчилгээ	55.8	4 017.8	58.7	4 342.8	67.7	7 402.3	71.4	7 847.3	-	9,035.4	94.0	10,351.9
Рашаан сувиллын үйлчилгээ	54.9	3 955.3	57.4	4 244.9	66.8	7 298.1	70.5	7 748.1	82.1	9,035.4	92.2	10,140.4
Клиник сувиллын үйлчилгээ	0.9	62.6	1.3	97.8	0.9	104.2	0.9	99.2	-	-	1.9	211.5
Өдрөөр эмчлэх тусламж үйлчилгээ	24.5	2 931.3	24.8	3 033.2	28.4	3 444.4	27.8	3 383.6	25.5	3,106.4	30.5	3,729.2
Эмийн үнийн хөнгөлөлт	706.9	4 886.4	854.5	9 727.4	1 073.3	11 634.6	1 286.3	16 450.8	1,564.9	26,291.0	1,580.3	38,114.9
Өндөр өртөгтэй зарим тусламж, үйлчилгээ, шаардлагатай эмнэлгийн хэрэгсэл, зарим төрлийн хиймэл цорго, сэргээн засах зориулалтаар хийгдэх протез, ортопедийн хэрэгсэл	-	-	-	-	-	-	2.1	3 036.4	11.4	15,562.0	18.6	30,566.0
Өрхийн эмнэлэг	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эрүүл монгол хүүхэд	603.3	6 335.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Элэгний С вирусын ачаалал тоолох											63	6.6
Элэгний В. С вирусын илрүүлэг											303	0.8
Урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх үзлэг, оношилгоо, шинжилгээ /багц/											42	2.1
Төр төлбөрийг нь хариуцах эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний зардал / Гемодиализ/											18	2.3
Урамшуулал	-	-	0.3	6.4	9.3	746.4	20.4	1 629.7	-	-	-	-
ЭМД-ын байгууллагын үйл ажиллагааны зардал		398.2		3 693.7		5 491.0		4 114.0		3,913.9		4,110.9
Бусад зардал		143.0		1 204.9		2 747.4		2 823.0		786.7		369.8
ЭМД-ын сангийн зардал, салбараар*		113 786.6		120 813.5		174 592.7		196 392.1		54,765.8		0.0
Улсын салбар		89 374.7		89 760.2		128 768.0		141 626.2		54,765.8		-
Хувийн салбар		24 411.9		31 053.4		45 824.8		54 765.8		-		-
Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн тухайн оны үлдэгдэл		51 601.9		78 318.2		48 880.9		45 060.2		55,898.6		71,572.4
Даатгалын хамралтын хувь	90.4%		97.7%		102.3%		98.1%		86.8%		95.6%	

Тайлбар: * 2012-2017 оны “ЭМД-ын сангийн зардал, салбараар” үзүүлэлтийн задаргаа

Хүснэгт 5. *2017 оны эрүүл мэндийн даатгалын сангийн зардал, өртөг ойролцоо оношийн бүлгээр*

Оношийн бүлгийн код	Оношийн бүлгийн нэр	Хүний тоо	Мөнгөн дүн
1	Цус харвалт,тархины шигдээс	4,241	1,073,533,610
2	Тархины судасны эмгэг, инсульт, түүний үлдэц	13,499	3,195,060,823
3	Тархи, нугас, захын мэдрэлийн эмгэг	8,122	1,667,976,214
4	Мэнэн	223	78,859,214
5	Уналт таталт, эпилепсийн байдал	4,473	1,379,914,338
6	Мигрен ба толгойн бусад өвдөлт	14,099	3,036,114,691
7	Мэдрэлийн тогтолцооны бусад эмгэг	23,168	4,699,002,421
8	Тархи нугас, захын мэдрэлийн мэс засал	401	247,971,711
9	Нүдний алимны ба болрын эмгэг	818	150,757,610
10	Нүдний томоохон үрэвсэлт өвчин	859	153,319,839
11	Мэдрэлийн гаралтай нүдний эмгэг	287	49,247,595
12	Нүдний бусад эмгэг	541	94,566,109
13	Нүдний мэс засал	5,928	1,566,573,405
14	Тэнцвэрийн үйлийн эмгэг ба дүлийрэл	947	142,456,118
15	Чих хамар хоолойн үрэвсэлт өвчнүүд	4,536	918,260,841
16	Чих, хамар, ам ба хоолойн бусад өвчнүүд	11,768	2,312,362,722
17	Хамар хоолойн мэс засал	1,644	409,387,916
18	Сонсголын эрхтний мэс засал	5,371	1,279,546,279
19	Амьсгалын замын үрэвсэлт өвчнүүд	25,829	5,904,758,011
20	Хатгаа, уушигны үрэвсэл	46,631	11,101,178,853
21	Багтраа, багтраат байдал, бронхиектази	2,568	478,169,062
22	Уушгины завсрын эмгэг,хэнхдэг идээрлэх	263	57,922,445
23	Эмфизема, пневмоторакс, нэвчээс ба бусад өвчин	3,757	1,003,917,315
24	Цээжний хөндийн мэс засал	140	55,357,943
25	Цээжин доторх болон дотор эрхтний гэмтэл бэртэл	384	98,352,576
26	Зүрхний шигдээс, ишеми эмболизм, перикардит	14,916	3,676,745,434
27	Зүрхний дутгагдал, хүндрэлүүд	250	56,079,084
28	Вений судасны эмгэгүүд, тромбоз, тромбофлебит	1,771	217,570,462
29	Гол судас, артерийн судасны эмгэгүүд	153	34,456,400
30	Атеросклероз	1,946	390,393,631
31	Даралт ихсэх өвчнүүд	40,041	10,035,441,379
32	Зүрхний хэрхт болон хавхлагын эмгэг	1,490	291,995,636
33	Зүрхний хэм алдагдал ба дамжуулалтын эмгэг	613	118,318,255
34	Цээжний бах цээжээр өвдөх	6,555	1,272,017,826
35	Кардиомиопати, миокардит, хэрхт өвчин	5,269	1,085,103,241
36	Цусны эргэлтийн тогтолцооны бусад онош	232	39,270,859
37	Зүрхний мэс засал	90	68,249,422
38	Судасны мэс засал	4,267	1,398,211,036
39	Шүд ба амны хөндийн өвчин	2,129	313,911,946
40	Эрүү нүүрний мэс засал	262	112,800,137
41	Перитонит, гэдэсний эмгэг	176	47,306,898
42	Мухар олгойн эмгэг	393	100,446,372
43	Цочмог мухар олгойн мэс засал	10,610	2,688,788,834
44	Цавь гуяны ивэрхий	101	20,584,815
45	Цавь гуяныхаас бусад ивэрхий	39	10,326,184
46	Ивэрхий мэс засал	1,572	405,559,924
47	Ходоод гэдэсний шархлаа, үрэвсэл, цүлхэнт өвчнүүд	11,377	2,332,310,532
48	Ходоодны шархлааны мэс засал	132	59,141,823
49	Улаанхоолойн эмгэг	718	139,285,325
50	Гэдэсний судасны болон бусад онош	150	42,591,420
51	Гэдэс түгжрэх, бөглөрөх	305	66,039,096
52	Халдварын бус ходоод гэдэсний үрэвсэлт өвчин	11,476	3,080,385,768
53	Хоол шингээх тогтолцооны бусад өвчин	1,302	277,585,128
54	Нарийн бүдүүн гэдэсний мэс засал	876	273,112,593
55	Элэгний хордлого, хатуурал дутагдал	9,125	2,212,305,891
56	Нойр булчирхайн эмгэг	5,706	1,284,858,749
57	Элэг ба нойр булчирхайн мэс засал	128	74,112,180
58	Элэгний архаг үрэвсэл ба бусад эмгэг	13,179	2,930,630,772
59	Цөсний замын эмгэг	4,347	930,371,386
60	Цөсний замын мэс засал	2,719	1,340,826,809
61	Хоол боловсруулах замын дурангийн мэс засал	5,021	1,432,983,080
62	Хоол боловсруулах замын бусад мэс засал	2,333	734,549,188
63	Эд эрхтэн гэмтэн тайрагдах, няцран бэртэх	246	65,109,518
64	Ye мөчний бусад мэс засал	9,130	4,164,030,517
65	Эд эрхтэн өнгөц бэртэх, ил шарх, мэдрэл, судас, шөрмөс бэртэх	6,199	1,662,555,307

Оношийн бүлгийн код	Оношийн бүлгийн нэр	Хүний тоо	Мөнгөн дүн
66	Хугарал, мултрал, сунах, тулах	4,357	1,305,083,210
67	Остеомиелит, яс сийрэгжих, зөөлрөх болон ясны бусад эмгэг	845	203,104,309
68	Эмийн эмчилгээ шаардсан нурууны эмгэг	7,711	1,426,235,091
69	Артрит, артропати, үе холбох эдийн бусад эмгэг	13,861	3,174,581,683
70	Бусад гэмтэл бэртэл	1,735	385,357,027
71	Өөр бүлэгт ангилаагүй бусад мэс засал	5,042	1,418,594,860
72	Арьсны идээт болон мөөгөнцөрт өвчнүүд	7,040	1,607,792,739
73	Арьсны цэврүүтэх өвчнүүд	80	16,675,438
74	Харшлын гаралтай арьсны өвчнүүд	12,853	2,320,755,070
75	Арьсны дайврын өвчнүүд	167	30,104,527
76	Арьсны бусад өвчнүүд	1,694	344,259,839
77	Чихрийн шижин, хоол тэжээлийн ба бодисын солилцооны эмгэг	13,105	3,872,454,167
78	Дотоод шүүрлийн бусад эмгэг	1,192	339,910,826
79	Бамбай булчирхайн мэс засал	414	91,245,567
80	Дотоод шүүрэл, тэжээлийн ба бодисын солилцооны өвчнүүдийн мэс засал	98	37,998,600
81	Бөөрний дутмагшил	1,003	267,347,696
82	Бөөрний шээсний замын үрэвсэл, нефрит	40,950	8,943,910,001
83	Бөөрний мэс засал	154	55,765,803
84	Бөөр шээсний замын чулуу	425	104,635,613
85	Бөөрний чулуу авах мэс засал	32	14,908,644
86	Бөөр шээсний замын хам шинж, түүдгэнцэрийн эмгэг	557	137,768,251
87	Бөөр шээсний замын бусад эмгэг	1,458	340,925,704
88	Шээс бэлгэсийн эрхтний дурангийн мэс засал	1,423	384,841,117
89	Давсагны мэс засал	43	13,849,446
90	Бөөр шээсний замын бусад мэс засал	121	41,325,541
91	Эрэгтэйн нөхөн үржихүйн эрхтний эмгэг	1,705	401,245,489
92	Түрүү булчирхайн мэс засал	199	72,454,065
93	Эр бэлэг эрхтний бусад мэс засал	1,091	367,956,336
94	Эмэгтэйн нөхөн үржихүйн эрхтний үрэвсэл	8,274	1,499,564,492
95	Эмэгтэйн нөхөн үржихүйн эрхтний бусад эмгэг	6,759	1,440,322,829
96	Бага аарцгийн хөндийн мэс засал	648	221,694,542
97	Эмэгтэйчүүдийн дурангийн мэс засал	704	116,069,988
98	Эмэгтэйчүүдийн бусад мэс засал	2,168	475,446,495
99	Умайн болон бусад эрхтний хоргүй хавдар ур	2,345	482,863,327
100	Цусны бүлэгнэлтийн эмгэг	249	61,302,585
101	Цус багадалтын эмгэгүүд	1,034	211,906,129
102	Цус ба цус төлжүүлэх эрхтний бусад эмгэг	1,233	221,462,104
103	Эмийн болон бусад хордлого, хорт нөлөө	212	62,961,664
104	Түлэгдэлт, хөлдөлт, осгох, оглорол, корризи	1,847	624,892,987
105	Эд эрхтэнд гадны биет орох	139	43,193,101
106	Төрөлхийн гажиг, согогын хам шинжүүд	1,708	493,660,636
107	Эрүүл мэндийн байдалд нөлөөлүүд болох бусад эмгэг	279	58,490,623
108	Мэс заслын бус чиглэлийн амбулаторийн үйлчилгээ	1,562,970	23,444,957,236
109	Мэс заслын чиглэлийн амбулаторийн үйлчилгээ	1,090,395	17,664,085,014
110	Оношлогоо шинжилгээ	1,544,917	31,113,421,222
111	Уламжлалт эмчилгээ	29,833	3,409,858,215
112	Хорт хавдрын болон бусад хөнгөвчлөх эмчилгээ, үйлчилгээ	5,029	1,489,857,486
113	Рашаан сувиллын үйлчилгээ	92,317	10,144,139,903
114	Клиник сувиллын үйлчилгээ	1,264	146,979,184
115	Удаан хугацаагаар нөхөн сэргээх эмчилгээ үйлчилгээ	459	60,772,544
116	Өндөр өртөгтэй тусламж үйлчилгээ	18,580	30,590,619,514
117	Хорт хавдрын химийн өдрийн эмчилгээ	3,552	1,598,400,000
118	Хорт хавдрын туяаны өдрийн эмчилгээ	224	331,650,000
119	Эмийн үнийн хөнгөлөлт	1,580,303	38,114,976,055
120		-	-
121	Төр төлбөрийг нь хариуцах эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний зардал / Гемодиализ/	16,743	2,092,875,000
122		1,675	196,700,275
123	Элэгний В.С вирусийн илрүүлэг	303,027	848,475,600
124	Элэгний С вирусийн ачаалал тоолох	1,570	125,060,000
125	Элэгний С вирусийн ачаалал тоолох	61,133	6,518,505,000
126	Урьдчилан сэргийлэх /Багц/	42,063	2,103,150,000
Нийт		**6,860,849**	**290,370,330,927**

БҮЛЭГ 12.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЗАРИМ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

ТӨРСӨН ЭХ /БОДИТ ТОО/

№	Аймаг/хот	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Архангай	1742	1989	2045	1946	2005	1973	2101	2170	2037	1951	1890
2	Баян-Өлгий	2520	2647	2558	2459	2569	2568	2783	2801	2761	2838	2844
3	Баянхонгор	1725	2046	2047	1874	2098	2119	2308	2174	2125	1960	1997
4	Булган	814	942	1060	975	962	953	1023	999	985	868	825
5	Говь-Алтай	1209	1365	1374	1303	1310	1373	1376	1265	1284	1176	1216
6	Говьсүмбэр	286	304	361	379	352	443	478	488	442	446	416
7	Дархан-Уул	1951	2163	2592	2469	2496	2609	2680	2843	2628	2476	2249
8	Дорноговь	1119	1239	1337	1288	1348	1405	1502	1483	1534	1426	1318
9	Дорнод	1481	1796	1927	1842	1993	1923	1972	1982	1958	2067	1922
10	Дундговь	894	978	1085	864	766	811	890	947	996	955	878
11	Завхан	1553	1811	1878	1656	1383	1448	1501	1612	1628	1413	1321
12	Орхон	1875	2232	2489	2294	2570	2581	2891	2826	2680	2598	2566
13	Өвөрхангай	2424	2734	2942	2752	2511	2582	2779	2742	2741	2664	2417
14	Өмнөговь	908	1176	1280	1167	1213	1293	1536	1439	1509	1401	1297
15	Сүхбаатар	945	1038	1192	1149	1288	1248	1217	1329	1395	1251	1275
16	Сэлэнгэ	1518	1713	1848	1896	1859	1932	1924	2024	1945	1826	1712
17	Төв	765	911	934	922	923	1126	1238	1325	1279	1226	1192
18	Увс	1792	2253	2379	1953	1964	2041	1994	2110	1996	2027	2029
19	Ховд	2012	2240	2227	2076	2396	2346	2364	2306	2312	2208	2196
20	Хөвсгөл	2513	3043	3149	2933	3108	3186	3297	3306	3119	2963	2767
21	Хэнтий	1304	1441	1560	1388	1483	1490	1611	1630	1633	1638	1442
22	**Аймгийн дүн**	**31350**	**36061**	**38264**	**35585**	**36597**	**37450**	**39465**	**39801**	**38987**	**37378**	**35769**
23	Улаанбаатар	24284	27026	30280	30075	33731	37024	39906	41427	41447	40425	38115
24	**Улсын дүн**	**55634**	**63087**	**68544**	**65660**	**70328**	**74474**	**79371**	**81228**	**80434**	**77803**	**73884**

АМЬД ТӨРСӨН ХҮҮХЭД / БОДИТ ТОО /

№	Аймаг/хот	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Архангай	1741	1990	2049	1950	2013	1985	2115	2180	2051	1957	1902
2	Баян-Өлгий	2486	2609	2518	2415	2546	2546	2762	2789	2770	2831	2849
3	Баянхонгор	1725	2043	2058	1884	2107	2124	2316	2183	2133	1966	2001
4	Булган	819	946	1068	978	964	962	1024	1008	991	871	835
5	Говь-Алтай	1214	1358	1379	1303	1315	1370	1387	1265	1293	1176	1221
6	Говьсүмбэр	285	304	360	377	354	443	479	491	446	450	418
7	Дархан-Уул	1963	2173	2612	2477	2500	2634	2698	2855	2644	2486	2260
8	Дорноговь	1131	1243	1332	1296	1355	1414	1509	1488	1549	1436	1325
9	Дорнод	1485	1797	1930	1847	1999	1922	1984	1984	1970	2076	1934
10	Дундговь	897	985	1093	867	764	817	890	948	1001	953	881
11	Завхан	1547	1804	1877	1651	1377	1452	1512	1615	1631	1421	1329
12	Орхон	1867	2243	2506	2306	2585	2589	2911	2831	2696	2621	2579
13	Өвөрхангай	2432	2734	2946	2752	2510	2590	2783	2757	2755	2675	2428
14	Өмнөговь	911	1180	1282	1178	1221	1301	1544	1441	1505	1409	1301
15	Сүхбаатар	951	1039	1190	1160	1297	1259	1224	1330	1395	1262	1275
16	Сэлэнгэ	1519	1711	1845	1909	1858	1940	1934	2029	1956	1836	1720
17	Төв	766	919	932	927	923	1127	1240	1334	1274	1218	1197
18	Увс	1794	2262	2386	1946	1964	2045	1999	2127	2009	2040	2036
19	Ховд	2020	2240	2227	2075	2391	2351	2372	2320	2313	2220	2212
20	Хөвсгөл	2506	3054	3160	2932	3114	3197	3295	3317	3128	2965	2775
21	Хэнтий	1304	1445	1575	1386	1495	1496	1615	1637	1634	1638	1446
22	**Аймгийн дүн**	**31363**	**36079**	**38325**	**35616**	**36652**	**37564**	**39593**	**39929**	**39144**	**37507**	**35924**
23	Улаанбаатар	24411	27183	30437	30273	33924	37214	40187	41786	41731	40687	38404
24	**Улсын дүн**	**55774**	**63262**	**68762**	**65889**	**70576**	**74778**	**79780**	**81715**	**80875**	**78194**	**74328**

ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ /100 000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД/

№	Аймаг/хот	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Архангай	57.4	0.0	48.8	51.3	49.7	50.4	0.0	45.9	0.0	102.2	0.0
2	Баян-Өлгий	241.4	76.7	198.6	41.4	78.6	117.8	144.8	35.9	72.2	35.3	35.1
3	Баянхонгор	173.9	48.9	97.2	0.0	0.0	188.3	0.0	137.4	46.9	101.7	0.0
4	Булган	0.0	0.0	187.3	0.0	103.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5	Говь-Алтай	411.9	0.0	72.5	76.7	76.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
6	Говьсүмбэр	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
7	Дархан-Уул	50.9	46.0	0.0	0.0	0.0	38.0	37.1	0.0	0.0	40.2	0.0
8	Дорноговь	0.0	80.5	0.0	0.0	0.0	0.0	66.3	0.0	0.0	0.0	0.0
9	Дорнод	67.3	55.6	0.0	0.0	50.0	52.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
10	Дундговь	111.5	101.5	91.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
11	Завхан	64.6	110.9	159.8	60.6	72.6	206.6	66.1	0.0	0.0	0.0	150.5
12	Орхон	107.1	0.0	39.9	86.7	38.7	38.6	0.0	35.3	0.0	0.0	0.0
13	Өвөрхангай	123.4	36.6	67.9	0.0	159.4	38.6	35.9	0.0	36.3	74.8	0.0
14	Өмнөговь	329.3	0.0	78.0	169.8	0.0	0.0	0.0	69.4	66.4	212.9	76.9
15	Сүхбаатар	0.0	0.0	168.1	0.0	77.1	79.4	0.0	0.0	0.0	158.5	78.4
16	Сэлэнгэ	0.0	58.4	54.2	52.4	107.6	51.5	0.0	0.0	51.1	108.9	0.0
17	Төв	0.0	0.0	321.9	0.0	0.0	177.5	0.0	0.0	78.5	82.1	0.0
18	Увс	55.7	44.2	0.0	205.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	49.1
19	Ховд	99.0	44.6	89.8	96.4	83.6	0.0	84.3	86.2	0.0	90.1	45.2
20	Хөвсгөл	39.9	32.7	94.9	34.1	64.2	31.3	91.0	30.1	32.0	101.2	0.0
21	Хэнтий	76.7	138.4	127.0	0.0	0.0	133.7	0.0	0.0	61.2	0.0	69.2
22	**Аймгийн дундаж**	**102.0**	**44.3**	**83.5**	**44.9**	**51.8**	**58.6**	**32.8**	**25.0**	**23.0**	**56.0**	**22.3**
23	Улаанбаатар	73.7	55.2	78.9	46.2	44.2	43.0	52.3	35.9	28.8	41.8	31.2
24	**Улсын дундаж**	**89.6**	**49.0**	**81.4**	**45.5**	**48.2**	**50.8**	**42.6**	**30.6**	**26.0**	**48.6**	**26.9**

НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ / 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД /

№	Аймаг/хот	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Архангай	17.8	28.6	25.9	26.2	16.4	19.6	18.4	13.3	14.1	18.9	16.8
2	Баян-Өлгий	18.5	17.6	27.0	22.8	24.7	23.2	17.4	23.7	24.9	27.9	13.3
3	Баянхонгор	20.9	26.9	22.8	26.5	19.5	14.1	18.1	15.1	14.1	23.9	15.5
4	Булган	22.0	13.7	18.7	20.4	11.4	18.7	17.6	20.8	17.2	13.8	10.8
5	Говь-Алтай	30.5	25.8	26.8	20.7	24.3	20.4	25.2	24.5	13.1	16.2	16.4
6	Говьсүмбэр	3.5	29.6	22.2	2.7	8.5	11.3	14.6	6.1	13.5	15.6	7.2
7	Дархан-Уул	8.2	10.6	9.6	8.1	9.2	8.0	8.2	7.0	10.2	12.5	10.6
8	Дорноговь	23.0	30.6	21.8	24.7	13.3	16.3	15.2	13.4	12.3	14.6	12.8
9	Дорнод	18.9	16.7	17.1	20.0	20.0	14.6	13.1	9.6	7.6	11.1	13.4
10	Дундговь	14.5	14.2	20.1	21.9	13.1	11.0	10.1	16.9	7.0	16.8	9.1
11	Завхан	19.4	20.5	22.9	26.7	22.5	22.7	17.9	23.5	25.8	15.5	16.6
12	Орхон	16.1	17.8	15.6	14.7	13.5	14.7	11.3	14.5	12.2	12.6	5.0
13	Өвөрхангай	28.4	31.5	23.1	28.3	27.1	23.2	14.7	12.7	14.2	20.6	16.1
14	Өмнөговь	22.0	23.7	21.1	22.1	19.7	16.9	16.8	20.1	16.6	19.2	16.1
15	Сүхбаатар	20.0	23.1	18.5	21.6	18.5	22.2	15.5	20.3	18.6	22.2	17.3
16	Сэлэнгэ	9.2	7.6	14.1	8.4	5.4	6.7	7.8	6.4	8.2	14.7	11.0
17	Төв	5.2	7.6	18.2	25.9	27.1	19.5	13.7	16.5	13.3	20.5	10.0
18	Увс	35.1	22.1	30.6	33.4	23.4	15.2	17.0	18.8	20.4	21.6	18.7
19	Ховд	18.8	16.1	18.9	24.1	18.4	18.3	14.3	19.4	20.8	18.9	16.7
20	Хөвсгөл	29.5	27.2	29.4	29.7	29.9	26.0	23.1	16.0	22.4	28.3	22.0
21	Хэнтий	17.6	27.7	29.2	19.5	18.7	16.0	18.0	15.3	17.1	15.3	19.4
22	**Аймгийн дундаж**	**20.3**	**21.2**	**21.9**	**22.1**	**19.2**	**17.5**	**15.7**	**15.7**	**15.9**	**18.8**	**14.5**
23	Улаанбаатар	14.7	17.5	18.0	16.1	13.3	13.1	13.6	15.0	14.7	15.0	12.7
24	**Улсын дундаж**	**17.8**	**19.6**	**20.2**	**19.4**	**16.3**	**15.3**	**14.6**	**15.3**	**15.3**	**16.8**	**13.6**

ПЕРИНАТАЛЬ ЭНДЭГДЭЛ / 1000 НИЙТ ТӨРӨЛТӨД /

№	Аймаг/хот	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Архангай	15.9	18.5	17.0	20.4	13.8	12.5	15.1	13.2	9.7	12.7	10.5
2	Баян-Өлгий	36.0	29.6	28.3	30.7	33.9	23.5	22.8	18.5	16.9	16.8	13.2
3	Баянхонгор	18.4	24.7	16.9	20.0	16.0	13.1	15.8	17.7	14.0	10.6	11.4
4	Булган	20.6	7.4	12.1	8.2	16.4	14.5	12.6	13.8	16.1	12.5	7.2
5	Говь-Алтай	20.5	27.6	16.5	18.3	21.1	18.8	18.0	22.7	9.2	15.2	14.7
6	Говьсүмбэр	7.0	19.5	11.1	7.9	5.6	6.8	12.5	8.1	8.9	6.6	4.8
7	Дархан-Уул	3.1	6.9	8.8	8.4	9.5	7.2	9.6	7.7	9.4	8.4	9.3
8	Дорноговь	20.2	28.7	25.3	20.7	11.0	8.5	15.2	10.7	9.7	11.1	14.3
9	Дорнод	15.4	18.2	17.5	15.6	14.9	16.5	12.0	13.5	8.6	10.1	13.3
10	Дундговь	11.1	7.1	12.8	13.8	16.9	12.2	8.9	13.6	4.0	16.7	9.0
11	Завхан	19.2	19.7	16.9	22.2	28.0	23.2	12.5	14.8	17.6	10.5	16.5
12	Орхон	21.2	16.8	13.1	16.4	16.5	14.2	14.0	14.4	13.3	11.4	8.9
13	Өвөрхангай	22.9	21.4	17.2	19.4	21.7	19.6	12.9	12.6	11.6	10.8	11.1
14	Өмнөговь	12.0	16.0	15.5	19.4	13.1	14.6	16.1	18.6	17.1	13.4	14.5
15	Сүхбаатар	13.6	18.1	20.0	12.0	16.8	13.5	10.6	13.4	16.4	13.4	11.7
16	Сэлэнгэ	11.8	8.1	11.3	9.4	8.6	9.8	7.2	9.3	8.1	7.1	7.0
17	Төв	10.4	14.0	18.1	17.2	21.5	14.1	16.0	9.7	18.6	21.1	9.2
18	Увс	24.2	17.5	18.3	25.9	18.2	17.9	16.4	15.9	14.9	14.1	15.6
19	Ховд	13.3	17.3	18.2	22.5	18.6	16.8	16.7	15.5	19.3	15.2	15.7
20	Хөвсгөл	20.9	17.6	18.5	18.6	17.2	19.3	17.1	17.3	18.1	16.8	12.9
21	Хэнтий	13.7	19.2	17.1	17.2	12.7	12.6	12.3	15.8	12.8	8.5	11.0
22	**Аймгийн дундаж**	**18.2**	**18.3**	**17.0**	**18.2**	**17.4**	**15.4**	**14.4**	**14.3**	**13.4**	**12.6**	**11.9**
23	Улаанбаатар	14.1	16.2	16.8	15.4	13.2	14.4	14.3	14.7	15.6	13.2	12.9
24	**Улсын дундаж**	**16.4**	**17.4**	**16.9**	**16.9**	**15.4**	**14.9**	**14.4**	**14.5**	**14.6**	**12.9**	**12.4**

ТАВ ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ / 1000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД /

№	Аймаг/хот	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Архангай	20.1	31.7	28.8	31.3	20.9	23.7	22.7	18.3	18.0	27.6	20.5
2	Баян-Өлгий	26.1	23.8	36.9	33.1	29.1	27.9	23.9	26.5	31.4	32.1	17.9
3	Баянхонгор	23.8	28.9	26.7	32.9	25.6	17.9	20.7	19.7	18.3	30.0	18.0
4	Булган	28.1	13.7	21.5	24.5	13.5	19.8	20.5	23.8	19.2	16.1	13.2
5	Говь-Алтай	36.2	33.1	35.5	26.9	25.9	22.6	30.3	26.9	15.5	20.4	19.7
6	Говьсүмбэр	17.5	32.9	27.8	5.3	8.5	11.3	14.6	6.1	15.7	20.0	14.4
7	Дархан-Уул	10.7	14.3	11.9	11.7	12.8	11.0	10.7	8.4	12.1	15.3	12.8
8	Дорноговь	25.6	33.8	24.0	28.5	19.2	18.4	21.9	19.5	12.3	16.7	13.6
9	Дорнод	26.9	22.3	20.2	23.8	25.5	16.6	19.2	13.1	10.2	15.4	18.1
10	Дундговь	15.6	16.2	22.9	30.0	15.7	12.2	14.6	20.0	10.0	21.0	15.9
11	Завхан	23.9	25.5	24.5	32.7	26.1	28.2	21.2	26.6	28.2	19.0	17.3
12	Орхон	17.7	18.3	16.8	18.2	15.9	16.6	13.4	16.2	15.2	14.5	5.4
13	Өвөрхангай	31.3	35.1	25.8	33.1	33.1	27.0	19.4	16.0	18.9	28.4	20.2
14	Өмнөговь	27.4	28.8	23.4	26.3	22.9	23.1	19.4	26.4	19.9	24.1	20.0
15	Сүхбаатар	27.3	26.0	22.7	25.9	24.7	26.2	21.2	24.8	22.9	27.7	20.4
16	Сэлэнгэ	14.5	12.9	16.3	13.1	9.7	10.3	11.4	8.9	11.8	19.1	15.1
17	Төв	7.8	9.8	20.4	30.2	32.5	29.3	14.5	17.2	17.3	30.4	17.5
18	Увс	40.1	26.5	36.5	43.2	27.5	19.6	20.0	23.0	23.4	27.0	22.1
19	Ховд	23.3	21.0	25.1	29.9	22.6	22.5	17.7	24.1	23.3	23.4	22.2
20	Хөвсгөл	33.9	31.8	33.9	37.9	32.8	29.1	28.8	19.3	27.5	32.4	26.3
21	Хэнтий	20.7	37.4	31.7	28.1	27.4	23.4	23.5	18.3	18.4	23.2	24.9
22	**Аймгийн дундаж**	**24.6**	**25.3**	**25.7**	**28.0**	**23.5**	**21.3**	**19.7**	**19.0**	**19.2**	**23.7**	**18.1**
23	Улаанбаатар	18.8	20.8	21.0	20.6	16.2	16.0	16.3	17.8	17.3	18.2	15.4
24	**Улсын дундаж**	**22.1**	**23.4**	**23.6**	**24.6**	**20.0**	**18.7**	**18.0**	**18.4**	**18.3**	**20.8**	**16.7**

НИЙТ ХАЛДВАРТ ӨВЧИН / 10 000 ХҮН АМД /

№	Аймаг/хот	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Архангай	104.8	89.0	61.0	68.1	127.4	89.7	82.0	62.6	64.1	159.7	53.3
2	Баян-Өлгий	48.0	112.5	86.1	72.1	53.0	33.4	45.5	40.7	65.5	61.8	33.1
3	Баянхонгор	183.2	207.0	266.4	339.6	272.0	161.0	126.4	142.5	183.1	268.8	134.3
4	Булган	149.9	226.6	191.0	135.2	207.4	161.6	90.9	73.4	68.5	125.5	80.0
5	Говь-Алтай	159.8	174.8	72.3	161.4	125.0	80.8	49.2	88.1	75.8	171.7	140.0
6	Говьсүмбэр	244.4	225.0	113.9	206.2	213.4	140.6	137.2	106.1	74.5	176.7	141.6
7	Дархан-Уул	199.6	206.7	176.8	144.8	153.9	114.1	96.2	101.0	77.3	313.8	93.0
8	Дорноговь	271.5	205.0	190.7	238.6	209.3	166.9	172.5	134.6	139.8	266.9	105.3
9	Дорнод	226.4	298.1	281.4	257.9	332.8	315.8	421.7	334.5	337.8	337.1	381.2
10	Дундговь	103.9	54.2	44.4	75.8	171.3	116.0	80.7	91.0	125.3	144.7	110.5
11	Завхан	92.0	96.4	81.3	96.9	143.1	108.0	107.9	66.7	75.2	112.8	65.4
12	Орхон	171.2	174.7	148.4	132.4	147.9	107.2	74.0	68.5	104.2	138.6	66.8
13	Өвөрхангай	224.2	178.1	140.1	103.0	128.7	94.6	105.5	57.7	81.2	196.0	99.2
14	Өмнөговь	184.8	119.4	64.5	60.6	166.7	84.3	91.8	82.7	155.9	158.6	115.8
15	Сүхбаатар	101.9	237.0	164.5	145.1	155.8	146.9	182.2	102.4	142.5	218.3	216.1
16	Сэлэнгэ	138.7	127.8	123.2	99.7	115.2	92.9	83.7	81.7	84.9	174.0	72.9
17	Төв	77.4	98.4	53.6	70.7	116.6	100.9	81.0	57.0	136.6	133.5	88.9
18	Увс	91.0	113.2	107.9	108.8	167.3	86.9	63.7	64.8	109.8	88.3	88.0
19	Ховд	45.9	124.6	88.0	72.4	114.0	175.2	93.3	71.8	102.7	146.0	61.8
20	Хөвсгөл	124.6	229.2	220.5	192.1	150.3	115.4	144.9	120.1	151.2	172.8	119.5
21	Хэнтий	307.7	200.7	134.8	169.5	193.8	148.3	132.1	98.8	142.0	157.4	95.0
22	**Аймгийн дундаж**	**147.3**	**164.0**	**137.3**	**136.9**	**158.3**	**121.7**	**114.3**	**95.4**	**118.7**	**177.5**	**106.8**
23	Улаанбаатар	228.1	228.1	205.5	216.1	179.7	204.2	158.0	136.0	295.9	287.7	190.2
24	**Улсын дундаж**	**178.7**	**239.6**	**164.8**	**169.4**	**168.0**	**159.5**	**132.7**	**114.4**	**200.5**	**227.8**	**144.9**

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН АЖИЛЛАГЧИД / 10 000 ХҮН АМД /

№	Аймаг/хот	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Архангай	107.4	111.7	114.0	121.6	135.1	134.8	137.3	134.3	135.6	134.7	129.9
2	Баян-Өлгий	102.8	98.0	99.2	103.3	118.4	118.4	124.1	123.9	122.1	121.5	125.1
3	Баянхонгор	120.4	122.8	120.9	120.5	140.9	146.2	151.9	146.5	139.8	138.2	135.7
4	Булган	129.0	129.1	126.7	123.9	145.6	147.4	141.4	138.1	127.5	126.8	125.3
5	Говь-Алтай	148.3	162.7	167.6	174.5	194.5	196.1	203.5	195.9	190.5	195.9	192.8
6	Говьсүмбэр	154.8	167.6	168.1	167.0	172.9	169.7	175.2	168.5	160.2	148.3	152.6
7	Дархан-Уул	128.0	131.1	129.9	126.3	128.0	133.2	131.5	131.8	136.7	138.6	137.8
8	Дорноговь	139.8	147.1	141.9	145.3	145.8	152.3	157.0	149.9	150.6	158.2	165.4
9	Дорнод	118.2	124.1	129.6	128.8	136.8	142.3	142.4	139.6	136.3	132.7	131.0
10	Дундговь	121.3	129.9	139.1	140.2	165.6	182.8	185.3	169.9	157.9	156.7	154.3
11	Завхан	127.7	131.6	136.0	138.9	169.0	176.3	182.8	177.4	168.1	158.3	155.7
12	Орхон	114.9	130.2	121.6	138.0	126.2	134.1	137.5	135.3	133.0	150.3	148.7
13	Өвөрхангай	98.0	98.2	101.5	104.1	121.9	123.3	126.4	125.0	123.6	123.6	125.4
14	Өмнөговь	112.1	123.3	124.5	125.4	106.2	108.7	110.2	118.7	128.1	132.0	126.5
15	Сүхбаатар	124.6	128.7	136.3	138.8	148.8	150.0	151.2	136.7	136.2	133.6	128.9
16	Сэлэнгэ	108.7	109.1	108.6	107.7	110.2	107.5	116.7	112.6	112.6	116.9	121.8
17	Төв	110.9	120.5	120.0	118.6	132.5	135.4	141.6	145.3	135.2	139.5	143.4
18	Увс	118.2	118.7	121.8	124.6	134.3	138.4	146.0	148.5	146.4	141.2	133.8
19	Ховд	101.7	107.4	109.4	113.3	130.0	135.9	136.4	134.9	134.1	138.8	141.5
20	Хөвсгөл	98.6	110.8	110.9	111.9	120.8	125.8	125.3	122.6	119.7	117.0	115.7
21	Хэнтий	137.8	138.0	135.2	134.9	146.2	147.1	147.5	146.2	140.6	139.2	135.7
22	**Аймгийн дундаж**	**116.4**	**121.2**	**122.1**	**124.4**	**134.7**	**138.1**	**141.1**	**138.7**	**136.2**	**137.2**	**136.6**
23	Улаанбаатар	167.3	175.6	173.5	171.2	163.1	172.0	172.2	174.9	181.2	178.0	195.3
24	**Улсын дундаж**	**136.1**	**142.7**	**142.8**	**143.6**	**147.6**	**153.6**	**155.5**	**155.4**	**156.7**	**156.0**	**163.1**

ИХ ЭМЧ / 10 000 ХҮН АМД /

№	Аймаг/хот	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Архангай	14.7	15.8	13.5	14.8	16.9	17.3	17.7	17.9	18.0	19.9	18.3
2	Баян-Өлгий	15.0	14.0	13.0	14.2	16.4	16.2	16.3	16.6	17.0	18.6	20.2
3	Баянхонгор	13.5	14.5	12.2	13.0	16.4	17.3	18.7	20.4	19.0	20.6	21.7
4	Булган	17.8	18.0	15.2	14.6	18.7	19.9	18.5	18.4	18.4	19.9	19.8
5	Говь-Алтай	17.9	18.8	19.3	21.1	25.9	27.9	29.3	29.3	30.5	31.4	32.8
6	Говьсүмбэр	31.9	33.8	31.3	28.8	33.1	34.1	38.5	37.6	34.4	31.1	33.2
7	Дархан-Уул	24.7	27.0	25.9	25.4	25.3	25.6	25.4	25.3	26.2	28.0	27.2
8	Дорноговь	28.4	33.7	30.8	31.2	30.1	30.1	33.1	31.0	32.5	33.9	32.9
9	Дорнод	18.0	18.2	18.7	18.2	19.7	22.5	24.1	23.2	22.3	22.6	23.3
10	Дундговь	17.9	19.2	19.0	18.7	22.0	26.2	28.2	27.2	27.7	28.7	30.7
11	Завхан	14.3	15.7	14.8	15.4	19.8	22.2	23.2	22.8	23.1	25.9	25.3
12	Орхон	28.8	31.1	27.1	29.1	27.6	27.9	28.7	27.5	27.4	32.1	31.9
13	Өвөрхангай	16.6	16.0	14.8	15.0	17.8	19.1	20.9	20.3	22.0	22.6	22.5
14	Өмнөговь	20.3	23.0	21.8	23.3	19.0	21.0	22.2	25.1	28.0	29.1	29.2
15	Сүхбаатар	20.0	20.0	18.4	19.3	21.7	22.0	22.9	21.9	24.0	25.6	25.2
16	Сэлэнгэ	19.0	18.5	16.1	15.3	16.8	15.8	17.6	18.1	19.7	22.0	22.8
17	Төв	14.9	16.0	14.9	15.4	18.0	18.4	20.8	20.9	20.9	21.9	23.3
18	Увс	17.1	17.2	14.6	15.5	16.4	18.5	18.7	19.1	21.6	21.0	20.6
19	Ховд	14.1	14.0	13.9	16.7	19.3	21.7	21.2	22.2	23.5	24.8	26.8
20	Хөвсгөл	13.9	14.1	12.9	14.1	14.9	17.0	17.3	17.7	18.2	18.6	19.0
21	Хэнтий	20.6	21.1	20.5	19.7	21.8	22.7	22.7	21.8	21.6	22.6	24.1
22	**Аймгийн дундаж**	**18.1**	**18.8**	**17.4**	**18.0**	**20.0**	**21.1**	**22.0**	**22.0**	**22.6**	**24.0**	**24.4**
23	Улаанбаатар	44.4	43.4	39.6	40.3	38.8	41.1	40.9	42.4	42.3	42.2	46.0
24	**Улсын дундаж**	**28.3**	**28.5**	**26.4**	**27.2**	**28.5**	**30.3**	**30.7**	**31.4**	**31.6**	**32.4**	**34.1**

СУВИЛАГЧ / 10 000 ХҮН АМД /

№	Аймаг/хот	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Архангай	25.5	27.1	28.0	27.8	30.1	30.9	30.6	30.2	29.5	29.8	29.0
2	Баян-Өлгий	22.6	22.9	24.3	24.9	27.5	27.3	27.5	30.2	30.4	30.7	31.5
3	Баянхонгор	27.6	29.3	28.8	29.1	33.1	35.3	36.2	36.8	35.0	34.6	34.0
4	Булган	29.5	30.3	30.1	29.7	36.4	36.4	35.4	35.8	32.9	32.2	31.5
5	Говь-Алтай	34.6	36.8	37.4	38.2	42.5	42.9	44.5	44.3	43.6	44.9	44.5
6	Говьсүмбэр	38.6	45.6	40.5	37.8	39.0	41.2	38.5	42.1	37.4	37.1	39.0
7	Дархан-Уул	39.5	37.2	36.7	35.6	35.3	36.6	37.9	37.5	39.7	36.6	35.6
8	Дорноговь	30.1	31.2	30.1	31.1	30.1	29.3	31.7	31.3	32.2	34.3	37.7
9	Дорнод	30.5	30.9	30.8	31.4	34.5	34.3	36.3	36.5	35.6	35.6	35.2
10	Дундговь	29.4	29.3	30.7	32.0	36.1	38.1	39.7	37.0	35.6	34.1	32.4
11	Завхан	26.3	28.3	31.0	28.9	34.6	37.6	39.5	38.7	39.2	39.9	38.1
12	Орхон	37.0	37.9	38.9	38.1	34.5	35.5	35.2	36.2	36.3	41.3	41.3
13	Өвөрхангай	22.7	23.3	23.7	24.5	28.1	28.7	28.7	29.1	28.7	29.1	28.6
14	Өмнөговь	26.2	28.3	25.8	24.1	22.1	24.4	23.1	26.8	27.9	29.0	27.1
15	Сүхбаатар	27.8	27.4	30.4	29.1	30.4	31.8	32.5	36.7	36.6	36.0	35.4
16	Сэлэнгэ	27.0	26.0	27.3	26.0	26.6	25.9	29.3	26.9	27.5	27.7	30.6
17	Төв	26.0	27.1	26.8	25.8	28.4	29.3	29.9	33.5	31.1	32.4	31.5
18	Увс	29.2	32.2	30.5	31.2	33.0	31.5	36.3	36.2	34.4	34.6	31.6
19	Ховд	26.7	28.6	28.4	28.1	30.3	29.8	29.7	34.4	33.5	33.7	34.6
20	Хөвсгөл	25.8	26.2	26.1	26.8	26.4	28.3	28.3	28.5	28.6	27.9	28.2
21	Хэнтий	29.9	30.5	31.0	30.8	34.0	34.9	35.0	34.0	33.7	32.4	31.0
22	**Аймгийн дундаж**	**28.4**	**29.2**	**29.5**	**29.4**	**31.2**	**32.0**	**32.8**	**33.5**	**33.1**	**33.4**	**33.1**
23	Улаанбаатар	39.0	40.1	38.8	38.2	36.9	38.4	37.6	40.9	42.8	41.6	45.1
24	**Улсын дундаж**	**32.4**	**33.5**	**33.3**	**33.0**	**33.8**	**34.9**	**35.0**	**36.9**	**37.5**	**37.2**	**38.5**

ОРНЫ ТОО / 10 000 ХҮН АМД /

№	Аймаг/хот	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Архангай	64.1	61.9	62.1	60.7	79.2	80.1	66.6	57.2	55.2	56.0	55.0
2	Баян-Өлгий	59.2	55.5	58.7	60.8	70.9	82.1	74.8	70.5	68.9	72.7	77.1
3	Баянхонгор	63.1	60.9	58.5	58.5	65.3	64.6	66.5	57.8	57.1	62.2	63.4
4	Булган	60.7	57.1	60.0	59.2	72.3	71.8	73.0	57.7	55.1	62.3	60.4
5	Говь-Алтай	76.7	77.3	77.2	73.9	85.6	84.4	84.1	68.1	66.4	77.8	78.7
6	Говьсүмбэр	93.4	96.8	81.0	78.3	77.3	74.6	85.9	55.7	64.5	70.6	72.2
7	Дархан-Уул	57.3	58.6	56.9	57.4	57.8	58.7	57.8	66.0	67.1	73.2	73.6
8	Дорноговь	66.7	64.3	61.6	62.1	61.5	60.2	59.1	62.8	62.6	66.5	68.8
9	Дорнод	65.3	64.9	65.2	65.2	70.1	69.3	70.7	58.3	56.4	69.8	69.9
10	Дундговь	71.1	72.2	62.1	63.4	78.0	78.9	79.3	55.6	51.1	67.5	65.5
11	Завхан	88.2	84.0	66.6	68.9	96.6	93.4	104.3	66.4	71.2	81.7	82.1
12	Орхон	47.4	53.7	50.9	50.9	51.4	55.2	58.3	62.7	61.4	64.2	63.4
13	Өвөрхангай	57.0	54.3	54.4	54.1	62.3	61.9	62.9	63.7	60.7	63.5	72.7
14	Өмнөговь	63.6	63.0	55.9	56.0	46.6	45.2	43.9	69.1	73.5	71.4	102.5
15	Сүхбаатар	61.3	58.5	57.7	57.6	61.4	60.7	60.3	66.0	62.7	61.4	66.7
16	Сэлэнгэ	71.5	62.2	63.0	61.5	63.3	65.2	60.4	59.3	58.4	66.2	65.7
17	Төв	57.2	56.4	48.3	47.3	49.6	49.2	49.1	59.2	57.7	57.4	53.8
18	Увс	67.6	67.8	60.3	60.9	65.4	65.1	66.4	68.8	69.0	70.5	67.2
19	Ховд	62.7	64.3	63.1	65.8	71.4	74.7	73.6	70.5	67.6	67.4	66.8
20	Хөвсгөл	59.1	59.4	48.9	49.7	54.4	52.9	56.7	54.8	60.2	61.2	59.7
21	Хэнтий	64.2	61.9	60.9	60.6	65.6	64.8	64.3	58.4	60.2	67.5	63.0
22	**Аймгийн дундаж**	**63.8**	**62.5**	**59.1**	**59.2**	**65.3**	**65.9**	**65.5**	**62.4**	**62.1**	**66.6**	**68.1**
23	Улаанбаатар	78.6	76.4	74.8	72.3	71.5	72.6	72.0	77.6	83.2	83.4	88.1
24	**Улсын дундаж**	**69.5**	**68.0**	**65.4**	**64.6**	**68.1**	**69.0**	**68.5**	**69.4**	**71.8**	**74.3**	**77.1**

СТАЦИОНАРТ ХЭВТЭН ЭМЧЛҮҮЛЭГЧИД / 10 000 ХҮН АМД /

№	Аймаг/хот	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Архангай	2487.8	2498.4	2428.0	2525.3	2585.3	2524.5	2410.6	2319.9	2052.7	2255.0	2128.3
2	Баян-Өлгий	2300.3	2301.9	2256.9	2327.6	2665.0	2679.5	2775.1	2831.9	2793.4	2916.3	2724.3
3	Баянхонгор	2472.5	2334.2	2216.6	2272.8	2625.9	2518.9	2513.0	2481.0	2280.9	2442.3	2308.3
4	Булган	2067.8	2097.6	2118.8	2048.1	2380.9	2420.3	2316.5	2075.7	1931.3	2039.9	1919.0
5	Говь-Алтай	2456.2	2507.9	2291.1	2334.4	2767.8	2682.1	2713.1	2669.5	2562.2	2586.3	2517.4
6	Говьсүмбэр	3143.2	3263.1	3251.1	3434.7	3336.8	3213.7	3050.6	3399.9	2804.2	3003.5	2826.4
7	Дархан-Уул	2085.5	2284.0	2336.6	2525.1	2409.5	2401.9	2465.0	2891.5	2818.1	3010.9	2976.8
8	Дорноговь	2379.0	2381.6	2236.8	2345.6	2279.4	2184.2	2074.1	2220.0	2103.9	2415.8	2381.9
9	Дорнод	2096.2	2290.3	2293.1	2214.0	2489.7	2473.0	2400.5	2327.0	2238.1	2528.0	2416.5
10	Дундговь	2121.0	2260.9	2232.6	2269.5	2634.5	2879.8	2736.1	2662.7	2271.0	2548.0	2403.5
11	Завхан	2206.9	2244.9	2296.9	2337.4	2771.3	2767.2	2668.9	2485.0	2339.3	2457.3	2279.4
12	Орхон	1731.7	1980.6	1935.7	2030.5	1956.4	2072.7	2070.8	2124.9	2073.9	2197.5	2248.2
13	Өвөрхангай	1920.5	1813.6	1842.1	1961.9	2073.4	2183.7	2162.0	2206.7	2076.2	2241.1	2111.6
14	Өмнөговь	2177.7	2285.4	2143.6	1941.7	1593.1	1615.4	1620.7	1877.3	2008.9	2174.1	2105.9
15	Сүхбаатар	2232.6	2336.0	2354.7	2314.9	2444.3	2354.0	2306.2	2342.6	2167.6	2242.6	2168.3
16	Сэлэнгэ	2288.3	2141.7	2126.6	2222.8	2222.2	2182.7	1959.7	2029.8	1935.6	2196.7	2105.7
17	Төв	1754.9	1866.8	1789.7	1760.5	1823.6	1789.4	1746.8	1812.8	1615.5	1826.9	1663.9
18	Увс	2284.0	2576.9	2384.6	2467.4	2724.0	2617.2	2654.7	2663.9	2401.1	2592.1	2635.7
19	Ховд	2269.7	2458.7	2530.4	2523.6	2714.6	2765.2	2921.4	2958.2	2773.8	2758.1	2647.7
20	Хөвсгөл	2117.0	2176.7	2163.0	2159.8	2272.3	2285.8	2246.6	2200.2	2149.3	2280.2	2139.7
21	Хэнтий	2486.4	2382.9	2279.9	2304.1	2475.4	2475.8	2341.2	2376.5	2147.9	2297.8	2085.4
22	**Аймгийн дундаж**	2191.5	2251.8	2210.2	2251.4	2380.5	2375.7	2339.6	2378.2	2242.0	2406.7	2302.3
23	Улаанбаатар	2707.3	2628.0	2672.5	2769.4	2625.2	2712.8	2750.2	2872.1	3012.2	3151.6	3307.7
24	**Улсын дундаж**	2391.9	2400.6	2396.5	2464.0	2491.6	2530.4	2530.1	2606.1	2593.1	2748.8	2756.4

ХҮН АМЫН ӨВЧЛӨЛ / 10 000 ХҮН АМД /

№	Аймаг/хот	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Архангай	5066.9	5624.6	6619.1	6460.4	7500.0	7766.6	6722.2	7996.4	7977.1	9203.9	10178.0
2	Баян-Өлгий	3560.3	3455.3	3513.3	3493.6	4459.4	4541.3	4594.0	5155.5	4711.8	4573.3	5408.8
3	Баянхонгор	5047.8	6250.6	7379.4	8010.9	9872.4	8642.9	9389.0	9639.1	9644.5	9799.2	10745.8
4	Булган	5059.3	4822.3	4403.3	4282.2	4318.8	4965.2	5888.1	7309.8	8042.1	8347.8	10707.1
5	Говь-Алтай	5846.6	5841.1	5930.6	6967.4	7480.1	7262.7	6865.1	6592.9	5646.5	6819.7	7442.8
6	Говьсүмбэр	7369.5	8755.5	9228.1	13085.5	12232.4	9023.3	6396.6	6743.4	6415.0	6337.6	6338.3
7	Дархан-Уул	6650.3	6877.8	7899.2	7337.7	7178.6	7246.7	7787.0	8668.3	7998.5	8334.3	8945.2
8	Дорноговь	4999.1	5311.6	5534.0	6078.2	6131.2	6239.6	6374.9	7232.2	7821.0	9302.9	13795.3
9	Дорнод	5290.8	6179.4	7281.9	6753.0	7306.1	7676.5	7430.7	6779.5	8009.9	7419.5	7837.1
10	Дундговь	3605.0	3638.1	3656.6	3991.7	5200.0	5397.4	5974.4	6064.3	5392.2	6353.6	5926.6
11	Завхан	3499.9	3614.5	3760.7	3877.4	4592.0	6604.6	4686.1	5501.9	5559.1	6545.3	8723.5
12	Орхон	4135.7	4524.5	4560.7	4773.7	4358.2	4259.1	4180.8	4496.2	5813.7	6556.9	5959.4
13	Өвөрхангай	5802.6	6231.1	5944.1	6242.5	7051.8	6845.7	7152.3	6982.1	6691.5	7129.5	7804.1
14	Өмнөговь	5910.4	6233.3	6845.6	8427.2	7143.1	7251.9	7597.4	8094.4	9652.7	11227.6	10970.7
15	Сүхбаатар	4396.1	5673.7	5234.2	5286.4	4889.7	5307.6	5561.6	5508.2	7832.5	7876.5	7478.0
16	Сэлэнгэ	5065.6	4786.7	4168.8	5065.1	5326.1	4962.3	4874.9	4950.3	4543.7	4661.9	5046.2
17	Төв	3214.5	5504.8	7062.2	5948.7	5985.9	7104.8	6968.1	7923.9	8298.5	9053.2	9041.8
18	Увс	5555.5	5621.4	6059.3	5661.0	6420.5	6578.9	7223.3	6938.8	7439.0	7853.6	8278.3
19	Ховд	3999.4	4153.0	3979.4	4235.9	7008.4	6696.0	5966.4	5459.2	5566.8	5913.1	7297.1
20	Хөвсгөл	4951.5	5604.2	5524.1	5202.8	4499.3	6154.3	5866.9	5911.4	5542.4	6498.2	8001.0
21	Хэнтий	5092.0	5159.2	5429.0	5375.5	6646.0	6299.0	6199.3	6348.9	6016.5	7039.9	7298.4
22	**Аймгийн дундаж**	4853.1	5291.5	5575.4	5695.7	6217.2	6417.6	6349.0	6658.7	6816.5	7392.0	8198.5
23	Улаанбаатар	5610.8	6712.3	6601.0	6405.5	6151.2	6879.2	7949.9	8770.3	8644.1	9250.5	10770.4
24	**Улсын дундаж**	5147.5	5853.2	5988.7	5987.0	6187.2	6629.3	7091.8	7633.2	7649.5	8245.4	9360.1

БҮЛЭГ 13.

ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨРҮҮД

“ЭХ, ХҮҮХЭД, НӨХӨН ҮРЖИХҮЙН ЭРҮҮЛ МЭНД” ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Үзүүлэлт	Агуулга
Хөтөлбөрийг баталсан Засгийн газрын тогтоолын дугаар, огноо	Засгийн газрын 2017 оны 78 дугаар тогтоол
Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх хугацаа	2017-2021
Зорилго	Эх, хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийг сайжруулах нийгэм, эдийн засгийн таатай орчинг бүрдүүлэн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны санхүүгийн тогтвортой байдлыг бэхжүүлж, иргэдийн болон иргэний нийгмийн оролцоог хангах замаар эрүүл мэндийн хүртээмжтэй, чанартай тусламж, үйлчилгээг бүх нийтэд тэгш хүргэснээр эх, хүүхдийн эндэгдлийг тогтвортой бууруулах

Үзүүлэлтүүд			Суурь үзүүлэлт 2016 оны түвшин	2017 он хүрсэн түвшин	2020 онд хүрэх түвшин
Үр нөлөөний шалгуур үзүүлэлт					
Зорилго	Эх, хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийг сайжруулах нийгэм, эдийн засгийн таатай орчинг бүрдүүлж хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны санхүүгийн тогтвортой байдлыг бэхжүүлж, иргэдийн болон иргэний нийгмийн оролцоог хангах замаар эрүүл мэндийн хүртээмжтэй, чанартай тусламж, үйлчилгээг бүх нийтэд тэгш хүргэснээр эх, хүүхдийн эндэгдлийг тогтвортой бууруулна.	Эхийн эндэгдлийн харьцаа (100000 амьд төрөлтөд)	48.6	26.9	25.0
		5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд)	20.8	16.7	15.0
		Нялхсын эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд)	16.8	13.6	13.0
		Нярайн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд)	9.2	8.7	9.0
		Перинаталь эндэгдлийн түвшин (1000 нийт төрөлтөд)	12.9	12.4	11.9
Үр дүнгийн шалгуур үзүүлэлт					
Зорилт 1	Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн асуудлыг бусад салбарын бодлогод тусгах замаар эрх зүйн орчныг сайжруулж, салбар хоорондын хамтын ажиллагаа, түншлэлийг дэмжсэнээр нийгэм, эдийн засгийн ээлтэй орчинг бүрдүүлнэ.	Эх, хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийг дэмжсэн нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан хуулийн тоо			5-с доошгүй
		Нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний нэгж, цогцолбор байгуулсан аймаг, дүүргийн тоо	Жил бүр 3-5	3-5	15-25
		Өсвөр үед ээлтэй клиникийн тоо	29	29	35.0
		Жирэмслэхээс сэргийлэх эм, хэрэгсэлд улсын төсвөөс зарцуулж байгаа хөрөнгийн хэмжээ	150 сая	150	400 сая
Зорилт2	Эх, хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн тэгш, хүртээмжтэй, чанартай тусламж, үйлчилгээг бүх нийтэд хүргэнэ.	Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хувь	84.7	86.8	90
		Жирэмсний хугацаанд 6 болон түүнээс дээш үзүүлсэн эхийн эзлэх хувь	77.5	85.8	88.0
		Төрөлхийн тэмбүүгийн тохиолдлийн түвшин (100000 амьд төрөлтөд)	53.7	79.4	20.0
		Жирэмсний 18-21 долоо хоногийн хугацаанд ургийг (бүтцийн) хэт авиан шинжилгээнд хамруулсан хувь	50	50	80
		Төрөлт бүрт нэг удаагийн цомог хэрэглэсэн хувь	30.0	30	100.0
		Хийсвэр хагалгааны дараах ноцтой хүндрэлийн хувь	24.8	1	20.0
		Нярайн эрт үеийн нэн шаардлагатай тусламж, үйлчилгээний хэрэгжилтийн хувь	70.0	65-70	100.0
Зорилт 3	Нөхөн үржихүйн эрхийг хангасан гэр бүл төлөвлөлтийн тусламж үйлчилгээний хүртээмж, хэрэглээг нэмэгдүүлэх замаар хүсэгүй жирэмслэлт, үр хөндөлтийг бууруулна.	Жирэмслэхээс сэргийлэх орчин үеийн арга хэрэглэж байгаа нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийн хувь	48.2 /2014 оны байдлаар/	53.2	60.0
		15-49 насны эмэгтэйчүүдийн гэр бүл төлөвлөлтийн хангагдсан хэрэгцээ	70 /2014 оны байдлаар/	70	80.0
		Үр хөндөлтийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд)	224.6	235.8	200.0
		Жирэмслэхээс сэргийлэх 5-аас доошгүй эм, хэрэгслээр үйлчилж байгаа анхан шатны эрүүл мэндийн байгуллагын хувь	30.4 /2015 оны байдлаар/	30.4	50.0

Зорилт 4	Хүн амд жендерийн мэдрэмжтэй эрүүл мэндийн боловсрол олгон эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлж, эх, хүүхдийн эрүүл мэндийг хамгаалахад гэр бүлийн гишүүд, иргэдийн оролцоо, үүрэг хариуцлагыг нэмгэдүүлнэ.	ХДХВ/ДОХ-ын талаар цогц мэдлэгтэй 15-24 насны залуучуудын хувь Эрэгтэй Эмэгтэй	22.8 20.7/2014 оны байдлаар/	22.8	50.0
		15-19 насны охидын төрөлтийн түвшин /15-19 насны 1000 охидод/	40.4/2014 оны байдлаар/	23.1	30.0
		Осол гэмтлээс шалтгаалсан хүүхдийн эндэгдлийн тохиолдол	210.0	168	116.0
		5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэлд уушгины хатгалгаа өвчний шалтгаант нас баралтын эзлэх хувь	15.5	12.9	10.0
		6 сар хүртэл эхийн сүүгээр дагнан хооллосон хүүхдийн эзлэх хувь	47.1/2014 оны байдлаар/	47.1	60.0
Зорилт 5	Эх, хүүхэд, нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний бүртгэл, мэдээлэл, тандалт, судалгаа, хяналт, шинжилгээ, үнэлгээг сайжруулна.	Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийг батлагдсан маягтын дагуу цахим хэлбэрээр мэдээлж байгаа эрүүл мэндийн байгууллагын эзлэх хувь	Бүх байгууллага	Бүх байгуулл-лага	Бүх байгууллага
		Тав хүртэлх насны хүүхдийн төрөлхийн хөгжлийн гажгийг батлагдсан маягтын дагуу цахим хэлбэрээр мэдээлж байгаа эрүүл мэндийн байгууллагын эзлэх хувь	Бүх байгууллага	Бүх байгуулл-лага	Бүх байгууллага
		Нярайн эрт үеийн нэн шаардлагатай тусламжийн тандалтыг хэрэгжүүлж байгаа эмнэлгийн хувь	Бүх байгууллага	Бүх байгуулл-лага	Бүх байгууллага

“ХАЛДВАРТ ӨВЧНӨӨС СЭРГИЙЛЭХ, ХЯНАХ” ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Үзүүлэлт	Агуулга
Хөтөлбөрийг баталсан Засгийн газрын тогтоолын дугаар, огноо	2017 оны 11-р тогтоол
Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх хугацаа	2017-2021 он
Гол зорилт	"Халдварт өвчнийг тандах, сэргийлэх, дэгдэлтийн үеийн хариу арга хэмжээг уян хатан, чанартай, хүртээмжтэй, шуурхай зохион байгуулах чадавхийг бэхжүүлэхэд бусад салбарын оролцоог нэмэгдүүлэх, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах замаар халдварт өвчний тархалтыг бууруулахад оршино"

№	Шалгуур үзүүлэлтүүд	2015 оны суурь үзүүлэлтүүд	Хүрэх үр дүн 2016 оны түвшин	2017 оны түвшин	2020 он
Зорилт 1. Дархлаажуулалт бүхий халдварт өвчний тандалтыг эрчимжүүлэх, дархлаажуулалтын хамралтыг нэмэгдүүлэх замаар тарилгаар сэргийлэгддэг халдварт өвчний тохиолдол, эндэгдлийг бууруулах					
1	Товлолын дархлаажуулалтын хамралтыг >95%-д хүрсэн сум хорооны хувь	80%	65.2%	65.2%	95%
2	Товлолын дархлаажуулалтын бүрэн тунгийн хамралт үндэсний түвшинд	76%	98.9%	99.6%	88%
3	Товлолын дархлаажуулалтын тун хоорондын завсардалтүндэсний түвшинд Тавт 3-УГУ 1 УГУ1-ГепА1 ГепА1-ГепА2	 3% 6.7% 8%	 1.1% 4.1% 0.1%	 0.2% 0.3% 0.1%	 1.5% 2.0% 2.0%
4	Цочмог сул саажилтын тандалт, лабораторийн шалгуур үзүүлэлтийн тоо	18	7	6	19
5	Улаанбурхан өвчний дэгдэлт болон сэжигтэй тохиолдлыг лабораториор баталгаажуулсан аймаг, дүүргийн хувь	20%	100%	100%	100%
6	Шинээр нэвтрүүлсэн вакцин, биобэлдмэлийн тоо	0	1	1	3
Зорилт 2. Хепатитийн вирүст халдвараас урьдчилан сэргийлэх, халдварыг эрт илрүүлэх, хүн амын дундах вирусийн халдварын тархалтыг хязгаарлах, өвчлөл, нас баралтыг бууруулах					
1	Хепатитийн вирүст халдвартай иргэдийг бүртгэх мэдээллийн цахим сүлжээнд холбогдсон нэгжийн тоо	0	30	62	30
2	Хепатитийн В вирүст халдварын эсрэг дархлаажуулалтад 24 цагийн дотор хамрагдсан нярай хүүхдийн хувь	93%	97%	98%	95%
3	Хепатитийн В вирүст халдварын эсрэг дархлаажуулалтад хамрагдсан эрүүл мэндийн ажилтны хувь	80%	80%	82%	90%
4	Хепатитийн вирүст халдварын өвчлөл (5 жилийн дундажаар, промилиэр — Хепатитийн вирүст халдвар (нийт)	3.0	1.9	1.7	13
5	Хепатитийн А вирүст халдвар	0.3	0.1	0.2	10
6	Хепатитийн В вирүст халдвар	1.6	1.2	1	0.5
7	Хепатитийн С вирүст халдвар	0.4	0.3	0.3	0.5
8	Ариутгалын чанарыг биологийн индикатороор, уурын тархалтыг тестээр хянадаг системтэй эрүүл мэндийн байгууллагын эзлэх хувь	30%	40%	Биологийн хяналт 60% уурын тархалт 80%	70%
9	Хүн амын дунд хепатитийн В, С вирусийн халдварыг илрүүлэх шинжилгээнд хамрагдсан хүний эзлэх хувь	0	В-11% С-21%	47%	40%
10	Хепатитийн С вирүст халдварын эмчилгээнд орвол зохих хүмүүсээс эмчилгээнд хамрагдсан хүний эзлэх хувь	0	4%	4%	40%
11	Хепатитийн В вирүст халдварын эмчилгээнд орвол зохих хүмүүсээс эмчилгээнд хамрагдсан хүний эзлэх хувь	0	2-4%	4	30%
Зорилт 3. Шинэ болон сэргэн тархаж байгаа халдвар, цар тахал, томуу, томуу төст өвчний тандалтыг өргөжүүлэх замаар хариу арга хэмжээний бэлэн байдлыг ханган орчны бохирдолтой холбоотой халдварт өвчний дэгдэлтээс сэргийлэх, тандах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлэх					
1	Сүрьеэгийн бүх хэлбэрийн бүртгэгдсэн тохиолдол, /100.000 хүн амд/	154.7	146.2	136.6	158.9
2	Сүрьеэгийн нас баралт, /100.000 хүн амд/	8.5	9.0	7.1	6.5
3	Бүх хэлбэрийн сүрьеэгийн илрүүлэлтийн хувь	37%	38.9%	32.00%	45%
4	Уушгины нян судлалын шинжилгээгээр батлагдсан сүрьеэгийн шинэ тохиолдлын эмчилгээний үр дүн	84.2%	84.5%	84.80%	90%

5	Эмэнд тэсвэртэй сүрьеэтэй байж болзошгүй тохиолдлоос эмийн мэдрэг чанар тодорхойлох шинжилгээнд хамрагдсан хувь	61%	81%	85%	90%
6	Олон эмэнд болон рифампицинд тэсвэртэй сүрьеэгийн тохиолдлын эмчилгээний үр дүн	52.8%	67.2%	63.50%	71%
Зорилт 4. Сүрьеэ өвчний илрүүлэлт, оношилгоо, эмчилгээнд шинэлэг аргыг нэвтрүүлж, салбар хоорондын олон талт хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн үйлчлүүлэгч төвтэй тусламж үйлчилгээг цогц байдлаар үзүүлнэ.					
1	Сүрьеэгийн бүх хэлбэрийн бүртгэгдсэн тохиолдол /100.000 хүн амд/	154.7	146.2	136.6	158.9
2	Сүрьеэгийн нас баралт /100.000 хүн амд/	8.5	9.0	7.1	6.5
3	Бүх хэлбэрийн сүрьеэгийн илрүүлэлтийн хувь	37%	38.9%	32.0%	45%
4	Уушгины нян судлалын шинжилгээгээр батлагдсан сүрьеэгийн шинэ тохиолдлын эмчилгээний үр дүн	84.2%	84.5%	84.8%	90%
5	Эмэнд тэсвэртэй сүрьеэтэй байж болзошгүй тохиолдлоос эмийн мэдрэг чанар тодорхойлох шинжилгээнд хамрагдсан хувь	61%	81%	85%	90%
6	Олон эмэнд болон рифампицинд тэсвэртэй сүрьеэгийн тохиолдлын эмчилгээний үр дүн	52.8%	67.2%	63.5%	71%
Зорилт 5. БЗДХ, ХДХВ-ын халдвараас урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх, эрүүл мэндийн цогц, чанартай тусламж, үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлж халдварын тархалтыг бууруулна.					
1	Эмэгтэй биеэ үнэлэгчдийн дундах тэмбүүгийн халдварын тархалт	29.7% /ХТС 2014 он/	29.7	24.5%	24%
2	Эрчүүдтэй бэлгийн хавьталд ордог эрчүүдийн дундах тэмбүүгийн халдварын тархалт	7.1% /ХТС 2014 он/	7.1	9.2%	4%
3	Ретровирусын эсрэг эмчилгээнд хамрагдах заалттай ХДХВ-ын халдвартай хүмүүсийн эмчилгээнд хамрагдсан байдал	83%/2015 он/	97.5	90.0%	90%<
4	15-24 насны залуучуудын дундах тэмбүүгийн тохиолдлын түвшин (10000 хүн амд)	66%	54.20%	53.1%	46%
5	Лабораторийн шинжилгээгээр ХДХВ-ын халдвар авсан нь тогтоогдсон хүмүүсийн хувь	48% /2015 он/	35.5	32.0%	90%
Зорилт 6. Зоонозын шалтгаант болон дамжуулагчаар дамжих, зоонозын анзаарагддаггүй зарим өвчний тандалтын тогтолцоог өргөжүүлэх, дэгдэлтийн үеийн хариу арга хэмжээний чадавхийг сайжруулах					
1	Нутагшмал, шинээр болон сэргэн тархаж байгаа зоонозын өвчний байгалийн голомтын идэвхийг тогтоосон хувь	40%	48%	52%	70%
2	Зоонозын өвчний шинэ тохиолдлын түвшин (10000 хүн амд)	0.07	1.08	1.5	0.5
3	Хүний бруцеллёзыг тандаж, оношилж, эмчилдэг сумын эрүүл мэндийн төвийн эзлэх хувь	50%	50%	50%	100%
4	Бруцеллёзын халдварын оношилгоонд фермент холбоот эсрэг биеийн урвалын аргыг ашигладаг нэгдсэн эмнэлэг, бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төвийн эзлэх хувь	0%	9.5%	5.0%	100%
5	Орон нутгийн Зоонозын өвчин судлалын төвийн лабораторийн шинжилгээгээр эерэг гарсан сорьцыг үндэсний лавлагаа лабораторид баталгаажуулсан хувь	30%	0%	100%	80%
6	Зоонозын халдварт өвчний оношилгооны чиглэлээр чанарын хяналт явуулдаг лабораторийн тоо	0	1	1	1
Зорилт 7. Талбарын тархвар судлалын сургалтын хөтөлбөрийг сайжруулах, эрсдэлийн үеийн мэдээлэл, харилцаа холбооны чадавхийг бэхжүүлэх					
1	Шинээр байгуулсан талбарын тархвар судлалын сургалтын нэгжийн тоо	0	0	1	2
2	Талбарын тархвар судлаачдын гүйцэтгэсэн судалгаа, тайлан, зөвлөмжийн тоо	4	18	9	20
Үр дүнгийн үзүүлэлт					
1	Сүрьеэгийн бүртгэгдсэн тохиолдол /10000 хүн амд/	14.1	13.1	12.2	10.0
2	Сүрьеэгийн нас баралт /100.000 хүн амд/	8.5	9.0	7.1	6.5
3	Хепатит А вирусийн цочмог халдварын өвчлөл (10000 хүн амд)	9.1	0.1	0.16	8.0
4	Хепатит В вирусийн цочмог халдварын өвчлөл (10000 хүн амд)	1.6	1.2	1.1	1.3
5	Цусан суулга (10000 хүн амд)	9.2	9.3	13.2	7.0
6	Зонхилон тохиолдох бэлгийн замын халдварт тэмбүү, заг хүйтэн, трихомониаз өвчнүүд /10000 хүн амд/	56..3	48.4	49.5	10.0
7	Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дундах тэмбүүгийн халдварын тархалтын хувь	3%	2.4%	2.4%	2%
8	Төрөлхийн тэмбүүгийн тохиолдлын тоо	52	42	59	34
9	Хүний бруцеллёзын өвчлөл (10000 хүн амд)	1.0	0.5	0.5	0.5

“ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧНӨӨС СЭРГИЙЛЭХ” ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Үзүүлэлт	Агуулга
Хөтөлбөрийг баталсан Засгийн газрын тогтоолын дугаар, огноо	2017 оны 289-р тогтоол
Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх хугацаа	2017-2030 он
Гол зорилт	Зонхилон тохиолдож байгаа халдварт бус өвчлөл, тэдгээрийн эрсдэлт хүчин зүйлсийн тархалтыг иргэн, гэр бүл, байгууллага, хамт олон, нийгмийн олон талт хамтын ажиллагаанд тулгуурлан зогсоох, түүнээс урьдчилан сэргийлэх, өвчний эрт үеийн хяналт, тандалтыг сайжруулахад энэхүү хөтөлбөрийн зорилго оршино.

№	Шалгуур үзүүлэлтүүд	Суурь үзүүлэлт 2016 он	Хүрэх үр дүн 2017	2019 он	2021 он
	Халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх шалгуур үзүүлэлт				
	I.Халдварт бус өвчний анхдагч эрсдэлт хүчин зүйлийн үзүүлэлт				
1	Хүн амын тамхины хэрэглээ, хувиарь	27.1	27.1	27	26
2	Сүүлийн 30 хоногт тамхийг 1-2 хэрэглэсэн 13-15 насны хүүхэд, хувиар	5.9	5.9	5.4	4.9
3	Сүүлийн 30 хоногт тамхийг 1-2 хэрэглэсэн 16-17 насны хүүхэд, хувиар	17.5	17.5	16.0	14.5
4	Сүүлийн 30 хоногт ажлын байрандаа тамхины утаанд өртөгсөд, хувиар	25.5	25.5	23.4	21.3
5	15- аас дээш насны нэг хүнд ногдох бүртгэгдсэн согтууруулах ундаа, литр (архинд шилжүүлсэнээр)	7.2	9.8	7.0	6.9
6	Согтууруулах ундаа хэтрүүлэн хэрэглэгчид, хувиар	10.3	23.5	10	9.6
7	Согтууруулах ундааг 1-2 удаа хэтрүүлэн хэрэглэгчид, хувиар	23.1	23.1	22.3	21.6
8	25-64 насны хүн амын давсны хонгийн дундаж хэрэглээ (гр/хоног)	11.1	11.1	10	8.9
9	Хөдөлгөөний хомсдолтой хүн ам, хувиар	22.3	22.3	21.6	20.3
	II. Халдварт бус өвчний завсрын эрсдэлт хүчин зүйлийн үзүүлэлт				
1	Илүүдэл жин, таргалалттай хүн амын эзлэх хувь (БЖИ>25кг/м)	54.4	54.4	49.9	45.3
2	Цусны даралт ихсэлт(артерийн дээд даралт >140,доод даралт>90ба даралт бууруулах эм хэрэглэж байгаа)- ийн тархалт хувиар	27.5	27.5	25.2	22.9
3	Цусан дахь нийт холестерины хэмжээ 5 ммол/л ба түүнээс их хүн амы эзлэх хувь	61.9	61.9	56.7	51.9
4	Захын цусан дахь нийт глюкозын 5.6-6.0 ммол/л хэмжээтэй байгаа хүн амын эзлэх хувь	8.3	8.3	7.6	6.9
5	Цусан дахь глюкозын хэмжээ ихэссэн (6.1 молл/лба түүнээс их), глюкоз бууруулах эм хэрэглэж байгаа хүн ам, хувиар	6.9	6.9	6.3	5.8
	III.Халдварт бус өвчний эрт илрүүлэлт, өвчлөлийн үзүүлэлт				
1	Умайн хүзүүний хорт хавдарыг эрт илрүүлэх үзлэгт хамрагдсан хүн ам хувиар (30-60нас)	44.9	37.4	46.3	51.9
2	Хөхний хорт хавдарыг эрт илрүүлэх үзлэгт хамрагдсан хүн ам (30-60 нас), /бодит тоогоор/	286921	354572	291121	307921
3	Элэгний хорт хавдарыг эрт илрүүлэх үзлэгт хамрагдсан хүн ам хувиар (40-65нас)	30.0	37.8	30.0	70.0
4	Элэгний хорт хавдар эрт үе шатандаа оношлогдсүн хувь (I, II үеийн эзлэх хувь)	18.9	20.3	20.7	28.0
5	Умайн хүзүүний хорт хавдарыг эрт үе шатандаа оношлогдсон хувиар (I үеийн эзлэх хувь)	37.5	37.4	42.5	62.5
6	Цусны даралт ихсэх өвчинг эрт илрүүлэх үзлэгт хамрагдсан хүн ам, хувиар (40-64 нас)	65.1	66.7	69	79.5
7	Чихрийн шижинг эрт илрүүлэх үзлэгт хамрагдсан хүн ам, хувиар (40-64 нас)	60.3	63.2	65.0	77.5
	Б.Хөтөлбөрийн үр нөлөөний шалгуур үзүүлэлт				
1	Хорт хавдраас шалтгаалсан нас баралт (10000 хүн амд)	13.8	13.0	11.6	10.5
2	Зүрх судасны тогтолцооны шалтгаант нас баралт (10000 хүн амд)	17.8	17.4	17.6	17.4
3	Бөөрний сувганцрын үрэвсэлт өвчний улмаас эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлсэн үйлчлүүлэгч, хувиар	63.9	63.1	63.5	62

“СЭТГЭЦИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД” ҮНДЭСНИЙ ХОЁР ДАХЬ ХӨТӨЛБӨР

Үзүүлэлт	Агуулга
Хөтөлбөрийг баталсан Засгийн газрын тогтоолын дугаар, огноо	2009 оны 303 дугаар тогтоол
Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх хугацаа	2010-2019 он
	Нэгдүгээр үе шат-2010-2014 он
	Хоёрдугаар үе шат-2015-2019 он
Гол зорилт	Хүн амын сэтгэцийн эрүүл мэндийг дэмжих, сэтгэцийн эрүүл мэндийн анхан шатны болон нийгэм хамт олонд тулгуурласан тусламж, үйлчилгээг өргөжүүлэх замаар сэтгэц, зан үйлийн эмгэгийн тархалтыг бууруулах нөхцөл бүрдүүлэхэд оршино.

№	Үзүүлэлтүүд	2009 оны түвшин	2010 оны түвшин	2011 оны түвшин	2012 оны түвшин	2013 оны түвшин	2014 оны түвшин	2015 оны түвшин	2016 оны түвшин	2017 оны түвшин	2019 онд хүрэх түвшин
Сэтгэцийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг боловсронгуй болгож хүртээмж, чанарыг сайжруулах талаар											
1	Сэтгэцийн төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлгийн орны тоо (10000 хүн амд)	2.2	2.2	2.2	2.2	2.1	2.3	2.4	2.5	1.61	15%-иар буурна
2	Аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн сэтгэцийн орны тоо (10000 хүн амд)	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	15%-иар нэмэгдэнэ
3	Нийгэм хамт олны дунд ажиллаж байгаа гэр төвийн тоо	12	12	14	14	14	14	12	12	12	16
4	Аймаг, дүүргийн сэтгэцийн эмчийн тоо (10000 хүн амд)	0.1	0.1	0.43	0.4	0.4	0.1	0.2	0.2	0.2	0.3
5	Сэтгэцийн эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээний талаарх сургалтад хамрагдсан сум, өрхийн эмчийн эзлэх хувь	25.0	32.0	32.0	25.0	25.0	25.0	50.0	80.0	80	85.0
6	Анагаах ухааны болон сувилахуйн сургалтын хөтөлбөрт сэтгэцийн эрүүл мэндийн хичээлийн цагийн эзлэх хувь	5.0	5.5	5.5	5.5	2.7	5.5	5.5	5.5	5.5	15.0
7	Зайлшгүй шаардлагатай эмийн үндэсний жагсаалтад орсон сэтгэц нөлөөт эмээр хангагдсан аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, сум, өрхийн эмнэлгийн эзлэх хувь	86.0	41.0	45.0	41.0	20.0	29.0	29.0	29.0	29	100.0

БҮЛЭГ 14.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЗАРИМ ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЗАРИМ ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД, 2017 ОН

№	Аймаг/ хотын нэр	2017 оны жилийн эцсийн хүн амын тоо	10 000 хүн амд					Эмнэлгийн нэг оронд ногдох хүний тоо	Нэг их эмчид ногдох хүний тоо	Нэг их эмчид ногдох дунд мэргэжилтэн	Нэг их эмчид ногдох сувилагчийн тоо	Жилд нэг иргэний үзүүлсэн дундаж тоо	1000 хүнд ногдох			1 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл 1000 амьд төрөлтөд	5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл	
			Орны тоо	Хүний их эмч	Сувилагч	Эмнэлгийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой бусад ажилтан-Бүгд	Бүх ажиллагсад						Төрөлт	Нас барал	Цэвэр өсөлт		Мөн насны 1000 хүүхдэд	Амьд төрсөн 1000 хүүхдэд
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Архангай	95106	55.0	18.3	29.0	30.5	129.9	181.9	547.8	1.7	1.6	3.4	20.2	4.8	15.4	16.8	3.5	20.5
2	Баян-Өлгий	102604	77.1	20.2	31.5	25.0	125.1	129.6	494.9	1.2	1.6	3.6	28.4	4.5	23.9	13.3	3.8	17.9
3	Баянхонгор	86594	63.4	21.7	34.0	33.5	135.7	157.7	461.4	1.5	1.6	3.1	23.2	5.1	18.1	15.5	3.4	18.0
4	Булган	61289	60.4	19.8	31.5	30.5	125.3	165.6	504.8	1.5	1.6	3.1	13.6	5.5	8.1	10.8	1.7	13.2
5	Говь-Алтай	57484	78.7	32.8	44.5	44.2	192.8	127.1	305.2	1.3	1.4	4.3	21.4	5.1	16.3	16.4	4.0	19.7
6	Говьсүмбэр	17383	72.2	33.2	39.0	31.5	152.6	138.4	301.2	0.9	1.2	6.7	24.3	5.3	19.0	7.2	2.6	14.4
7	Дархан-Уул	104074	73.6	27.2	35.6	26.1	137.8	135.9	368.0	1.0	1.3	5.9	22.4	5.4	17.0	10.6	2.4	12.8
8	Дорноговь	68147	68.8	32.9	37.7	33.1	165.4	145.3	303.6	1.0	1.1	5.0	19.7	5.0	14.6	12.8	2.2	13.6
9	Дорнод	79445	69.9	23.3	35.2	26.1	131.0	143.0	429.7	1.1	1.5	5.0	24.6	5.5	19.1	13.4	3.5	18.1
10	Дундговь	45755	65.5	30.7	32.4	32.0	154.3	152.7	325.9	1.0	1.1	4.0	19.2	5.0	14.1	9.1	2.7	15.9
11	Завхан	71551	82.1	25.3	38.1	40.2	155.7	121.8	394.9	1.6	1.5	4.8	18.6	5.2	13.4	16.6	2.9	17.3
12	Орхон	103997	63.4	31.9	41.3	25.4	148.7	157.8	313.1	0.8	1.3	5.8	25.3	4.8	20.5	5.0	1.2	5.4
13	Өвөрхангай	115098	72.7	22.5	28.6	26.0	125.4	137.5	445.0	1.2	1.3	3.4	21.2	5.2	15.9	16.1	3.7	20.2
14	Өмнөговь	65314	102.5	29.2	27.1	28.9	126.5	97.5	342.1	1.0	0.9	4.9	20.1	4.7	15.4	16.1	3.2	20.0
15	Сүхбаатар	61131	66.7	25.2	35.4	28.5	128.9	149.8	396.6	1.1	1.4	4.0	21.0	5.2	15.8	17.3	3.5	20.4
16	Сэлэнгэ	109605	65.7	22.8	30.6	25.7	121.8	152.2	437.9	1.1	1.3	3.4	16.0	4.6	11.4	11.0	2.2	15.1
17	Төв	94041	53.8	23.3	31.5	23.2	143.4	185.8	429.6	1.0	1.4	3.0	12.8	4.5	8.3	10.0	1.9	17.5
18	Увс	82688	67.2	20.6	31.6	39.8	133.8	148.8	485.2	1.9	1.5	4.8	24.8	5.2	19.6	18.7	4.4	22.1
19	Ховд	86376	66.8	26.8	34.6	31.6	141.5	149.6	373.8	1.2	1.3	4.1	25.6	4.9	20.7	16.7	4.5	22.2
20	Хөвсгөл	131561	59.7	19.0	28.2	32.0	115.7	167.4	526.3	1.7	1.5	2.9	21.2	6.0	15.1	22.0	4.8	26.3
21	Хэнтий	75683	63.0	24.1	31.0	25.7	135.7	158.8	415.6	1.1	1.3	4.6	19.3	4.7	14.6	19.4	4.1	24.9
22	**Аймгийн дундаж**	**1714926**	**68.1**	**24.4**	**33.1**	**29.8**	**136.6**	**146.8**	**409.6**	**1.2**	1.4	**4.1**	**21.1**	**5.1**	**16.1**	**14.5**	**3.2**	**18.1**
23	Улаанбаатар	1462973	88.1	46.0	45.1	19.3	195.3	113.5	217.6	0.4	1.0	7.6	27.4	5.2	22.3	12.7	3.3	15.4
24	**Улсын дундаж**	**3177899**	**77.1**	**34.1**	**38.5**	**25.1**	**163.1**	**129.6**	**292.9**	**0.7**	1.1	**5.7**	**24.0**	**5.1**	**18.9**	**13.6**	**3.3**	**16.7**

Хүн амын төрөлт, нас баралт, цэвэр өсөлт /2008-2017 он/

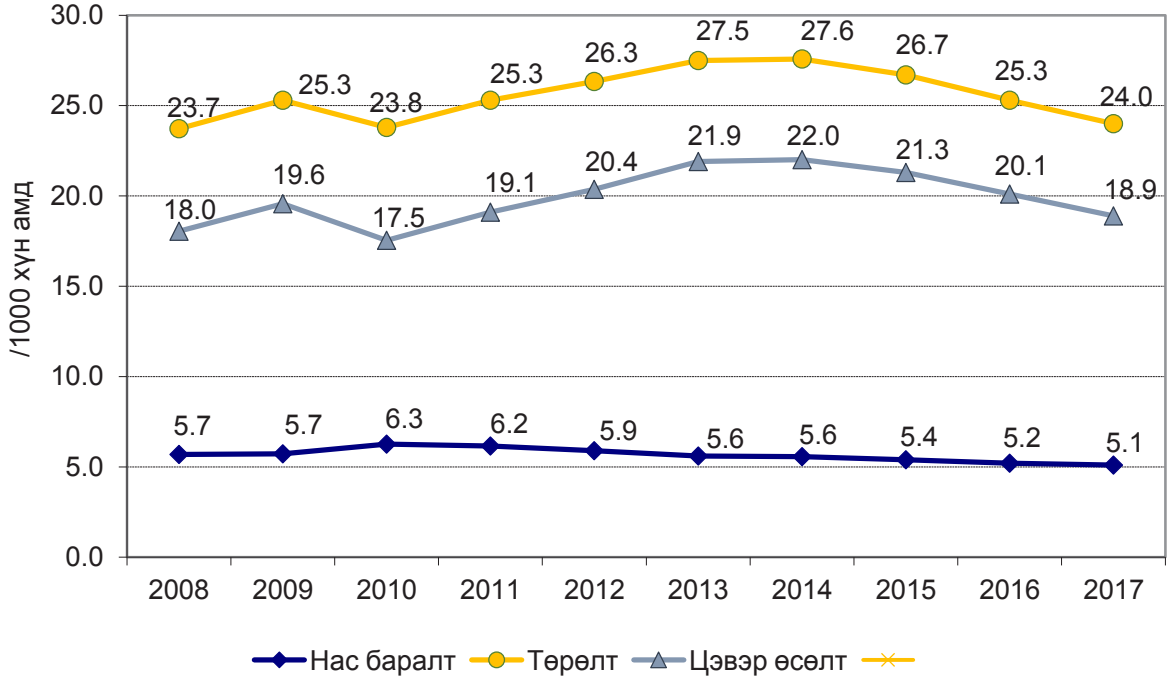

Нялхсын болон 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл /2008-2017 он/

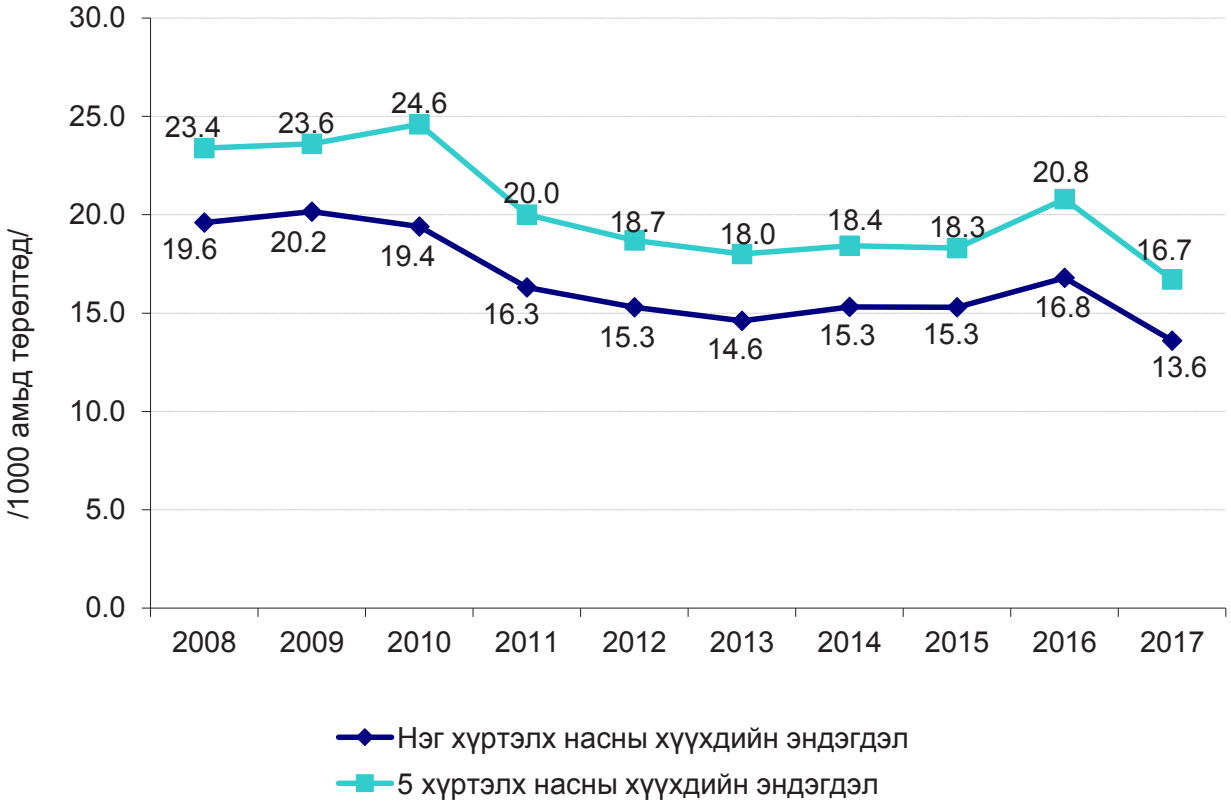

ХҮН АМЫН НАС БАРАЛТЫН ШАЛТГААН, ХҮЙСЭЭР, 2017 ОН

“Өвчний бүлэг ӨОУА-10”	Бүгд		Эрэгтэй		Эмэгтэй	
	Бодит тоо	10000 хүн амд	Бодит тоо	10000 хүн амд	Бодит тоо	10000 хүн амд
Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	5405	17.45	3201	21.06	2204	13.97
Хавдар	4037	13.03	2289	15.06	1748	11.08
Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан	2630	8.49	2086	13.72	544	3.45
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	1155	3.73	616	4.05	539	3.42
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	605	1.95	352	2.32	253	1.60
Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	559	1.80	326	2.14	233	1.48
Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	276	0.89	194	1.28	82	0.52
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	267	0.86	146	0.96	121	0.77
Шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэг	245	0.79	119	0.78	126	0.80
Төрөлх гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг	197	0.64	104	0.68	93	0.59
Бусад	436	1.41	175	1.15	261	1.65
Бүгд	**15812**	**51.04**	**9608**	**63.20**	**6204**	**39.33**

Нас баралтын зонхилох шалтгаан, хүйсээр, хувиар, 2017 он

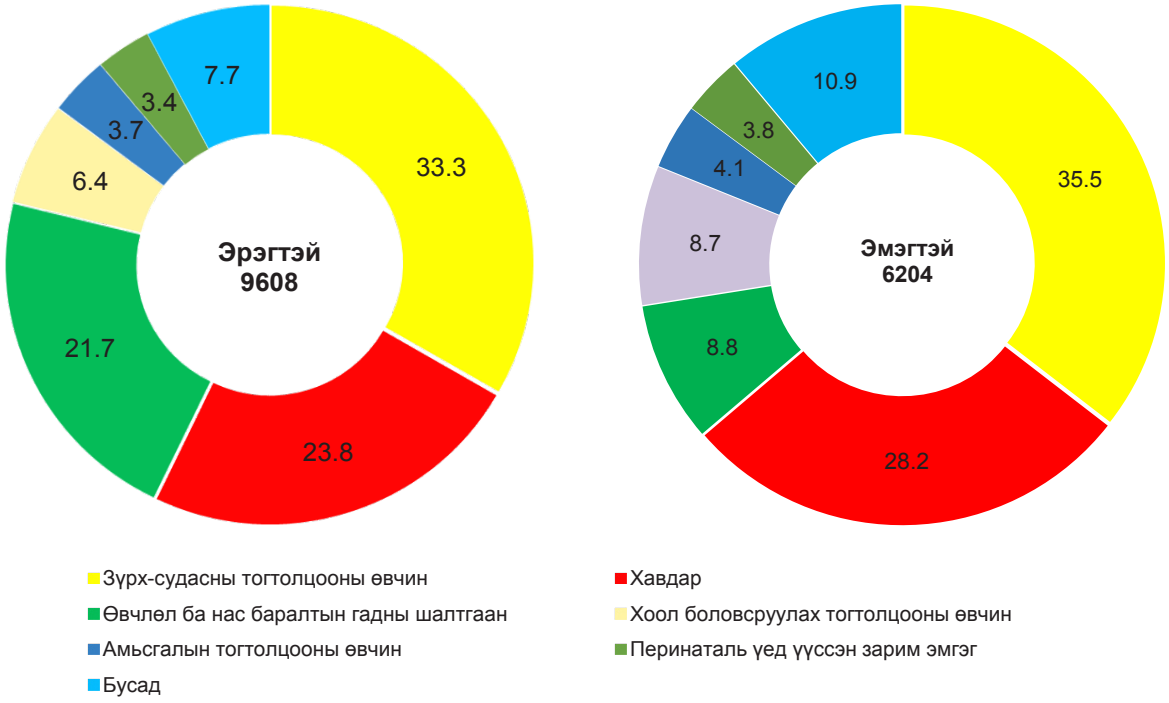

Хүн амын нас баралтын эхний 5 шалтгаан, хувиар /2008-2017 он/

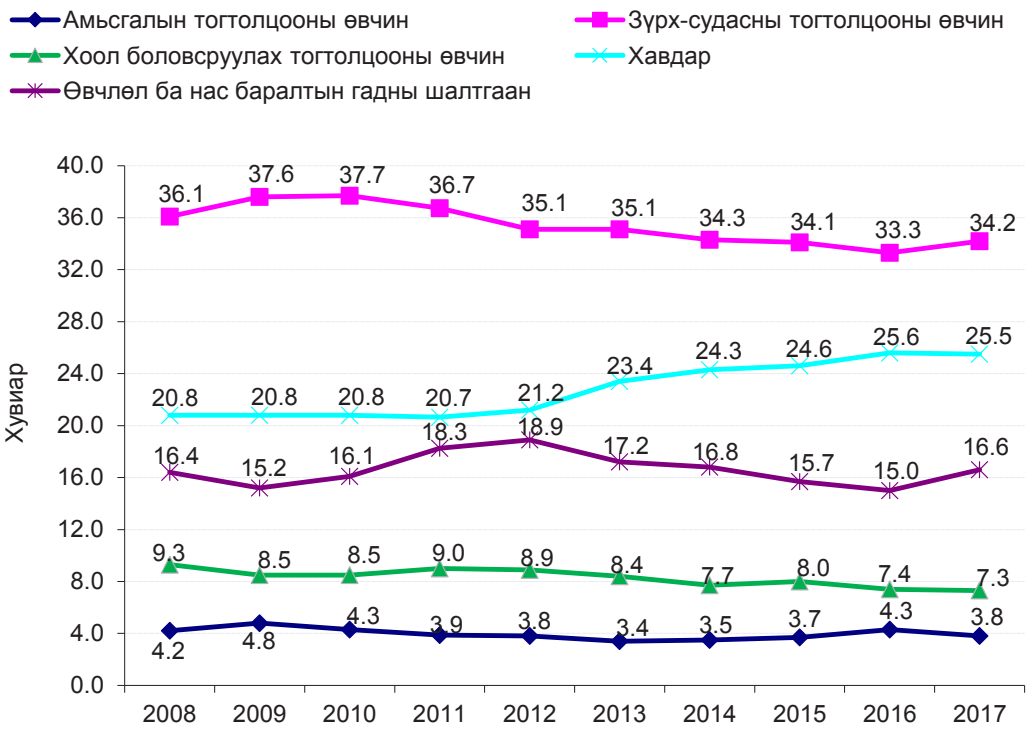

НАС БАРАЛТЫН ТЭРГҮҮЛЭХ 5 ШАЛТГААН /АЙМГААР/, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	10 000 хүн амд				
		Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Хавдар	Өвчлөл ба нас баралтны гадны шалтгаант	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Амьсгалын тогтолцооны өвчин
1	Архангай	16.98	12.63	7.32	2.23	1.91
2	Баян-Өлгий	20.80	7.96	4.68	1.99	3.88
3	Баянхонгор	18.08	11.82	8.58	4.52	2.55
4	Булган	24.19	16.07	7.31	3.09	0.97
5	Говь-Алтай	20.50	15.77	6.48	2.98	0.70
6	Говьсүмбэр	18.64	15.15	11.07	2.91	2.91
7	Дархан-Уул	21.72	14.68	8.53	2.38	1.39
8	Дорноговь	13.80	12.31	12.91	3.56	1.48
9	Дорнод	18.69	17.04	7.50	3.69	2.42
10	Дундговь	18.50	14.36	8.49	1.96	1.74
11	Завхан	20.99	15.53	6.16	1.26	1.12
12	Орхон	17.39	16.02	7.07	2.55	1.38
13	Өвөрхангай	21.52	12.02	6.97	3.83	2.35
14	Өмнөговь	18.56	8.51	8.35	4.18	2.47
15	Сүхбаатар	15.66	16.65	5.60	3.63	2.31
16	Сэлэнгэ	18.66	11.42	5.94	4.64	1.67
17	Төв	21.68	11.21	3.52	2.88	1.71
18	Увс	18.17	16.10	5.73	4.39	0.98
19	Ховд	17.26	14.25	7.53	2.08	1.62
20	Хөвсгөл	27.39	14.04	9.31	2.52	2.06
21	Хэнтий	15.10	13.90	6.42	4.14	3.07
22	**Аймгийн дундаж**	**19.60**	**13.46**	**7.21**	**3.12**	**1.94**
23	Улаанбаатар	14.83	12.52	10.04	4.47	1.97
24	**Улсын дундаж**	**17.45**	**13.03**	**8.49**	**3.73**	**1.95**

5 ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЛИЙН ШАЛТГААН, 2017 ОН

Өвчний бүлэг /ӨОУА-10/	0-1 хүртэлх нас		5 хүртэлх нас	
	Бодит тоо	Хувь	Бодит тоо	Хувь
Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	559	55.4	559	44.9
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	122	12.1	162	13.0
Төрөлхийн гажиг, хэв гажил, өнгөт цогцын гажуудал	148	14.7	169	13.6
Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан	65	6.4	162	13.0
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	34	3.4	46	3.7
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	17	1.7	38	3.1
Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	21	2.1	31	2.5
Бусад	43	4.2	77	6.2
Бүгд	**1009**	**100.0**	**1244**	**100.0**

НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЛИЙН ТЭРГҮҮЛЭХ 5 ШАЛТГААН /2013-2017 ОН/

Шалтгаан	2013	2014	2015	2016	2017
Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	52.9	55.3	59.6	44.3	55.4
Амьсгалын тогтолцооны өвчин	15.7	14.2	12.1	16.4	12.1
Төрөлх гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг	15.1	13.3	10.4	12.5	14.7
Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан	6.9	6.6	5.6	5.8	6.4
Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	2.7	2.7	2.9	2.4	3.4
Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	4.4	4.2	3.7	4.8	1.7
Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	1.1	1.2	2.6	10.7	2.1

- Тэргүүлэх шалтгаан
- Хоёрдугаар шалтгаан
- Гуравдугаар шалтгаан
- Дөрөвдүгээр шалтгаан
- Тавдугаар шалтгаан

НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ, 2017 ОН

Шалтгаан	Үзүүлэлт
1 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл /1000 амьд төрсөн хүүхдэд/	13.6
Нярайн эрт үеийн нас баралт /1000 амьд төрсөн хүүхдэд/	6.4
Нярайн хожуу үеийн нас баралт /1000 амьд төрсөн хүүхдэд/	2.3
Нярайн нас баралт /1000 амьд төрсөн хүүхдэд/	8.7
Перинаталь нас баралт /амьд, амьгүй төрсөн 1000 хүүхдэд/	12.4

Нярайн эндэгдэл /2013-2017 он/

НЯЛХСЫН ЭНДЭГДЭЛ, 2017 ОН

№	Айма,хотын нэр	Перинаталь нас баралт (амьд,амьгүй төрсөн 1000 хүүхдэд)	Амьгүй төрөлт (амьд, амьгүй төрсөн 1000 хүүхдэд)	Нярайн нас баралт (амьд төрсөн 1000 хүүхдэд	Нярайн эрт үеийн нас баралт (амьд төрсөн 1000 хүүхдэд)	Нярайн хожуу үеийн нас баралт (амьд төрсөн 1000 хүүхдэд)
А	Б	1	2	3	4	5
1	Архангай	10.5	3.1	10.0	7.4	2.6
2	Баян-Өлгий	13.2	8.7	6.0	4.6	1.4
3	Баянхонгор	11.4	5.0	8.0	6.5	1.5
4	Булган	7.2	0.0	7.2	7.2	0.0
5	Говь-Алтай	14.7	5.7	11.5	9.0	2.5
6	Говьсүмбэр	4.8	4.8	2.4	0.0	2.4
7	Дархан-Уул	9.3	3.5	6.6	5.8	0.9
8	Дорноговь	14.3	4.5	10.6	9.8	0.8
9	Дорнод	13.3	7.2	8.8	6.2	2.6
10	Дундговь	9.0	3.4	5.7	5.7	0.0
11	Завхан	16.5	6.0	11.3	10.5	0.8
12	Орхон	8.9	6.5	2.7	2.3	0.4
13	Өвөрхангай	11.1	4.1	9.5	7.0	2.5
14	Өмнөговь	14.5	8.4	10.8	6.1	4.6
15	Сүхбаатар	11.7	5.5	9.4	6.3	3.1
16	Сэлэнгэ	7.0	3.5	5.8	3.5	2.3
17	Төв	9.2	3.3	5.8	5.8	0.0
18	Увс	15.6	6.8	11.8	8.8	2.9
19	Ховд	15.7	7.2	10.4	8.6	1.8
20	Хөвсгөл	12.9	5.4	13.0	7.6	5.4
21	Хэнтий	11.0	5.5	7.6	5.5	2.1
22	**Аймгийн дундаж**	**11.9**	**5.5**	**8.5**	**6.5**	**2.1**
23	Улаанбаатар	12.9	6.6	8.9	6.3	2.6
24	**Улсын дундаж**	**12.4**	**6.0**	**8.7**	**6.4**	**2.3**

ХАЛДВАРТ ӨВЧИН, 10 000 ХҮН АМД /2013-2017 ОН/

Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	10 000 хүн амд				
	2013	2014	2015	2016	2017
Балнад	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Сальмонеллёз	0.3	0.3	0.5	0.6	0.6
Цусан суулга	7.0	7.9	9.2	9.3	13.2
Сүрьеэ	14.6	14.2	14.4	13.2	12.4
Тарваган тахал	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Боом	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Бруцеллёз	1.3	0.9	1.0	0.5	0.5
Улаан эсэргэнэ	1.0	0.9	2.5	4.5	5.9
Менингококкт халдвар	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Салхинцэцэг	16.6	15.8	19.0	22.3	31.5
Улаанбурхан	0.0	0.0	79.2	99.0	0.1
Улаанууд	0.1	0.0	0.2	0.2	0.0
Вирүст хепатит	9.0	3.9	3.0	1.9	1.7
Вирүст хепатит А	5.7	1.1	0.3	0.1	0.2
Вирүст хепатит В	2.2	2.0	1.6	1.2	1.0
Вирүст хепатит С	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3
Гахай хавдар	18.7	1.5	0.8	1.1	0.7
Мөөгөнцөр	4.0	6.5	5.8	4.6	4.8
Тэмбүү	22.2	23.5	25.9	20.3	21.8
Заг хүйтэн	17.2	15.5	16.8	14.3	14.5
Трихомониаз	13.5	13.0	13.6	14.3	13.9

Сүрьеэгийн өвчлөл /2008-2017 он/

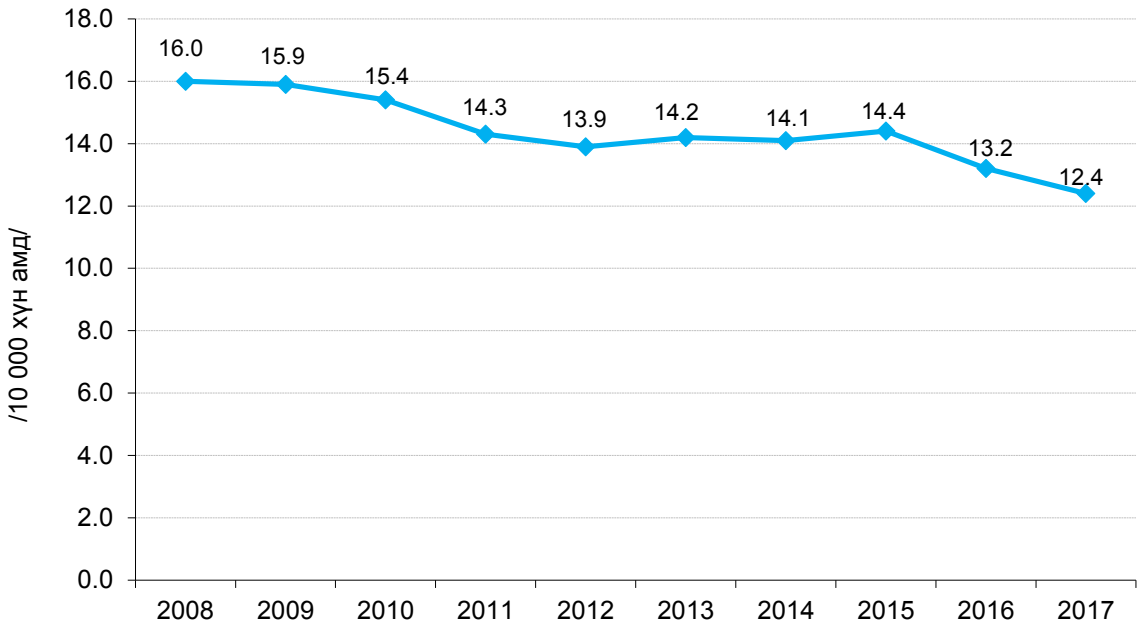

Тэмбүү, заг хүйтний өвчлөл /2008-2017 он/

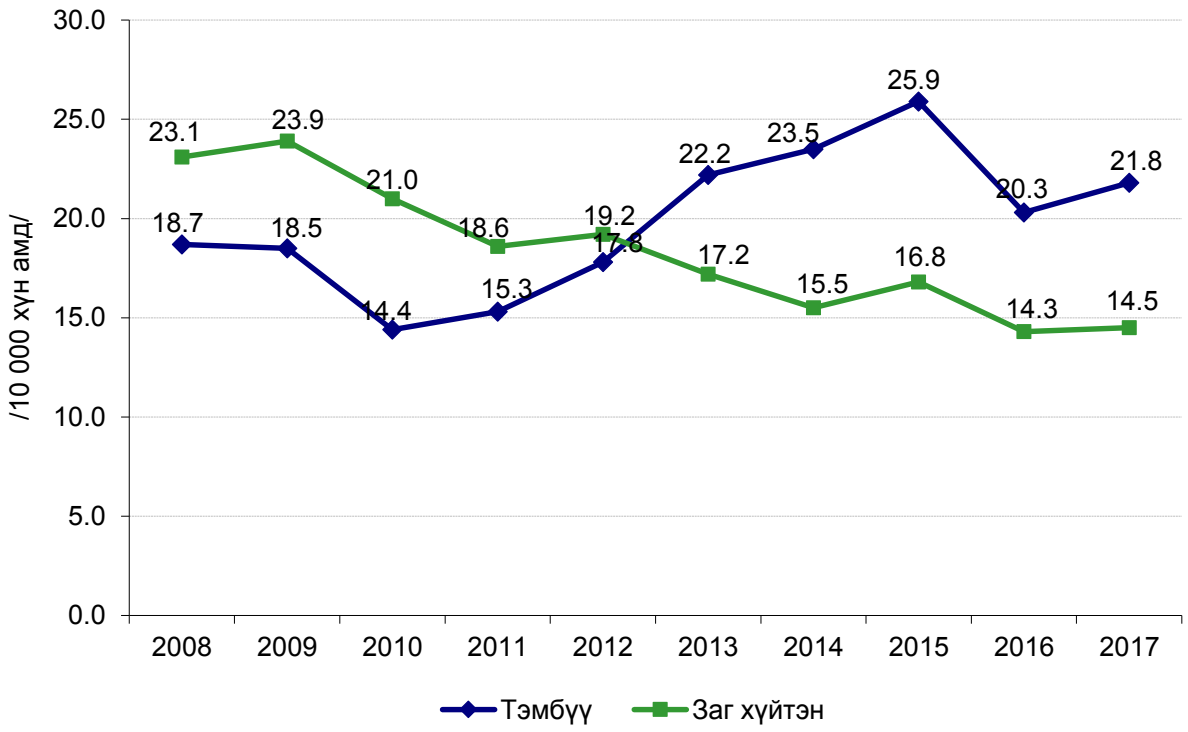

ХОРТ ХАВДРЫН ӨВЧЛӨЛИЙН ТОХИОЛДЛЫН ТОО, ТАРХАЛТ, НАС БАРАЛТ, 2017 ОН

Хорт хавдар	№	Тархалт		Тохиолдлын тоо						Нас баралт					
				Бодит тоо			10 000 хүн амд			Бодит тоо			10 000 хүн амд		
		Бодит тоо	10 000 хүн амд	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Уруул амны хөндий, залгиур	1	895	2.9	156	72	84	0.50	0.47	0.53	89	58	31	0.29	0.38	0.20
Улаан хоолой	2	881	2.8	344	186	158	1.11	1.22	1.00	275	155	120	0.89	1.02	0.76
Ходоод	3	2829	9.1	889	575	314	2.87	3.78	1.99	621	402	219	2.00	2.64	1.39
Бүдүүн гэдэс	4	653	2.1	188	79	109	0.61	0.52	0.69	113	48	65	0.36	0.32	0.41
Шулуун гэдэс, хошного	5	211	0.7	53	27	26	0.17	0.18	0.16	44	20	24	0.14	0.13	0.15
Элэг	6	6142	19.8	2312	1244	1068	7.46	8.18	6.77	1614	920	694	5.21	6.05	4.40
Нойр булчирхайн өмөн	7	307	1.0	141	63	78	0.46	0.41	0.49	129	60	69	0.42	0.39	0.44
Хоол боловсруулах замын бусад	8	141	0.5	45	24	21	0.15	0.16	0.13	36	24	16	0.12	0.16	0.10
Төвөнх	9	158	0.5	34	32	2	0.11	0.21	0.01	18	16	2	0.06	0.11	0.01
Хамрын хөндийн дайвар	10	39	0.1	11	9	2	0.04	0.06	0.01	9	8	1	0.03	0.05	0.01
Уушги	11	927	3.0	435	358	77	1.40	2.35	0.49	382	316	66	1.23	2.08	0.42
Амьсгалын эрхтний бусад	12	71	0.2	19	11	8	0.06	0.07	0.05	13	7	6	0.04	0.05	0.04
Яс ба үений мөгөөрс	13	259	0.8	50	22	28	0.16	0.14	0.18	36	16	20	0.12	0.11	0.13
Арьс	14	317	1.0	43	21	22	0.14	0.14	0.14	24	14	10	0.08	0.09	0.06
Гялтан ба зөөлөн эд	15	175	0.6	39	18	21	0.13	0.12	0.13	17	8	9	0.05	0.05	0.06
Хөх	16	1495	4.8	246	0	246	0.79	0.00	1.56	76	1	75	0.25	0.01	0.48
Умайн хүзүү	17	3704	12.0	356	0	356	1.15	0.00	2.26	127	0	127	0.41	0.00	0.81
Умай	18	190	0.6	28	0	28	0.09	0.00	0.18	6	0	6	0.02	0.00	0.04
Өндгөвч	19	520	1.7	91	0	91	0.29	0.00	0.58	55	0	55	0.18	0.00	0.35
Эм бэлэг эрхтний бусад	20	120	0.4	10	0	10	0.03	0.00	0.06	7	0	7	0.02	0.00	0.04
Эр бэлэг эрхтэн	21	285	0.9	47	47	0	0.15	0.31	0.00	27	27	0	0.09	0.18	0.00
Давсаг	22	203	0.7	37	29	8	0.12	0.19	0.05	25	19	6	0.08	0.12	0.04
Бөөрний	23	810	2.6	161	72	89	0.52	0.47	0.56	50	28	22	0.16	0.18	0.14
Шээсний замын бусад	24	46	0.1	2	1	1	0.01	0.01	0.01	3	1	2	0.01	0.01	0.01
Нүд ба түүний дайврын	25	75	0.2	10	4	6	0.03	0.03	0.04	3	1	2	0.01	0.01	0.01
Тархины	26	334	1.1	74	39	35	0.24	0.26	0.22	57	29	28	0.18	0.19	0.18
Лейкеми	27	248	0.8	87	58	29	0.28	0.38	0.18	50	30	20	0.16	0.20	0.13
Бусад	28	586	1.9	165	87	78	0.53	0.57	0.49	98	58	40	0.32	0.38	0.25
Бүгд	**29**	**22621**	**73.0**	**6073**	**3078**	**2995**	**19.61**	**20.25**	**18.99**	**4004**	**2266**	**1742**	**12.93**	**14.90**	**11.04**

* Мэдээллийн эх сурвалж: Хавдар судлалын үндэсний төвийн тайлан, 2017

ХОРТ ХАВДРЫН ӨВЧЛӨЛИЙН ТОХИОЛДЛЫН ТОО, ТАРХАЛТ, НАС БАРАЛТ, АЙМГААР, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Тархалт		Тохиолдлын тоо						Нас баралт					
				Бодит тоо			10 000 хүн амд			Бодит тоо			10 000 хүн амд		
		Бодит тоо	10000 хүн амд	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Архангай	639	67.8	169	94	75	17.9	19.9	16.0	132	70	62	14.01	14.8	13.2
2	Баян-Өлгий	397	39.5	146	71	75	14.5	14.2	14.9	78	37	41	7.76	7.4	8.1
3	Баянхонгор	418	48.4	120	61	59	13.9	14.3	13.5	102	56	46	11.82	13.2	10.5
4	Булган	538	87.4	181	102	79	29.4	32.6	26.1	112	61	51	18.19	19.5	16.8
5	Говь-Алтай	521	91.3	155	84	71	27.2	29.6	24.8	95	56	39	16.65	19.7	13.6
6	Говьсүмбэр	122	71.1	42	25	17	24.5	29.1	19.8	36	19	17	20.97	22.1	19.8
7	Дархан-Уул	900	89.3	265	141	124	26.3	28.5	24.1	170	96	74	16.86	19.4	14.4
8	Дорноговь	446	66.2	134	67	67	19.9	19.9	19.9	97	59	38	14.39	17.5	11.3
9	Дорнод	650	82.7	204	113	91	25.9	28.6	23.2	153	91	62	19.46	23.1	15.8
10	Дундговь	367	79.9	114	53	61	24.8	22.9	26.7	72	39	33	15.67	16.9	14.4
11	Завхан	664	92.9	209	106	103	29.2	29.7	28.8	117	78	39	16.37	21.9	10.9
12	Орхон	1033	101.5	369	162	207	36.3	32.5	39.9	178	107	71	17.49	21.4	13.7
13	Өвөрхангай	823	71.7	285	138	147	24.8	24.1	25.5	162	79	83	14.11	13.8	14.4
14	Өмнөговь	419	64.8	79	40	39	12.2	12.3	12.1	67	36	31	10.36	11.1	9.6
15	Сүхбаатар	445	73.3	134	68	66	22.1	22.2	21.9	107	56	51	17.63	18.3	17.0
16	Сэлэнгэ	946	87.8	248	124	124	23.0	22.8	23.3	139	82	57	12.90	15.0	10.7
17	Төв	858	91.6	262	144	118	28.0	29.9	25.9	157	99	58	16.77	20.6	12.7
18	Увс	580	70.7	167	104	63	20.4	25.2	15.5	140	90	50	17.08	21.8	12.3
19	Ховд	633	73.3	190	95	95	22.0	22.0	22.0	158	107	51	18.30	24.8	11.8
20	Хөвсгөл	936	71.4	236	121	115	18.0	18.6	17.4	206	117	89	15.72	18.0	13.5
21	Хэнтий	554	74.1	168	89	79	22.5	23.5	21.4	122	68	54	16.31	18.0	14.6
22	**Аймгийн дундаж**	**12889**	**75.9**	**3877**	**2002**	**1875**	**22.8**	**23.6**	**22.1**	**2600**	**1503**	**1097**	**15.31**	**17.7**	**12.9**
23	Улаанбаатар	9732	69.6	2196	1076	1120	15.7	16.0	15.4	1404	759	645	10.04	11.3	8.9
24	**Улсын дундаж**	**22621**	**73.0**	**6073**	**3078**	**2995**	**19.6**	**20.2**	**19.0**	**4004**	**2262**	**1742**	**12.93**	**14.9**	**11.0**

* Мэдээллийн эх сурвалж: Хавдар судлалын үндэсний төвийн тайлан, 2017

ХҮН АМЫН ӨВЧЛӨЛИЙН ТЭРГҮҮЛЭХ 5 ШАЛТГААН, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	10 000 хүн амд				
		Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэг	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан
1	Архангай	2389.62	1697.38	1475.12	1765.09	210.26
2	Баян-Өлгий	1003.90	766.01	728.69	780.34	115.36
3	Баянхонгор	2115.60	1730.03	1319.77	1592.35	147.18
4	Булган	2188.90	2219.10	1347.50	1705.69	179.91
5	Говь-Алтай	1415.35	1281.13	978.15	1001.10	313.49
6	Говьсүмбэр	2129.15	678.65	612.24	549.33	604.67
7	Дархан-Уул	2165.96	1615.27	708.66	1116.75	327.85
8	Дорноговь	3471.27	2565.17	1217.97	1372.57	476.42
9	Дорнод	1408.58	2063.72	688.08	660.99	262.72
10	Дундговь	1423.32	1067.27	680.10	790.44	216.33
11	Завхан	1551.67	2146.67	1102.44	1111.81	204.40
12	Орхон	1821.63	638.19	543.37	592.60	214.01
13	Өвөрхангай	1353.34	1595.59	1008.82	937.30	261.77
14	Өмнөговь	2907.37	2029.60	889.67	1233.51	274.08
15	Сүхбаатар	2167.03	1168.97	763.38	843.15	268.80
16	Сэлэнгэ	1181.83	598.20	706.17	796.68	165.05
17	Төв	2119.34	1777.74	968.10	1467.96	148.32
18	Увс	1864.61	1313.20	1005.12	1240.02	206.85
19	Ховд	916.91	1561.54	812.33	1195.10	132.96
20	Хөвсгөл	1563.43	1496.97	865.61	1390.37	164.97
21	Хэнтий	1706.91	1121.59	650.82	1214.62	272.14
22	**Аймгийн дундаж**	**1796.08**	**1478.84**	**912.22**	**1134.28**	**224.77**
23	Улаанбаатар	1520.05	1655.77	1001.21	1159.32	858.87
24	**Улсын дундаж**	**1671.41**	**1558.75**	**952.41**	**1145.59**	**511.17**

ӨВЧЛӨЛИЙН БҮТЭЦ, 2017 ОН

№	ӨОУА-10 нэршил	Хүн амын өвчлөл			Стационартын өвчлөл		
		Тох.тоо	10 000 хүн амд	Нийт тох.д эзлэх хувь %	Тох.тоо	10 000 хүн амд	Нийт тох.д эзлэх хувь %
1	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	517745	1671.41	17.86	133774	431.86	15.67
2	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	482849	1558.75	16.65	103199	333.15	12.09
3	Шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэг	295025	952.41	10.18	97990	316.34	11.48
4	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин	354865	1145.59	12.24	127537	411.72	14.94
5	Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан	158342	511.17	5.46	33505	108.16	3.92
6	Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	67432	217.69	2.33	20600	66.50	2.41
7	Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	181225	585.04	6.25	65383	211.07	7.66
8	Яс булчингийн тогтолцоо ба холбох эдийн өвчин	119536	385.89	4.12	40570	130.97	4.75
9	Жирэмслэлт, төрөлт, төрсний дараах үе	128525	414.91	4.43	122511	395.50	14.35
10	Бусад	593907	1917.28	20.48	108769	351.13	12.73
11	**Бүгд**	**2899451**	**9360.14**	**100.0**	**853838**	**2756.40**	**100.0**

Хүн амын өвчлөлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан /10 000 хүн амд/, 2008-2017 он

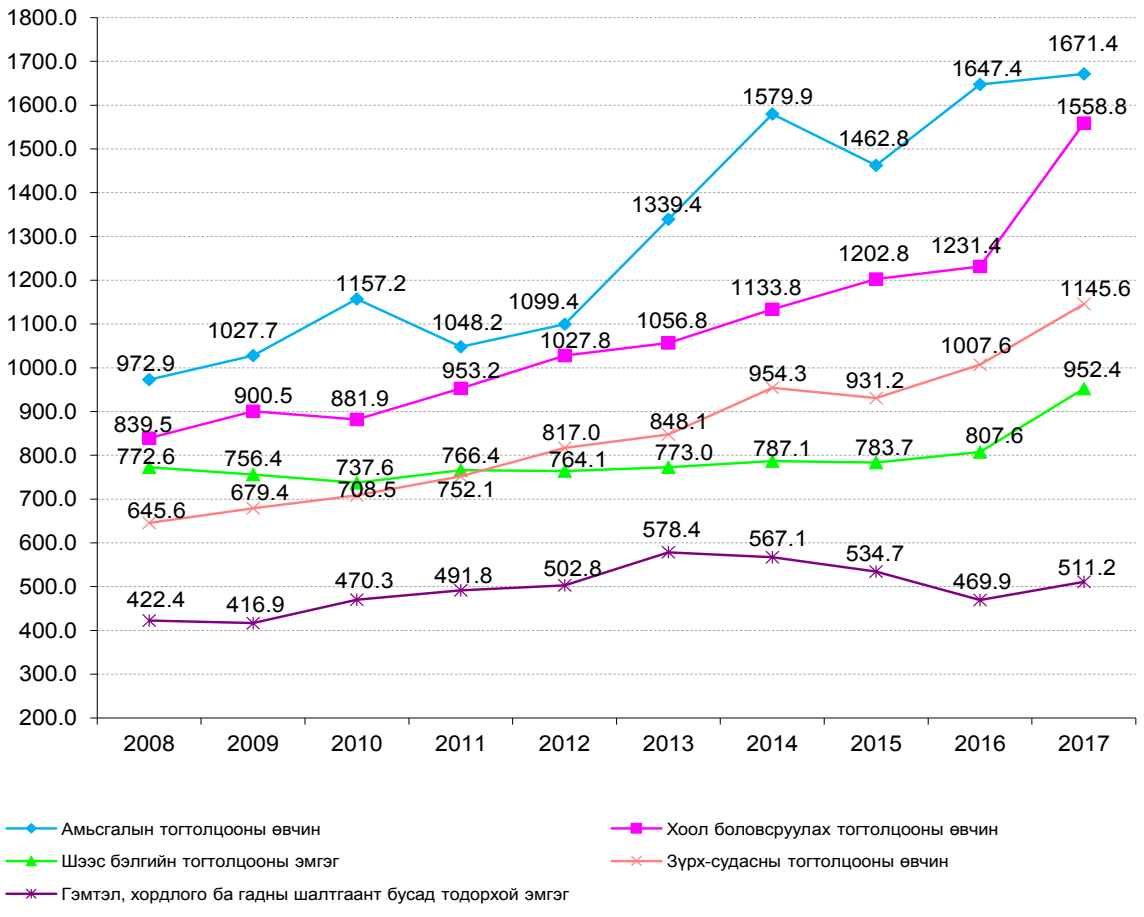

ЖИРЭМСНИЙ ХЯНАЛТ, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Бүгд хяналтад авсан			6 ба түүнээс дээш удаа хяналтад хамрагдсан жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	Цус багадалттай жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	Өсвөр насны жирэмслэлтийн эзлэх хувь	Хожуу жирэмслэлтийн хувь
		Эхний 3 сартай	4-6 сартайд	7 ба түүнээс дээш сартайд				
А	Б	1	2	3	4	5	6	7
1	Архангай	90.7	8.6	0.8	88.9	6.8	6.3	15.3
2	Баян-Өлгий	81.9	15.8	2.3	64.6	10.6	1.4	15.8
3	Баянхонгор	81.8	16.9	1.3	71.2	2.9	6.9	13.3
4	Булган	87.0	11.5	1.5	80.4	0.7	4.3	20.4
5	Говь-Алтай	86.9	12.8	0.3	63.5	2.4	4.5	14.9
6	Говьсүмбэр	88.1	10.7	1.2	91.8	0.7	7.4	18.1
7	Дархан-Уул	82.4	16.3	1.3	83.7	6.6	5.8	16.1
8	Дорноговь	86.4	12.2	1.4	80.7	4.9	7.1	18.1
9	Дорнод	90.9	8.6	0.4	86.6	5.2	3.7	19.7
10	Дундговь	88.5	10.8	0.6	84.5	0.2	5.8	15.7
11	Завхан	84.0	14.9	1.1	78.0	4.7	3.1	16.2
12	Орхон	90.1	9.5	0.4	69.9	5.7	3.1	18.5
13	Өвөрхангай	88.7	10.4	0.9	93.5	5.8	6.8	14.2
14	Өмнөговь	87.2	11.9	0.9	95.4	1.1	5.0	14.4
15	Сүхбаатар	85.0	14.7	0.3	94.5	2.8	3.7	19.5
16	Сэлэнгэ	82.0	16.6	1.4	72.5	2.3	4.6	18.0
17	Төв	86.1	13.1	0.8	62.3	2.4	3.7	17.0
18	Увс	93.7	5.6	0.7	76.6	4.1	2.5	18.4
19	Ховд	88.9	10.2	1.0	45.7	8.0	3.9	14.7
20	Хөвсгөл	84.4	15.0	0.6	95.0	2.9	5.3	15.1
21	Хэнтий	89.0	10.5	0.4	77.3	2.3	7.6	17.1
22	**Аймгийн дундаж**	**86.6**	**12.5**	**1.0**	**77.2**	**4.5**	**4.7**	**16.4**
23	Улаанбаатар	87.1	11.6	1.3	94.3	2.5	4.2	17.3
24	**Улсын дундаж**	**86.8**	**12.0**	**1.2**	**85.8**	**3.5**	**4.5**	**16.9**

Жирэмсний хяналт, 2008-2017 он

Жирэмсэн, төрөх, төрсний дараах үеийн хүндрэл, хувиар, 2017 он

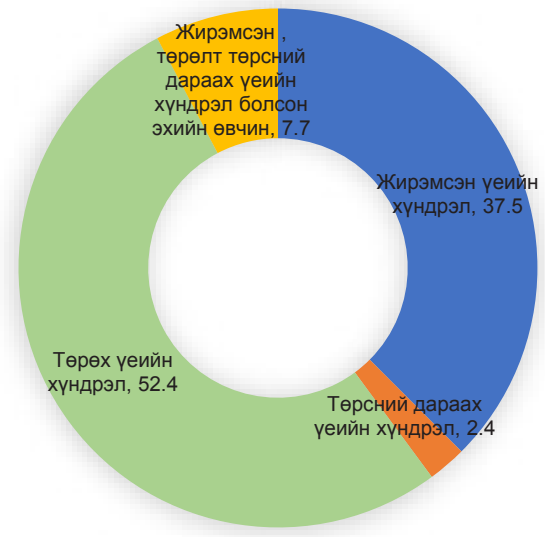

ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ /100 000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД/, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Бүгд	100 000 амьд төрөлт тутмаас		
			БОЭТ	Аймаг, хотын нэгдсэн эмнэлэг	Хөдөөгийн эмнэлгүүд
А	Б	1	2	3	4
1	Архангай	0.0	0.0	0.0	0.0
2	Баян-Өлгий	35.1	0.0	43.3	0.0
3	Баянхонгор	0.0	0.0	0.0	0.0
4	Булган	0.0	0.0	0.0	0.0
5	Говь-Алтай	0.0	0.0	0.0	0.0
6	Говьсүмбэр	0.0	0.0	0.0	0.0
7	Дархан-Уул	0.0	0.0	0.0	0.0
8	Дорноговь	0.0	0.0	0.0	0.0
9	Дорнод	0.0	0.0	0.0	0.0
10	Дундговь	0.0	0.0	0.0	0.0
11	Завхан	150.5	0.0	128.0	182.5
12	Орхон	0.0	0.0	0.0	0.0
13	Өвөрхангай	0.0	0.0	0.0	0.0
14	Өмнөговь	76.9	94.3	0.0	0.0
15	Сүхбаатар	78.4	0.0	82.2	0.0
16	Сэлэнгэ	0.0	0.0	0.0	0.0
17	Төв	0.0	0.0	0.0	0.0
18	Увс	49.1	0.0	0.0	362.3
19	Ховд	45.2	53.9	0.0	0.0
20	Хөвсгөл	0.0	0.0	0.0	0.0
21	Хэнтий	69.2	0.0	0.0	344.8
22	**Аймгийн дундаж**	**22.3**	**21.9**	**14.5**	**49.2**
23	**Улаанбаатар**	31.2	0.0	0.0	0
24	**Улсын дундаж**	**26.9**	**21.9**	**19.3**	**49.2**

ЭХИЙН ЭНДЭГДЛИЙН ШАЛТГААН, ХУВИАР, 2017 ОН

ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 100 000 АМЬД ТӨРӨЛТӨД, 2008-2017 ОН

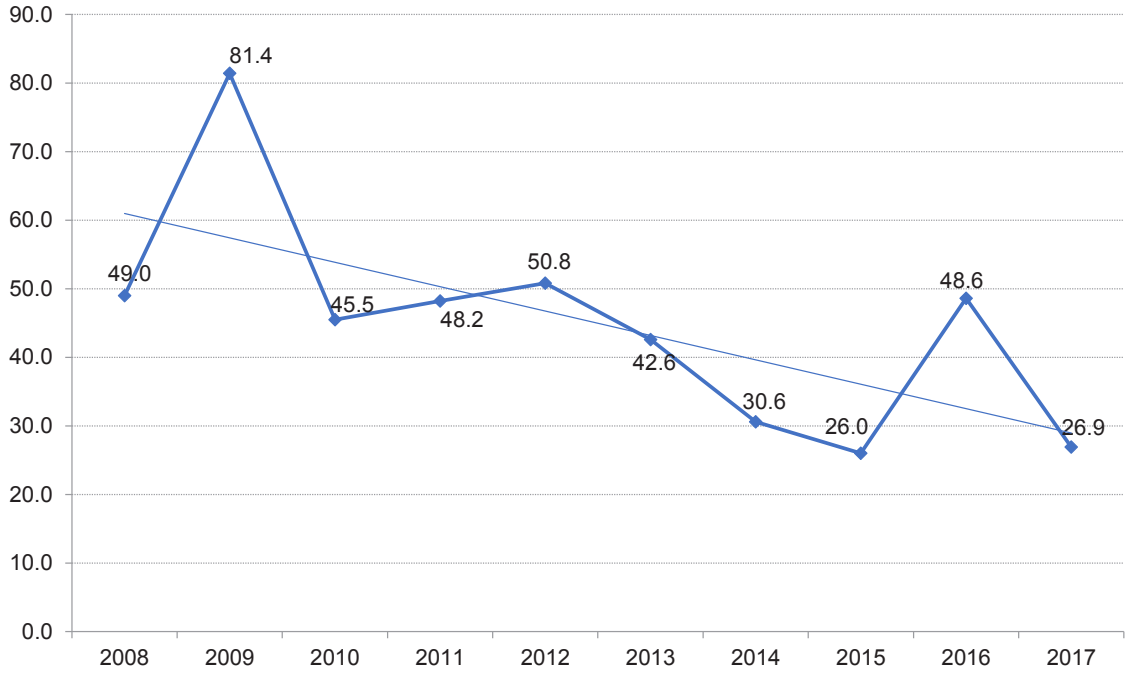

ЖИРЭМСЛЭЛТЭЭС СЭРГИЙЛЭХ АРГА ХЭРЭГЛЭДЭГ ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ЭЗЛЭХ ХУВЬ, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	ЖСА хэрэглэдэг эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	Үүнээс					
			Бэлдмэл (эм)	Тариа	Норплант	Бэлгэвч	Ерөндөг	Стерилизаци
А	Б	1	2	3	4	5	6	7
1	Архангай	44.6	20.7	8.9	4.0	20.2	38.6	3.0
2	Баян-Өлгий	43.3	22.4	18.2	0.7	18.4	37.8	0.4
3	Баянхонгор	57.3	10.3	9.8	1.7	8.0	63.4	4.7
4	Булган	34.8	16.1	14.9	2.4	16.5	41.0	2.3
5	Говь-Алтай	49.6	17.2	19.4	3.1	9.6	46.7	1.9
6	Говьсүмбэр	49.1	45.5	22.5	3.6	9.1	12.7	1.2
7	Дархан-Уул	61.6	35.9	17.1	1.8	20.3	20.5	0.4
8	Дорноговь	57.7	28.7	11.6	4.0	21.5	22.8	2.2
9	Дорнод	63.4	17.5	12.1	2.9	12.1	39.7	3.8
10	Дундговь	48.7	19.3	16.6	3.1	23.2	32.7	1.8
11	Завхан	61.5	20.6	18.0	1.2	20.3	31.0	1.2
12	Орхон	55.2	19.2	14.0	1.2	36.1	27.6	1.6
13	Өвөрхангай	51.4	22.4	17.6	1.9	13.9	36.2	3.8
14	Өмнөговь	68.0	30.6	19.3	3.1	19.7	23.1	3.7
15	Сүхбаатар	55.8	8.5	15.4	1.6	4.3	62.5	7.6
16	Сэлэнгэ	61.5	21.8	12.7	5.2	32.5	24.6	2.2
17	Төв	50.0	25.9	14.0	0.8	22.6	36.1	0.1
18	Увс	35.4	22.8	19.0	4.5	18.0	20.1	2.5
19	Ховд	36.9	22.5	20.7	2.5	18.4	26.9	4.8
20	Хөвсгөл	57.5	15.0	15.4	2.0	15.6	41.9	4.9
21	Хэнтий	29.9	22.7	14.4	1.0	13.5	40.0	3.0
22	**Аймгийн дундаж**	**51.6**	**21.5**	**15.3**	**2.4**	**18.8**	**35.0**	**2.8**
23	**Улаанбаатар**	54.9	18.9	7.8	2.4	36.7	19.4	0.8
24	**Улсын дундаж**	**53.2**	**20.2**	**11.6**	**2.4**	**27.5**	**27.3**	**1.8**

Үр хөндөлт, 2008-2017 он

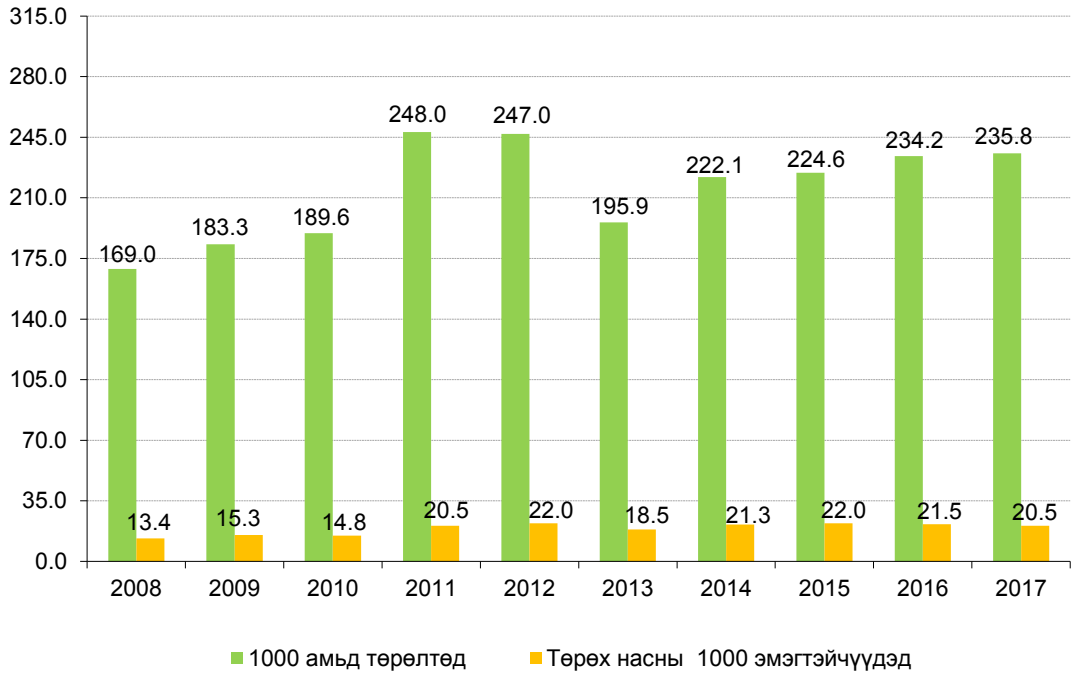

Жирэмслэлтээс сэргийлэх арга, хувиар, 2017 он

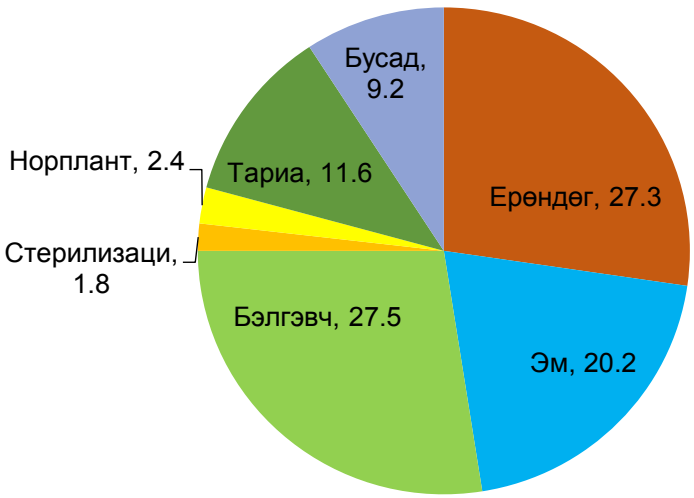

ҮР ХӨНДӨЛТ, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Үр хөндөлт		Бүгд	Үр хөндөлт насаар				Хожуу үр хөндөлт	
		Төрөх насны 1000 эмэгтэйд 15-49	1000 амьд төрөлтөд		20-иос доош насны		35-аас дээш насны		Бодит тоо	1000 амьд төрөлтөд
					Бодит тоо	Хувь	Бодит тоо	Хувь		
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Архангай	9.3	123.0	234	5	2.1	81	34.6	26	13.7
2	Баян-Өлгий	12.8	120.0	342	2	0.6	134	39.2	1	0.4
3	Баянхонгор	17.3	205.9	412	46	11.2	101	24.5	24	12.0
4	Булган	1.6	29.9	25	2	8.0	6	24.0	16	19.2
5	Говь-Алтай	2.7	34.4	42	8	19.0	13	31.0	10	8.2
6	Говьсүмбэр	8.3	90.9	38	0	0.0	16	42.1	0	0.0
7	Дархан-Уул	14.7	177.9	402	12	3.0	138	34.3	7	3.1
8	Дорноговь	22.1	304.9	404	40	9.9	88	21.8	9	6.8
9	Дорнод	15.6	164.4	318	18	5.7	109	34.3	27	14.0
10	Дундговь	4.7	64.7	57	15	26.3	12	21.1	4	4.5
11	Завхан	2.9	41.4	55	1	1.8	18	32.7	2	1.5
12	Орхон	22.7	242.7	626	38	6.1	150	24.0	14	5.4
13	Өвөрхангай	6.6	83.6	203	25	12.3	60	29.6	13	5.4
14	Өмнөговь	34.5	469.6	611	37	6.1	155	25.4	21	16.1
15	Сүхбаатар	4.7	59.6	76	10	13.2	24	31.6	0	0.0
16	Сэлэнгэ	0.8	13.4	23	1	4.3	5	21.7	1	0.6
17	Төв	2.7	51.8	62	6	9.7	19	30.6	18	15.0
18	Увс	28.6	299.6	610	29	4.8	189	31.0	22	10.8
19	Ховд	3.3	33.9	75	5	6.7	32	42.7	6	2.7
20	Хөвсгөл	1.3	15.9	44	19	43.2	12	27.3	26	9.4
21	Хэнтий	10.8	145.2	210	20	9.5	58	27.6	13	9.0
22	**Аймгийн дундаж**	**10.8**	**135.5**	**4869**	**339**	**7.0**	**1420**	**29.2**	**260**	**7.2**
23	Улаанбаатар	31.3	329.7	12661	582	4.6	2913	23.0	518	13.5
24	**Улсын дундаж**	**20.5**	**235.8**	**17530**	**921**	**5.3**	**4333**	**24.7**	**778**	**10.5**

ТӨРӨЛТ, ТӨРӨХ ҮЕД ҮЗҮҮЛСЭН ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ /АЙМГААР/, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Төрөлтийн эзлэх хувь						Эмнэлгийн тусламжгүй төрсөн төрөлтийн эзлэх хувь	20-иос доош насны төрөлтийн эзлэх хувь	35-аас дээш насны төрөлтийн эзлэх хувь	2500 граммаас доош жинтэй төрсөн хүүхдийн эзлэх хувь
		Аймаг, хотын нэгдсэн эмнэлэгт	Хувийн эмнэлэгт	Хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг	Сумын эмнэлэгт	Их эмчийн ортой салбарт	Гэртээ				
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Архангай	76.9	0.0	0.0	22.9	0.0	0.2	0.1	5.3	12.0	4.6
2	Баян-Өлгий	80.7	0.0	0.0	18.9	0.0	0.4	0.0	1.0	14.2	5.1
3	Баянхонгор	88.4	0.0	0.0	11.1	0.0	0.5	0.2	7.1	12.3	5.0
4	Булган	76.8	0.0	0.0	22.5	0.0	0.6	0.4	6.5	17.5	6.0
5	Говь-Алтай	91.0	0.0	0.0	8.8	0.0	0.2	0.0	5.0	13.2	6.1
6	Говьсүмбэр	99.3	0.0	0.0	0.5	0.0	0.2	0.2	5.8	15.6	1.9
7	Дархан-Уул	99.1	0.0	0.0	0.3	0.0	0.6	0.1	5.1	16.4	3.5
8	Дорноговь	77.8	0.0	20.6	1.4	0.0	0.2	0.2	6.1	14.8	3.8
9	Дорнод	96.3	0.0	0.0	3.0	0.0	0.7	0.1	6.1	15.4	3.3
10	Дундговь	89.1	0.0	0.0	10.5	0.0	0.5	0.2	6.3	12.5	4.1
11	Завхан	58.4	0.0	24.5	16.9	0.0	0.3	0.2	4.3	15.7	5.4
12	Орхон	99.7	0.0	0.0	0.1	0.0	0.2	0.2	4.1	16.1	3.0
13	Өвөрхангай	73.0	0.2	11.5	15.2	0.0	0.0	0.0	7.8	12.4	3.8
14	Өмнөговь	81.0	0.0	0.0	18.5	0.0	0.5	0.1	6.2	12.2	5.0
15	Сүхбаатар	95.0	0.0	0.0	4.4	0.0	0.6	0.0	6.3	15.9	2.6
16	Сэлэнгэ	53.1	0.0	35.7	11.0	0.0	0.2	0.0	6.6	15.4	3.0
17	Төв	74.9	0.0	0.0	24.7	0.0	0.4	0.3	5.1	19.8	4.0
18	Увс	86.1	0.0	0.0	13.5	0.0	0.5	0.2	2.9	14.7	4.0
19	Ховд	83.6	0.0	7.6	8.6	0.0	0.3	0.1	3.3	14.5	3.9
20	Хөвсгөл	77.5	0.0	0.0	22.0	0.0	0.5	0.2	6.6	13.4	3.5
21	Хэнтий	79.8	0.0	9.9	10.1	0.0	0.3	0.0	7.5	16.6	4.3
22	**Аймгийн дундаж**	82.7	0.0	5.0	11.9	0.0	0.4	0.1	5.3	14.6	4.1
23	Улаанбаатар	95.1	4.5	0.0	0.0	0.0	0.4	0.2	4.4	17.4	5.1
24	**Улсын дундаж**	89.1	2.3	2.4	5.8	0.0	0.4	0.2	4.8	16.0	4.6

1 ХҮРТЭЛХ НАСНЫ ХҮҮХДИЙН ӨРГӨН ВАКЦИНЖУУЛАЛТЫН ХАМРАЛТ, ХУВИАР, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Хамрагдсан хувь			
		СХТ + Геп В +ХиВ-ийн тавт вакцин	Улаанбурхан, гахай хавдар, улаанууд	А.Гепатит	СТ-ийн хоргүйсгүүр
А	Б	1	2	3	4
1	Архангай	98.1%	99.4%	99.6%	98.3%
2	Баян-Өлгий	99.8%	99.8%	99.0%	99.8%
3	Баянхонгор	99.1%	98.0%	98.0%	87.8%
4	Булган	99.6%	93.7%	93.9%	96.2%
5	Говь-Алтай	99.8%	99.5%	99.5%	99.3%
6	Говьсүмбэр	98.4%	99.5%	99.5%	99.1%
7	Дархан-Уул	99.7%	99.6%	99.4%	98.3%
8	Дорноговь	99.7%	99.7%	99.7%	96.5%
9	Дорнод	99.9%	99.8%	99.8%	96.5%
10	Дундговь	98.6%	99.3%	99.6%	99.8%
11	Завхан	99.7%	99.5%	99.5%	100.0%
12	Орхон	98.8%	98.3%	98.4%	87.9%
13	Өвөрхангай	99.8%	99.9%	99.6%	96.7%
14	Өмнөговь	98.9%	99.6%	99.6%	96.5%
15	Сүхбаатар	99.4%	97.8%	98.4%	87.9%
16	Сэлэнгэ	99.7%	99.4%	99.3%	97.0%
17	Төв	99.8%	99.5%	99.5%	73.5%
18	Увс	99.4%	99.4%	99.4%	95.5%
19	Ховд	99.8%	99.7%	99.8%	96.7%
20	Хөвсгөл	99.6%	99.8%	99.8%	97.3%
21	Хэнтий	98.3%	97.3%	97.3%	100.0%
22	**Аймгийн дундаж**	**99.4%**	**99.1%**	**99.1%**	**94.7%**
23	Улаанбаатар	99.8%	96.9%	97.4%	92.6%
24	**Улсын дундаж**	**99.6%**	**98.1%**	**98.3%**	**93.9%**

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН АЖИЛЛАГЧДЫН ТОО, ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ШАТЛАЛААР, 2017 ОН

Эрүүл мэндийн байгууллагууд		№	Удирдах ажилтан	НЭМ-ийн мэргэжилтэн	Үүнээс: статистикч их эмч	Эм зүйч	Био анагаахын мэргэжилтэн	Их эмч -Бүгд	Хүний их эмч	Уламжлалт анагаахын их эмч	Нүүр амны их эмч	Сувилагч бүгд	Дипломын	Бакалаврын	Туслах	Эмнэлгийн мэргэжлийн болон техникийн боловсролтой бусад ажилтан-Бүгд	Эх баригч	Багийн бага эмч	Бусад бага эмч	Лаборант	Техникч	Эм найрулагч	Бусад	Мэдээллийн технологийн инженер	Эмнэлгийн тоног төхөөрөмжийн инженер	Бусад дэд мэргэжилтэн	Бусад ажилтан	Нийт ажиллагчид	
																												Бүгд	Үүнээс: Эмэгтэй
А		Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
Анхдагч шатлалын эмнэлгүүд	Бүгд	1	62	131	2	25	0	2043	1846	160	37	2755	1800	895	60	2432	371	956	585	261	3	167	89	0	0	237	2907	10592	8533
	Бага эмчийн ортой салбар	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	2	2	0	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	5	13	9
	Их эмчийн ортой салбар	3	0	0	0	1	0	10	8	2	0	28	26	2	0	12	2	4	5	0	0	1	0	0	0	0	37	88	67
	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	4	56	98	1	0	0	985	924	60	1	909	595	312	2	95	13	16	57	4	0	0	5	0	0	112	483	2738	2414
	Тосгоны эмнэлэг	5	2	1	0	1	0	58	51	3	4	98	64	33	1	67	15	7	22	11	0	12	0	0	0	21	130	378	285
	Сумын эрүүл мэндийн төв	6	3	28	1	19	0	755	669	76	10	1438	935	458	45	1893	282	780	416	208	2	134	71	0	0	61	1853	6050	4745
	Сум дундын эмнэлэг	7	1	4	0	4	0	235	194	19	22	278	178	88	12	361	59	145	85	38	1	20	13	0	0	43	399	1325	1013
Хоёрдогч шатлалын эмнэлгүүд	Бүгд	8	117	125	26	69	2	2098	1921	73	104	2870	1734	1078	58	1094	240	12	272	315	87	67	101	49	38	336	2063	8861	7520
	Дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг	9	72	91	9	29	0	840	758	37	45	943	528	389	26	323	43	0	65	101	29	21	64	23	16	168	646	3151	2722
	Хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг	10	7	7	4	7	0	145	130	9	6	172	109	62	1	112	33	12	30	19	7	6	5	2	1	22	172	647	549
	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	11	38	27	13	33	2	1113	1033	27	53	1755	1097	627	31	659	164	0	177	195	51	40	32	24	21	146	1245	5063	4249
Гуравдагч шатлалын эмнэлгүүд	Бүгд	12	65	107	22	101	27	1682	1597	42	43	2657	1228	1305	124	749	151	0	77	210	175	38	98	49	49	325	2042	7853	6525
	Бүсийн оношлогоо эмчилгээний төв	13	13	11	6	17	1	457	427	10	20	714	413	280	21	260	86	0	39	73	32	12	18	11	9	45	419	1957	1671
	Төв эмнэлэг, Тусгай мэргэжлийн төвүүд	14	52	96	16	84	26	1225	1170	32	23	1943	815	1025	103	489	65	0	38	137	143	26	80	38	40	280	1623	5896	4854
Амаржих газрууд		15	11	15	3	9	0	192	190	2	0	207	81	96	30	203	149	0	16	18	2	3	15	5	4	45	220	911	806
Төмөр замын салбар эмнэлгүүд		16	0	0	0	0	0	5	5	0	0	2	2	0	0	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	2	12	10
Ортой хувийн эмнэлэг		17	129	33	18	58	20	1347	1093	207	47	1420	745	650	25	399	39	0	65	115	80	33	67	29	25	481	1288	5229	4239
Үүдэн хувийн эмнэлэг (клиник)		18	186	21	1	14	43	1951	902	153	896	902	478	340	84	461	4	0	34	98	233	6	86	12	23	270	597	4480	3783
Эрүүл мэндийн яам		19	14	71	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	8	0	96	80
Эрдэм шинжилгээний байгууллагууд		20	10	42	0	0	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	9	12	98	73
Эрүүл мэндийн газар		21	45	284	18	16	1	24	21	1	2	9	2	7	0	67	0	0	57	2	0	3	5	22	4	154	154	780	569
Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв		22	9	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	5	12	7	70	51
Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төв, салбар төвүүд		23	14	3	1	0	6	49	49	0	0	7	4	2	1	80	0	1	17	50	0	0	12	3	1	82	106	351	209
Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төв, аймаг дүүрэг дэх цусны төвүүд		24	4	1	1	0	1	10	10	0	0	21	11	10	0	8	0	0	0	5	1	0	2	2	1	10	10	68	51
Яаралтай тусламжийн төв, дүүргүүд дэх салбар		25	4	1	1	1	0	160	160	0	0	25	20	5	0	9	0	0	0	0	0	9	0	1	1	31	164	397	173
Сувилал		26	60	10	3	3	2	304	163	132	9	326	212	105	9	81	1	0	52	4	3	1	20	6	6	185	796	1779	1342
Эм ханган нийлүүлэх байгууллага		27	26	0	0	107	0	16	14	0	2	0	0	0	0	115	0	0	1	0	0	109	5	1	1	38	103	407	311
Эмийн үйлдвэр		28	9	0	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	4	0	0	3	13	54	95	64
Хувийн эмийн сан		29	88	1	0	1473	0	3	3	0	0	0	0	0	0	1524	0	0	0	0	0	1521	3	2	2	179	1137	4409	4013
Бусад		30	18	10	1	3	0	72	24	25	23	93	49	43	1	42	0	0	13	5	8	6	10	2	1	26	116	383	307
Эрүүл мэндийн салбарын ажиллагчид бүгд		31	871	889	97	1891	125	9956	7998	795	1163	11294	6366	4536	392	7271	955	969	1192	1083	592	1967	513	191	164	2441	11778	46871	38659
Улсын анагаах ухааны сургууль, коллеж		32	28	16	1	26	26	96	75	12	9	66	14	51	1	20	3	0	5	2	6	1	3	3	1	546	143	971	719
Хувийн анагаах ухааны сургууль, коллеж		33	45	2	0	0	0	3	2	1	0	4	2	2	0	7	0	0	1	5	0	1	0	5	0	342	87	495	344
Бусад эмнэлгүүд /хилийн цэрэг, хорихын эмнэлэг, Батлан хамгаалах, хууль сахиулах алба хаагчдын нэгдсэн эмнэлэг, төмөр замын төв эмнэлэг		34	64	23	8	18	1	432	386	27	19	541	277	263	1	187	0	0	84	38	15	13	37	4	7	85	398	1760	1379
Бусад (Сургууль, цэцэрлэг, уурхай, үйлдвэр, албан газар гэх мэт)		35	0	10	0	3	0	89	79	6	4	34	24	10	0	285	5	0	275	1	0	0	4	0	0	1	0	422	380
Бусад салбарын эрүүл мэндийн ажиллагчид бүгд		36	137	51	9	47	27	620	542	46	32	645	317	326	2	499	8	0	365	46	21	15	44	12	8	974	628	3648	2822
Нийт дүн		37	1008	940	106	1938	152	10576	8540	841	1195	11939	6683	4862	394	7770	963	969	1557	1129	613	1982	557	203	172	3415	12406	50519	41481

10 000 ХҮН АМД НОГДОХ ИХ ЭМЧ, МЭРГЭЖЛЭЭР, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Хүний их эмч -Бүгд	Ерөнхий мэргэжлийн	Үндсэн ба тусгай мэргэжлийн	Үүнээс																									Улаанбаатар анагаахын	Нүүр амны	Бүгд
					Дотрын	Хүүхдийн	Үүнээс: Нярайн	Мэс заслын	Гэмтлийн	Сэхээн амьдруулахын	Мэдээгүйжүүлэлт, эрчимт эмчилгээний	Мэдрэлийн	Эх барих эмэгтэйчүүдийн	Хавдрын	Сэтгэцийн	Нүдний	Чих хамар хоолойн	Арьсны	Харшлын	Халдвартын	Сурьеэгийн	ДОХ/БЗДХ-ын	Сэргээн засахын	Хөнгөвчлөхийн	Настны	Эмгэг судлалын	Дүрс оношилгооны	Лабораторын	Бусад			
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
1	Архангай	15.4	3.7	11.7	2.7	2.3	0.1	1.0	0.2	0.0	0.2	0.5	1.5	0.2	0.2	0.1	0.2	0.2	0.0	0.6	0.3	0.1	0.0	0.0	0.1	0.3	0.4	0.5	0.3	1.7	1.2	18.3
2	Баян-Өлгий	18.0	7.3	10.7	1.9	1.1	0.2	1.5	0.3	0.0	0.5	0.4	1.7	0.1	0.1	0.2	0.5	0.2	0.0	0.6	0.3	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.2	0.3	1.0	1.0	1.2	20.2
3	Баянхонгор	17.7	6.5	11.2	1.7	2.0	0.2	0.8	0.5	0.0	0.7	0.6	1.7	0.2	0.2	0.3	0.2	0.2	0.1	0.6	0.2	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1	0.2	0.3	0.3	2.7	1.3	21.7
4	Булган	16.6	7.6	8.9	1.1	1.0	0.2	0.5	0.2	0.0	0.5	0.6	1.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.0	0.8	0.3	0.2	0.0	0.0	0.2	0.2	0.5	0.3	1.0	2.3	1.0	19.8
5	Говь-Алтай	29.1	11.9	17.2	2.5	3.0	0.5	1.4	0.5	0.2	0.7	0.7	1.9	0.2	0.2	0.5	0.4	0.5	0.0	1.4	0.2	0.2	0.4	0.2	0.2	0.4	0.7	0.7	0.7	1.4	2.3	32.8
6	Говьсүмбэр	29.7	9.9	19.8	1.7	1.7	0.6	1.2	0.0	0.0	0.6	1.2	1.7	0.6	0.0	0.6	0.6	0.6	0.0	1.2	0.6	0.0	0.6	0.0	0.6	0.6	1.2	1.2	4.1	1.7	1.7	33.2
7	Дархан-Уул	21.5	6.9	14.6	2.7	1.6	0.3	0.8	0.5	0.0	0.6	0.6	1.5	0.1	0.6	0.5	0.3	0.3	0.0	1.7	0.5	0.2	0.4	0.2	0.1	0.1	0.5	1.0	0.6	1.6	4.1	27.2
8	Дорноговь	29.4	8.6	20.8	3.3	2.5	0.1	1.2	0.7	0.1	0.9	0.9	2.7	0.1	0.3	0.4	0.9	0.4	0.0	1.3	0.4	0.3	0.1	0.0	0.0	0.1	1.3	1.0	2.2	1.8	1.8	32.9
9	Дорнод	21.5	6.9	14.6	2.2	1.9	0.1	1.0	0.4	0.4	0.4	0.4	1.8	0.1	0.4	0.5	0.4	0.4	0.0	1.3	0.6	0.3	0.4	0.0	0.1	0.3	1.1	0.5	0.8	0.5	1.3	23.3
10	Дундговь	28.5	16.5	12.0	1.3	1.7	0.2	0.7	0.2	0.0	0.7	0.7	1.7	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.0	1.1	0.4	0.2	0.2	0.0	0.2	0.2	1.1	0.4	0.7	0.7	1.5	30.7
11	Завхан	21.3	8.5	12.7	1.7	2.7	0.4	0.6	0.3	0.3	0.8	1.0	1.5	0.3	0.1	0.1	0.3	0.1	0.0	1.0	0.3	0.1	0.3	0.1	0.1	0.1	0.6	0.4	0.3	2.8	1.3	25.3
12	Орхон	27.2	6.7	20.5	2.8	2.6	0.8	1.2	1.2	0.5	1.2	1.3	2.1	0.2	0.4	0.7	0.5	0.2	0.1	0.6	0.2	0.1	0.5	0.1	0.1	0.2	1.5	1.1	1.8	1.7	3.0	31.9
13	Өвөрхангай	17.2	5.1	12.1	1.7	1.8	0.3	1.0	0.4	0.1	0.3	0.7	1.7	0.3	0.2	0.3	0.2	0.2	0.1	0.9	0.2	0.2	0.0	0.2	0.1	0.1	0.9	0.4	0.5	3.6	1.7	22.5
14	Өмнөговь	24.3	9.4	14.8	2.2	3.1	0.2	1.4	0.5	0.0	1.1	0.6	2.0	0.2	0.2	0.5	0.3	0.2	0.0	0.6	0.3	0.0	0.0	0.0	0.2	0.3	0.8	0.6	0.3	2.5	2.5	29.2
15	Сүхбаатар	23.1	8.7	14.3	2.0	2.5	0.2	0.8	0.5	0.0	0.8	0.5	2.1	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3	0.0	1.2	0.3	0.2	0.3	0.0	0.2	0.2	0.8	0.5	0.5	0.7	1.5	25.2
16	Сэлэнгэ	19.1	8.0	11.1	1.7	1.9	0.3	0.9	0.3	0.3	0.4	0.5	1.6	0.0	0.2	0.2	0.5	0.2	0.0	0.7	0.6	0.2	0.0	0.0	0.0	0.2	0.4	0.5	0.8	2.0	1.7	22.8
17	Төв	19.9	9.1	10.8	1.5	1.7	0.2	0.7	0.4	0.1	0.2	0.7	1.5	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.0	1.0	0.6	0.3	0.5	0.0	0.1	0.1	0.4	0.4	0.0	2.9	0.5	23.3
18	Увс	17.8	7.8	10.0	1.5	1.7	0.2	1.0	0.4	0.0	0.5	0.4	1.5	0.1	0.1	0.4	0.2	0.1	0.1	0.6	0.2	0.4	0.1	0.1	0.1	0.1	0.6	0.4	0.0	1.3	1.5	20.6
19	Ховд	23.3	8.5	14.8	2.5	2.7	0.2	1.3	0.5	0.8	0.0	0.7	2.1	0.2	0.3	0.3	0.5	0.1	0.0	0.5	0.2	0.1	0.2	0.1	0.0	0.3	0.6	0.5	0.6	1.7	1.7	26.8
20	Хөвсгөл	15.6	4.7	11.0	1.8	3.0	0.2	0.7	0.2	0.1	0.3	0.5	1.1	0.1	0.2	0.2	0.1	0.2	0.0	0.8	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.6	0.2	0.5	2.1	1.2	19.0
21	Хэнтий	21.4	7.5	13.9	1.3	2.8	0.4	1.1	0.5	0.0	1.1	0.7	1.6	0.0	0.3	0.3	0.5	0.3	0.0	1.6	0.4	0.3	0.0	0.0	0.1	0.1	0.5	0.8	0.3	1.9	0.8	24.1
22	**Аймгийн дундаж**	**20.8**	**7.5**	**13.3**	**2.0**	**2.2**	**0.3**	**1.0**	**0.4**	**0.1**	**0.6**	**0.6**	**1.7**	**0.2**	**0.2**	**0.3**	**0.3**	**0.2**	**0.0**	**0.9**	**0.3**	**0.2**	**0.2**	**0.1**	**0.1**	**0.2**	**0.7**	**0.5**	**0.7**	**1.9**	**1.7**	**24.4**
23	Улаанбаатар	35.7	6.4	29.3	4.9	2.7	0.6	2.2	1.2	0.4	1.4	1.6	3.5	0.2	0.7	0.9	0.8	0.6	0.1	1.2	0.3	0.4	0.8	0.2	0.1	0.4	2.4	1.7	1.3	3.7	6.5	46.0
24	**Улсын дундаж**	**27.6**	**7.0**	**20.6**	**3.3**	**2.4**	**0.4**	**1.5**	**0.8**	**0.3**	**0.9**	**1.1**	**2.5**	**0.2**	**0.5**	**0.6**	**0.5**	**0.4**	**0.1**	**1.1**	**0.3**	**0.3**	**0.5**	**0.1**	**0.1**	**0.3**	**1.4**	**1.1**	**0.9**	**2.7**	**3.9**	**34.1**

Эрүүл мэндийн байгууллагын ажиллагсад, 10 000 хүн амд, 2008-2017 он

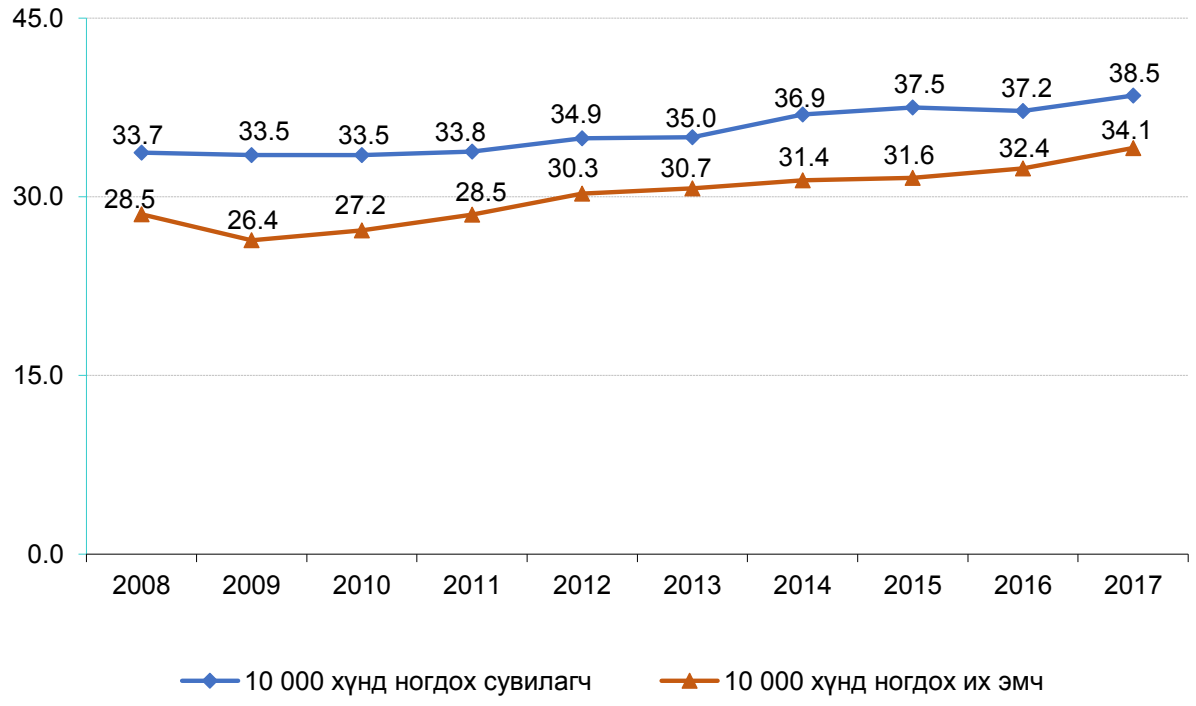

10 000 хүн амд ногдох их эмч, мэргэжлээр, 2008-2017 он

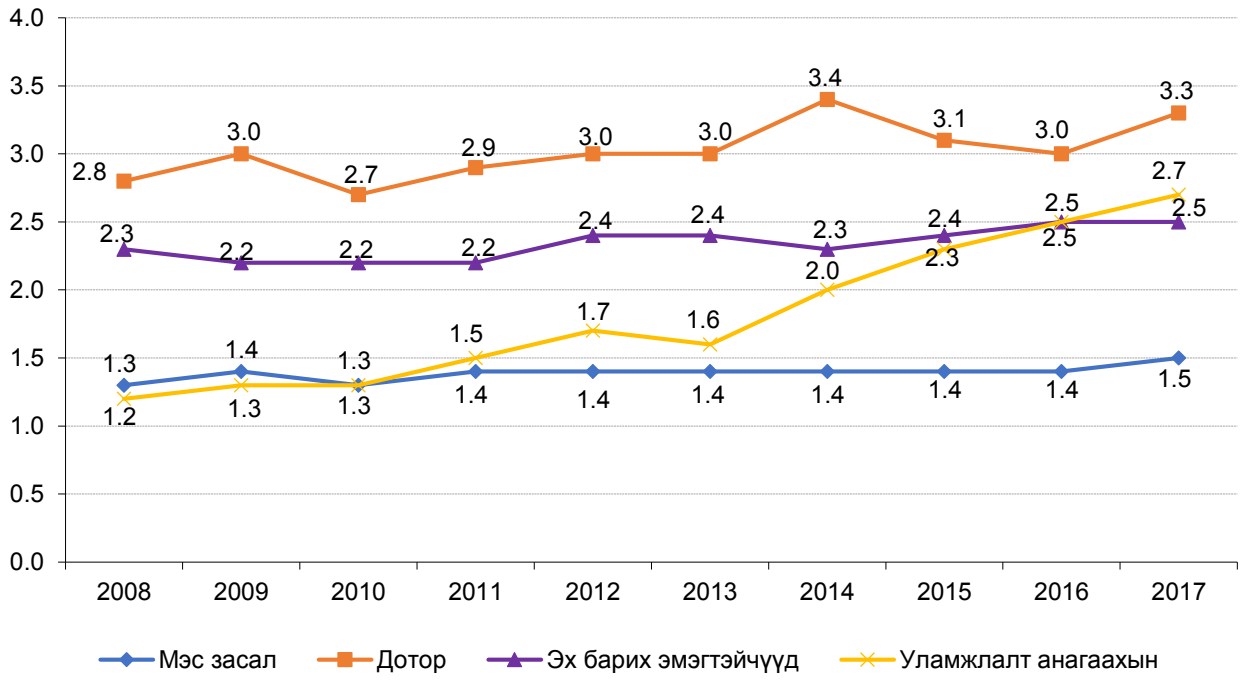

10 000 ХҮН АМД НОГДОХ СУВИЛАГЧ, МЭРГЭЖЛЭЭР, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Сувилагч-Бүгд	Ерөнхий мэргэжлийн	Үндсэн ба төрөлжсөн мэргэжлийн	Үүнээс																						Уламжлалт анагаахын сувилагч	Нүүр амны сувилагч	Бүгд
					Дотрын	Хүүхдийн	Үүнээс: Нярайн	Мэс заслын	Гэмтлийн	Сэхээн амьдруулахын	Мэдээгүйжүүлэлт, эрчимт эмчилгээний	Мэдрэлийн	Эх барих эмэгтэйчүүдийн	Хавдрын	Сэтгэцийн	Нүдний	Чих хамар хоолойн	Арьсны	Харшлийн	Халдвартын	Сурьеэгийн	ДОХ/БЭДХ-ын	Сэргээн засах эмчилгээний	Хөнгөвчлөх эмчилгээний	Настны	Бусад			
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
1	Архангай	27.3	17.4	9.9	1.2	2.3	0.6	2.1	0.0	0.2	0.5	0.6	0.4	0.0	0.5	0.1	0.1	0.0	0.0	1.3	0.6	0.0	0.3	0.1	0.0	0.0	1.3	0.4	**29.0**
2	Баян-Өлгий	30.4	20.6	9.8	0.0	2.2	1.6	1.8	0.1	0.3	0.6	0.2	0.1	0.0	0.2	0.2	0.1	0.0	0.0	0.2	0.0	0.1	0.5	0.2	0.1	3.0	0.9	0.2	**31.5**
3	Баянхонгор	31.6	21.8	9.9	0.0	2.1	0.8	1.5	0.2	0.0	1.7	0.2	0.5	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.3	0.2	0.1	0.3	0.5	0.0	1.9	2.0	0.3	**34.0**
4	Булган	29.9	15.1	14.8	2.3	2.6	0.6	1.6	0.0	0.0	1.0	1.1	2.3	0.2	0.6	0.2	0.2	0.2	0.0	2.1	1.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.5	1.5	0.2	**31.5**
5	Говь-Алтай	42.2	22.3	20.0	1.9	1.9	1.4	1.8	0.7	0.9	1.6	0.7	2.1	0.2	0.9	0.2	0.2	0.0	0.0	3.0	1.1	0.2	0.7	0.2	0.2	3.0	1.9	0.4	**44.5**
6	Говьсүмбэр	37.9	21.6	16.3	2.3	4.7	2.3	1.2	0.0	0.6	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.6	0.0	0.0	2.9	0.0	0.6	0.6	0.0	0.0	2.9	0.6	0.6	**39.0**
7	Дархан-Уул	32.5	12.1	20.4	1.2	3.2	0.8	1.2	1.1	0.0	1.5	0.5	1.2	0.0	1.8	0.3	0.2	0.0	0.0	4.1	1.5	0.1	1.0	0.2	0.5	2.6	1.1	2.0	**35.6**
8	Дорноговь	36.5	21.7	14.8	0.1	3.1	1.2	1.8	0.4	0.0	2.1	0.0	0.3	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	1.3	0.4	0.3	1.9	0.3	0.0	3.1	0.6	0.6	**37.7**
9	Дорнод	34.5	17.4	17.0	2.9	1.9	0.6	1.4	0.5	1.0	0.4	0.8	0.5	0.1	1.5	0.8	0.4	0.6	0.0	2.7	1.1	0.0	1.4	0.0	0.0	0.1	0.6	0.1	**35.2**
10	Дундговь	31.6	19.8	11.8	1.7	3.3	0.9	1.7	0.2	0.0	1.3	0.9	0.0	0.0	0.2	0.2	0.2	0.0	0.0	1.5	0.2	0.2	0.4	0.0	0.0	0.0	0.2	0.7	**32.4**
11	Завхан	35.5	19.3	16.2	0.3	4.2	1.4	3.2	0.4	1.1	1.3	0.0	0.3	0.4	0.3	0.1	0.1	0.1	0.0	0.7	0.3	0.3	0.7	0.7	0.1	2.1	2.0	0.6	**38.1**
12	Орхон	39.7	22.4	17.3	0.6	1.8	1.3	2.1	1.2	2.3	1.9	0.9	2.8	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.4	0.0	0.1	0.9	0.0	0.0	2.1	1.2	0.4	**41.3**
13	Өвөрхангай	26.6	16.2	10.4	0.6	1.8	0.8	1.1	0.5	0.5	1.3	0.0	0.5	0.0	0.3	0.3	0.3	0.0	0.0	0.5	0.1	0.0	0.2	0.3	0.1	2.3	1.6	0.3	**28.6**
14	Өмнөговь	26.6	15.5	11.1	0.9	3.4	1.1	1.5	0.3	0.3	1.1	0.3	0.0	0.0	0.3	0.2	0.2	0.0	0.0	0.6	0.2	0.2	0.3	0.2	0.2	1.4	0.2	0.3	**27.1**
15	Сүхбаатар	35.1	20.8	14.3	0.5	3.5	0.8	1.2	0.2	0.2	0.8	0.5	0.0	0.0	0.7	0.2	0.2	0.2	0.0	1.2	0.2	0.2	2.0	0.0	0.2	3.1	0.2	0.2	**35.4**
16	Сэлэнгэ	28.8	20.1	8.7	0.1	2.3	0.9	1.7	0.1	0.1	1.3	0.0	0.4	0.3	0.2	0.3	0.4	0.0	0.0	0.2	0.1	0.1	0.7	0.0	0.1	0.6	1.5	0.4	**30.6**
17	Төв	30.1	18.8	11.3	1.4	1.6	0.5	1.2	0.0	0.4	0.3	0.9	0.3	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	1.4	0.7	0.1	1.3	0.0	0.0	2.0	1.1	0.3	**31.5**
18	Увс	30.5	19.6	10.9	0.2	2.8	0.9	1.6	0.7	0.5	0.7	0.1	1.3	0.2	0.2	0.1	0.2	0.2	0.0	1.0	0.6	0.4	0.5	0.0	0.1	0.1	0.9	0.2	**31.6**
19	Ховд	32.9	15.9	17.0	1.2	3.5	1.7	2.9	0.5	0.8	0.8	0.7	1.4	0.5	0.8	0.1	0.2	0.3	0.2	0.9	0.0	0.1	0.2	0.0	0.0	2.0	1.3	0.5	**34.6**
20	Хөвсгөл	27.0	10.8	16.3	1.7	3.7	0.8	1.4	0.0	0.8	1.0	0.7	0.5	0.1	0.5	0.1	0.1	0.3	0.0	0.8	0.5	0.0	1.4	0.1	0.1	3.1	0.8	0.3	**28.2**
21	Хэнтий	29.5	19.5	10.0	0.8	1.9	0.9	1.7	0.1	0.5	0.7	0.7	0.5	0.1	0.1	0.1	0.7	0.0	0.0	0.3	0.1	0.1	0.7	0.1	0.1	0.8	1.2	0.3	**31.0**
22	**Аймгийн дундаж**	**31.6**	**18.1**	**13.5**	**1.0**	**2.6**	**1.0**	**1.7**	**0.4**	**0.5**	**1.1**	**0.5**	**0.8**	**0.1**	**0.5**	**0.2**	**0.2**	**0.1**	**0.0**	**1.2**	**0.4**	**0.1**	**0.8**	**0.1**	**0.1**	**1.8**	**1.1**	**0.4**	**33.1**
23	Улаанбаатар	39.8	12.1	27.8	4.8	3.7	1.1	3.2	0.4	1.6	2.5	1.1	2.2	0.5	0.8	0.5	0.5	0.5	0.0	1.5	0.5	0.2	1.9	0.2	0.1	2.0	1.9	3.4	**45.1**
24	**Улсын дундаж**	**35.3**	**15.3**	**20.0**	**2.7**	**3.1**	**1.0**	**2.4**	**0.4**	**1.0**	**1.7**	**0.7**	**1.4**	**0.3**	**0.6**	**0.3**	**0.3**	**0.3**	**0.0**	**1.3**	**0.4**	**0.2**	**1.3**	**0.2**	**0.1**	**1.9**	**1.5**	**1.8**	**38.5**

ДУНДАЖ ОР ХОНОГ, ТАСГААР БҮГД, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Эмнэлгийн тасгаар																							Бүгд
		Дотор	Мэс засал	Төрөх	Эмэгтэйчүүд	Хүүхэд	Халдварт	Арьс харшил	Сүрьеэ	Мэдрэл	Сэтгэц	Гэмтэл	Нефролог	Уролог	Эрчимт эмчилгээ, сэхээн амьдруулах	Нүд	Чих, хамар хоолой	Шүд	Эрүү нүүр	Хавдар	Уламжлалт эмчилгээ	БЗДХ	Хөнгөвчлөх эмчилгээ	Бусад	
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	**24**
1	Архангай	7.5	5.7	3.6	7.3	6.7	8.0	0.0	20.8	8.5	10.5	7.1	0.0	0.0	0.0	7.7	8.2	0.0	5.3	8.7	9.0	0.0	0.0	0.0	**6.9**
2	Баян-Өлгий	7.4	6.0	4.9	5.4	5.9	10.8	8.2	42.9	8.1	9.8	7.2	0.0	0.0	0.0	7.7	7.8	0.0	7.5	7.5	8.0	0.0	7.3	8.4	**7.0**
3	Баянхонгор	7.3	6.4	5.2	5.1	6.8	7.7	7.6	36.4	8.3	8.0	7.4	0.0	0.0	0.0	7.6	5.5	0.0	5.0	3.2	7.1	0.0	8.2	7.0	**6.9**
4	Булган	7.1	4.9	6.9	7.1	6.6	9.0	9.0	27.7	8.0	8.7	0.0	0.0	0.0	0.0	6.6	4.9	0.0	5.3	6.9	7.8	0.0	0.0	0.0	**7.1**
5	Говь-Алтай	8.1	5.4	4.2	6.8	7.7	6.8	8.7	65.4	8.4	8.9	8.7	0.0	0.0	0.0	4.9	7.5	0.0	5.6	11.7	6.9	0.0	7.0	0.0	**7.4**
6	Говьсүмбэр	8.1	6.7	4.6	5.9	6.2	9.2	7.7	0.0	8.1	0.0	6.9	0.0	0.0	0.0	0.0	7.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	7.6	9.3	**7.0**
7	Дархан-Уул	7.3	4.8	4.0	6.5	6.0	8.7	7.8	28.0	9.2	10.4	8.6	0.0	0.0	0.0	4.9	5.8	0.0	7.0	6.8	8.1	0.0	6.5	0.0	**7.1**
8	Дорноговь	8.0	6.0	3.9	3.9	6.5	9.3	0.0	34.8	8.6	7.7	6.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8.8	0.0	8.3	5.5	**7.1**
9	Дорнод	7.9	5.8	4.2	5.9	6.2	8.3	10.0	48.3	8.9	10.2	7.0	0.0	0.0	0.0	8.3	7.0	0.0	0.0	7.9	9.0	0.0	10.1	0.0	**7.5**
10	Дундговь	7.9	6.1	4.7	5.5	6.6	8.1	8.3	24.0	8.7	8.2	6.4	0.0	0.0	0.0	6.6	5.6	0.0	6.4	8.3	7.9	0.0	9.2	0.0	**7.2**
11	Завхан	8.2	5.3	5.4	7.5	6.7	8.6	9.1	31.2	9.2	9.3	7.6	0.0	0.0	0.0	7.4	5.6	0.0	8.4	9.5	8.7	0.0	0.0	0.0	**7.8**
12	Орхон	7.4	5.2	4.6	6.8	6.3	9.3	0.0	20.3	8.8	8.9	8.6	0.0	0.0	0.0	2.6	6.4	0.0	0.0	0.0	8.4	0.0	8.7	7.5	**7.3**
13	Өвөрхангай	7.6	6.7	3.0	8.8	6.9	9.2	8.3	31.7	9.2	10.0	10.3	0.0	0.0	0.0	6.3	6.8	0.0	7.1	7.3	8.5	0.0	8.8	0.0	**7.3**
14	Өмнөговь	7.9	5.9	3.7	4.0	6.1	6.5	9.0	33.6	9.2	5.7	6.8	0.0	0.0	0.0	4.5	6.1	0.0	5.6	0.0	9.4	0.0	9.1	5.9	**6.7**
15	Сүхбаатар	9.8	6.4	4.0	6.4	7.9	8.9	52.2	36.9	12.9	9.2	6.9	0.0	0.0	0.0	7.3	6.5	0.0	6.2	8.0	9.1	0.0	0.0	0.0	**8.0**
16	Сэлэнгэ	8.2	6.0	4.1	6.5	7.2	8.3	9.5	41.5	8.6	9.1	0.0	0.0	0.0	0.0	7.8	7.3	0.0	6.0	8.1	8.9	0.0	8.7	9.1	**7.7**
17	Төв	7.3	7.1	4.9	6.1	6.5	9.2	8.7	32.2	8.5	0.0	9.3	0.0	0.0	0.0	6.9	7.1	0.0	6.1	8.1	8.7	0.0	0.0	6.5	**7.4**
18	Увс	7.5	5.9	3.6	6.3	6.6	8.4	9.4	11.8	8.3	10.7	6.5	0.0	0.0	0.0	5.9	5.5	0.0	6.3	8.2	7.8	0.0	0.0	0.0	**6.5**
19	Ховд	9.2	6.3	3.9	5.9	7.0	6.3	9.0	11.5	8.9	10.9	7.6	0.0	0.0	0.0	3.9	7.3	0.0	6.0	0.0	8.5	0.0	7.3	9.2	**7.6**
20	Хөвсгөл	7.5	4.8	2.7	6.2	6.2	7.4	7.9	30.5	8.2	11.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	7.6	0.0	7.2	0.0	**6.6**
21	Хэнтий	7.9	6.5	5.1	8.4	7.0	9.3	8.6	22.6	8.8	0.0	7.0	0.0	0.0	0.0	8.7	8.4	0.0	0.0	8.0	9.7	0.0	7.7	9.2	**7.6**
22	**Аймгийн дундаж**	7.8	5.8	4.2	6.1	6.6	8.3	9.0	28.7	8.7	9.6	7.9	0.0	0.0	0.0	6.9	6.8	0.0	6.6	7.9	8.4	0.0	8.1	5.6	7.2
23	Улаанбаатар	7.6	6.1	3.6	6.6	6.2	7.7	8.9	28.7	7.9	26.9	8.9	9.1	6.2	0.0	4.1	6.0	0.0	5.0	7.0	8.0	0.0	7.1	8.1	**7.1**
24	**Улсын дундаж**	7.7	6.0	3.8	6.3	6.4	8.0	9.0	28.7	8.3	19.3	8.6	9.1	6.2	0.0	4.8	6.3	0.0	5.4	7.2	8.2	0.0	7.5	6.8	7.2

ЭМНЭЛГИЙН ОРНЫ АШИГЛАЛТ, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Бүгд				Аймаг, хотын нэгдсэн эмнэлэг				Хөдөөгийн эмнэлэг			
		Орны фонд ашиглалт	Орны фонд ашиглалт хувь	Дундаж ор хоног	Орны эргэлт	Орны фонд ашиглалт	Орны фонд ашиглалтын хувь	Дундаж ор хоног	Орны эргэлт	Орны фонд ашиглалт	Орны фонд ашиглалтын хувь	Дундаж ор хоног	Орны эргэлт
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Архангай	268.6	81.4	6.9	38.8	290.6	88.0	7.3	39.8	237.4	71.9	6.4	37.3
2	Баян-Өлгий	247.1	74.9	7.0	35.4	260.6	79.0	7.3	35.6	221.3	67.1	6.3	35.0
3	Баянхонгор	253.5	76.8	6.9	36.6	281.9	85.4	7.0	40.3	198.7	60.2	6.7	29.6
4	Булган	226.0	68.5	7.1	31.9	251.2	76.1	7.5	33.3	192.5	58.3	6.4	29.9
5	Говь-Алтай	237.0	71.8	7.4	32.2	275.4	83.5	7.4	37.2	189.7	57.5	7.3	25.9
6	Говьсүмбэр	273.0	82.7	7.0	39.0	282.8	85.7	7.1	39.9	232.5	70.5	6.6	35.5
7	Дархан-Уул	286.4	86.8	7.1	40.6	291.0	88.2	7.0	41.4	237.2	71.9	7.4	31.8
8	Дорноговь	246.4	74.7	7.1	34.7	253.8	76.9	7.2	35.5	232.9	70.6	7.0	33.2
9	Дорнод	261.5	79.2	7.5	34.7	263.2	79.8	7.7	34.2	254.6	77.2	6.9	36.9
10	Дундговь	264.4	80.1	7.2	36.9	316.5	95.9	7.4	42.9	181.3	55.0	6.6	27.3
11	Завхан	215.5	65.3	7.8	27.8	232.3	70.4	8.2	28.3	194.5	58.9	7.2	27.2
12	Орхон	259.7	78.7	7.3	35.6	260.4	78.9	7.3	35.7	216.7	65.7	7.4	29.2
13	Өвөрхангай	213.9	64.8	7.3	29.2	256.5	77.7	7.8	32.8	172.3	52.2	6.7	25.6
14	Өмнөговь	138.1	41.9	6.7	20.7	132.0	40.0	6.7	19.6	151.4	45.9	6.5	23.1
15	Сүхбаатар	259.6	78.7	8.0	32.5	310.1	94.0	8.1	38.1	189.0	57.3	7.7	24.7
16	Сэлэнгэ	247.3	74.9	7.7	32.0	261.0	79.1	8.2	31.9	235.7	71.4	7.3	32.2
17	Төв	229.6	69.6	7.4	31.0	254.8	77.2	8.1	31.6	204.6	62.0	6.7	30.4
18	Увс	255.5	77.4	6.5	39.4	259.4	78.6	6.4	40.8	250.0	75.8	6.7	37.2
19	Ховд	290.7	88.1	7.6	38.0	296.3	89.8	7.3	40.5	280.2	84.9	8.4	33.3
20	Хөвсгөл	237.9	72.1	6.6	35.9	277.9	84.2	6.8	40.8	175.9	53.3	6.2	28.2
21	Хэнтий	254.1	77.0	7.6	33.3	241.0	73.0	8.1	29.9	273.6	82.9	7.1	38.4
22	**Аймгийн дундаж**	**243.6**	**73.8**	**7.2**	**33.8**	**261.6**	**79.3**	**7.3**	**35.6**	**211.2**	**64.0**	**6.9**	**30.6**
23	Улаанбаатар	269.7	81.7	7.1	37.7	269.8	81.7	7.2	37.7	256.0	77.6	6.7	38.0
24	**Улсын дундаж**	**257.0**	**77.9**	**7.2**	**35.8**	**266.7**	**80.8**	**7.2**	**36.9**	**212.0**	**64.2**	**6.9**	**30.7**

ЭМНЭЛГИЙН ОРНЫ ТОО, ТӨРЛӨӨР, 10 000 ХҮН АМД, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Эмнэлгийн тасгаар																							Бүгд
		Дотор	Мэс засал	Төрөх	Эмэгтэйчүүд	Хүүхэд	Халдварт	Арьс харшил	Сурьеэ	Мэдрэл	Сэтгэц	Гэмтэл	Нефролог	Уролог	Эрчимт эмчилгээ, сэхээн амьдруулах	Нүд	Чих, хамар хоолой	Шүд	Эрүү нүүр	Хавдар	Уламжлалт эмчилгээ	БЗДХ	Хөнгөвчлөх эмчилгээ	Бусад	
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	Архангай	22.6	3.1	6.9	3.0	9.2	3.4	0.0	0.7	2.9	0.6	1.1	0.0	0.0	0.0	0.2	0.2	0.0	0.2	0.2	0.6	0.0	0.0	0.0	**55.0**
2	Баян-Өлгий	27.6	4.6	7.8	3.1	8.9	2.0	1.0	1.0	5.5	1.5	1.0	0.0	0.0	0.8	1.0	1.8	0.0	1.1	0.7	1.6	0.0	0.9	5.5	**77.1**
3	Баянхонгор	19.2	2.2	6.4	3.6	10.9	3.5	1.2	0.9	5.2	1.5	1.2	0.0	0.0	0.6	1.3	0.1	0.0	0.1	0.2	2.7	0.0	0.9	1.7	**63.4**
4	Булган	20.9	4.2	5.5	3.2	9.3	4.5	0.8	1.1	4.7	0.6	0.0	0.0	0.0	0.3	0.2	0.2	0.0	0.2	0.3	4.2	0.0	0.0	0.0	**60.4**
5	Говь-Алтай	27.2	6.0	7.5	3.9	12.1	7.4	1.1	0.7	4.9	0.4	1.8	0.0	0.0	0.7	0.4	0.4	0.0	0.4	0.4	3.5	0.0	0.4	0.0	**78.7**
6	Говьсүмбэр	21.6	5.8	4.7	5.8	12.2	4.7	2.3	0.0	4.7	0.0	2.9	0.0	0.0	0.6	0.0	2.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.2	2.9	**72.2**
7	Дархан-Уул	20.8	3.7	4.0	3.8	10.5	2.2	2.6	2.6	5.2	2.2	3.4	0.0	0.0	0.8	0.5	1.8	0.0	0.4	0.2	7.6	0.0	1.5	0.0	**73.6**
8	Дорноговь	18.5	5.9	5.3	3.1	11.0	3.9	0.0	1.6	7.4	1.8	0.3	0.0	0.0	1.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	5.2	0.0	0.4	2.8	**68.8**
9	Дорнод	20.1	2.8	7.9	2.5	9.0	3.9	1.3	3.8	4.1	2.3	1.9	0.0	0.0	1.0	1.3	0.4	0.0	0.0	0.8	3.2	0.0	1.1	2.5	**69.9**
10	Дундговь	23.7	2.4	7.8	1.5	12.8	4.8	0.7	1.1	2.2	0.4	1.5	0.0	0.0	1.1	0.2	0.4	0.0	0.2	0.2	3.5	0.0	0.9	0.0	**65.5**
11	Завхан	31.2	4.3	8.3	2.5	12.5	5.5	1.1	1.1	7.7	1.5	0.7	0.0	0.0	0.7	0.1	0.1	0.0	0.1	1.0	3.6	0.0	0.0	0.0	**82.1**
12	Орхон	15.5	2.8	7.8	1.7	5.8	3.9	0.0	2.9	4.4	4.4	3.4	0.0	0.0	1.6	0.1	1.0	0.0	0.0	0.0	2.5	0.0	2.7	2.9	**63.4**
13	Өвөрхангай	24.9	4.8	6.4	5.5	13.9	5.0	0.9	0.9	1.5	1.0	2.1	0.0	0.0	0.3	0.4	0.4	0.0	0.4	0.3	3.3	0.0	0.7	0.0	**72.7**
14	Өмнөговь	24.3	5.9	9.1	6.2	16.2	4.0	1.4	1.9	7.7	3.4	1.7	0.0	0.0	0.8	0.3	0.5	0.0	0.2	0.0	8.2	0.0	2.3	8.5	**102.5**
15	Сүхбаатар	25.2	2.3	5.1	3.8	10.7	4.1	1.3	2.0	5.3	0.8	1.6	0.0	0.0	0.5	0.3	0.3	0.0	0.2	0.3	2.0	0.0	0.3	0.5	**66.7**
16	Сэлэнгэ	22.1	3.1	5.6	4.8	11.4	3.9	0.4	2.9	2.7	0.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	0.6	0.0	0.1	0.5	3.9	0.0	0.5	2.2	**65.7**
17	Төв	15.3	2.0	5.9	2.2	9.3	5.1	1.1	1.3	5.1	0.4	0.6	0.0	0.0	0.4	0.3	0.3	0.0	0.2	0.6	2.1	0.0	0.0	1.4	**53.8**
18	Увс	24.5	3.3	7.7	3.0	11.0	3.9	1.2	1.3	2.3	1.2	1.0	0.0	0.0	0.5	1.5	0.2	0.0	0.1	0.7	1.0	0.0	0.0	2.7	**67.2**
19	Ховд	19.0	4.1	6.1	4.1	10.9	3.8	1.5	0.9	4.7	1.4	0.7	0.0	0.0	0.5	0.2	0.8	0.0	0.2	0.0	3.4	0.0	0.6	3.9	**66.8**
20	Хөвсгөл	22.5	4.1	5.9	2.3	11.4	3.6	1.1	0.8	3.8	0.8	0.0	0.0	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.4	0.0	0.6	0.0	**59.7**
21	Хэнтий	13.6	5.7	6.7	2.5	11.2	4.1	1.1	1.3	3.2	1.9	1.2	0.0	0.0	0.3	0.5	1.9	0.0	0.0	0.4	4.3	0.0	1.1	1.9	**63.0**
22	**Аймгийн дундаж**	**21.8**	**3.8**	**6.6**	**3.4**	**10.8**	**4.0**	**1.0**	**1.5**	**4.4**	**1.5**	**1.3**	**0.0**	**0.0**	**0.6**	**0.4**	**0.6**	**0.0**	**0.2**	**0.3**	**3.3**	**0.0**	**0.8**	**1.8**	**68.1**
23	Улаанбаатар	26.3	7.2	5.1	4.3	9.0	2.6	1.9	1.9	6.8	3.7	4.7	1.0	0.5	1.7	1.2	1.0	0.0	0.3	0.9	5.9	0.0	0.9	1.3	**88.1**
24	**Улсын дундаж**	**23.8**	**5.3**	**5.9**	**3.8**	**10.0**	**3.4**	**1.4**	**1.7**	**5.5**	**2.5**	**2.8**	**0.5**	**0.2**	**1.1**	**0.8**	**0.8**	**0.0**	**0.3**	**0.6**	**4.5**	**0.0**	**0.8**	**1.6**	**77.1**

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГУУД БАЙРШЛААР, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Өрхийн эрүүл мэндийн төв	Тосгоны эрүүл мэндийн төв	Сумын эрүүл мэндийн төв	Сум дундын эмнэлэг	Дүүргийн нийгмийн эрүүл мэндийн төв	Хөдөөгийн нэгдсэн эмнэлэг	Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг	Бүсийн оношлогоо эмчилгээний төв	Төв эмнэлэг, Тусгай мэргэжлийн төв	Амаржих газрууд	Төмөр замын салбар эмнэлгүүд	Ортой хувийн эмнэлэг	Үүдэн хувийн эмнэлэг	Эрүүл мэндийн яам	Эрдэм шинжилгээний байгууллагууд	Эрүүл мэндийн газар	Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв	Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төв, салбар төвүүд	Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төв, аймаг дүүрэг дэх цусны төвүүд	Яаралтай тусламжийн төв, дүүргүүд дэх салбар	Улсын анагаах ухааны сургууль, коллеж	Хувийн анагаах ухааны сургууль, коллеж	Сувилал	**Эм ханган нийлүүлэх байгууллага**	**Эмийн үйлдвэр**	**Хувийн эмийн сан**	**Бусад /хилийн цэрэг, хорихын эмнэлэг, Батлан хамгаалах, хууль сахиулах алба хаагчдын нэгдсэн эмнэлэг, төмөр замын төв эмнэлэг**	**Нийт дүн**
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	**24**	**25**	**26**	**27**	**28**
1	Архангай	5	0	17	2	0	0	1	0	0	0	0	7	7	0	0	1	0	1	0	0	0	0	3	4	0	41	0	**89**
2	Баян-Өлгий	4	2	9	3	0	0	1	0	0	0	0	5	8	0	0	1	0	1	0	0	0	0	2	3	0	22	1	**62**
3	Баянхонгор	5	1	16	3	0	0	1	0	0	0	0	7	19	0	0	1	0	1	0	0	0	0	2	5	0	36	0	**97**
4	Булган	2	1	13	2	0	0	1	0	0	0	0	4	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	26	0	**55**
5	Говь-Алтай	3	2	14	3	0	0	1	0	0	0	0	3	12	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	4	0	13	1	**59**
6	Говьсүмбэр	1	0	2	0	0	0	1	0	0	0	1	0	6	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	9	0	**22**
7	Дархан-Уул	5	0	3	0	0	0	1	0	0	0	0	12	45	0	0	1	0	0	0	0	1	0	3	0	0	53	0	**124**
8	Дорноговь	5	0	12	1	0	1	1	0	0	0	0	5	18	0	0	1	0	0	0	0	1	0	3	4	0	19	5	**76**
9	Дорнод	3	0	10	3	0	0	0	1	0	0	0	4	17	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	14	1	**56**
10	Дундговь	2	0	13	2	0	0	1	0	0	0	0	2	12	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	10	1	**46**
11	Завхан	4	0	19	3	0	1	1	0	0	0	0	3	9	0	0	1	0	1	0	0	0	0	4	4	0	20	0	**70**
12	Орхон	8	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	12	50	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	8	0	56	1	**139**
13	Өвөрхангай	4	0	16	1	0	1	0	1	0	0	0	6	21	0	0	1	0	1	0	0	0	0	5	2	0	49	3	**111**
14	Өмнөговь	4	0	11	3	0	0	0	1	0	0	0	6	18	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	4	0	38	3	**90**
15	Сүхбаатар	3	0	11	1	0	0	1	0	0	0	0	3	14	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	10	2	**48**
16	Сэлэнгэ	7	6	14	1	0	1	1	0	0	0	1	6	14	0	0	1	0	1	0	0	0	0	4	2	0	34	2	**95**
17	Төв	1	0	26	0	0	0	1	0	0	0	0	1	12	0	0	1	0	0	0	0	0	0	17	0	0	17	0	**76**
18	Увс	4	0	15	3	0	0	1	0	0	0	0	3	10	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	5	0	22	2	**67**
19	Ховд	6	0	14	1	0	1	0	1	0	0	0	6	13	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	5	0	21	3	**73**
20	Хөвсгөл	5	0	20	5	0	0	1	0	0	0	0	11	35	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	6	0	39	5	**129**
21	Хэнтий	4	2	17	2	0	1	1	0	0	0	0	0	21	0	0	1	0	1	0	0	0	0	5	2	0	25	1	83
22	**Аймгийн дундаж**	**85**	**14**	**273**	**39**	**0**	**6**	**16**	**5**	**0**	**0**	**2**	**106**	**364**	**0**	**0**	**21**	**0**	**13**	**0**	**0**	**3**	**0**	**49**	**66**	**0**	**574**	**31**	**1667**
23	Улаанбаатар	133	5	0	0	12	0	0	0	13	3	0	134	862	1	1	1	1	1	1	4	1	4	65	333	46	703	14	2338
24	**Улсын дундаж**	**218**	**19**	**273**	**39**	**12**	**6**	**16**	**5**	**13**	**3**	**2**	**240**	**1226**	**1**	**1**	**22**	**1**	**14**	**1**	**4**	**4**	**4**	**114**	**399**	**46**	**1277**	**45**	**4005**

ХАГАЛГААНЫ ДАРААХ ХҮНДРЭЛ, НАС БАРАЛТЫН ХУВЬ, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Мэс засал хийлгэсэн хүний тоо	Хүндрэлийн хувь	Нас баралтын хувь
А	Б	1	2	3
1	Архангай	1214	0.0	0.0
2	Баян-Өлгий	2388	0.2	0.0
3	Баянхонгор	2146	0.0	0.0
4	Булган	551	0.0	0.4
5	Говь-Алтай	1787	0.2	0.0
6	Говьсүмбэр	402	0.5	0.0
7	Дархан-Уул	3114	0.0	0.0
8	Дорноговь	1617	0.0	0.0
9	Дорнод	1768	0.2	0.1
10	Дундговь	898	0.1	0.1
11	Завхан	1026	0.1	0.0
12	Орхон	2880	0.4	0.1
13	Өвөрхангай	2458	0.3	0.2
14	Өмнөговь	1901	0.1	0.1
15	Сүхбаатар	867	0.0	0.0
16	Сэлэнгэ	2323	0.0	0.0
17	Төв	1065	0.0	0.0
18	Увс	2103	0.1	0.0
19	Ховд	1824	0.0	0.0
20	Хөвсгөл	2224	0.1	0.2
21	Хэнтий	1320	0.3	0.2
22	**Аймгийн дундаж**	**35876**	**0.1**	**0.1**
23	Улаанбаатар	171648	0.1	0.1
24	**Улсын дундаж**	**207524**	**0.1**	**0.1**

АЙМАГ ХОТЫН НЭГДСЭН ЭМНЭЛГҮҮДИЙН ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНДСЭН ОНОШИЙН ЗӨРҮҮНИЙ ХУВЬ, 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Нийт нас баралт	Эмгэг судлалын задлан шинжилгээний тоо	Задлан шинжилгээний хувь	Үндсэн оношийн зөрүү	Үндсэн оношийн зөрүүний хувь
А	Б	1	2	3	4	5
1	Архангай	25	17	80.0%	1	5.9%
2	Баян-Өлгий	72	1	1.4%	0	0.0%
3	Баянхонгор	60	42	75.0%	2	4.8%
4	Булган	20	10	50.0%	0	0.0%
5	Говь-Алтай	34	23	76.5%	2	8.7%
6	Говьсүмбэр	11	5	90.9%	0	0.0%
7	Дархан-Уул	97	52	64.9%	4	7.7%
8	Дорноговь	39	29	89.7%	0	0.0%
9	Дорнод	88	56	69.3%	1	1.8%
10	Дундговь	22	6	31.8%	1	16.7%
11	Завхан	34	8	23.5%	1	12.5%
12	Орхон	96	58	67.7%	4	6.9%
13	Өвөрхангай	62	36	71.0%	3	8.3%
14	Өмнөговь	62	31	64.5%	3	9.7%
15	Сүхбаатар	35	26	80.0%	2	7.7%
16	Сэлэнгэ	16	8	62.5%	1	12.5%
17	Төв	38	23	60.5%	5	21.7%
18	Увс	32	27	87.5%	4	14.8%
19	Ховд	54	23	51.9%	3	13.0%
20	Хөвсгөл	106	69	77.4%	10	14.5%
21	Хэнтий	32	11	50.0%	1	9.1%
22	**Аймгийн дундаж**	**1035**	**561**	**62.8%**	**48**	**8.6%**
23	Улаанбаатар	2454	1382	58.3%	76	5.5%
24	**Улсын дундаж**	**3489**	**1943**	**59.6%**	**124**	**6.4%**

Задлан шинжилгээ, оношийн тохирооны хувь, /2013-2017 он/

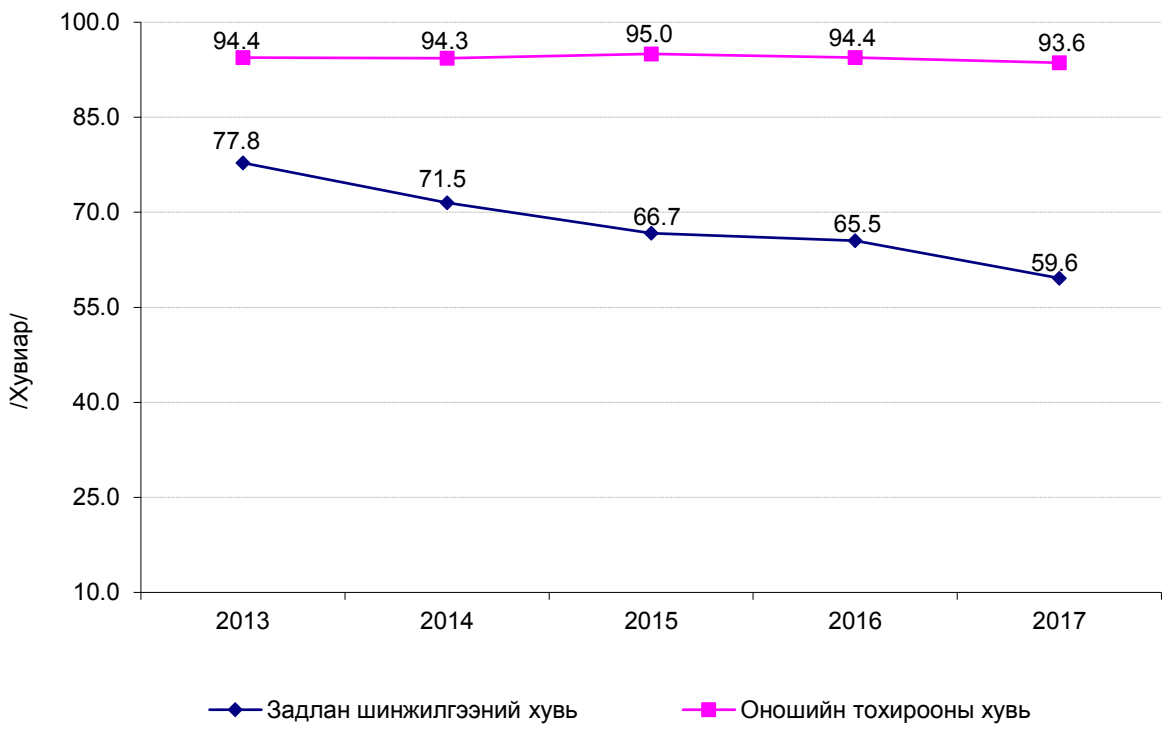

Мэс заслын хагалгааны үзүүлэлт, /2013-2017 он/

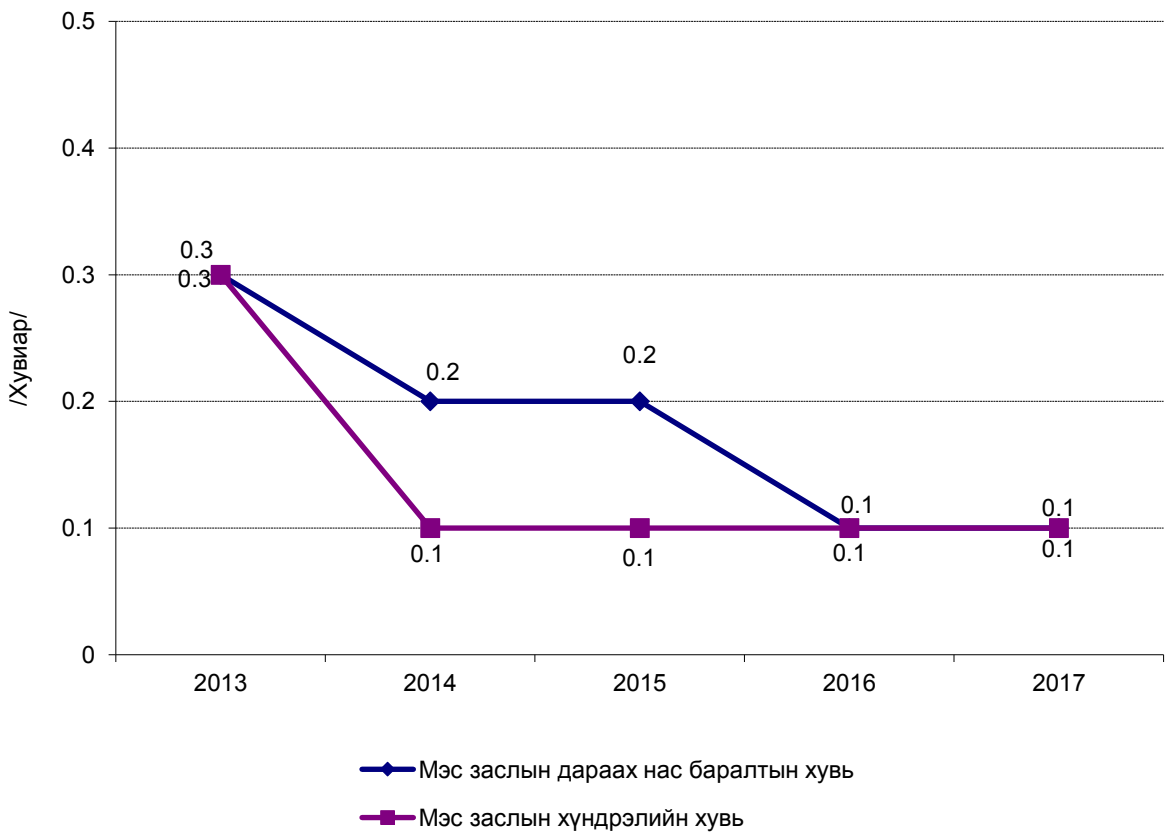

СТАЦИОНАРТ ХЭВТЭН ЭМЧЛҮҮЛЭГЧИД, (10 000 ХҮН АМД), 2017 ОН

№	Аймаг хотын нэр	Бүгд	Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	Үүнээс						Хавдар	Үүнээс						Цус, цус төлжүүлэх эрхтэний өвчин ба дархлааны механизм хамарсан эмгэг	Дотоод шүүрэл, тэжээлийн ба бодисын солилцооны өвчнүүд	Үүнээс	Сэтгэцийн ба зан төрхийн эмгэг	Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	Нүд ба түүний дайврын өвчнүүд	Чих ба хөхлөт сэртэнгийн өвчин	Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин
				Сурьеэгийн өвчлөл	Вируст хепатитын өвчлөл	Бруцеллёзын өвчлөл	Тэмбүүгийн өвчлөл	Заг хүйтний өвчлөл	Трихомониазын өвчлөл		Элэгний хорт хавдар	Улаан хоолойн хорт хавдар	Ходоодны хорт хавдар	Уушигны хорт хавдар	Умайн хүзүүний хорт хавдар	Хөхний хорт хавдар			Чихрийн шижин өвчний тархалт					
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
1	Архангай	2128.3	67.1	11.1	4.1	18.9	0.1	0.0	0.0	25.7	9.8	1.0	3.3	2.0	0.5	0.4	7.9	40.0	13.7	22.8	151.4	7.7	8.8	399.2
2	Баян-Өлгий	2724.3	21.5	5.0	3.3	2.3	0.0	0.0	0.0	56.0	9.9	6.2	7.2	1.7	0.4	1.9	25.4	51.9	13.8	35.3	267.8	17.9	18.1	458.3
3	Баянхонгор	2308.3	40.4	7.2	3.9	6.6	0.3	0.2	0.0	43.5	12.3	2.4	6.6	3.2	2.3	0.2	9.4	31.6	10.0	10.3	169.8	58.8	5.0	427.1
4	Булган	1919.0	37.3	8.0	3.6	8.1	0.0	0.2	0.2	33.4	11.2	1.3	6.7	1.9	2.6	0.6	6.2	48.7	15.1	14.5	194.2	2.6	11.7	394.4
5	Говь-Алтай	2517.4	100.6	2.8	3.5	31.9	0.0	0.0	0.0	53.3	19.8	1.4	4.9	3.7	2.1	1.2	17.9	40.0	24.4	30.1	236.2	21.7	10.3	362.7
6	Говьсүмбэр	2826.4	107.8	15.1	12.8	16.9	0.0	0.0	0.0	46.0	16.3	0.0	5.2	4.1	2.3	1.2	5.8	27.4	18.1	4.7	120.6	1.2	29.1	341.4
7	Дархан-Уул	2976.8	92.2	27.6	13.3	14.7	0.0	0.0	0.0	35.0	7.8	0.5	5.7	2.4	3.2	1.4	6.9	145.2	71.3	85.7	165.2	12.8	40.3	522.9
8	Дорноговь	2381.9	38.1	10.2	2.7	12.2	0.3	0.0	0.0	30.3	11.0	1.2	3.4	2.2	0.1	1.0	7.4	28.0	18.7	13.4	358.9	7.3	3.9	276.0
9	Дорнод	2416.5	95.8	18.1	3.3	45.3	0.0	0.0	0.4	43.4	16.8	0.3	4.7	1.4	3.1	0.6	8.9	50.9	23.1	71.2	139.0	53.5	12.7	358.7
10	Дундговь	2403.5	30.0	8.5	2.2	6.7	0.0	0.0	0.0	19.8	8.1	0.2	1.3	2.2	0.7	1.5	10.7	30.3	18.5	11.5	143.0	13.1	8.3	383.3
11	Завхан	2279.4	82.0	3.8	12.2	36.7	0.0	0.0	0.0	37.2	12.2	1.1	3.9	2.8	0.6	0.3	9.0	22.9	12.7	15.8	320.1	1.4	5.5	352.6
12	Орхон	2248.2	93.1	11.1	7.2	28.6	0.3	0.0	0.0	35.3	12.0	1.3	4.0	1.8	0.4	0.8	7.3	41.8	32.2	93.1	114.5	4.3	14.9	387.3
13	Өвөрхангай	2111.6	48.2	7.3	7.1	11.9	0.1	0.0	0.0	50.9	12.9	2.9	4.4	2.5	1.0	0.2	7.5	27.1	8.7	27.0	98.4	9.7	10.1	313.9
14	Өмнөговь	2105.9	27.5	2.2	4.2	5.4	0.0	0.0	0.0	21.7	8.2	0.6	2.0	1.5	0.3	0.5	7.3	35.6	15.9	41.8	177.4	7.9	3.4	269.6
15	Сүхбаатар	2168.3	86.9	15.5	3.0	48.9	0.0	0.0	0.0	39.4	16.0	1.3	2.1	3.5	0.5	1.8	12.2	33.3	15.7	58.5	209.0	10.9	5.6	301.4
16	Сэлэнгэ	2105.7	41.0	18.8	1.0	5.5	0.1	0.1	0.0	24.5	8.4	0.8	3.2	0.6	0.8	0.7	6.2	38.2	28.5	32.5	128.7	3.5	27.0	364.1
17	Төв	1663.9	60.5	19.2	17.7	10.8	0.0	0.0	0.0	31.8	10.7	0.5	2.2	3.7	1.3	0.2	4.7	25.3	17.1	20.2	132.3	4.3	4.3	297.8
18	Увс	2635.7	72.3	23.3	4.5	23.2	0.0	0.2	0.0	51.6	14.6	4.4	12.3	2.1	1.0	2.2	7.7	20.6	12.7	30.5	223.3	31.3	8.9	474.3
19	Ховд	2647.7	38.8	13.6	4.5	3.2	0.1	0.0	0.1	51.5	14.6	2.5	8.9	2.2	1.0	0.7	9.8	30.7	15.1	53.2	187.6	17.5	23.5	430.0
20	Хөвсгөл	2139.7	53.8	7.8	2.7	14.6	0.1	0.0	0.0	27.4	8.4	1.4	3.7	1.1	1.6	1.1	11.1	38.2	11.3	33.6	169.1	0.2	8.8	411.5
21	Хэнтий	2085.5	99.0	20.5	5.9	51.7	0.0	0.0	0.1	34.6	15.1	0.5	2.4	2.5	1.6	0.8	5.9	22.5	6.5	25.1	205.6	14.2	31.9	257.0
22	**Аймгийн дундаж**	**2302.3**	**61.5**	**12.4**	**5.7**	**18.3**	**0.1**	**0.0**	**0.0**	**37.6**	**11.7**	**1.7**	**4.8**	**2.2**	**1.3**	**0.9**	**9.4**	**41.3**	**19.7**	**37.5**	**182.5**	**14.4**	**14.0**	**377.5**
23	Улаанбаатар	3307.7	72.6	15.4	3.3	4.5	0.2	0.0	0.0	129.5	23.5	2.6	16.1	5.7	5.1	12.3	14.0	71.9	43.9	66.7	245.8	46.1	18.0	453.3
24	**Улсын дундаж**	**2756.4**	**66.5**	**13.8**	**4.6**	**12.1**	**0.1**	**0.0**	**0.0**	**79.1**	**17.1**	**2.1**	**9.9**	**3.8**	**3.0**	**6.0**	**11.5**	**55.2**	**30.6**	**50.7**	**211.1**	**28.7**	**15.8**	**411.7**

СТАЦИОНАРТ ХЭВТЭН ЭМЧЛҮҮЛЭГЧИД, (10 000 ХҮН АМД), 2017 ОН

№	Аймаг хотын нэр	Үүнээс					Үүнээс						Үүнээс						Үүнээс						
		Цочмог болон архаг хэрлэгийн гаралтай өвчлөл	Цусны даралт ихсэх өвчлөл	Зүрхний ишеми өвчлөл	Тархинд цус харвалт өвчлөл	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Томуу, томуу төст өвчлөл	Хатгаа өвчлөл	Амьсгалын дээд замын цочмог үрэвсэлт өвчлөл	Гуурсан хоолойн багтраа	Уушигны архаг бөглөрөлт өвчлөл	Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Хоододнь шархлаа өвчлөл	Элэгний архаг үрэвсэл	Архины шалтгаант өвчлөл	Арьс ба арьсан доорх эсэгийн өвчин	Яс-булчингийн тогтолцоо ба холбох эдийн өвчин	Шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэг	Бөөрний цочмог болон архаг дутмагшил	Бөөрний сувганцрын эдийн цочмог болон архаг нефрит	Жирэмсэн, төрөлт ба төрсний дараах үе	Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	Төрөлт гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг	Өөр булэгт ангилаагүй шинж тэмдэг, зовиур, эмнэлзүйн ба лабораторийн хэвийн бус үзүүлэлтүүд	Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг
А	Б	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
1	Архангай	31.8	180.9	105.8	10.3	268.5	2.3	155.4	5.7	6.0	18.1	236.3	8.6	13.5	0.0	37.8	53.8	401.8	1.8	306.2	320.4	11.3	3.2	0.0	64.6
2	Баян-Өлгий	8.7	278.2	49.2	13.7	394.4	36.3	145.6	0.7	7.5	51.7	351.1	5.5	4.7	3.0	48.2	142.4	343.5	6.4	231.6	428.4	3.3	9.8	0.0	51.2
3	Баянхонгор	32.8	176.0	75.6	9.4	338.6	5.8	179.7	11.6	22.7	16.7	236.7	10.3	16.3	0.5	66.3	102.6	322.9	2.1	222.9	368.2	19.4	8.2	0.0	49.7
4	Булган	26.0	114.3	129.4	10.6	312.9	2.6	175.0	5.4	8.3	27.6	170.5	4.9	11.0	0.3	52.6	68.8	297.8	1.1	200.4	216.9	9.4	2.3	0.0	44.8
5	Говь-Алтай	25.2	102.7	129.5	8.6	244.6	18.2	65.5	11.6	14.0	31.9	411.3	12.8	34.3	0.2	116.9	103.2	320.5	0.9	190.1	317.0	34.0	9.6	0.7	86.7
6	Говьсүмбэр	32.6	67.6	143.3	9.9	830.7	16.3	550.5	0.0	7.6	46.6	307.6	9.3	0.0	0.0	110.7	122.3	278.4	0.6	201.6	400.8	30.3	1.7	0.0	60.0
7	Дархан-Уул	23.1	235.1	101.5	19.8	464.1	4.4	249.6	7.5	15.3	27.6	302.8	17.2	3.7	0.3	113.4	157.8	350.7	1.6	209.2	330.7	14.9	4.8	0.0	131.5
8	Дорноговь	24.3	60.1	101.2	6.1	445.9	3.1	297.9	0.4	9.6	45.1	258.2	6.5	43.9	0.1	37.4	229.5	179.2	2.8	108.6	349.3	18.5	6.5	0.0	94.2
9	Дорнод	28.1	120.7	134.8	6.1	333.9	5.6	139.6	2.4	13.6	30.9	279.5	7.8	18.2	0.1	92.2	149.8	261.6	0.5	174.8	356.4	2.8	4.5	0.0	101.7
10	Дундговь	27.6	128.6	113.4	5.0	505.3	33.7	335.4	8.3	11.5	25.7	292.9	5.0	33.1	0.4	53.5	166.7	311.4	0.9	227.4	337.5	16.8	7.0	0.0	62.5
11	Завхан	6.2	130.0	126.1	16.5	270.0	8.5	99.8	5.5	9.4	22.5	247.1	9.9	14.3	0.0	73.9	138.1	332.5	1.8	269.2	283.0	25.0	3.2	0.0	60.2
12	Орхон	13.3	150.1	137.9	9.8	291.8	2.7	81.5	2.2	7.0	37.9	251.0	6.6	20.8	0.4	25.0	142.3	263.2	1.2	217.2	320.0	43.6	7.3	0.0	112.3
13	Өвөрхангай	29.3	137.8	69.1	9.9	391.1	3.9	214.6	2.4	7.0	27.8	240.9	7.5	16.1	0.3	66.2	59.5	375.1	8.4	253.3	268.8	18.7	4.1	0.2	94.3
14	Өмнөговь	24.7	94.8	83.8	4.9	362.1	10.1	219.0	3.2	12.5	24.1	239.0	4.2	19.3	0.6	65.6	117.1	188.2	2.8	113.8	438.5	9.6	3.2	0.0	90.5
15	Сүхбаатар	17.1	101.0	66.7	7.3	368.0	3.6	234.4	6.1	14.0	27.2	210.0	5.1	27.5	0.3	75.2	118.7	209.6	2.3	142.6	305.1	4.4	8.7	0.8	110.7
16	Сэлэнгэ	21.8	143.6	112.7	7.4	447.4	9.7	243.8	4.0	16.9	28.6	184.7	6.3	7.1	0.3	44.7	75.5	381.4	1.9	284.8	254.6	17.1	2.2	0.0	32.3
17	Төв	16.8	81.6	85.1	9.6	348.0	15.2	212.7	3.6	10.7	21.0	131.8	6.5	4.8	0.0	47.9	67.9	234.5	0.7	183.0	204.8	6.9	3.3	0.3	37.2
18	Увс	67.2	151.0	162.8	10.2	387.1	1.0	272.5	3.0	14.6	20.2	278.8	4.5	26.2	0.0	72.0	68.9	365.0	0.9	290.0	444.4	15.0	7.4	0.2	76.1
19	Ховд	35.4	139.1	127.5	13.4	482.1	14.0	317.5	2.5	14.2	22.4	296.3	11.1	4.1	0.5	90.8	198.4	299.6	6.4	213.7	346.5	9.6	6.1	0.0	75.5
20	Хөвсгөл	22.1	158.4	174.1	12.4	328.8	1.8	230.5	1.8	8.4	14.4	255.2	6.1	37.6	0.1	39.8	52.0	302.6	0.9	245.5	315.0	19.5	4.2	0.0	68.9
21	Хэнтий	21.8	89.2	69.1	9.8	412.8	18.2	137.7	7.0	12.8	48.9	224.6	7.6	11.0	0.4	60.8	125.8	199.7	0.8	122.6	274.4	8.2	6.0	0.0	77.4
22	**Аймгийн дундаж**	**25.1**	**144.2**	**108.9**	**10.4**	**374.3**	**9.4**	**203.3**	**4.4**	**11.6**	**28.3**	**253.5**	**7.8**	**17.3**	**0.4**	**62.8**	**112.3**	**303.7**	**2.4**	**216.9**	**323.2**	**15.8**	**5.4**	**0.1**	**75.6**
23	Улаанбаатар	15.4	190.3	100.2	15.5	501.8	1.2	223.0	5.6	10.8	50.6	429.9	16.4	51.9	2.2	87.2	153.6	331.6	8.3	178.5	483.2	34.2	19.9	0.6	147.7
24	**Улсын дундаж**	**20.7**	**165.0**	**105.0**	**12.7**	**431.9**	**5.7**	**212.2**	**4.9**	**11.2**	**38.4**	**333.2**	**11.7**	**32.9**	**1.2**	**73.8**	**131.0**	**316.3**	**5.1**	**199.6**	**395.5**	**24.1**	**11.9**	**0.3**	**108.2**

АМБУЛАТОРТ БҮРТГЭГДСЭН ХҮН АМЫН ӨВЧЛӨЛ (10 000 ХҮН АМД), 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Бүгд	Халдварт ба шимэгчит зарим өвчин	Үүнээс						Хавдар	Үүнээс						Цус, цус төлжүүлэх эрхтэний өвчин ба дархлааны механизм хамарсан эмгэг	Дотоод шүүрэл, тэжээлийн ба бодисын солилцооны өвчнүүд	Үүнээс	Сэтгэцийн ба зан төрхийн эмгэг	Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин	Нүд ба түүний дайврын өвчнүүд	Чих ба хөхлөг сэртэнгийн өвчин	Зурх-судасны тогтолцооны өвчин	Үүнээс			
				Сурьеэгийн өвчлөл	Вируст хелатитын өвчлөл	Бруцеллёзын өвчлөл	Тэмбүүгийн өвчлөл	Заг хүйтний өвчлөл	Трихомониазын өвчлөл		Элэгний хорт хавдар	Улаан хоолойн хорт хавдар	Ходоодны хорт хавдар	Уушигны хорт хавдар	Умайн хүзүүний хорт хавдар	Хөхний хорт хавдар			Чихрийн шижин өвчний тархалт						Цочмог болон архаг хэрлэгийн гаралтай өвчлөл	Цусны даралт ихсэх өвчлөл	Зүрхний ишемі өвчлөл	Тархинд цус харвалт өвчлөл
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
1	Архангай	10178.0	119.0	16.6	5.2	30.4	9.2	1.4	10.2	67.4	21.0	2.4	7.9	4.2	2.1	2.2	63.6	305.7	80.1	109.7	537.4	190.2	220.0	1765.1	135.0	1049.9	392.1	12.4
2	Баян-Өлгий	5408.9	54.5	8.9	4.4	3.1	3.6	7.9	3.7	103.9	18.3	10.9	10.5	2.1	1.0	3.4	68.2	82.3	16.8	46.1	534.4	127.0	127.2	780.3	13.7	531.2	66.3	15.2
3	Баянхонгор	10745.8	316.6	12.2	6.1	12.5	31.3	18.2	43.6	76.3	15.8	2.4	6.8	3.4	2.3	0.2	23.2	141.4	34.7	71.6	674.3	667.5	353.2	1592.4	137.1	845.1	205.1	13.9
4	Булган	10707.1	147.4	14.8	4.2	16.1	11.9	6.5	12.2	73.2	23.7	1.9	11.0	3.7	3.2	1.3	18.8	212.2	124.2	25.7	866.2	521.0	284.3	1705.7	95.8	926.5	405.9	12.2
5	Говь-Алтай	7442.8	239.9	6.5	4.7	29.3	46.4	4.6	3.7	85.9	29.8	2.6	8.2	5.4	3.0	1.4	30.7	139.3	54.8	50.3	596.8	180.7	142.1	1001.1	82.0	425.3	322.3	11.2
6	Говьсүмбэр	6338.5	244.1	30.9	12.8	45.4	52.4	18.1	4.1	72.2	26.2	0.0	6.4	11.7	2.3	2.9	8.7	46.6	29.7	18.1	183.5	121.2	96.1	549.3	64.7	178.8	171.8	11.1
7	Дархан-Уул	8945.3	186.0	46.6	15.0	23.3	10.0	6.6	6.5	72.7	15.9	1.2	9.5	3.7	4.2	2.0	40.7	203.1	99.6	95.1	318.6	502.5	281.6	1116.7	60.0	635.2	192.5	23.7
8	Дорноговь	13795.3	140.1	24.0	4.0	15.9	14.2	18.5	10.8	84.9	23.4	2.2	8.6	4.6	0.6	1.2	39.2	178.0	107.1	87.1	1136.4	672.3	376.7	1372.6	105.9	694.4	333.5	7.9
9	Дорнод	7837.2	471.3	33.7	5.1	47.3	33.7	105.3	63.7	96.4	23.0	0.4	5.6	1.7	3.2	0.8	23.1	132.4	65.4	187.6	232.6	372.3	154.0	661.0	60.8	276.3	217.3	7.6
10	Дундговь	5926.6	136.9	17.0	3.9	7.0	13.7	1.5	11.8	35.3	15.7	0.4	2.6	3.0	1.3	1.5	13.7	65.3	29.2	26.3	282.7	188.3	103.2	790.4	74.2	342.1	206.5	6.5
11	Завхан	8723.5	145.9	8.1	13.0	34.0	13.0	13.3	3.6	49.2	15.9	1.3	4.3	3.2	0.7	0.3	24.5	89.7	34.1	71.1	754.2	511.5	128.9	1111.8	38.1	584.8	321.5	22.8
12	Орхон	5959.4	166.1	19.5	8.6	37.7	15.1	5.0	10.4	65.1	17.7	2.2	7.4	2.8	1.5	1.2	34.0	75.9	38.9	104.7	206.2	221.2	197.0	592.6	21.3	252.8	181.1	11.0
13	Өвөрхангай	7804.1	145.1	13.1	7.5	12.0	21.5	7.3	9.4	117.1	21.3	3.7	6.6	4.1	1.7	0.4	26.7	149.3	62.4	99.5	564.1	260.5	193.8	937.3	92.1	504.1	143.9	12.8
14	Өмнөговь	10970.7	138.0	6.2	6.8	3.2	11.1	10.2	8.4	38.4	11.8	0.6	2.8	2.3	0.3	0.8	33.6	174.5	72.9	110.7	750.5	709.3	227.1	1233.5	115.4	706.2	273.8	6.5
15	Сүхбаатар	7478.1	296.5	26.4	4.3	55.7	48.3	20.9	15.0	54.6	22.7	2.5	4.1	4.1	1.0	2.0	27.0	82.9	35.1	153.1	517.7	180.0	52.1	843.1	33.9	523.4	124.8	7.7
16	Сэлэнгэ	5046.2	113.0	37.0	1.0	9.3	24.2	7.5	10.9	40.1	13.0	1.9	5.5	1.8	2.1	1.0	12.3	129.4	97.8	64.9	229.2	102.7	184.9	796.7	44.7	430.3	188.2	9.0
17	Төв	9041.8	149.1	30.5	17.8	9.7	20.6	10.5	9.3	73.5	17.4	1.1	4.2	5.7	2.1	0.4	18.3	107.4	56.0	42.9	623.9	470.3	149.0	1468.0	113.0	797.5	263.8	12.8
18	Увс	8278.4	159.0	30.0	7.1	31.6	21.0	16.6	9.9	72.7	21.2	6.0	15.7	2.9	1.3	2.4	32.7	66.3	24.4	70.9	587.1	390.7	141.6	1240.0	154.4	563.8	345.9	12.8
19	Ховд	7297.1	98.6	18.1	5.7	7.5	14.5	3.5	8.2	73.8	22.2	4.5	12.2	3.0	2.0	0.9	17.7	166.8	68.3	67.4	490.0	216.6	253.1	1195.1	124.6	544.5	280.5	15.3
20	Хөвсгөл	8001.1	191.1	15.3	4.0	25.2	32.7	34.0	10.1	59.4	17.4	3.1	7.8	2.0	2.4	1.7	41.6	85.9	20.2	83.2	502.0	397.8	153.9	1390.4	94.0	686.4	479.3	18.7
21	Хэнтий	7298.4	191.3	30.9	6.8	55.9	23.5	8.4	8.2	61.2	27.0	1.3	4.0	4.7	2.1	1.6	18.0	67.5	21.9	118.8	505.8	156.8	244.6	1214.6	44.5	802.1	223.8	13.6
22	**Аймгийн дундаж**	**8198.5**	**176.9**	**21.4**	**7.0**	**23.0**	**21.0**	**15.6**	**13.2**	**71.6**	**19.4**	**2.8**	**7.4**	**3.4**	**2.0**	**1.4**	**31.3**	**132.3**	**56.3**	**84.4**	**523.9**	**342.7**	**198.4**	**1134.3**	**81.5**	**603.4**	**256.9**	**13.2**
23	Улаанбаатар	10770.4	267.2	31.5	5.6	7.0	22.5	12.7	14.4	484.3	86.8	13.6	55.8	20.9	30.5	49.5	37.5	345.0	154.8	146.2	659.3	471.1	265.6	1159.3	55.3	516.7	264.7	18.7
24	**Улсын дундаж**	**9360.1**	**217.7**	**26.0**	**6.4**	**15.8**	**21.6**	**14.3**	**13.7**	**258.0**	**49.8**	**7.7**	**29.3**	**11.3**	**14.9**	**23.1**	**34.1**	**228.4**	**100.8**	**112.3**	**585.0**	**400.7**	**228.8**	**1145.6**	**69.7**	**564.3**	**260.5**	**15.7**

АМБУЛАТОРТ БҮРТГЭГДСЭН ХҮН АМЫН ӨВЧЛӨЛ (10 000 ХҮН АМД), 2017 ОН

№	Аймаг, хотын нэр	Амьсгалын тогтолцооны өвчин	Үүнээс					Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин	Үүнээс			Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчин	Яс-булчингийн тогтолцоо ба холбох эдийн өвчин	Шээс бэлгийн тогтолцооны эмгэг	Үүнээс		Жирэмсэн, төрөлт ба төрсний дараах үе	Перинаталь үед үүссэн зарим эмгэг	Төрөлх гажиг, гаж хөгжил ба хромосомын эмгэг	Өөр бүлэгт ангилаагүй шинж тэмдэг, зовиур, эмнэлзүйн ба лабораторийн хэвийн бус үзүүлэлтүүд	Гэмтэл, хордлого ба гадны шалтгаант бусад тодорхой эмгэг
			Томуу, томуу төст өвчлөл	Хатгаа өвчлөл	Амьсгалын дээд замын цочмог урэвсэлт өвчлөл	Гуурсан хоолойн багтраа	Уушигны архаг бөглөрөлт өвчлөл		Ходоодны шархлаа өвчлөл	Элэгний архаг үрэвсэл	Архины шалтгаант өвчлөл				Бөөрний цочмог болон архаг дутмагшил	Бөөрний суваншрын эдийн цочмог болон архаг нефрит					
А	Б	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
1	Архангай	2389.6	288.7	339.4	480.5	14.0	67.9	1697.4	27.6	64.2	0.7	408.0	244.5	1475.1	5.1	1014.1	328.8	18.5	27.7	0.0	210.3
2	Баян-Өлгий	1003.9	288.3	186.7	22.8	8.4	73.4	766.0	10.2	20.8	6.1	136.4	219.0	728.7	15.1	492.4	441.2	4.3	19.7	50.4	115.4
3	Баянхонгор	2115.6	155.2	311.2	469.5	70.2	41.8	1730.0	37.9	106.4	1.0	498.6	577.0	1319.8	8.0	883.9	371.0	19.6	50.6	0.0	147.2
4	Булган	2188.9	129.9	357.2	114.0	28.6	218.9	2219.1	14.3	272.0	2.6	343.7	276.8	1347.5	23.4	888.3	240.3	25.2	31.0	0.0	179.9
5	Говь-Алтай	1415.4	266.7	99.2	213.4	33.8	60.8	1281.1	26.6	45.6	0.9	386.6	209.8	978.1	2.6	532.2	327.9	39.4	23.7	0.7	313.5
6	Говьсүмбэр	2129.1	519.0	674.0	0.0	11.7	102.5	678.6	23.3	0.0	0.0	262.7	263.9	612.2	1.7	344.3	407.2	34.4	5.8	0.0	604.7
7	Дархан-Уул	2166.0	430.2	435.6	98.5	25.2	61.6	1615.3	20.8	5.6	0.3	656.1	272.5	708.7	2.0	419.7	353.6	20.5	7.6	0.0	327.9
8	Дорноговь	3471.3	379.5	600.0	164.7	37.8	211.0	2565.2	17.1	204.9	2.4	707.4	829.8	1218.0	8.6	591.8	371.7	42.4	26.0	0.0	476.4
9	Дорнод	1408.6	275.9	191.0	207.7	20.0	64.0	2063.7	17.4	63.8	0.1	444.2	255.0	688.1	1.3	364.3	370.7	4.1	9.5	0.0	262.7
10	Дундговь	1423.3	211.1	492.1	154.7	25.5	119.7	1067.3	14.4	57.7	0.7	180.9	341.9	680.1	2.4	537.1	342.1	16.8	15.2	0.7	216.3
11	Завхан	1551.7	182.7	153.8	371.0	17.2	60.0	2146.7	25.7	26.6	0.7	176.6	297.2	1102.4	3.9	781.9	291.6	42.8	18.6	4.9	204.4
12	Орхон	1821.6	375.4	126.6	99.6	15.6	114.3	638.2	10.9	30.0	0.5	470.7	214.9	543.4	3.0	395.6	325.4	49.7	18.7	0.0	214.0
13	Өвөрхангай	1353.3	166.9	326.6	48.3	17.9	96.1	1595.6	17.1	116.4	0.8	412.1	238.4	1008.8	16.3	573.5	379.5	21.0	40.1	0.2	261.8
14	Өмнөговь	2907.4	551.4	438.8	148.2	40.2	116.8	2029.6	20.0	173.4	1.9	523.9	423.5	889.7	9.0	465.1	458.1	30.8	18.3	0.0	274.1
15	Сүхбаатар	2167.0	148.3	391.9	121.8	24.4	51.4	1169.0	9.7	154.9	0.8	354.5	216.2	763.4	3.3	533.1	305.5	10.4	15.5	0.8	268.8
16	Сэлэнгэ	1181.8	144.1	325.6	4.5	27.4	80.9	598.2	16.6	8.3	0.6	233.7	209.0	706.2	2.4	539.5	256.3	20.1	2.9	0.0	165.1
17	Төв	2119.3	527.5	320.4	112.1	25.2	94.5	1777.7	21.9	94.6	0.7	382.7	306.1	968.1	6.7	604.7	207.4	7.7	21.8	0.3	148.3
18	Увс	1864.6	149.4	463.3	386.3	31.5	49.8	1313.2	12.6	45.4	0.0	292.4	320.0	1005.1	2.1	673.1	456.8	20.9	24.6	12.9	206.9
19	Ховд	916.9	62.9	448.0	8.5	18.0	32.9	1561.5	25.4	9.1	1.0	141.2	785.9	812.3	9.1	529.5	347.9	10.4	7.4	1.5	133.0
20	Хөвсгөл	1563.4	176.3	347.6	88.3	18.7	57.8	1497.0	15.4	220.0	0.5	301.0	164.1	865.6	2.1	628.3	477.8	25.4	36.6	0.0	165.0
21	Хэнтий	1706.9	342.2	206.1	85.0	35.6	144.9	1121.6	21.9	27.5	1.3	245.4	413.3	650.8	1.5	461.3	285.1	9.6	14.8	0.0	272.1
22	**Аймгийн дундаж**	**1796.1**	**264.0**	**326.8**	**160.3**	**25.6**	**86.9**	**1478.8**	**19.1**	**84.1**	**1.2**	**363.9**	**327.5**	**912.2**	**6.3**	**591.5**	**351.8**	**21.8**	**21.9**	**4.0**	**224.8**
23	Улаанбаатар	1520.0	40.3	281.5	66.2	25.1	169.0	1655.8	38.8	101.5	3.0	767.1	456.8	1001.2	18.6	421.0	491.5	72.1	70.9	40.6	858.9
24	**Улсын дундаж**	**1671.4**	**163.0**	**306.3**	**117.8**	**25.3**	**124.0**	**1558.8**	**28.0**	**91.9**	**2.0**	**546.0**	**385.9**	**952.4**	**11.9**	**514.5**	**414.9**	**44.5**	**44.0**	**20.5**	**511.2**

Амбулаторт бүртгэгдсэн хүн амын өвчлөл, 10 000 хүн амд, 2017 он

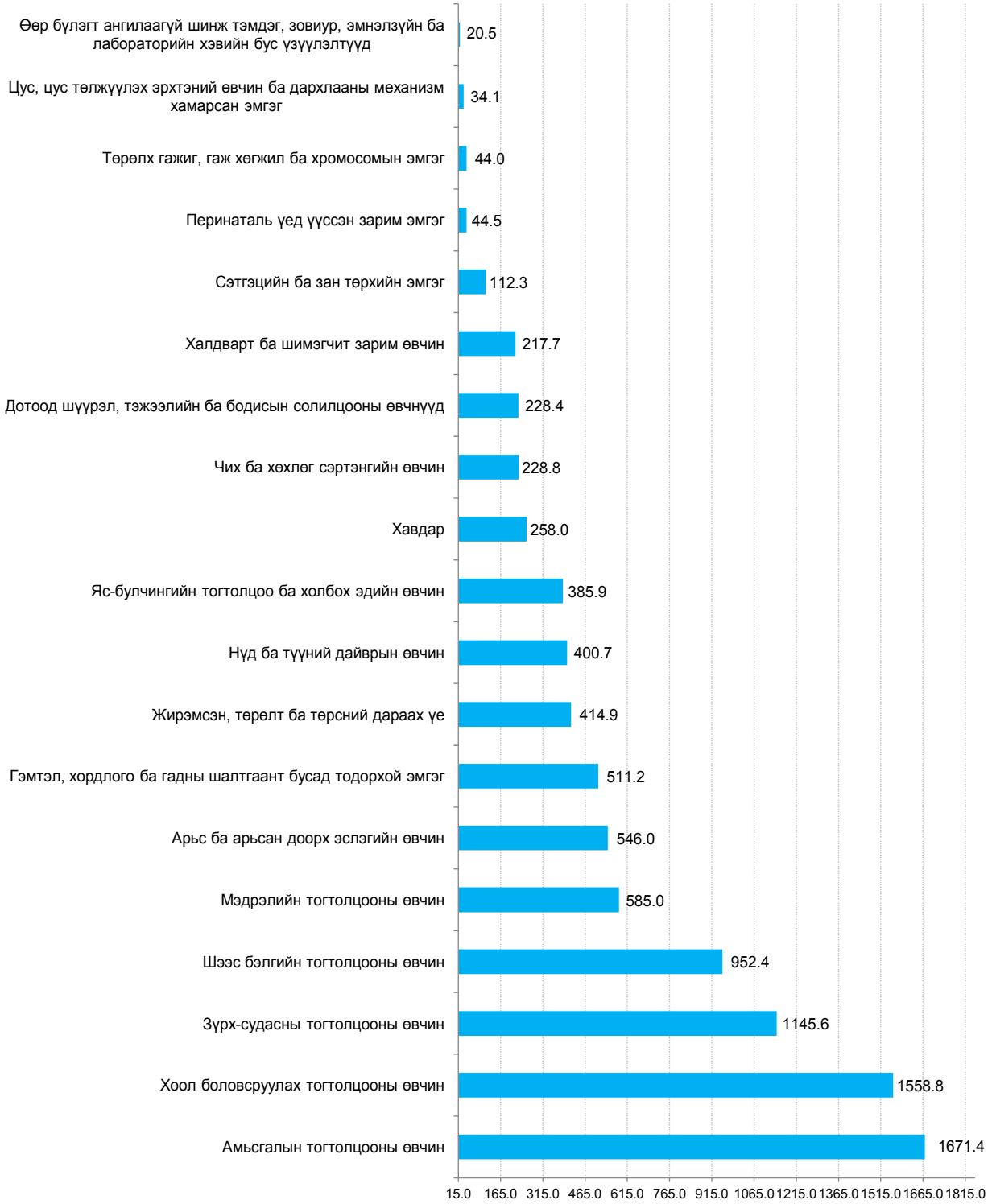

Стационарт хэвтэн эмчлүүлэгчид, 10 000 хүн амд, 2017 он

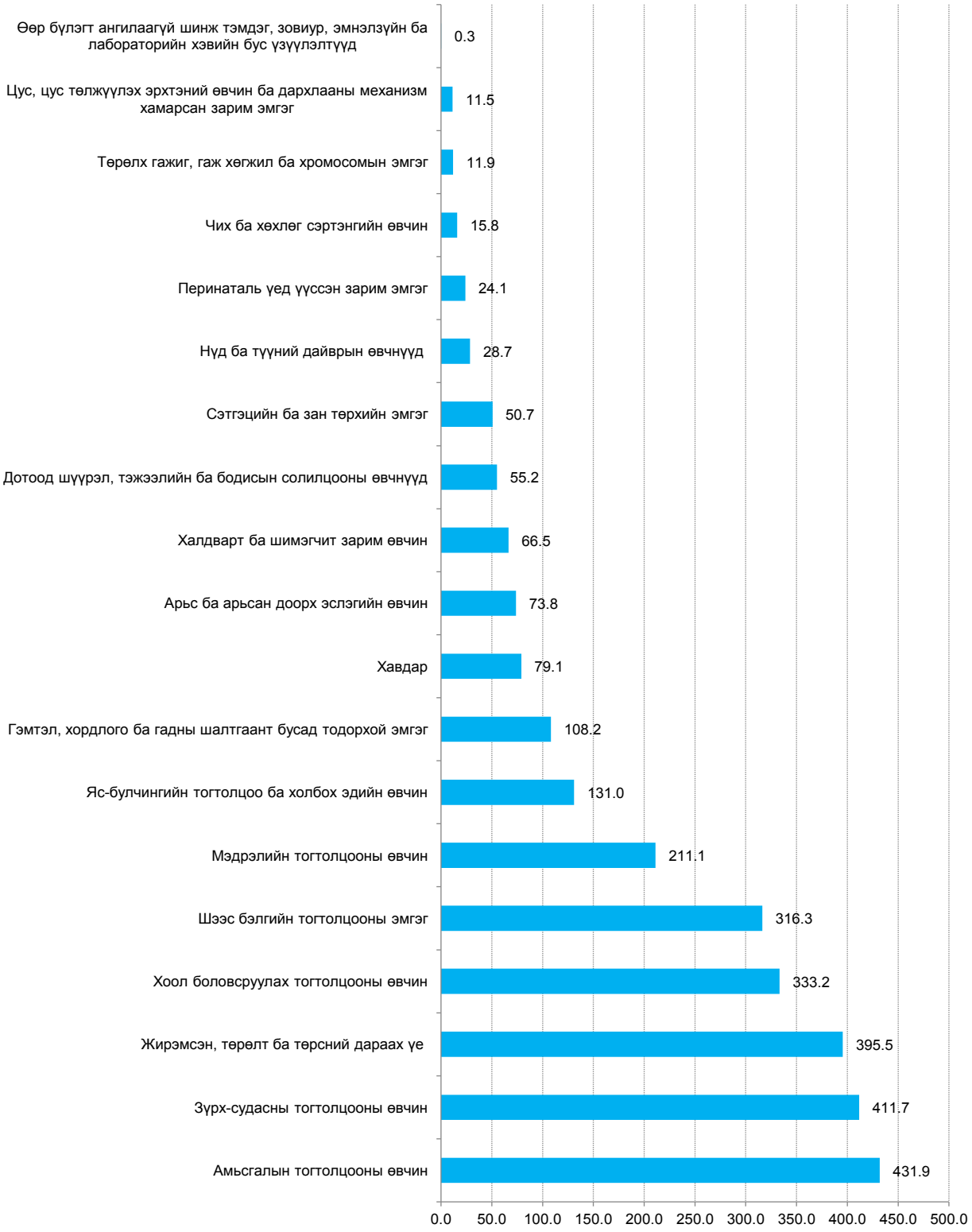

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЛБАРЫН ХҮНИЙ НӨӨЦИЙН ХҮРТЭЭМЖИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

10 000 хүн амд ногдох их эмчийн тоо

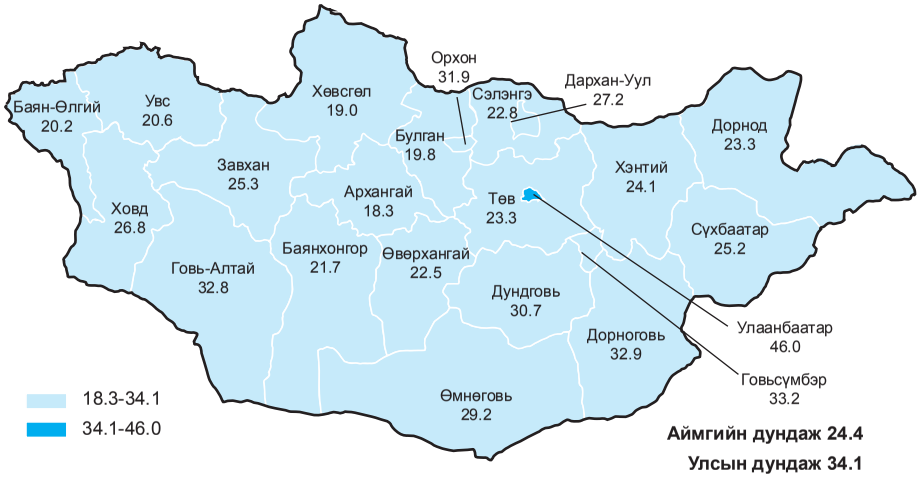

Нэг их эмчид ногдох хүний тоо

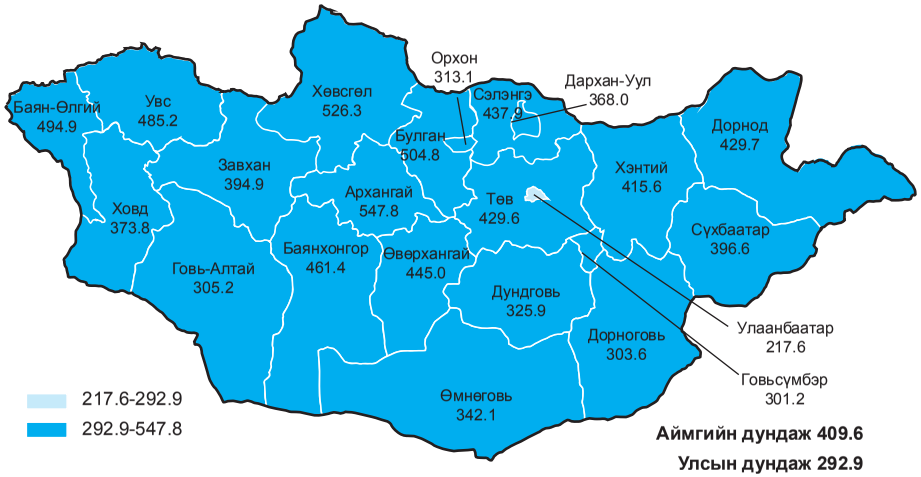

10 000 хүн амд ногдох сувилагчийн тоо

Их эмч сувилагчийн харьцаа

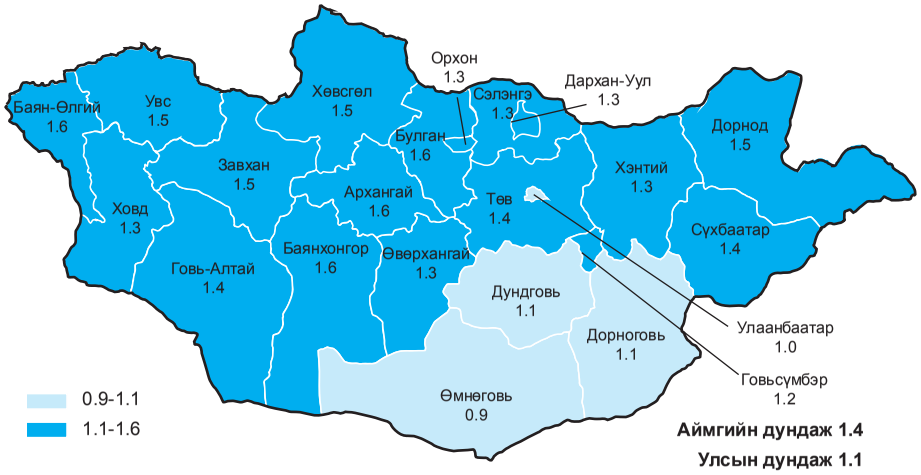

ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЧАНАР, ХҮРТЭЭМЖИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Нялхсын эндэгдэл, 1000 амьд төрөлтөд

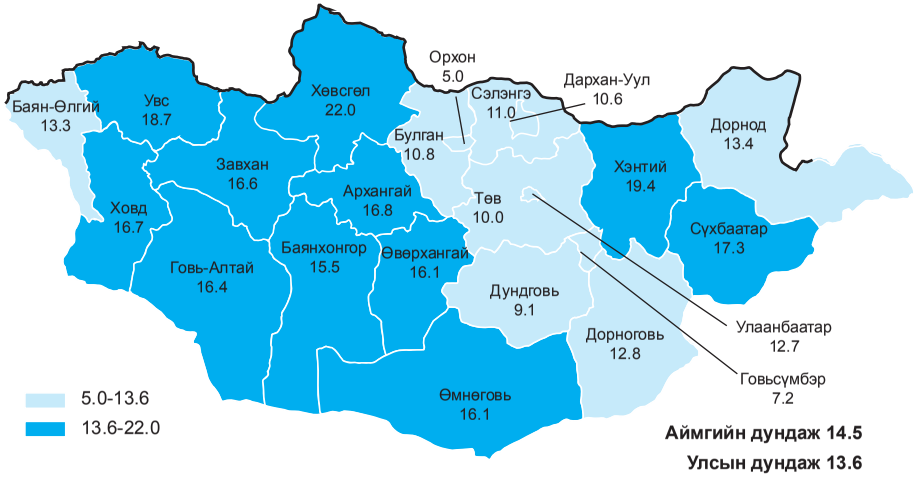

Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл, 1000 амьд төрөлтөд

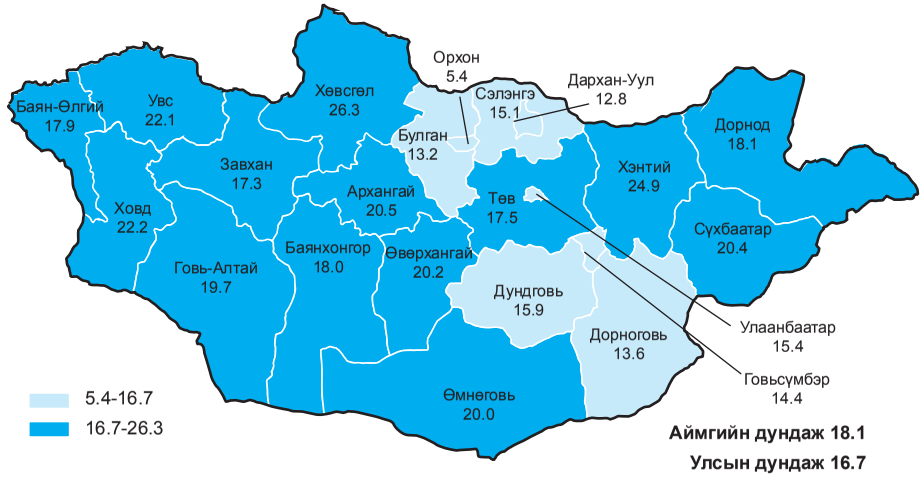

Эхийн эндэгдэл, 100 000 амьд төрөлтөд

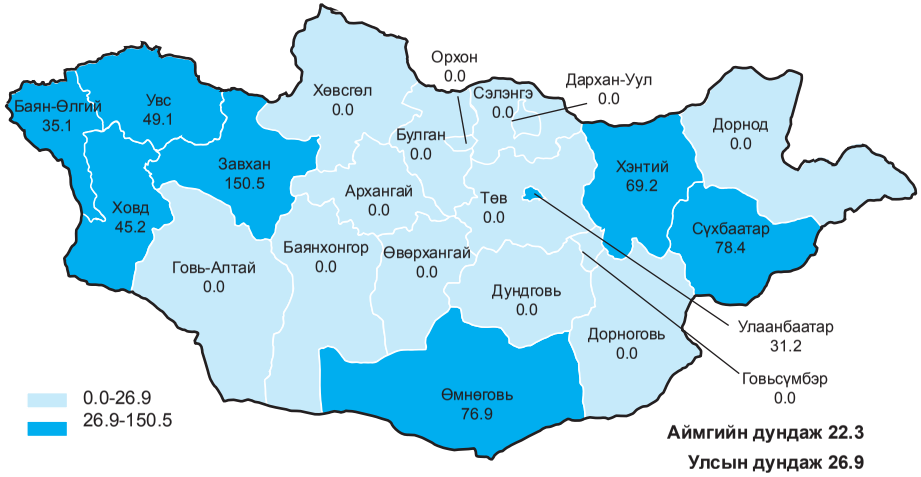

Амьгүй төрөлт /1000 амьд, амьгүй төрөлтөд/

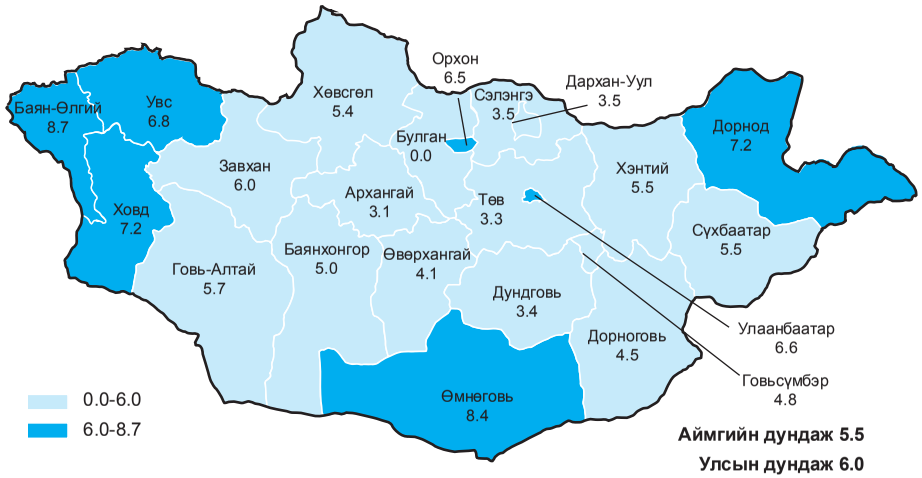

ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЧАНАР, ХҮРТЭЭМЖИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

2500 граммаас доош жинтэй төрсөн хүүхдийн эзлэх хувь

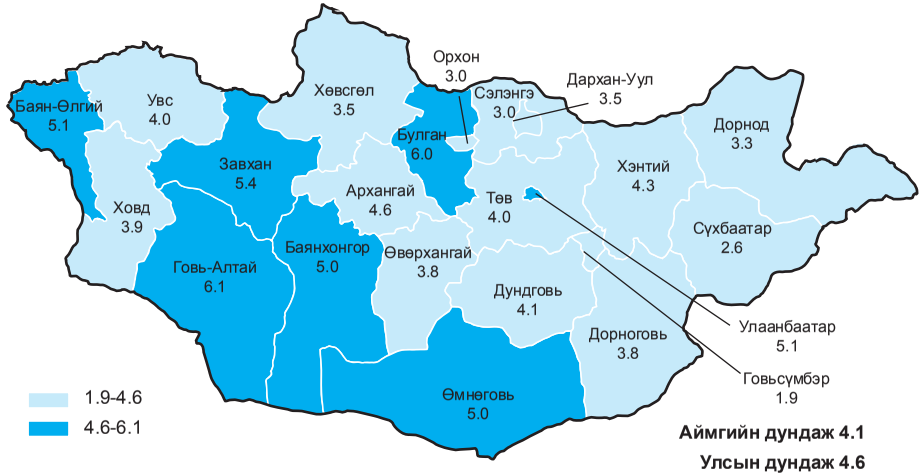

Перинаталь эндэгдлийн түвшин /амьд, амьгүй төрсөн 1000 хүүхдэд/

Нярайн эрт үеийн нас баралтын түвшин /амьд төрсөн 1000 хүүхдэд/

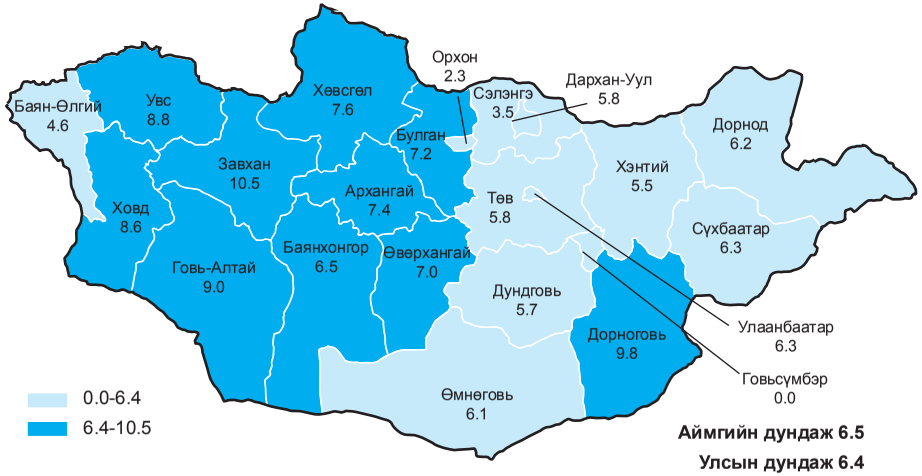

Нярайн хожуу үеийн нас баралтын түвшин /амьд төрсөн 1000 хүүхдэд/

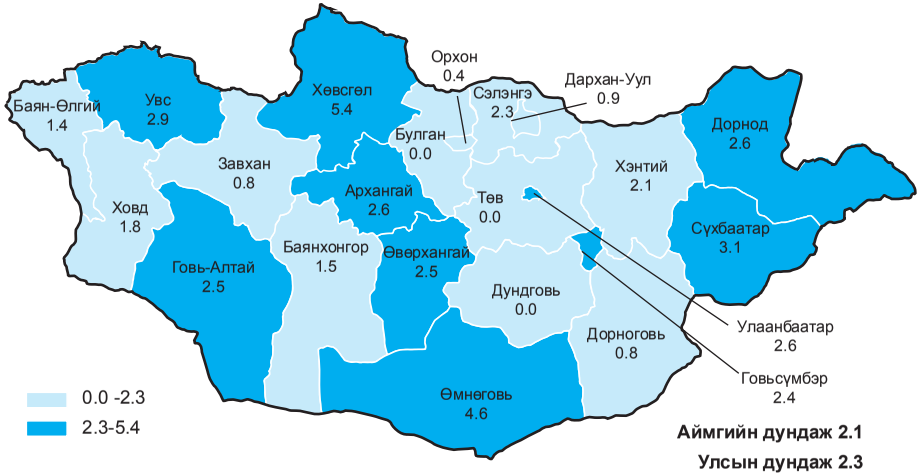

ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЧАНАР, ХҮРТЭЭМЖИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Жилд нэг иргэний үзүүлсэн дундаж тоо

Амбулаторийн нийт үзлэгт урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн эзлэх хувь

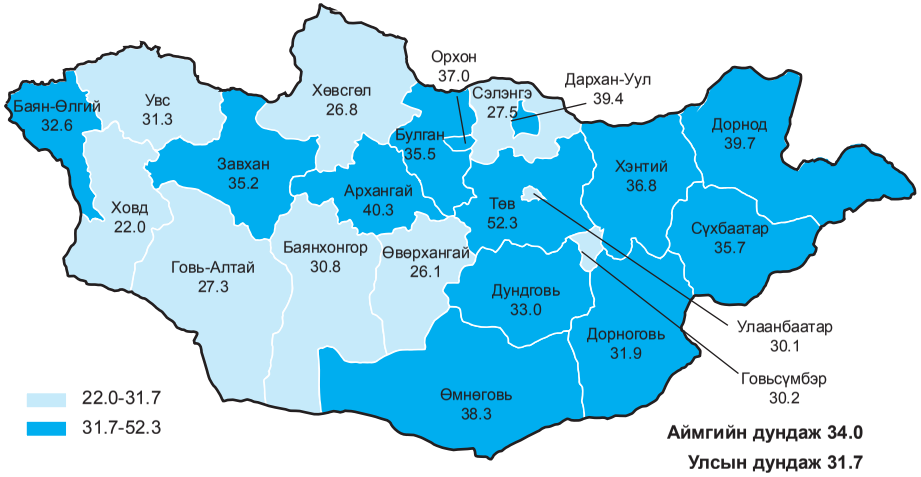

Орны фонд ашиглалтын хувь

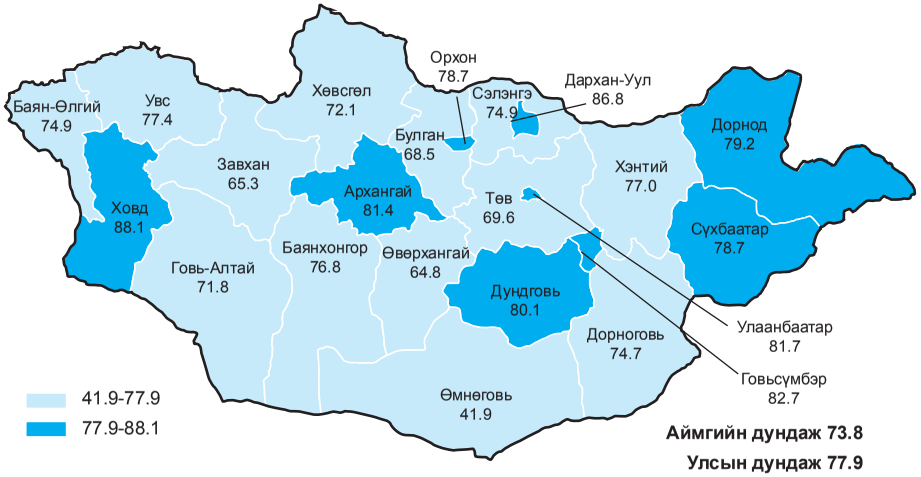

ХҮН АМЫН ӨВЧЛӨЛИЙН ТЭРГҮҮЛЭХ ШАЛТГААН, 10 000 ХҮН АМД

Амьсгалын тогтолцооны өвчин

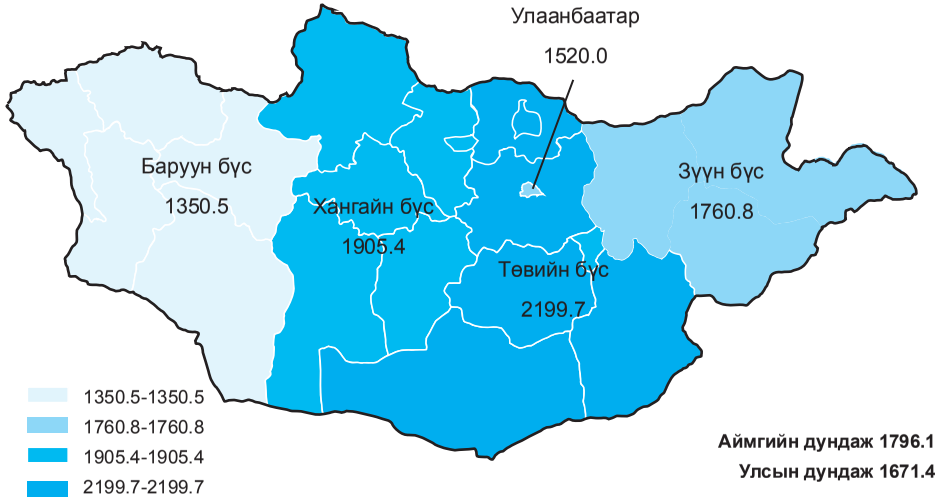

Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчин

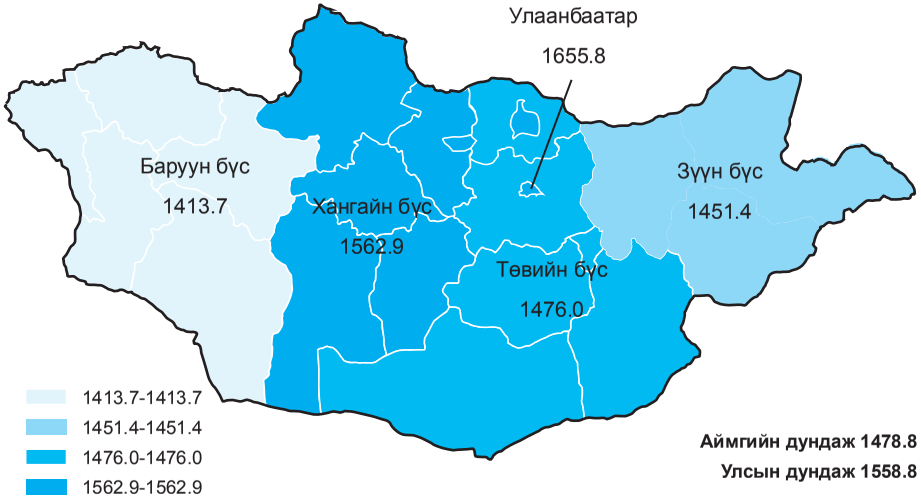

Шээс бэлгийн тогтолцооны өвчин

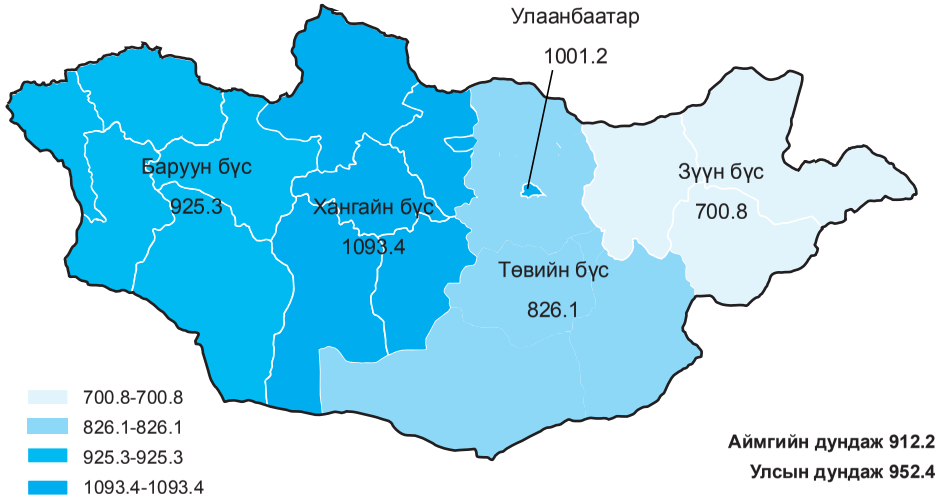

Зүрх-судасны тогтолцооны өвчин

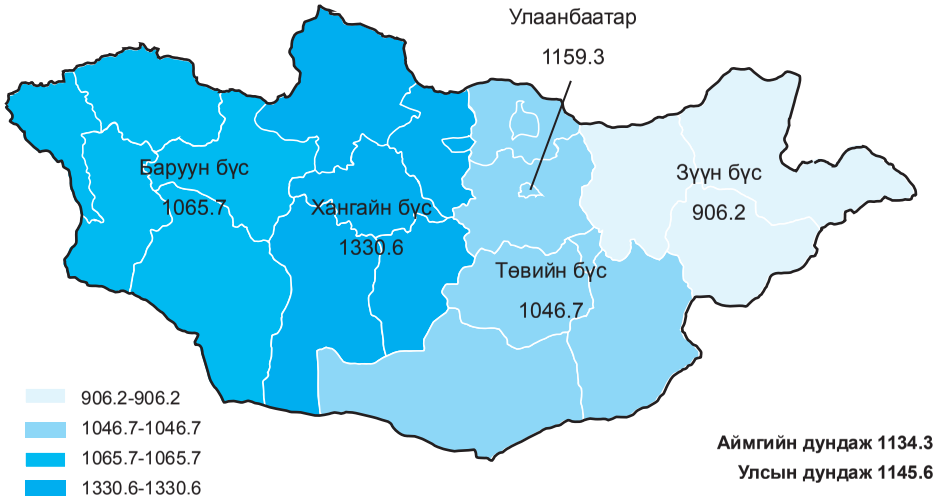

ХУН АМЫН НАС БАРАЛТЫН ТЭРГҮҮЛЭХ ШАЛТГААН, 10 000 ХҮН АМД

Хавдар

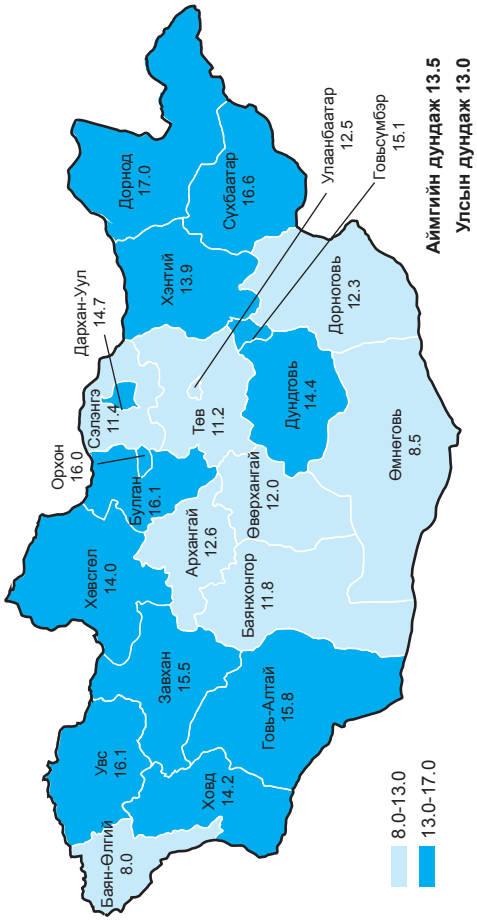

Хоол боловсруулах тогтолцооны өвчний нас баралт

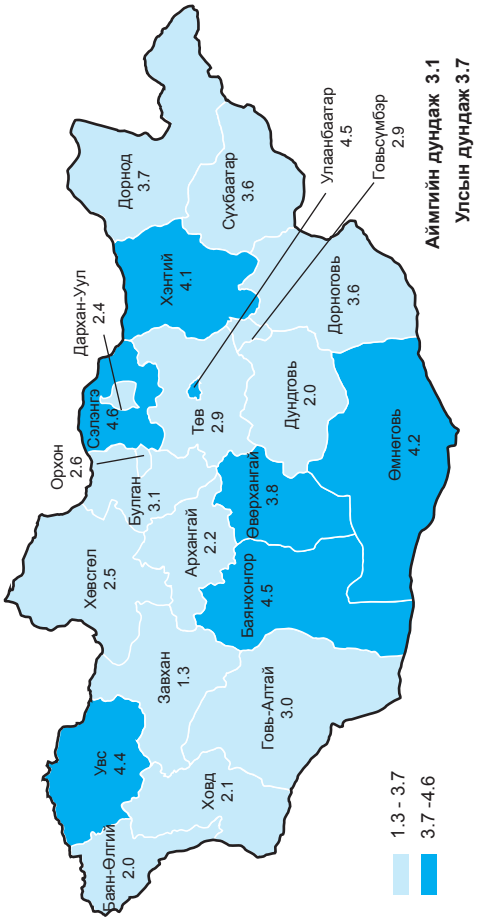

Зүрх-судасны тогтолцооны өвчний нас баралт

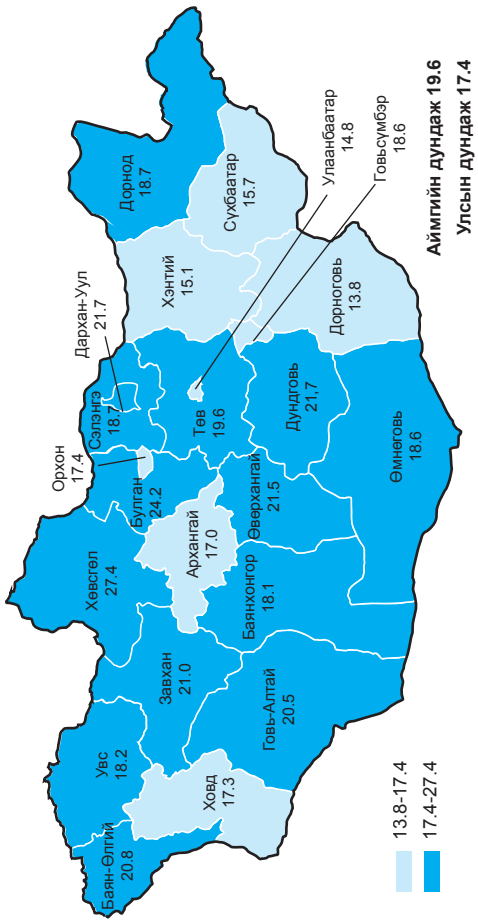

Өвчлөл ба нас баралтын гадны шалтгаан

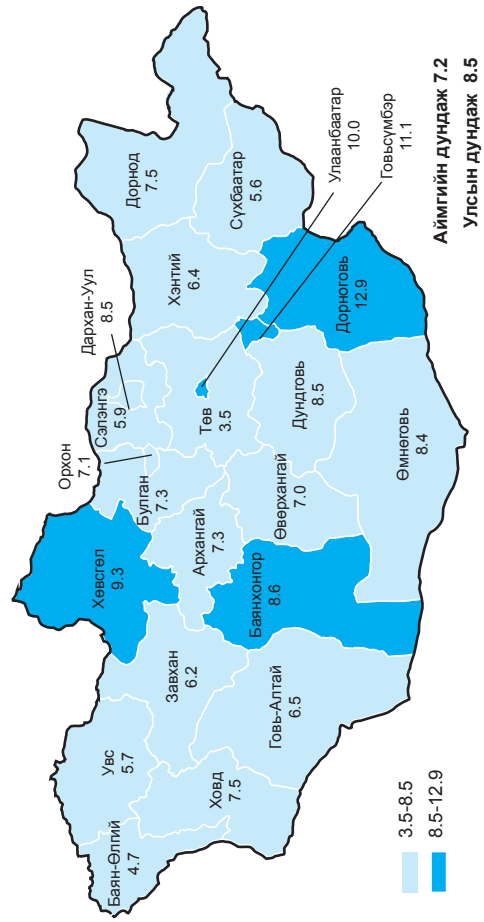

ЗАРИМ ХАЛДВАРТ ӨВЧИН, 10 000 ХҮН АМД

Вируст хепатит

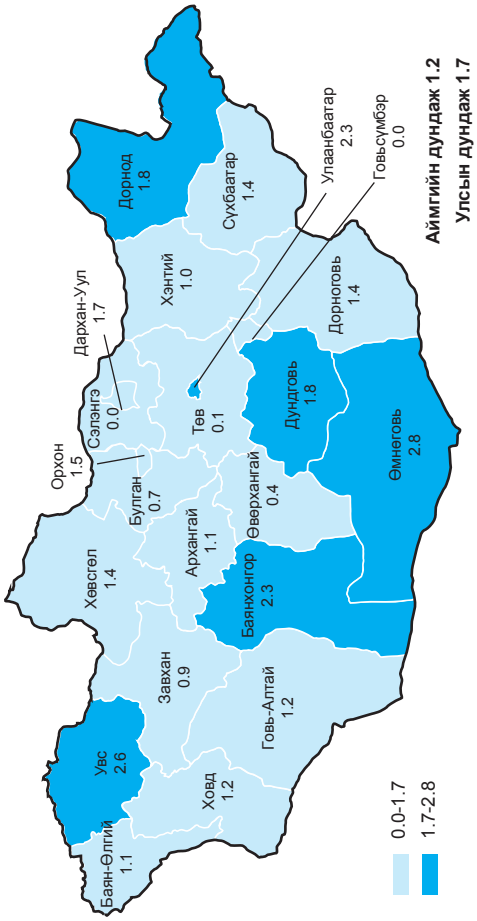

Салхин цэцэг

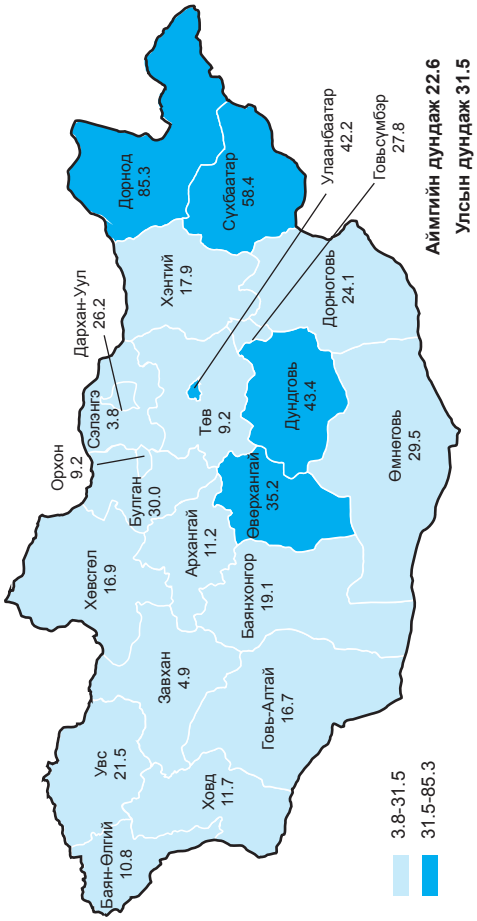

Сурьез

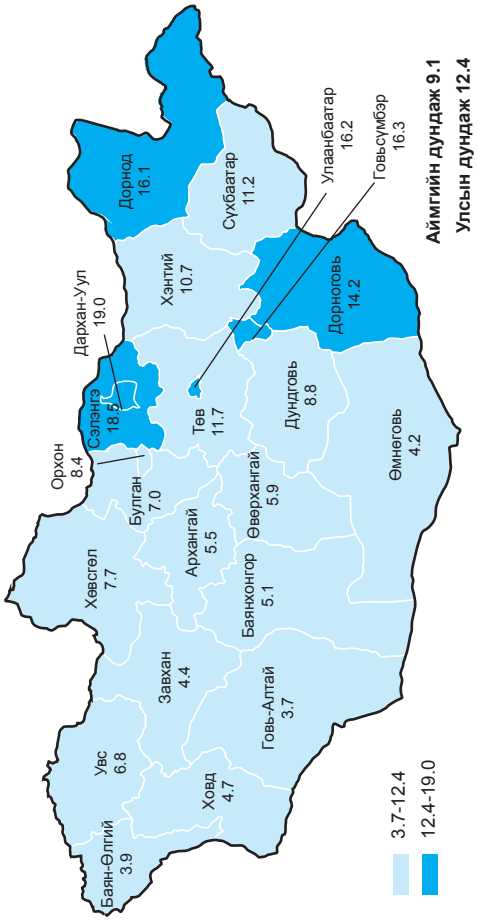

Бруцеллёз

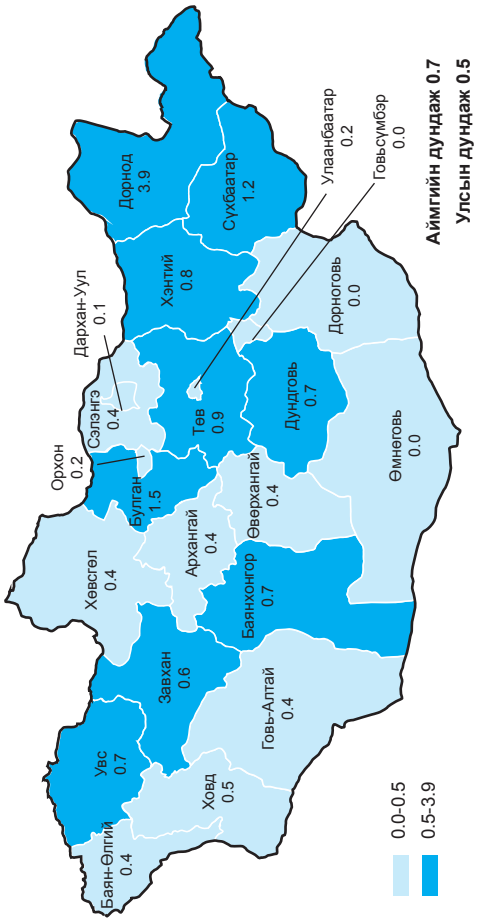

ЗОНХИЛОН ТОХИОЛДОХ БЭЛГИЙН ЗАМЫН ХАЛДВАР, 10 000 ХҮН АМД

Тэмбүү

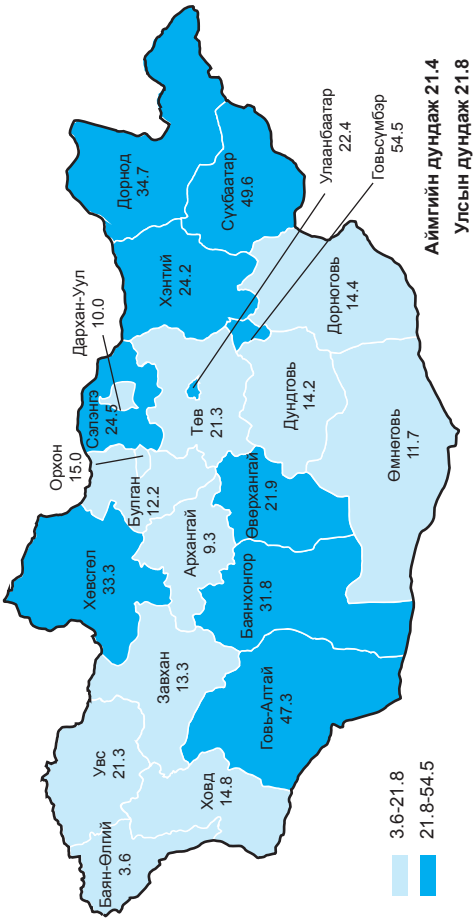

Заг хүйтэн

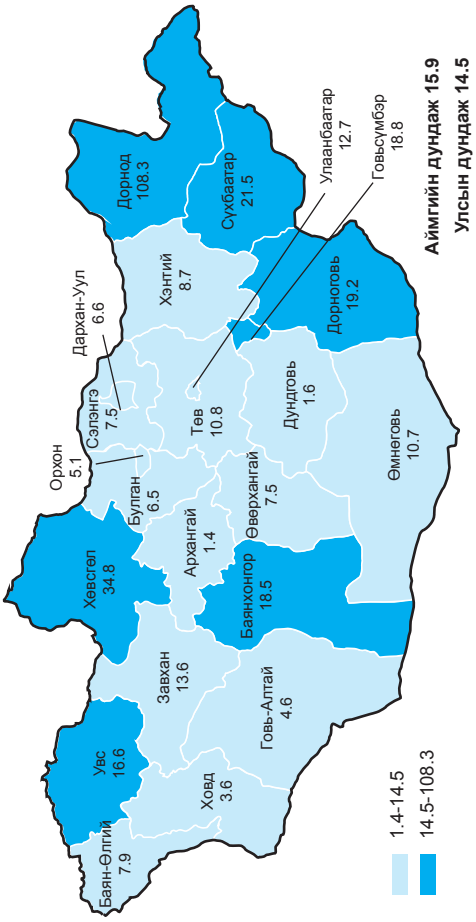

Трихомониаз

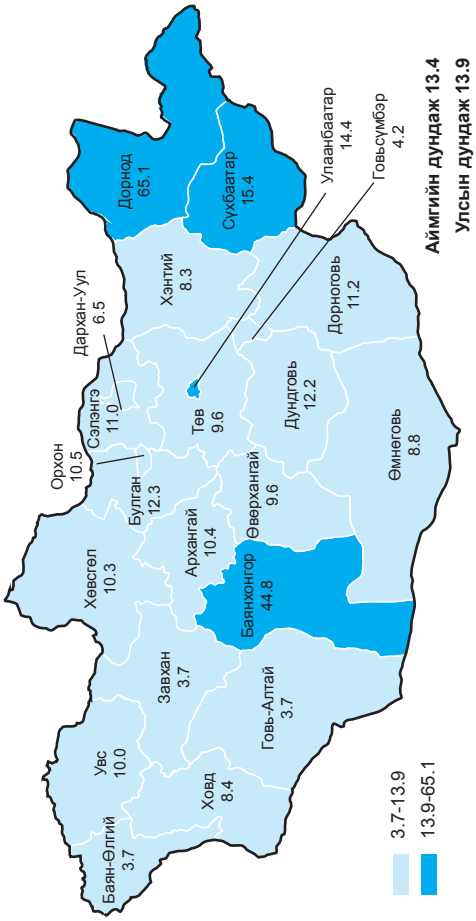

ХОРТ ХАВДРЫН ӨВЧЛӨЛ, 10 000 ХҮН АМД

Элэгний хорт хавдрын өвчлөл

Ходоодны хорт хавдрын өвчлөл

Улаан хоолойн хорт хавдрын өвчлөл

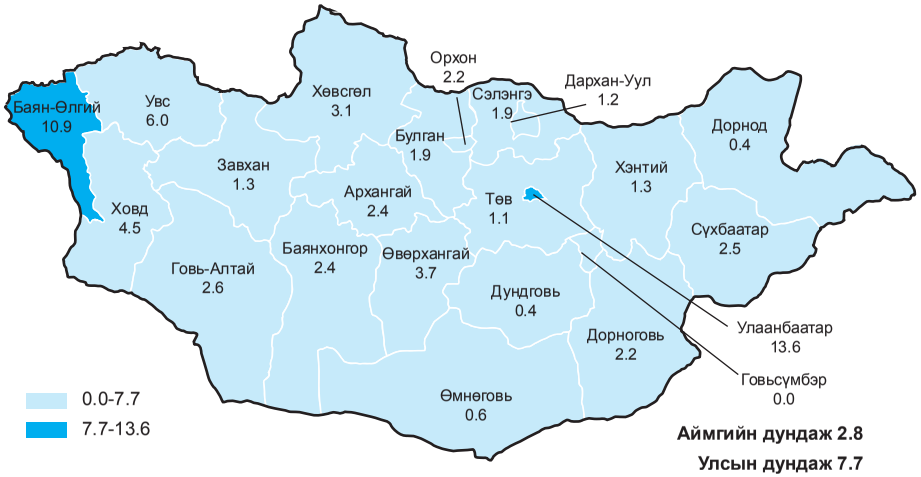

Уушгины хорт хавдрын өвчлөл

ХОРТ ХАВДРЫН НАС БАРАЛТ, 10 000 ХҮН АМД

Элэгний хорт хавдрын нас баралт

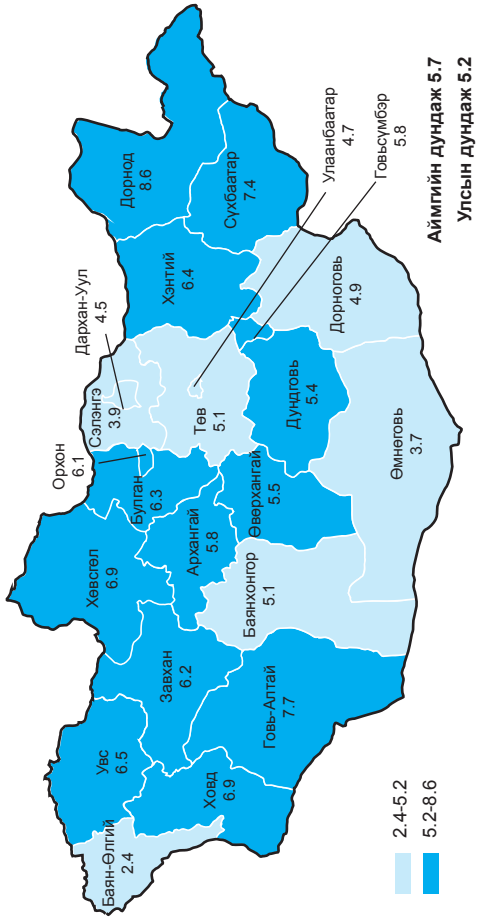

Ходоодны хорт хавдрын нас баралт

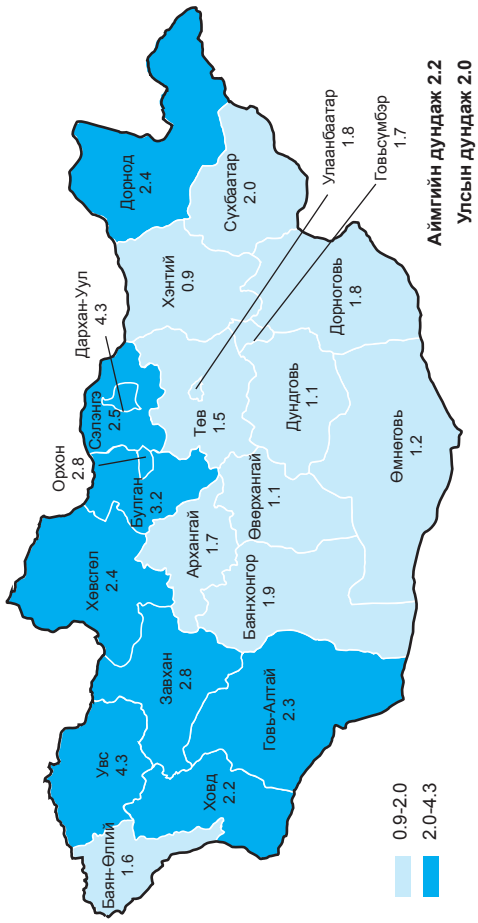

Улаан хоолойн хорт хавдрын нас баралт

Ушгины хорт хавдрын нас баралт